Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

700,000

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

KW
235 ~~Glasour~~
C 17 ~~A 104~~

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

[illegible] dia 12 · 1769.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Koninklijke
Bibliotheek
te 's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

PSALTERIUM DAVIDIS,

ET

LIBRI SAPIENTIALES,

ID EST,

PROVERBIA.
ECCLESIASTES.
SAPIENTIA.
ECCLESIASTICVS.

Iuxta editionem vulgatam SIXTI V *iuſſu editam.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

LIBER PSALMORUM.

Psalmus I.

1 A Beatus vir, qui non abiit in conſi-
lio impiorum, & in via peccato-
rum non ſtetit, & in cathedra pe-
ſtilentiæ non ſedit:
2 * † Sed in lege Domini vo- † *Ioſ.*
luntas ejus, & in lege ejus meditabitur die ac 1. *b.* 8.
nocte.
3 * † Et erit tamquam lignum, quod planta- † *Iere.*
tum eſt ſecus decurſus aquarum, quod fru- 17. *b.* 8.
ctum ſuum dabit in tempore ſuo:
Et folium ejus non defluet: & omnia quæ-
cumque faciet, proſperabuntur.
4 * Non ſic impii, non ſic: ſed tamquam pul-
vis, quem projicit ventus à facie terræ.
5 * Ideo non reſurgent impii in judicio: ne-
que peccatores in concilio juſtorum.
6 * Quoniam novit Dominus viam juſto-
rum: & iter impiorum peribit.

Psalmus II.

1 A QVare fremuerunt gentes, & populi medi-
tati ſunt inania?
2 † * Aſtiterunt reges terræ, & principes con- † *Actor.*
venerunt in unum, adverſus Dominum, & 4. *c.* 25.
adverſus Chriſtum ejus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Dirumpamus vincula eorum: & projicia- 3
mus à nobis jugum ipſorum.
* Qui habitat in cælis, irridebit eos: & Do- 4
minus ſubſannabit eos. B
* Tunc loquetur ad eos in ira ſua, & in fu- 5
rore ſuo conturbabit eos.
* Ego autem conſtitutus ſum rex ab eo ſu- 6
per Sion montem ſanctum ejus, prædicans
præceptum ejus.
† *Act.* * † Dominus dixit ad me: Filius meus es 7
13. e. tu, ego hodie genui te.
33. * Poſtula à me, & dabo tibi gentes heredi- 8
Heb. 1. tatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos C
b. 5. & terræ.
5. b. 5. * Reges eos in virga ferrea, & tamquam vas 9
figuli confringes eos.
† *Apo.* * † Et nunc reges intelligite: erudimini qui 10
2. g. 27. judicatis terram.
& 19. * Servite Domino in timore: & exultate ei 11
c. 15. cum tremore.
* Apprehendite diſciplinam, nequando ira- 12
ſcatur Dominus, & pereatis de via juſta.
* Cum exarſerit in brevi ira ejus, beati om- 13
nes, qui confidunt in eo.

Pſalmus David, cum fugeret à facie 1
Abſalom filii ſui.

(*2 Reg.* 15, 14.) III.

DOmine quid multiplicati ſunt qui tribu- 2
lant me? multi inſurgunt adverſum me. A
* Multi dicunt animæ meæ: Non eſt 3
ſalus ipſi in Deo ejus.
* Tu autem Domine ſuſceptor meus es, glo- 4
ria mea, & exaltans caput meum.
* Voce mea ad Dominum clamavi: & ex- 5
audivit me de monte ſancto ſuo.
* Ego dormivi, & ſoporatus ſum: & exur- 6
rexi, quia Dominus ſuſcepit me.

* Non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

7 *Non timebo millia populi circumdantis
me: exurge Domine, ſalvum me fac Deus
meus.
8 *Quoniam tu percuſſiſti omnes adverſan-
tes mihi ſine cauſa: dentes peccatorum contri-
viſti.
*Domini eſt ſalus: & ſuper populum tuum
9 benedictio tua.

1 In finem in carminibus, Pſalmus
David. IV.

2 CVm invocarem, exaudivit me Deus juſti-
A tiæ meæ: in tribulatione dilataſti mihi.
Miſerere mei, & exaudi orationem meam.
3 *Filii hominum uſquequo gravi corde? ut
quid diligitis vanitatem, & quæritis menda-
cium?
4 *Et ſcitote quoniam mirificavit Dominus
ſanctum ſuum: Dominus exaudiet me, cum
clamavero ad eum.
5 *†Iraſcimini, & nolite peccare: quæ di- † *Ephe.*
citis in cordibus veſtris, in cubilibus veſtris *4.f.26.*
compungimini.
6 *Sacrificate ſacrificium iuſtitiæ, & ſperate
in Domino. multi dicunt: Quis oſtendit no-
bis bona?
7 *Signatum eſt ſuper nos lumen vultus tui
B Domine: dediſti lætitiam in corde meo.
8 *A fructu frumenti, vini, & olei ſui, mul-
tiplicati ſunt.
9 *In pace in idipſum dormiam, & requie-
ſcam;
10 *Quoniam tu Domine ſingulariter in ſpe
conſtituiſti me.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

In finem pro ea, quæ hereditatem conſe- 1
quitur, Pſalmus David. V.

VErba mea auribus percipe Domine, intel- 2
lige clamorem meum. A
* Intende voci orationis meæ, rex meus 3
& Deus meus.
* Quoniam ad te orabo: Domine mane 4
exaudies vocem meam.
* Mane aſtabo tibi & videbo: quoniam non 5
Deus volens iniquitatem tu es.
* Neque habitabit juxta te malignus: ne- 6
que permanebunt injuſti ante oculos tuos.
* Odiſti omnes, qui operantur iniquitatem: 7
perdes omnes, qui loquuntur mendacium. B
Virum ſanguinum & doloſum abominabi-
tur Dominus: * ego autem in multitudine mi- 8
ſericordiæ tuæ,
Introibo in domum tuam: adorabo ad tem-
plum ſanctum tuum in timore tuo.
* Domine deduc me in juſtitia tua: propter 9
inimicos meos dirige in conſpectu tuo viam C
meam.
* Quoniam non eſt in ore eorum veritas: 10
cor eorum vanum eſt.
† *Inf. 13.a.5. Rom. 3.b.13.*
* † Sepulchrum patens eſt guttur eorum, 11
linguis ſuis doloſe agebant, judica illos Deus.
Decidant à cogitationibus ſuis, ſecundum
multitudinem impietatum eorum expelle eos,
quoniam irritaverunt te Domine.
* Et lætentur omnes, qui ſperant in te, in 12
æternum exultabunt: & habitabis in eis.
Et gloriabuntur in te omnes, qui diligunt
nomen tuum, * quoniam tu benedices juſto. 13
Domine, ut ſcuto bonæ voluntatis tuæ co-
ronaſti nos.

In

1 In finem in carminibus, Pſalmus
David, pro octava. VI.

2 DOmine, ne in furore tuo arguas me, ne-
A que in ira tua corripias me.
3 * Miſerere mei Domine quoniam in-
firmus ſum: ſana me Domine quoniam contur-
bata ſunt oſſa mea.
4 * Et anima mea turbata eſt valde: ſed tu
Domine uſquequo?
5 * Convertere Domine, & eripe animam
B meam: ſalvum me fac propter miſericordiam
tuam.
6 * Quoniam non eſt in morte qui memor ſit
tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?
7 * Laboravi in gemitu meo, lavabo per ſin-
gulas noctes lectum meum, lacrymis meis
ſtratum meum rigabo.
8 * Turbatus eſt à furore oculus meus: inve-
teravi inter omnes inimicos meos.
9 * † Diſcedite à me omnes qui operamini † *Mat.*
iniquitatem: quoniam exaudivit Dominus vo- 7.*d*.23.
cem fletus mei. & 25.
10 * Exaudivit Dominus deprecationē meam, *d*.41.
Dominus orationem meam ſuſcepit. *Luc*.13.
11 * Erubeſcant, & conturbentur vehementer *f*. 27.
omnes inimici mei: convertantur & erube-
ſcant valde velociter.

1 Pſalmus David, quem cantavit Domino
pro verbis Chuſi filii Iemini.
(2 *Reg*. 16.) VII.

2 DOmine Deus meus in te ſperavi: ſalvum
A me fac ex omnibus perſequentibus me,
& libera me.
3 * Ne quando rapiat ut leo animam meam,
dum non eſt qui redimat, neque qui ſalvum
faciat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

*Domine Deus meus, ſi feci iſtud, ſi eſt 4
iniquitas in manibus meis:
*Si reddidi retribuentibus mihi mala, de- 5
cidam merito ab inimicis meis inanis.
*Perſequatur inimicus animam meam, 6
& comprehendat, & conculcet in terra
vitam meam, & gloriam meam in pulve-
rem deducat.
*Exurge Domine in ira tua: & exaltare in 7
finibus inimicorum meorum.
Et exurge Domine Deus meus in præcepto
quod mandaſti: * & ſynagoga populorum cir- 8
cumdabit te.
Et propter hanc in altum regredere: * Do- 9
minus judicat populos.
Iudica me Domine ſecundum juſtitiam B
meam, & ſecundum innocentiam meam ſu-
per me.
*Conſumetur nequitia peccatorum, & di- 10
riges juſtum, † ſcrutans corda & renes Deus:
Iuſtum * adjutorium meum à Domino, qui 11
ſalvos facit rectos corde.
*Deus judex juſtus, fortis, & patiens: num- 12
quid iraſcitur per ſingulos dies?
*Niſi converſi fueritis, gladium ſitum vi- 13
brabit: arcum ſuum tetendit, & paravit illum.
*Et in eo paravit vaſa mortis, ſagittas ſuas 14
ardentibus effecit.
*† Ecce parturiit injuſtitiam: concepit 15
dolorem, & peperit iniquitatem.
*Lacum aperuit, & effodit eum: & incidit 16
in foveam, quam fecit.
*Convertetur dolor ejus in caput ejus: & 17
in verticem ipſius iniquitas ejus deſcendet.
*Confitebor Domino ſecundum juſtitiam 18
ejus: & pſallam nomini Domini altiſſimi.

† *1 Par. 28. b. 9. Ier. 11. d. 20. & 17. b. 10. & 20. c. 12.*

† *Iſai. 59. a. 4. Iob. 15. d. 35.*

In

1 In finem pro torcularibus, Pſalmus David. VIII.

2 DOmine Dominus noſter, quam admirabi-
A le eſt nomen tuum in univerſa terra!
Quoniam elevata eſt magnificentia tua ſu-
per cælos.
3 * Ex ore infantium & lactentium perfeciſti
laudem propter inimicos tuos, ut deſtruas ini-
micum & ultorem.
4 *Quoniam videbo cælos tuos, opera digito-
rum tuorum: lunam & ſtellas, quæ tu fundaſti.
5 * Quid eſt homo, quod memor es ejus? aut
filius hominis, quoniam viſitas eum?
6 * † Minuiſti eum paulominus ab angelis,
7 gloria & honore coronaſti eum: * & conſti- † *Heb. 2. a. 7.*
B tuiſti eum ſuper opera manuum tuarum.
8 * † Omnia ſubjeciſti ſub pedibus ejus, oves
& boves univerſas: inſuper & pecora campi. † *Gen. 1. d. 28. 1 Cor. 15. d. 26.*
9 * Volucres cæli, & piſces maris, qui peram-
bulant ſemitas maris.
10 * Domine Dominus noſter quam admira-
bile eſt nomen tuum in univerſa terra!

1 In finem pro occultis filii, Pſalmus David. IX.

2 COnfitebor tibi Domine in toto corde
A meo: narrabo omnia mirabilia tua.
3 * Lætabor & exultabo in te: pſallam no-
mini tuo Altiſſime.
4 * In convertendo inimicum meum retror-
ſum: infirmabuntur, & peribunt à facie tua.
5 * Quoniam feciſti judicium meum & cau-
ſam meam: ſediſti ſuper thronum qui judicas
juſtitiam.
6 * Increpaſti gentes, & periit impius: nomen
eorum deleſti in æternum, & in ſæculũ ſæculi.
7 *Inimici defecerunt frameæ in finem: & ci-
vitates eorum deſtruxiſti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Periit memoria eorum cum ſonitu: * & 8
Dominus in æternum permanet.
Paravit in judicio thronum ſuum: * & ipſe 9
judicabit orbem terræ in æquitate, judicabit B
populos in juſtitia.
* Et factus eſt Dominus refugium pauperi: 10
adjutor in opportunitatibus, in tribulatione.
* Et ſperent in te qui noverunt nomen 11
tuum: quoniam non dereliquiſti quærentes te
Domine.
* Pſallite Domino, qui habitat in Sion: 12
annuntiate inter gentes ſtudia ejus.
* Quoniam requirens ſanguinem eorum re- 13
cordatus eſt: non eſt oblitus clamorem pau- C
perum.
* Miſerere mei Domine: vide humilitatem 14
meam de inimicis meis.
* Qui exaltas me de portis mortis, ut an- 15
nuntiem omnes laudationes tuas in portis fi-
liæ Sion.
* Exultabo in ſalutari tuo: infixæ ſunt gen- 16
tes in interitu, quem fecerunt.
In laqueo iſto, quem abſconderunt, com-
prehenſus eſt pes eorum.
* Cognoſcetur Dominus judicia faciens: in 17
operibus manuum ſuarum comprehenſus eſt
peccator.
* Convertantur peccatores in infernum, 18
omnes gentes quæ obliviſcuntur Deum.
* Quoniam non in finem oblivio erit pau- 19
peris: patientia pauperum non peribit in finem.
* Exurge Domine, non confortetur homo: 20
judicentur gentes in conſpectu tuo:
* Conſtitue Domine legiſlatorem ſuper 21
eos: ut ſciant gentes quoniam homines ſunt.

Pſal. X. ſecundum Hebr.

* Ut quid Domine receſſiſti longe, deſpicis 1
in opportunitatibus, in tribulatione? A

* Dum

2 *Dum ſuperbit impius, incenditur pauper:
comprehenduntur in conſiliis quibus cogitant.
3 *Quoniam laudatur peccator in deſideriis
animæ ſuæ: & iniquus benedicitur.
4 *Exacerbavit Dominum peccator, ſecun-
dum multitudinem iræ ſuæ non quæret.
5 *Non eſt Deus in conſpectu ejus: inquina-
B tæ ſunt viæ illius in omni tempore.
Auferuntur judicia tua à facie ejus: om-
nium inimicorum ſuorum dominabitur.
6 *Dixit enim in corde ſuo: Non movebor
à generatione in generationem, ſine malo.
7 *† Cujus maledictione os plenum eſt, & † *Infra*
amaritudine, & dolo: ſub lingua ejus labor & 13.*a*.3.
dolor. *Rom.* 3.
8 *Sedet in inſidiis cum divitibus in occul- *b*. 14.
tis, ut interficiat innocentem.
9 *Oculi ejus in pauperem reſpiciunt: inſi-
C diatur in abſcondito, quaſi leo in ſpelunca ſua.
Inſidiatur ut rapiat pauperem: rapere pau-
perem dum attrahit eum.
10 *In laqueo ſuo humiliabit eum, inclinabit
ſe, & cadet cum dominatus fuerit pauperum.
11 *Dixit enim in corde ſuo: Oblitus eſt
Deus, avertit faciem ſuam ne videat in finem.
12 *Exurge Domine Deus, exaltetur manus
tua: ne obliviſcaris pauperum.
13 *Propter quid irritavit impius Deum? dixit
D enim in corde ſuo: Non requiret.
14 *Vides, quoniam tu laborem & dolorem
conſideras: ut tradas eos in manus tuas.
Tibi derelictus eſt pauper: orphano tu eris
adjutor.
15 *Contere brachium peccatoris & maligni:
quæretur peccatum illius, & non invenietur.
16 *Dominus regnabit in æternum, & in ſæ-
culum ſæculi: peribitis gentes de terra illius.
17 *Deſiderium pauperum exaudivit Domi-
nus:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

nus: præparationem cordis eorum audivit au-
ris tua.
*Iudicare pupillo & humili, ut non appo- 1
nat ultra magnificare ſe homo ſuper terram.

In finem, Pſalmus David. X. 1

IN Domino confido: quomodo dicitis ani- 2
mæ meæ: Tranſmigra in montem ſicut paſ- A
ſer?
*Quoniam ecce peccatores intenderunt ar- 3
cum, paraverunt ſagittas ſuas in pharetra, ut
ſagittent in obſcuro rectos corde.
*Quoniam quæ perfeciſti, deſtruxerunt: 4
juſtus autem quid fecit?
† *Aba. 2.d.20.* *†Dominus in templo ſancto ſuo, Domi- 5
nus in cælo ſedes ejus. B
Oculi ejus in pauperem reſpiciunt: palpe-
bræ ejus interrogant filios hominum.
*Dominus interrogat juſtum & impium: 6
qui autem diligit iniquitatem, odit animam
ſuam.
*Pluet ſuper peccatores laqueos: ignis, & 7
ſulphur, & ſpiritus procellarum, pars calicis
eorum.
*Quoniam juſtus Dominus & juſtitias di- 8
lexit: æquitatem vidit vultus ejus.

In finem pro octava, Pſalmus 1
David. XI.

SAlvum me fac Domine, quoniam defecit 2
ſanctus: quoniam diminutæ ſunt veritates A
à filiis hominum.
*Vana locuti ſunt unuſquiſque ad proxi- 3
mum ſuum: labia doloſa, in corde & corde
locuti ſunt.
*Diſperdat Dominus univerſa labia dolo- 4
ſa, & linguam magniloquam.
*Qui dixerunt: Linguam noſtram magni- 5
ficabi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

B ficabimus, labia noſtra à nobis ſunt, quis no-
ſter Dominus eſt?
6 * Propter miſeriam inopum, & gemitum
pauperum nunc exurgam, dicit Dominus.
Ponam in ſalutari: fiducialiter agam in eo.
7 * † Eloquia Domini, eloquia caſta: argen- † Pro.
tum igne examinatum, probatum terræ, pur- 30.a.5.
gatum ſeptuplum.
8 * Tu Domine ſervabis nos: & cuſtodies nos
à generatione hac in æternum.
9 * In circuitu impii ambulant: ſecundum al-
titudinem tuam multiplicaſti filios homi-
num.

1 In finem, Pſalmus David. XII.

A VSquequo Domine oblviviſceris me in fi-
nem? Vſquequo avertis faciem tuam à
me?
2 * Quamdiu ponam conſilia in anima mea,
dolorem in corde meo per diem?
3 * Vſquequo exaltabitur inimicus meus ſu-
4 per me?* reſpice, & exaudi me Domine Deus
meus.
Illumina oculos meos ne umquam obdor-
5 miam in morte: * ne quando dicat inimicus
meus: Prævalui adverſus eum.
Qui tribulant me, exultabunt ſi motus fue-
6 ro: * ego autem in miſericordia tua ſperavi.
Exultabit cor meum in ſalutari tuo: canta-
bo Domino qui bona tribuit mihi: & pſallam
nomini Domini altiſſimi.

1 In finem, Pſalmus David. XIII.

A DIxit inſipiens in corde ſuo: Non eſt Deus.
Corrupti ſunt, & abominabiles facti
ſunt in ſtudiis ſuis: non eſt qui faciat bonum,
non eſt uſque ad unum.
2 * Dominus de cælo proſpexit ſuper filios
homi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

hominum, ut videat, ſi eſt intelligens, aut requirens Deum.

* Omnes declinaverunt, ſimul inutiles facti 3
ſunt: non eſt qui faciat bonum, non eſt uſque ad unum.

Sepulchrum patens eſt guttur eorum: linguis ſuis doloſe agebant, venenum aſpidum ſub labiis eorum.

Quorum os maledictione & amaritudine plenum eſt: veloces pedes eorum ad effundendum ſanguinem.

Contritio & infelicitas in viis eorum, & viam pacis non cognoverunt: non eſt timor Dei ante oculos eorum.

* Nonne cognoſcent omnes qui operantur 4
iniquitatem, qui devorant plebem meam ſi- B
cut eſcam panis?

* Dominum non invocaverunt, illic trepi- 5
daverunt timore, ubi non erat timor.

* Quoniam Dominus in generatione juſta 6
eſt, conſilium inopis confudiſtis: quoniam Dominus ſpes ejus eſt.

* Quis dabit ex Sion ſalutare Iſrael? cum 7
averterit Dominus captivitatem plebis ſuæ, exultabit Iacob, & lætabitur Iſrael.

Pſalmus David. XIV. 1

DOmine quis habitabit in tabernaculo tuo? A
aut quis requieſcet in monte ſancto tuo?

* Qui ingreditur ſine macula, & operatur 2
juſtitiam:

* Qui loquitur veritatem in corde ſuo, qui 3
non egit dolum in lingua ſua:

Nec fecit proximo ſuo malum, & opprobrium non accepit adverſus proximos ſuos.

* Ad nihilum deductus eſt in conſpectu 4
ejus malignus: timentes autem Dominum glo- B
rificat:

Qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Qui jurat proximo ſuo, & non decipit, *
5 qui pecuniam ſuam non dedit ad uſuram, &
munera ſuper innocentem non accepit.
Qui facit hæc, non movebitur in æternum.

1 Tituli inſcriptio ipſi David. XV.

A Conſerva me Domine, quoniam ſperavi
2 in te. * Dixi Domino: Deus meus es tu,
quoniam bonorum meorum non eges.
3 * Sanctis, qui ſunt in terra ejus, mirifica-
vit omnes voluntates meas in eis.
4 * Multiplicatæ ſunt infirmitates eorum: po-
ſtea acceleraverunt.
Non congregabo conventicula eorum de
ſanguinibus: nec memor ero nominum eorum
per labia mea.
5 * Dominus pars hereditatis meæ, & calicis
mei: tu es, qui reſtitues hereditatem meam
mihi.
6 * Funes ceciderunt mihi in præclaris: ete-
nim hereditas mea præclara eſt mihi.
7 * Benedicam Dominum, qui tribuit mihi
B intellectum: inſuper & uſque ad noctem in-
crepuerunt me renes mei.
8 * † Providebam Dominum in conſpectu † *Act.*
meo ſemper: quoniam à dextris eſt mihi, ne 2.*d.*25.
commovear.
9 * Propter hoc lætatum eſt cor meum, &
exultavit lingua mea: inſuper & caro mea re-
quieſcet in ſpe.
10 * † Quoniam non derelinques animam † *Act.*
meam in inferno: nec dabis ſanctum tuum vi- 2.*d.*31.
dere corruptionem. & 13.
Notas mihi feciſti vias vitæ, adimplebis me *e.* 35.
lætitia cum vultu tuo: delectationes in dexte-
ra tua uſque in finem.

Oratio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Oratio David. XVI.

EXaudi Domine juſtitiam meam: intende deprecationem meam.

Auribus percipe orationem meam, non in labiis doloſis.

* De vultu tuo judicium meum prodeat: oculi tui videant æquitates.

* Probaſti cor meum, & viſitaſti nocte: igne me examinaſti, & non eſt inventa in me iniquitas.

* Vt non loquatur os meum opera hominum: propter verba labiorum tuorum ego cuſtodivi vias duras.

* Perfice greſſus meos in ſemitis tuis: ut non moveantur veſtigia mea.

* Ego clamavi, quoniam exaudiſti me Deus: inclina aurem tuam mihi, & exaudi verba mea.

* Mirifica miſericordias tuas, qui ſalvos fa- 7
cis ſperantes in te.
* A reſiſtentibus dexteræ tuæ cuſtodi me, 8
ut pupillam oculi.
Sub umbra alarum tuarum protege me: * à 9
facie impiorum qui me afflixerunt.
Inimici mei animam meam circumdede-
runt, * adipem ſuum concluſerunt: os eorum 1
locutum eſt ſuperbiam.
*Projicientes me nunc circumdederunt me: 1
oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram.
* Suſceperunt me ſicut leo paratus ad præ- 1
dam: & ſicut catulus leonis habitans in abditis.
* Exurge Domine, præveni eum, & ſup- 13
planta eum: eripe animam meam ab impio,
frameam tuam * ab inimicis manus tuæ. 14
Domine à paucis de terra divide eos in vita
eorum: de abſconditis tuis adimpletus eſt venter eorum.

Saturati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Saturati ſunt filiis: & dimiſerunt reliquias
ſuas parvulis ſuis.
5 *Ego autem in juſtitia apparebo conſpe-
ctui tuo: ſatiabor cum apparuerit gloria tua.

1 *In finem puero Domini David, qui locutus*
eſt Domino verba cantici hujus, in die, qua eri-
puit eum Dominus de manu omnium inimico-
rum ejus, & de manu Saul, & dixit: (2 Reg.
22, 2.) XVII.

2 DIligam te Domine fortitudo mea:
3 *Dominus firmamentum meum, &
A refugium meum, & liberator meus.
† Deus meus adjutor meus, & ſperabo in † *Heb.*
eum. 2.6.13.
Protector meus, & cornu ſalutis meæ, &
ſuſceptor meus.
4 *Laudans invocabo Dominum: & ab ini-
micis meis ſalvus ero.
5 *Circundederunt me dolores mortis: &
torrentes iniquitatis conturbaverunt me.
6 *Dolores inferni circumdederunt me: præ-
occupaverunt me laquei mortis.
7 *In tribulatione mea invocavi Dominum,
& ad Deum meum clamavi:
Et exaudivit de templo ſancto ſuo vocem
meam: & clamor meus in conſpectu ejus, in-
troivit in aures ejus.
8 *Commota eſt, & contremuit terra: fun-
damenta montium conturbata ſunt, & com-
mota ſunt, quoniam iratus eſt eis.
9 *Aſcendit fumus in ira ejus: & ignis à fa-
cie ejus exarſit: carbones ſuccenſi ſunt ab eo.
10 *Inclinavit cælos, & deſcendit: & caligo
ſub pedibus ejus.
11 *Et aſcendit ſuper cherubim, & volavit:
volavit ſuper pennas ventorum.
12 *Et poſuit tenebras latibulum ſuum, in
circuitu

circuitu ejus tabernaculum ejus: tenebroſa
aqua in nubibus aëris.
* Præ fulgore in cōſpectu ejus nubes tranſ-
ierunt, grando, & carbones ignis.
* Et intonuit de cælo Dominus, & Altiſ- 4
ſimus dedit vocem ſuam: grando & carbo-
nes ignis.
* Et miſit ſagittas ſuas, & diſſipavit eos: ful-
gura multiplicavit, & conturbavit eos.
* Et apparuerunt fontes aquarum, & reve- 1
lata ſunt fundamenta orbis terrarum;
Ab increpatione tua Domine, ab inſpiratio-
ne ſpiritus iræ tuæ.
* Miſit de ſummo, & accepit me: & aſ-
ſumpſit me de aquis multis.
* Eripuit me de inimicis meis fortiſſimis, 1
& ab his qui oderunt me: quoniam conforta-
ti ſunt ſuper me.
* Prævenerunt me in die afflictionis meæ: 1
& factus eſt Dominus protector meus.
* Et eduxit me in latitudinem: ſalvum me 2
fecit, quoniam voluit me.
* Et retribuet mihi Dominus ſecundum 2
juſtitiam meam, & ſecundum puritatem ma-
nuum mearum retribuet mihi:
* Quia cuſtodivi vias Domini, nec impie 22
geſſi à Deo meo.
* Quoniam omnia judicia ejus in conſpe- 23
ctu meo: & juſtitias ejus non repuli à me.
* Et ero immaculatus cum eo: & obſerva- 24
bo me ab iniquitate mea. C
* Et retribuet mihi Dominus ſecundum 25
juſtitiam meam: & ſecundum puritatem ma-
nuum mearum in conſpectu oculorum ejus.
* Cum ſancto ſanctus eris, & cum viro in- 26
nocente innocens eris:
* Et cum electo electus eris: & cum perver- 27
ſo perverteris.

* Quo-

8 * Quoniam tu populum humilem ſalvum
facies: & oculos ſuperborum humiliabis.
9 * Quoniam tu illuminas lucernam meam
Domine: Deus meus illumina tenebras meas.
0 * Quoniam in te eripiar à tentatione, &
in Deo meo tranſgrediar murum.
1 * Deus meus impolluta via ejus: eloquia
Domini igne examinata: protector eſt om-
nium ſperantium in ſe.
2 * Quoniam quis Deus præter Dominum?
aut quis Deus præter Deum noſtrum?
3 * Deus qui præcinxit me virtute: & poſuit
immaculatam viam meam.
4 * † Qui perfecit pedes meos tamquam cer- † 2 *Reg.*
vorum, & ſuper excelſa ſtatuens me. 22.
5 * Qui docet manus meas ad prælium: & c. 34.
poſuiſti, ut arcum æreum, brachia mea. 35.
6 * Et dediſti mihi protectionem ſalutis tuæ:
& dextera tua ſuſcepit me:
Et diſciplina tua correxit me in finem: &
diſciplina tua ipſa me docebit.
7 * Dilataſti greſſus meos ſubtus me: & non
D ſunt infirmata veſtigia mea.
8 * Perſequar inimicos meos, & compre-
hendam illos: & non convertar donec defi-
ciant.
39 * Confringam illos, nec poterunt ſtare: ca-
dent ſubtus pedes meos.
40 * Et præcinxiſti me virtute ad bellum: &
ſupplantaſti inſurgentes in me ſubtus me.
41 * Et inimicos meos dediſti mihi dorſum,
& odientes me diſperdidiſti.
42 * Clamaverunt, nec erat qui ſalvos faceret;
ad Dominum, nec exaudivit eos.
43 * Et comminuam eos, ut pulverem ante
faciem venti: ut lutum platearum delebo eos.
44 * Eripies me de contradictionibus populi:
conſtitues me in caput gentium.

* Popu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Populus, quem non cognovi, ſervivit mi 5
hi: in auditu auris obedivit mihi.
* Filii alieni mentiti ſunt mihi , filii alien 6
inveterati ſunt , & claudicaverunt à ſemit
ſuis.
* Vivit Dominus , & benedictus De 7
meus, & exaltetur Deus ſalutis meæ.
* Deus qui das vindictas mihi , & ſubdi 8
populos ſub me , liberator meus de inimici
meis iracundis.
* Et ab inſurgentibus in me exaltabis me: à
viro iniquo eripies me.
† 2 Reg. 22. d. 50. Rom. 15. b. 9.
* † Propterea confitebor tibi in nationi-
bus Domine: & nomini tuo pſalmum dicam.
* Magnificans ſalutes regis ejus , & faciens
miſericordiam chriſto ſuo David , & ſemini
ejus uſque in ſæculum.

In finem, Pſalmus David. XVIII.

CÆli enarrant gloriam Dei , & opera ma-
nuum ejus annuntiat firmamentum.
* Dies diei eructat verbum , & nox nocti
indicat ſcientiam.
*Non ſunt loquelæ, neque ſermones, quo- 4
rum non audiantur voces eorum.
† Rom. 10. d. 18. † Luc. 24. g. 46.
* † In omnem terram exivit ſonus eorum: 5
& in fines orbis terræ verba eorum.
*In ſole poſuit tabernaculum ſuum : † & 6
ipſe tamquam ſponſus procedens de thalamo
ſuo:
Exultavit ut gigas ad currendam viam , * à
7 ſummo cælo egreſſio ejus:
Et occurſus ejus uſque ad ſummum ejus:
nec eſt qui ſe abſcondat à calore ejus.
* Lex Domini immaculata convertens ani- 8
mas: teſtimonium Domini fidele, ſapientiam
præſtans parvulis.
* Iuſtitiæ Domini rectæ , lætificantes cor- 9
da;

da: præceptum Domini lucidum, illuminans
oculos.
* Timor Domini ſanctus, permanens in
ſæculum ſæculi: judicia Domini vera, juſtifi-
cata in ſemetipſa.
1 * Deſiderabilia ſuper aurum & lapidem
pretioſum multum: & dulciora ſuper mel &
favum.
2 * Etenim ſervus tuus cuſtodit ea, in cuſto-
C diendis illis retributio multa.
3 * Delicta quis intelligit? ab occultis meis
4 munda me: * & ab alienis parce ſervo tuo.
Si mei non fuerint dominati, tunc imma-
culatus ero: & emundabor à delicto maximo.
5 * Et erunt ut complaceant eloquia oris mei:
& meditatio cordis mei in conſpectu tuo
ſemper.
Domine adjutor meus, & redemptor meus.

1 In finem, Pſalmus David. XIX.

2 Exaudiat te Dominus in die tribulationis:
A protegat te nomen Dei Iacob.
3 * Mittat tibi auxilium de ſancto: & de Sion
tueatur te.
4 * Memor ſit omnis ſacrificii tui: & holo-
cauſtum tuum pingue fiat.
5 * Tribuat tibi ſecundum cor tuum: & om-
ne conſilium tuum confirmet.
6 * Lætabimur in ſalutari tuo: & in nomine
B Dei noſtri magnificabimur.
7 * Impleat Dominus omnes petitiones tuas:
nunc cognovi quoniam ſalvum fecit Domi-
nus CHRISTVM ſuum.
Exaudiet illum de cælo ſancto ſuo: in po-
tentatibus ſalus dexteræ ejus.
8 * Hi in curribus, & hi in equis: nos autem
in nomine Domini Dei noſtri invocabi-
mus.

* Ipſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Ipſi obligati ſunt, & ceciderunt : nos autem ſurreximus & erecti ſumus.

* Domine ſalvum fac regem: & exaudi nos in die, qua invocaverimus te.

In finem, Pſalmus David. XX.

DOmine in virtute tua lætabitur rex: & ſuper ſalutare tuum exultabit vehementer.

* Deſiderium cordis ejus tribuiſti ei: & voluntate labiorum ejus non fraudaſti eum.

* Quoniam prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis: poſuiſti in capite ejus coronam de lapide pretioſo.

* Vitam petiit à te: & tribuiſti ei longitudinem dierum in ſæculum, & in ſæculum ſæculi.

* Magna eſt gloria ejus in ſalutari tuo: gloriam & magnum decorem impones ſuper eum.

* Quoniam dabis eum in benedictionem 7
in ſæculum ſæculi: lætificabis eum in gaudio cum vultu tuo.

* Quoniam rex ſperat in Domino: & in 8
miſericordia Altiſſimi non commovebitur.

* Inveniatur manus tua omnibus inimicis 9
tuis: dextera tua inveniat omnes, qui te oderunt.

* Pones eos ut clibanum ignis in tempore vultus tui: Dominus in ira ſua conturbabit eos, & devorabit eos ignis.

* Fructum eorum de terra perdes: & ſemen eorum à filiis hominum.

* Quoniam declinaverunt in te mala: cogitaverunt conſilia, quæ non potuerunt ſtabilire.

* Quoniam pones eos dorſum: in reliquiis tuis præparabis vultum eorum.

* Exal-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

4 * Exaltare Domine in virtute tua: cantabi-
mus & pſallemus virtutes tuas.

1 In finem pro ſuſceptione matutina,
Pſalmus David. XXI.

2 DEus Deus meus reſpice in me: quare me *Matt.*
A dereliquiſti? longe à ſalute mea verba de- 27.
lictorum meorum. *e.* 46.
3 * Deus meus clamabo per diem, & non *Mar.*
exaudies: & nocte, & non ad inſipientiam 15.
mihi. *d.* 34.
4 * Tu autem in ſancto habitas, Laus Iſrael.
5 * In te ſperaverunt patres noſtri: ſperave-
runt, & liberaſti eos.
6 * Ad te clamaverunt, & ſalvi facti ſunt: in
te ſperaverunt, & non ſunt confuſi.
7 * Ego autem ſum vermis, & non homo:
opprobrium hominum, & abjectio plebis
8 * † Omnes videntes me, deriſerunt me; lo- † *Matt.*
cuti ſunt labiis, & moverunt caput: 27.
9 * ‡ Speravit in Domino, eripiat eum: ſal- *d.* 39.
vum faciat eum, quoniam vult eum. *Mar.*
0 * Quoniam tu es, qui extraxiſti me de ven- 15.
B tre: ſpes mea ab uberibus matris meæ. *c.* 29.
1 * In te projectus ſum ex utero: de ventre
2 matris meæ Deus meus es tu, * ne diſceſſeris ‡ *Mat.*
à me. 27.
Quoniam tribulatio proxima eſt: quoniam *e.* 43.
non eſt qui adjuvet.
3 * Circumdederunt me vituli multi: tauri
pingues obſederunt me.
4 * Aperuerunt ſuper me os ſuum, ſicut leo
rapiens & rugiens.
5 * Sicut aqua effuſus ſum: & diſperſa ſunt
omnia oſſa mea.
Factum eſt cor meum tamquam cera lique-
ſcens in medio ventris mei.
6 * Aruit tamquam teſta virtus mea, & lin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

gua mea adhæſit faucibus meis: & in pulverem mortis deduxiſti me.

* Quoniam circumdederunt me canes multi: concilium malignantium obſedit me.

† *Mat.* 27. d. 31. † Foderunt manus meas & pedes meos: * dinumeraverunt omnia oſſa mea.

† *Ioan.* 19. d. 23. Ipſi vero conſideraverunt & inſpexerunt me: * † diviſerunt ſibi veſtimenta mea, & ſuper veſtem meam miſerunt ſortem.

* Tu autem Domine ne elongaveris auxilium tuum à me: ad defenſionem meam conſpice.

* Erue à framea Deus animam meam: & de manu canis unicam meam.

* Salva me ex ore leonis: & à cornibus unicornium humilitatem meam.

† *Heb.* 2. c. 12. * † Narrabo nomen tuum fratribus meis: in medio eccleſiæ laudabo te.

*Qui timetis Dominum, laudate eum: univerſum ſemen Iacob glorificate eum:

* Timeat eum omne ſemen Iſrael: quoniam non ſprevit, neque deſpexit deprecationem pauperis:

Nec avertit faciem ſuam à me: & cum clamarem ad eum, exaudivit me.

* Apud te laus mea in eccleſia magna: vota mea reddam in conſpectu timentium eum.

* Edent pauperes, & ſaturabuntur: & laudabunt Dominum qui requirunt eum: vivent corda eorum in ſæculum ſæculi.

* Reminiſcentur & convertentur ad Dominum univerſi fines terræ:

Et adorabunt in conſpectu ejus univerſæ familiæ gentium.

* Quoniam Domini eſt regnum: & ipſe dominabitur gentium.

* Manducaverunt & adoraverunt omnes pingues

pingues terræ: in conſpectu ejus cadent omnes
qui deſcendunt in terram.
31 * Et anima mea illi vivet : & ſemen meum
ſerviet ipſi.
32 * Annuntiabitur Domino generatio ven-
tura: & annuntiabunt cæli juſtitiam ejus po-
pulo qui naſcetur, quem fecit Dominus.

1 Pſalmus David. XXII.

A DOminus regit me, & nihil mihi deerit.* *Iſa.* 40.
2 in loco paſcuæ ibi me collocavit. *b.* 11.
3 Super aquam refectionis educavit me:* ani- *Ier.* 23.
mam meam convertit. *a.* 5.
Deduxit me ſuper ſemitas juſtitiæ, propter *Ezec.*
nomen ſuum. 34.
4 * Nam, & ſi ambulavero in medio umbræ *c.* 11.
B mortis, non timebo mala: quoniam tu me- *e.* 23.
cum es. 1 *Pet.*
Virga tua, & baculus tuus, ipſa me conſo- 2.*d.*25.
lata ſunt. & 5.
5 * Paraſti in conſpectu meo menſam, adver- *a.* 3.
ſus eos qui tribulant me.
Impinguaſti in oleo caput meum: & calix
meus inebrians quam præclarus eſt!
6 *Et miſericordia tua ſubſequetur me omni-
bus diebus vitæ meæ:
Et ut inhabitem in domo Domini, in lon-
gitudinem dierum.

1 Prima ſabbati, Pſalmus David.
XXIII.

A DOmini eſt terra, & plenitudo ejus: orbis 1 *Cor.*
terrarum, & univerſi qui habitant in eo. 10.
2 * Quia ipſe ſuper maria fundavit eum: & *f.* 26.
ſuper flumina præparavit eum. *Pſa.*49
3 * Quis aſcendet in montem Domini? aut *b.* 12.
quis ſtabit in loco ſancto ejus?
4 * Innocens manibus & mundo corde, qui

non accepit in vano animam ſuam, nec jura-
vit in dolo proximo ſuo.

* Hic accipiet benedictionem à Domino:
& miſericordiam à Deo ſalutari ſuo.

* Hæc eſt generatio quærentium eum, quæ-
rentium faciem Dei Iacob.

* Attollite portas principes veſtras, & ele-
vamini portæ æternales: & introibit rex glo-
riæ.

* Quis eſt iſte rex gloriæ? Dominus fortis
& potens: Dominus potens in prælio.

* Attollite portas principes veſtras, & ele-
uamini portæ æternales: & introibit rex glo-
riæ.

* Quis eſt iſte rex gloriæ? Dominus virtu-
tum ipſe eſt rex gloriæ.

In finem, Pſalmus David. XXIV.

AD te Domine levavi animam meam:
* Deus meus in te confido, non erube- 2
ſcam:

* Neque irrideant me inimici mei: etenim 3
univerſi, qui ſuſtinent te, non confunden-
tur.

* Confundantur omnes iniqua agentes ſu- 4
pervacue.

Vias tuas Domine demonſtra mihi: & ſe-
mitas tuas edoce me.

* Dirige me in veritate tua, & doce me: 5
quia tu es Deus ſalvator meus, & te ſuſtinui
tota die.

* Reminiſcere miſerationum tuarum Do- 6
mine, & miſericordiarum tuarum, quæ à ſæ-
culo ſunt.

* Delicta juventutis meæ, & ignorantias 7
meas ne memineris. B

Secundum miſericordiam tuam memento
mei tu: propter bonitatem tuam Domine.

* Dulcis

8 *Dulcis & rectus Dominus: propter hoc
legem dabit delinquentibus in via.
9 *Diriget manſuetos in judicio: docebit
mites vias ſuas.
10 *Vniverſæ viæ Domini, miſericordia &
veritas, requirentibus teſtamentum ejus & te-
ſtimonia ejus.
11 *Propter nomen tuum Domine propitia-
C beris peccato meo: multum eſt enim.
12 *Quis eſt homo qui timet Dominum? le-
gem ſtatuit ei in via, quam elegit.
13 *Anima ejus in bonis demorabitur: & ſe-
men ejus hereditabit terram.
14 *Firmamentum eſt Dominus timentibus
eum: & teſtamentum ipſius ut manifeſtetur
illis.
15 *Oculi mei ſemper ad Dominum: quo-
niam ipſe evellet de laqueo pedes meos.
16 *Reſpice in me, & miſerere mei: quia
unicus & pauper ſum ego.
17 *Tribulationes cordis mei multiplicatæ
D ſunt: de neceſſitatibus meis erue me.
18 *Vide humilitatem meam, & laborem
meum: & dimitte univerſa delicta mea.
19 *Reſpice inimicos meos quoniam multi- † *Ioan.*
plicati ſunt, & † odio iniquo oderunt 15.
me. *d.* 25.
20 *Cuſtodi animam meam, & erue me: non
erubeſcam quoniam ſperavi in te.
21 *Innocentes & recti adhæſerunt mihi: quia
ſuſtinui te.
22 *Libera Deus Iſrael, ex omnibus tribula-
tionibus ſuis.

1 In finem, Pſalmus David. XXV.

A IVdica me Domine, quoniam ego in inno-
centia mea ingreſſus ſum: & in Domino
ſperans non infirmabor.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Proba me Domine, & tenta me : ure renes meos & cor meum.

* Quoniam miſericordia tua ante oculos meos eſt : & complacui in veritate tua.

* Non ſedi cum concilio vanitatis: & cum iniqua gerentibus non introibo.

* Odivi eccleſiam malignantium : & cum impiis non ſedebo.

* Lavabo inter innocentes manus meas : & circumdabo altare tuum Domine:

* Vt audiam vocem laudis, & enarrem univerſa mirabilia tua.

* Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.

* Ne perdas cum impiis Deus animam meam, & cum viris ſanguinum vitam meam.

* In quorum manibus iniquitates ſunt: dextera eorum repleta eſt muneribus.

* Ego autem in innocentia mea ingreſſus ſum : redime me, & miſerere mei.

* Pes meus ſtetit in directo : in eccleſiis benedicam te Domine.

Pſalmus David priuſquam liniretur.
XXVI.

DOminus illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo?

Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo?

* Dum appropiant ſuper me nocentes, ut edant carnes meas:

Qui tribulant me inimici mei, ipſi infirmati ſunt & ceciderunt.

* Si conſiſtant adverſum me caſtra, non timebit cor meum.

Si exurgat adverſum me prælium, in hoc ego ſperabo.

* Vnam petii à Domino, hanc requiram,

ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ:

Vt videam voluptatem Domini, & viſitem templum ejus.

5 * Quoniam abſcondit me in tabernaculo ſuo: in die malorum protexit me in abſcondito tabernaculi ſui.

6 * In petra exaltavit me: & nunc exaltavit caput meum ſuper inimicos meos.

C Circuivi, & immolavi in tabernaculo ejus hoſtiam vociferationis: cantabo, & pſalmum dicam Domino.

7 * Exaudi Domine vocem meam, qua clamavi ad te: miſerere mei, & exaudi me.

8 * Tibi dixit cor meum, exquiſivit te facies mea: faciem tuam Domine requiram.

9 * Ne avertas faciem tuam à me: ne declines in ira à ſervo tuo.

Adjutor meus eſto: ne derelinquas me, neque deſpicias me Deus ſalutaris meus.

o * Quoniam pater meus, & mater mea dereliquerunt me: Dominus autem aſſumpſit me.

1 * Legem pone mihi Domine in via tua: &
D dirige me in ſemitam rectam propter inimicos meos.

2 * Ne tradideris me in animas tribulantium me: quoniam inſurrexerunt in me teſtes iniqui, & mentita eſt iniquitas ſibi.

3 * Credo videre bona Domini in terra viventium.

4 * Expecta Dominum, viriliter age: & confortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum.

1 Pſalmus ipſi David. XXVII.

A AD te Domine clamabo, Deus meus ne ſileas à me: ne quando taceas à me, & aſſimilabor deſcendentibus in lacum.

* Exaudi Domine vocem deprecationis
meæ dum oro ad te: dum extollo manus meas
ad templum ſanctum tuum.
* Ne ſimul trahas me cum peccatoribus: & 3
cum operantibus iniquitatem ne perdas me.
Qui loquuntur pacem cum proximo ſuo,
mala autem in cordibus eorum.
* Da illis ſecundum opera eorum, & ſe- 4
cundum nequitiam adinventionum ipſorum.
Secundum opera manuum eorum tribue il-
lis: redde retributionem eorum ipſis.
* Quoniam non intellexerunt opera Do- 5
mini, & in opera manuum ejus deſtrues illos, B
& non ædificabis eos.
* Benedictus Dominus: quoniam exaudivit 6
vocem deprecationis meæ.
* Dominus adjutor meus, & protector 7
meus: in ipſo ſperavit cor meum, & adjutus
ſum.
Et refloruit caro mea: & ex voluntate mea
confitebor ei.
* Dominus fortitudo plebis ſuæ: & prote- 8
ctor ſalvationum chriſti ſui eſt.
* Salvum fac populum tuum Domine, & 9
benedic hereditati tuæ: & rege eos & extolle
illos uſque in æternum.

Pſalmus David,
In conſummatione tabernaculi. 1

XXVIII.

AFferte Domino filii Dei: afferte Domino A
filios arietum.
* Afferte Domino gloriam & honorem, 2
afferte Domino gloriam nomini ejus: adorate
Dominum in atrio ſancto ejus.
* Vox Domini ſuper aquas, Deus majeſta- 3
tis intonuit: Dominus ſuper aquas mul- B
tas.

4 * Vox Domini in virtute : vox Domini in
magnificentia.
5 * Vox Domini confringentis cedros : &
confringet Dominus cedros Libani:
6 * Et comminuet eas tamquam vitulum Li-
bani : & dilectus quemadmodum filius uni-
cornium.
7 * Vox Domini intercidentis flammam
8 ignis : * Vox Domini concutientis deſertum:
& commovebit Dominus deſertum Cades.
9 * Vox Domini præparantis cervos , & re-
C velabit condenſa : & in templo ejus omnes
dicent gloriam.
10 * Dominus diluvium inhabitare facit : &
ſedebit Dominus rex in æternum.
11 * Dominus virtutem populo ſuo dabit :
Dominus benedicet populo ſuo in pace.

Pſalmus Cantici
1 In dedicatione domus David.
XXIX.

2 EXaltabo te Domine, quoniam ſuſcepiſti
A me: nec delectaſti inimicos meos ſuper me.
3 * Domine Deus meus clamavi ad te, & ſa-
naſti me.
4 * Domine eduxiſti ab inferno animam
meam : ſalvaſti me à deſcendentibus in la-
cum.
5 * Pſallite Domino ſancti ejus ; & confite-
B mini memoriæ ſanctitatis ejus.
6 * Quoniam ira in indignatione ejus: & vi-
ta in voluntate ejus.
Ad veſperum demorabitur fletus: & ad ma-
tutinum lætitia.
7 * Ego autem dixi in abundantia mea : Non
movebor in æternum.
8 * Domine in voluntate tua , præſtitiſti de-
C cori meo virtutem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Avertiſti faciem tuam à me, & factus ſum
conturbatus.
* Ad te Domine clamabo: & ad Deum
meum deprecabor.
* Quæ utilitas in ſanguine meo, dum de-
ſcendo in corruptionem?
Numquid confitebitur tibi pulvis, aut an-
nuntiabit veritatem tuam?
* Audivit Dominus, & miſertus eſt mei:
Dominus factus eſt adjutor meus.
* Convertiſti planctum meum in gaudium 1
mihi: conſcidiſti ſaccum meum, & circum-
dediſti me lætitia:
* Vt cantet tibi gloria mea, & non com- 1
pungar: Domine Deus meus in æternum con-
fitebor tibi.

In finem, Pſalmus David, pro 1
extaſi. XXX.

IN te Domine ſperavi, non confundar in æ- 2
ternum: in juſtitia tua libera me. A
*Inclina ad me aurem tuam, accelera ut 3
eruas me.
Eſto mihi in Deum protectorem; & in
domum refugii, ut ſalvum me facias.
* Quoniam fortitudo mea, & refugium 4
meum es tu: & propter nomen tuum deduces
me, & enutries me.
* Educes me de laqueo hoc, quem abſcon- 5
derunt mihi: quoniam tu es protector meus.
† Luc. 23. ſ. 46. * † In manus tuas commendo ſpiritum 6
meum: redemiſti me Domine Deus verita-
tis.
* Odiſti obſervantes vanitates, ſupervacue. 7
Ego autem in Domino ſperavi: * exultabo, 8
& lætabor in miſericordia tua.
Quoniam reſpexiſti humilitatem meam,
ſalvaſti de neceſſitatibus animam meam.

* Nec

9 * Nec concluſiſti me in manibus inimici:
ſtatuiſti in loco ſpatioſo pedes meos.
10 * Miſerere mei Domine quoniam tribu-
B lor: conturbatus eſt in ira oculus meus, anima
mea, & venter meus:
11 * Quoniam defecit in dolore vita mea: &
anni mei in gemitibus.
Infirmata eſt in paupertate virtus mea: &
oſſa mea conturbata ſunt.
12 * Super omnes inimicos meos factus ſum
opprobrium & vicinis meis valde: & timor
notis meis.
C Qui videbant me, foras fugerunt à me:
13 * oblivioni datus ſum, tamquam mortuus à
corde.
14 Factus ſum tamquam vas perditum: * quo-
niam audivi vituperationem multorum com-
morantium in circuitu.
In eo dum convenirent ſimul adverſum me,
accipere animam meam conſiliati ſunt.
15 * Ego autem in te ſperavi Domine: dixi:
16 Deus meus es tu: * in manibus tuis ſortes
meæ.
Eripe me de manu inimicorum meorum,
& à perſequentibus me.
17 * Illuſtra faciem tuam ſuper ſervum tuum,
ſalvum me fac in miſericordia tua:
18 * Domine non confundar, quoniam invo-
cavi te.
Erubeſcant impii, & deducantur in infer-
19 num: * muta fiant labia doloſa.
Quæ loquuntur adverſus juſtum iniquita-
tem; in ſuperbia, & in abuſione.
20 * Quam magna multitudo dulcedinis tuæ
D Domine, quam abſcondiſti timentibus
te.
Perfeciſti eis, qui ſperant in te, in conſpe-
ctu filiorum hominum.

* Abſcon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Abſcondes eos in abſcondito faciei tuæ à 21
conturbatione hominum.

Proteges eos in tabernaculo tuo à contradictione linguarum.

* Benedictus Dominus: quoniam mirifica- 22
vit miſericordiam ſuam mihi in civitate munita.

* Ego autem dixi in exceſſu mentis meæ: 23
Projectus ſum à facie oculorum tuorum.

Ideo exaudiſti vocem orationis meæ, dum clamarem ad te.

* Diligite Dominum omnes ſancti ejus: 24
quoniam veritatem requiret Dominus, & retribuet abundanter facientibus ſuperbiam.

* Viriliter agite, & confortetur cor ve- 25
ſtrum, omnes qui ſperatis in Domino.

Ipſi David intellectus. XXXI.

Rom. 4.a.7.

BEati, quorum remiſſæ ſunt iniquitates: & 1
quorum tecta ſunt peccata. A

* Beatus vir, cui non imputavit Dominus 2
peccatum, nec eſt in ſpiritu ejus dolus.

* Quoniam tacui, inveteraverunt oſſa mea, 3
dum clamarem tota die.

* Quoniam die ac nocte gravata eſt ſuper 4
me manus tua; converſus ſum in ærumna mea,
dum configitur ſpina.

* Delictum meum cognitum tibi feci: & 5
injuſtitiam meam non abſcondi. B

† Iſa. 65. d.24.

† Dixi: Confitebor adverſum me injuſtitiam meam Domino? & tu remiſiſti impietatem peccati mei.

* Pro hac orabit ad te omnis ſanctus, in 6
tempore opportuno.

Verumtamen in diluvio aquarum multarum, ad eum non approximabunt.

* Tu es refugium meum à tribulatione, 7
quæ circumdedit me: exultatio mea erue me C
à circumdantibus me. * In-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

8 *Intellectum tibi dabo, & inſtruam te in
via hac, qua gradieris: firmabo ſuper te oculos
meos.
9 * Nolite fieri ſicut equus & mulus, quibus
D non eſt intellectus.
In camo & fræno maxillas eorum conſtrin-
ge, qui non approximant ad te.
10 * Multa flagella peccatoris, ſperantem au-
tem in Domino miſericordia circumdabit.
11 * Lætamini in Domino & exultate juſti, &
gloriamini omnes recti corde.

Pſalmus David. XXXII.

1 EXultate juſti in Domino: rectos decet col-
A laudatio.
2 * Confitemini Domino in cithara: in pſal-
terio decem chordarum pſallite illi.
3 * Cantate ei canticum novum: bene pſallite
ei in vociferatione.
4 * Quia rectum eſt verbum Domini, & om-
nia opera ejus in fide.
5 * Diligit miſericordiam & judicium: mi-
ſericordia Domini plena eſt terra.
6 * Verbo Domini cæli firmati ſunt: & ſpi-
B ritu oris ejus omnis virtus eorum.
7 * Congregans ſicut in utre aquas maris: po-
nens in theſauris abyſſos.
8 * Timeat Dominum omnis terra: ab eo
autem commoveantur omnes inhabitantes
orbem.
9 * † Quoniam ipſe dixit, & facta ſunt: ipſe † *Gen.*
mandavit, & creata ſunt. *1.a.3.*
10 * Dominus diſſipat conſilia gentium: repro- *Judith.*
bat autem cogitationes populorum, & re- *16.c.*
probat conſilia principum. *17.*
11 * Conſilium autem Domini in æternum
C manet: cogitationes cordis ejus in generatio-
ne & generationem.

*Beata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Beata gens, cujus eſt Dominus, Deus ejus; 12
populus, quem elegit in hæreditatem ſibi.
* De cælo reſpexit Dominus : vidit omnes 13
filios hominum.
* De præparato habitaculo ſuo reſpexit ſu- 14
per omnes, qui habitant terram.
* Qui finxit ſigillatim corda eorum: qui in- 15
telligit omnia opera eorum.
* Non ſalvatur rex per multam virtutem: 16
& gigas non ſalvabitur in multitudine virtu-
tis ſuæ.
* Fallax equus ad ſalutem : in abundantia 17
autem virtutis ſuæ non ſalvabitur. D
* Ecce oculi Domini ſuper metuentes eum: 18
& in eis , qui ſperant ſuper miſericordia ejus.
* Vt eruat à morte animas eorum : & alat 19
eos in fame.
* Anima noſtra ſuſtinet Dominum : quo- 20
niam adjutor & protector noſter eſt.
* Quia in eo lætabitur cor noſtrum : & in 21
nomine ſancto ejus ſperavimus.
* Fiat miſericordia tua Domine ſuper nos: 22
quemadmodum ſperavimus in te.

Davidi , cum immutavit vultum ſuum co- 1
ram Achimelech , & dimiſit eum & abiit.
(*1 Reg.* 21.) XXXIII.

BEnedicam Dominum in omni tempore: 2
ſemper laus ejus in ore meo. A
* In Domino laudabitur anima mea : au- 3
diant manſueti, & lætentur.
* Magnificate Dominum mecum : & exal- 4
temus nomen ejus in idipſum.
* Exquiſivi Dominum , & exaudivit me: 5
& ex omnibus tribulationibus meis eripuit
me.
* Accedite ad eum , & illuminamini : & 6
facies veſtræ non confundentur.

*Iſte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

7 * Iſte pauper clamavit, & Dominus exau-
B divit eum: & de omnibus tribulationibus
ejus ſalvavit eum.
8 * Immittet angelus Domini in circuitu ti-
mentium eum: & eripiet eos.
9 * Guſtate, & videte quoniam ſuavis eſt
Dominus: beatus vir, qui ſperat in eo.
10 * Timete Dominum omnes ſancti ejus:
quoniam non eſt inopia timentibus eum. † *Luc. 1. f. 53.*
11 * † Divites eguerunt & eſurierunt: inqui-
C rentes autem Dominum non minuentur omni
bono.
12 * Venite filii, audite me: timorem Domi-
ni docebo vos.
13 * † Quis eſt homo qui vult vitam: diligit † *1 Pet. 3. b. 10.*
dies videre bonos?
14 * Prohibe linguam tuam à malo: & labia
tua ne loquantur dolum.
15 * Diverte à malo, & fac bonum: inquire
pacem, & perſequere eam.
16 * Oculi Domini ſuper juſtos: & aures ejus
in preces eorum.
17 * † Vultus autem Domini ſuper facientes † *Eccli. 15. d. 21. Heb. 4. c. 13.*
D mala: ut perdat de terra memoriam eorum.
18 * Clamaverunt juſti, & Dominus exaudi-
vit eos: & ex omnibus tribulationibus eorum
liberavit eos.
19 * Iuxta eſt Dominus iis, qui tribulato ſunt
corde: & humiles ſpiritu ſalvabit.
20 * Multæ tribulationes juſtorum & de om-
nibus his liberabit eos Dominus.
21 * Cuſtodit Dominus omnia oſſa eorum:
unum ex his non conteretur.
22 * Mors peccatorum peſſima: & qui ode-
runt juſtum, delinquent.
23 * Redimet Dominus animas ſervorum ſuo-
rum: & non delinquent omnes qui ſperant in
eo.

Ipſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Ipſi David. XXXIV. 1

IVdica Domine nocentes me, expugna im- A
pugnantes me.
* Apprehende arma & ſcutum: & exſurge 2
in adjutorium mihi.
* Effunde frameam, & conclude adverſus 3
eos, qui perſequuntur me: dic animæ meæ:
Salus tua ego ſum.
* Confundantur & revereantur, quærentes 4
animam meam.
Avertantur retrorſum, & confundantur
cogitantes mihi mala.
* Fiant tamquam pulvis ante faciem venti: 5
& angelus Domini coarctans eos.
* Fiat via illorum tenebræ, & lubricum: & 6
angelus Domini perſequens eos.
* Quoniam gratis abſconderunt mihi inter- 7
itum laquei ſui: ſupervacue exprobraverunt B
animam meam.
* Veniat illi laqueus, quem ignorat: & ca- 8
ptio, quam abſcondit, apprehendat eum: & in
laqueum cadat in ipſum.
* Anima autem mea exultabit in Domino: 9
& delectabitur ſuper ſalutari ſuo.
* Omnia oſſa mea dicent: Domine quis ſi- 10
milis tibi?
Eripiens inopem de manu fortiorum ejus:
egenum & pauperem à diripientibus eum.
* Surgentes teſtes iniqui, quæ ignorabam 11
interrogabant me.
* Retribuebant mihi mala pro bonis: ſteri- 12
litatem animæ meæ.
* Ego autem cum mihi moleſti eſſent, in- 13
duebar cilicio. C
Humiliabam in jejunio animam meam: &
oratio mea in ſinu meo convertetur.
* Quaſi proximum, & quaſi fratrem no- 14
ſtrum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ſtrum, ſic complacebam: quaſi lugens & con-
triſtatus ſic humiliabar.
5 * Et adverſum me lætati ſunt, & convene-
runt: congregata ſunt ſuper me flagella; &
ignoravi.
6 * Diſſipati ſunt, nec compuncti, tentave-
runt me, ſubſannaverunt me ſubſannatione:
frenduerunt ſuper me dentibus ſuis.
7 * Domine quando reſpicies? reſtitue ani-
mam meam à malignitate eorum, à leonibus
8 unicam meam.
* Confitebor tibi in eccleſia magna, in po-
pulo gravi laudabo te.
9 * Non ſupergaudeant mihi qui adverſantur
mihi inique: † qui oderunt me gratis & an- † Ioan.
nuunt oculis. 15.
0 * Quoniam mihi quidem pacifice loque- d. 25.
bantur: & in iracundia terræ loquentes, dolos
cogitabant.
1 * Et dilataverunt ſuper me os ſuum: dixe-
runt: Euge, euge, viderunt oculi noſtri.
2 * Vidiſti Domine, ne ſileas: Domine ne
diſcedas à me.
3 * Exurge & intende judicio meo: Deus
meus, & Dominus meus, in cauſam meam.
4 * Iudica me ſecundum juſtitiam tuam Do-
mine Deus meus, & non ſupergaudeant mihi.
5 * Non dicant in cordibus ſuis: Euge, euge,
animæ noſtræ: nec dicant: Devoravimus eum.
6 * Erubeſcant & revereantur ſimul, qui gra-
tulantur malis meis.
7 Induantur confuſione & reverentia, qui ma-
gna loquuntur ſuper me.
* Exultent & lætentur qui volunt juſtitiam
8 meam: & dicant ſemper: Magnificetur Do-
minus, qui volunt pacem ſervi ejus.
* Et lingua mea meditabitur juſtitiam
tuam, tota die laudem tuam.

In

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

In finem, ſervo Domini ipſi
David. XXXV.

DIxit injuſtus ut delinquat in ſemetipſo :
non eſt timor Dei ante oculos ejus.
† Sup. 13. a. 3. * † Quoniam doloſe egit in conſpectu ejus:
ut inveniatur iniquitas ejus ad odium.
* Verba oris iniquitas, & dolus: noluit in-
telligere ut bene ageret.
* Iniquitatem meditatus eſt in cubili ſuo:
aſtitit omni viæ non bonæ , malitiam autem
non odivit.
* Domine in cælo miſericordia tua: & ve- 6
ritas tua uſque ad nubes.
* Iuſtitia tua ſicut montes Dei : judicia tua 7
abyſſus multa.
Homines, & jumenta , ſalvabis Domine:
*quemadmodum multiplicaſti miſericordiam 8
tuam Deus.
Filii autem hominum , in tegmine alarum 1
tuarum ſperabunt.
* Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ: & 9
torrente voluptatis tuæ potabis eos.
* Quoniam apud te eſt fons vitæ : & in lu- 1
mine tuo videbimus lumen.
* Prætende miſericordiam tuam ſcientibus 1
te, & juſtitiam tuam his, qui recto ſunt corde.
* Non veniat mihi pes ſuperbiæ : & manus 1
peccatoris non moveat me.
* Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem: 1
expulſi ſunt, nec potuerunt ſtare.

Pſalmus ipſi David. XXXVI. 1

NOli æmulari in malignantibus : neque ze- A
laveris facientes iniquitatem.
* Quoniam tamquam fœnum velociter 2
areſcent : & quemadmodum olera herbarum
cito decident.

* Spera

3 * Spera in Domino & fac bonitatem: &
inhabita terram, & paſceris in divitiis ejus.
4 * Delectare in Domino, & dabit tibi peti-
tiones cordis tui.
5 * Revela Domino viam tuam, & ſpera in
eo: & ipſe faciet.
6 * Et educet quaſi lumen juſtitiam tuam, &
7 judicium tuum tamquam meridiem: * ſubdi-
tus eſto Domino, & ora eum.
Noli æmulari in eo, qui proſperatur in via
ſua: in homine faciente injuſtitias.
8 * Deſine ab ira, & derelinque furorem: no-
li æmulari ut maligneris.
9 * Quoniam qui malignantur, extermina-
buntur: ſuſtinentes autem Dominum, ipſi he-
reditabunt terram.
10 * Et adhuc puſillum, & non erit peccator:
B & quæres locum ejus, & non invenies.
11 * † Manſueti autem hereditabunt terram, † *Mat.*
& delectabuntur in multitudine pacis. 5. a. 4.
12 * Obſervabit peccator juſtum: & ſtridebit
ſuper eum dentibus ſuis.
13 * Dominus autem irridebit eum: quoniam
proſpicit quod veniet dies ejus.
14 * Gladium evaginaverunt peccatores: in-
tenderunt arcum ſuum,
Vt dejiciant pauperem & inopem: ut tru-
cident rectos corde.
15 * Gladius eorum intret in corda ipſorum:
& arcus eorum confringatur.
16 * Melius eſt modicum juſto, ſuper divitias
peccatorum multas.
17 * Quoniam brachia peccatorum conteren-
tur: confirmat autem juſtos Dominus.
18 * Novit Dominus dies immaculatorum: &
hereditas eorum in æternum erit.
19 * Non confundentur in tempore malo, &
20 in diebus famis ſaturabuntur: * quia peccato-
res peribunt. Ini-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Inimici vero Domini mox ut honorificati
fuerint & exaltati : deficientes , quemadmo-
dum fumus deficient.

* Mutuabitur peccator , & non ſolvet: ju-
ſtus autem miſeretur & tribuet.

* Quia benedicentes ei hereditabunt ter-
ram: maledicentes autem ei diſperibunt.

* Apud Dominum greſſus hominis dirigen-
tur, & viam ejus volet.

* Cum ceciderit, non collidetur: quia Do-
minus ſupponit manum ſuam.

* Iunior fui, etenim ſenui : & non vidi ju- 2
ſtum derelictum , nec ſemen ejus quærens pa-
nem.

* Tota die miſeretur & commodat : & ſe- 2
men illius in benedictione erit.

* Declina à malo, & fac bonum : & inha- 2
bita in ſæculum ſæculi.

* Quia Dominus amat judicium , & non 2
derelinquet ſanctos ſuos : in æternum con-
ſervabuntur.

Injuſti punientur: & ſemen impiorum per-
ibit.

*Iuſti autem hereditabunt terram:& inha- 29
bitabunt in ſæculum ſæculi ſuper eam. D

† Prov. * † Os juſti meditabitur ſapientiam , & 30
31. lingua ejus loquetur judicium.
d. 26. * † Lex Dei ejus in corde ipſius : & non 31
† Iſai. ſupplantabuntur greſſus ejus.
51. c. 7. * Conſiderat peccator juſtum : & quærit 32
mortificare eum.

* Dominus autem non derelinquet eum in 33
manibus ejus: nec damnabit eum cum judica-
bitur illi.

* Expecta Dominum, & cuſtodi viam ejus: 34
& exaltabit te ut hereditate capias terram:
cum perierint peccatores videbis.

* Vidi impium ſuperexaltatum , & eleva- 35
tum ſicut cedros Libani.

* Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Et tranſivi, & ecce non erat: & quæſivi
eum, & non eſt inventus locus ejus.
* Cuſtodi innocentiam, & vide æquitatem:
quoniam ſunt reliquiæ homini pacifico.
8 * Injuſti autem diſperibunt ſimul: reliquiæ
impiorum interibunt.
9 * Salus autem juſtorum à Domino: & protector
eorum in tempore tribulationis.
0 * Et adjuvabit eos Dominus, & liberabit
eos: & eruet eos à peccatoribus, & ſalvabit
eos: quia ſperaverunt in eo.

1 Pſalmus David, in rememorationem
de ſabbato. XXXVII.

2 DOmine ne in furore tuo arguas me, neque *Pſal.*
A in ira tua corripias me. *6.a.1.*
3 * Quoniam ſagittæ tuæ infixæ ſunt mihi: &
confirmaſti ſuper me manum tuam.
4 * Non eſt ſanitas in carne mea à facie iræ
tuæ: non eſt pax oſſibus meis à facie peccatorum
meorum.
5 * Quoniam iniquitates meæ ſupergreſſæ
ſunt caput meum: & ſicut onus grave gravatæ
ſunt ſuper me.
6 * Putruerunt & corruptæ ſunt cicatrices
meæ, à facie inſipientiæ meæ.
7 * Miſer factus ſum & curvatus ſum uſque
in finem: tota die contriſtatus ingrediebar.
8 * Quoniam lumbi mei impleti ſunt illuſio-
B nibus: & non eſt ſanitas in carne mea.
9 * Afflictus ſum, & humiliatus ſum nimis:
rugiebam à gemitu cordis mei.
10 * Domine, ante te omne deſiderium meum:
& gemitus meus à te non eſt abſconditus.
11 * Cor meum conturbatum eſt, dereliquit
me virtus mea: & lumen oculorum meorum,
& ipſum non eſt mecum.

* Amici mei, & proximi mei adverſum me appropinquaveruut, & ſteterunt.

Et qui juxta me erant, de longe ſteterunt: * & vim faciebant qui quærebant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi, locuti ſunt vanitates: & dolos tota die meditabantur.

* Ego autem tamquam ſurdus non audiebam: & ſicut mutus non aperiens os ſuum.

* Et factus ſum ſicut homo non audiens: & non habens in ore ſuo redargutiones.

* Quoniam in te Domine ſperavi: tu exaudies me Domine Deus meus.

* Quia dixi: Nequando ſupergaudeant mihi inimici mei: & dum commoventur pedes mei, ſuper me magna locuti ſunt.

* Quoniam ego in flagella paratus ſum: & dolor meus in conſpectu meo ſemper.

* Quoniam iniquitatem meam annuntiabo: & cogitabo pro peccato meo.

* Inimici autem mei vivunt, & confirmati ſunt ſuper me: & multiplicati ſunt qui oderunt me inique.

* Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebant mihi: quoniam ſequebar bonitatem.

* Ne derelinquas me Domine Deus meus: ne diſceſſeris à me.

* Intende in adjutorium meum, Domine Deus ſalutis meæ.

In finem, ipſi Idithun Canticum 1
David. XXXVIII.

Pſal. 6. a. 2. DIxi: Cuſtodiam vias meas: ut non delin- 2
quam in lingua mea. A

Poſui ori meo cuſtodiam, cum conſiſteret peccator adverſum me.

* Obmutui, & humiliatus ſum, & ſilui 3
à bonis: & dolor meus renovatus eſt.

* Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Concaluit cor meum intra me: & in meditatione mea exardeſcet ignis.
* Locutus ſum in lingua mea: Notum fac mihi Domine finem meum,
Et numerum dierum meorum quis eſt: ut ſciam quid deſit mihi.
* Ecce menſurabiles poſuiſti dies meos: & ſubſtantia mea tamquam nihilum ante te.
Verumtamen univerſa vanitas, omnis homo vivens.
* Verumtamen in imagine pertranſit homo: ſed & fruſtra conturbatur.
Theſaurizat: & ignorat cui congregabit ea.
8 * Et nunc quæ eſt expectatio mea? nonne Dominus? & ſubſtantia mea apud te eſt.
9 * Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium inſipienti dediſti me.
10 * Obmutui, & non aperui os meum, quo-
11 niam tu feciſti: * amove à me plagas tuas.
12 * A fortitudine manus tuæ ego defeci in in-
C crepationibus: propter iniquitatem corripuiſti hominem.
Et tabeſcere feciſti ſicut araneam animam ejus: verumtamen vane conturbatur omnis homo.
13 * Exaudi orationem meam Domine, & deprecationem meam: auribus percipe lacrymas meas.
Ne ſileas: quoniam advena ego ſum apud te, & peregrinus, ſicut omnes patres mei.
14 * Remitte mihi, ut refrigerer prius quam abeam, & amplius non ero.

1 In finem, Pſalmus ipſi David.

XXXIX.

2 EXpectans expectavi Dominum, & inten-
A dit mihi.

* Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Et exaudivit preces meas: & eduxit me de
lacu miſeriæ, & de luto fæcis.
Et ſtatuit ſuper petram pedes meos: & di-
rexit greſſus meos.
*Et immiſit in os meum canticum novum,
carmen Deo noſtro.
Videbunt multi & timebunt: & ſperabunt
in Domino.
* Beatus vir, cujus eſt nomen Domini ſpes
ejus: & non reſpexit in vanitates & inſanias
falſas.
* Multa feciſti tu Domine Deus meus mi-
rabilia tua: & cogitationibus tuis non eſt qui
ſimilis ſit tibi.
Annuntiavi & locutus ſum: multiplicati
ſunt ſuper numerum.
† *Heb.* * † Sacrificium & oblationem noluiſti: 7
10.*b*.5. aures autem perfeciſti mihi. I
Holocauſtum & pro peccato non poſtula-
ſti: * tunc dixi: Ecce venio. 8
In capite libri ſcriptum eſt de me * ut fa- 9
cerem voluntatem tuam: Deus meus volui, &
legem tuam in medio cordis mei.
* Annuntiavi juſtitiam tuam in eccleſia 1
magna, ecce labia mea non prohibebo: Do-
mine tu ſciſti. 1
*Iuſtitiam tuam non abſcondi in corde
meo: veritatem tuam & ſalutare tuum dixi. C
Non abſcondi miſericordiam tuam, & ve-
ritatem tuam, à concilio multo. 12
* Tu autem Domine ne longe facias miſe-
rationes tuas à me: miſericordia tua & veritas
tua ſemper ſuſceperunt me. 13
* Quoniam circumdederunt me mala, quo-
rum non eſt numerus: comprehenderunt me
iniquitates meæ, & non potui ut viderem.
Multiplicatæ ſunt ſuper capillos capitis mei:
& cor meum dereliquit me.

* Com-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Complaceat tibi Domine ut eruas me: † Domine, ad adjuvandum me reſpice. † *Inf. 69.a.2.*

* ‡ Confundantur & revereantur ſimul, qui quærunt animam meam, ut auferant eam. ‡ *Sup. 34.a.4.*

Convertantur retrorſum, & revereantur qui volunt mihi mala.

* Ferant confeſtim confuſionem ſuam, qui dicunt mihi: Euge, euge.

* Exultent & lætentur ſuper te omnes quærentes te: & dicant ſemper: Magnificetur Dominus: qui diligunt ſalutare tuum.

* Ego autem mendicus ſum, & pauper: Dominus ſollicitus eſt mei.

Adjutor meus, & protector meus tu es: Deus meus ne tardaveris.

In finem, Pſalmus ipſi David. XL.

BEatus qui intelligit ſuper egenum, & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus.

*Dominus conſervet eum, & vivificet eum, & beatum faciat eum in terra: & non tradat eum in animam inimicorum ejus.

* Dominus opem ferat illi ſuper lectum doloris ejus: univerſum ſtratum ejus verſaſti in infirmitate ejus.

* Ego dixi: Domine miſerere mei: ſana animam meam, quia peccavi tibi.

* Inimici mei dixerunt mala mihi: Quando morietur, & peribit nomen ejus?

* Et ſi ingrediebatur ut videret, vana loquebatur, cor ejus congregavit iniquitatem ſibi.

Egrediebatur foras: & loquebatur * in idipſum.

Adverſum me ſuſurrabant omnes inimici mei: adverſum me cogitabant mala mihi.

* Verbum iniquum conſtituerunt adverſum

me: Numquid qui dormit, non adjiciet ut reſurgat?

* Etenim homo pacis meæ, in quo ſperavi: qui edebat panes meos; magnificavit ſuper me ſupplantationem.

* Tu autem Domine miſerere mei, & reſuſcita me: & retribuam eis.

† *Act. 1. c. 16.*

* † In hoc cognovi quoniam voluiſti me: quoniam non gaudebit inimicus meus ſuper me.

* Me autem propter innocentiam ſuſcepiſti: & confirmaſti me in conſpectu tuo in æternum.

* Benedictus Dominus Deus Iſrael à ſæculo, & uſque in ſæculum: fiat, fiat.

In finem, Intellectus filiis Core. XLI.

QVemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum: ita deſiderat anima mea ad te Deus.

* Sitivit anima mea ad Deum fortem vivum: quando veniam & apparebo ante faciem Dei?

* Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte: dum dicitur mihi quotidie: Vbi eſt Deus tuus?

* Hæc recordatus ſum, & effudi in me animam meam: quoniam tranſibo in locum tabernaculi admirabilis, uſque ad domum Dei.

In voce exultationis, & confeſſionis: ſonus epulantis.

* Quare triſtis es anima mea? & quare conturbas me?

Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: ſalutare vultus mei, * & Deus meus.

Ad me ipſum anima mea conturbata eſt: propterea memor ero tui de terra Iordanis, & Hermoniim à monte modico.

* Abyſ-

8 * Abyſſus abyſſum invocat, in voce cata-
ractarum tuarum.
Omnia excelſa tua, & fluctus tui ſuper me
tranſierunt.
9 * In die mandavit Dominus miſericordiam
C ſuam: & nocte canticum ejus.
10 Apud me oratio Deo vitæ meæ, * dicam
Deo: Suſceptor meus es.
Quare oblitus es mei? & quare contriſtatus
incedo, dum affligit me inimicus?
11 * Dum confringuntur oſſa mea, exprobra-
verunt mihi qui tribulant me inimici mei:
Dum dicunt mihi per ſingulos dies: Vbi eſt
12 Deus tuus? * quare triſtis es anima mea? &
quare conturbas me?
Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor il-
li: ſalutare vultus mei, & Deus meus.

1 Pſalmus David. XLII.

A IVdica me Deus, & diſcerne cauſam meam
de gente non ſancta, ab homine iniquo &
doloſo erue me.
2 * Quia tu es Deus fortitudo mea: quare me
repuliſti? & quare triſtis incedo, dum affligit
me inimicus?
3 * Emitte lucem tuam & veritatem tuam:
ipſa me deduxerunt, & adduxerunt in mon-
tem ſanctum tuum, & in tabernacula tua.
4 * Et introibo ad altare Dei: ad Deum, qui
B lætificat juventutem meam.
Confitebor tibi in cithara Deus Deus meus:
5 * quare triſtis es anima mea? & quare contur-
bas me?
Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor
illi: ſalutare vultus mei, & deus meus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

In finem, Filiis Core ad intellectum.
XLIII.

DEus auribus noſtris audivimus : patres noſtri annuntiaverunt nobis.

Opus, quod operatus es in diebus eorum, & in diebus antiquis.

* Manus tua gentes diſperdidit, & plantaſti eos: afflixiſti populos, & expuliſti eos:

* Nec enim in gladio ſuo poſſederunt terram, & brachium eorum non ſalvavit eos:

Sed dextera tua, & brachium tuum, & illuminatio vultus tui : quoniam complacuiſti in eis.

* Tu es ipſe rex meus & Deus meus : qui mandas ſalutes Iacob.

* In te inimicos noſtros ventilabimus cornu, & in nomine tuo ſpernemus inſurgentes in nobis.

* Non enim in arcu meo ſperabo : & gladius meus non ſalvabit me.

* Salvaſti enim nos de affligentibus nos: & odientes nos confudiſti.

* In Deo laudabimur tota die: & in nomine tuo confitebimur in ſæculum.

* Nunc autem repuliſti & confudiſti nos: & non egredieris Deus in virtutibus noſtris.

* Avertiſti nos retrorſum poſt inimicos noſtros : & qui oderunt nos, diripiebant ſibi.

* Dediſti nos tanquam oves eſcarum: & in gentibus diſperſiſti nos.

* Vendidiſti populum tuum ſine pretio : & non fuit multitudo in commutationibus eorum.

* Poſuiſti nos opprobrium vicinis noſtris, ſubſannationem & deriſum his, qui ſunt in circuitu noſtro.

*Po-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Poſuiſti nos in ſimilitudinem gentibus: commotionem capitis in populis.

* Tota die verecundia mea contra me eſt, & confuſio faciei meæ cooperuit me.

* A voce exprobrantis, & obloquentis: à facie inimici, & perſequentis.

* Hæc omnia venerunt ſuper nos, nec obliti ſumus te: & inique non egimus in teſtamento tuo.

* Et non receſſit retro cor noſtrum: & declinaſti ſemitas noſtras à via tua:

* Quoniam humiliaſti nos in loco afflictionis, & cooperuit nos umbra mortis.

* Si obliti ſumus nomen Dei noſtri, & ſi expandimus manus noſtras ad deum alienum:

* Nonne Deus requiret iſta? ipſe enim novit abſcondita cordis.

† Quoniam propter te mortificamur tota die; æſtimati ſumus ſicut oves occiſionis. † *Rom.* 8.g.36.

* Exurge, quare obdormis Domine? exſurge, & ne repellas in finem.

* Quare faciem tuam avertis, oblivíſceris inopiæ noſtræ & tribulationis noſtræ?

* Quoniam humiliata eſt in pulvere anima noſtra: conglutinatus eſt in terra venter noſter.

* Exurge Domine, adjuva nos: & redime nos propter nomen tuum.

In finem, pro iis, qui commutabuntur, filiis Core, ad intellectum, Canticum pro dilecto. XLIV.

ERuctavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi.

Lingua mea calamus ſcribæ, velociter ſcribentis.

* Speciosus forma præ filiis hominum, diffuſa eſt gratia in labiis tuis: propterea benedixit te Deus in æternum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Accingere gladio tuo ſuper femur tuum, potentiſſime.

* Specie tua & pulchritudine tua intende, proſpere procede, & regna.

Propter veritatem & manſuetudinem, & juſtitiam: & deducet te mirabiliter dextera tua.

* Sagittæ tuæ acutæ, populi ſub te cadent, in corda inimicorum regis.

† Hebr. 1. b. 8. * † Sedes tua Deus in ſæculum ſæculi: virga directionis virga regni tui.

* Dilexiſti juſtitiam, & odiſti iniquitatem: propterea unxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis.

* Myrrha, & gutta, & caſia à veſtimentis tuis, à domibus eburneis: ex quibus delectaverunt te * filiæ regum in honore tuo.

Aſtitit regina à dextris tuis in veſtitu deaurato: circumdata varietate.

*Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam: & obliviſcere populum tuum, & domum patris tui.

* Et concupiſcet rex decorem tuum: quoniam ipſe eſt Dominus Deus tuus, & adorabunt eum.

* Et filiæ Tyri in muneribus vultum tuum deprecabuntur: omnes divites plebis.

* Omnis gloria ejus filiæ regis ab intus, in fimbriis aureis * circumamicta varietatibus.

Adducentur regi virgines poſt eam: proximæ ejus afferentur tibi.

* Afferentur in lætitia & exultatione: adducentur in templum regis.

* Pro patribus tuis nati ſunt tibi filii: conſtitues eos principes ſuper omnem terram.

* Memores erunt nominis tui in omni generatione & generationem.

Propter-

Propterea populi confitebuntur tibi in æternum : & in ſæculum ſæculi.

In finem, filiis Core, pro arcanis:
Pſalmus XLV.

DEus noſter refugium, & virtus : adjutor in tribulationibus, quæ invenerunt nos nimis.
* Propterea non timebimus dum turbabitur terra: & transferentur montes in cor maris.
* Sonuerunt, & turbatæ ſunt aquæ eorum: conturbati ſunt montes in fortitudine ejus.
* Fluminis impetus lætificat civitatem Dei: ſanctificavit tabernaculum ſuum Altiſſimus.
* Deus, in medio ejus, non commovebitur: adjuvabit eam Deus mane diluculo.
* Conturbatæ ſunt gentes, & inclinata ſunt regna: dedit vocem ſuam, mota eſt terra.
* Dominus virtutum nobiſcum : ſuſceptor noſter Deus Iacob.
* Venite, & videte opera Domini, quæ poſuit prodigia ſuper terram: * auferens bella uſque ad finem terræ.
Arcum conteret, & confringet arma: & ſcuta comburet igni.
* Vacate, & videte quoniam ego ſum Deus: exaltabor in gentibus, & exaltabor in terra.
* Dominus virtutum nobiſcum : ſuſceptor noſter Deus Iacob.

In finem, pro filiis Core Pſalmus
XLVI.

OMnes gentes plaudite manibus: jubilate Deo in voce exultationis.
* Quoniam Dominus excelſus, terribilis: Rex magnus ſuper omnem terram.
* Subjecit populos nobis : & gentes ſub pedibus noſtris.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Elegit nobis hereditatem ſuam: ſpeciem Iacob, quam dilexit.

† 2 *Reg.* 6.c.15.

* † Aſcendit Deus in jubilo: & Dominus in voce tubæ.

* Pſallite Deo noſtro, pſallite: pſallite Regi noſtro, pſallite.

* Quoniam rex omnis terræ Deus: pſallite ſapienter.

* Regnabit Deus ſuper gentes: Deus ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam.

* Principes populorum congregati ſunt cum Deo Abraham: quoniam dii fortes terræ vehementer elevati ſunt.

Pſalmus Cantici filiis Core ſecunda Sabbati. XLVII.

MAgnus Dominus, & laudabilis nimis in civitate Dei noſtri, in monte ſancto ejus.

* Fundatur exultatione univerſæ terræ mons Sion, latera aquilonis, civitas Regis magni.

* Deus in domibus ejus cognoſcetur, cum 4
ſuſcipiet eam.

* Quoniam ecce reges terræ congregati 5
ſunt: convenerunt in unum.

* Ipſi videntes ſic admirati ſunt, conturbati 6
ſunt, commoti ſunt: * tremor apprehendit 7
eos.

Ibi dolores ut parturientis, * in ſpiritu ve 8
hementi conteres naves Tharſis.

* Sicut audivimus, ſic vidimus in civitate 9
Domini virtutum, in civitate Dei noſtri: Deus
fundavit eam in æternum.

* Suſcepimus Deus miſericordiam tuam, in medio templi tui.

* Secundum nomen tuum Deus, ſic & laus tua in fines terræ: juſtitia plena eſt dextera tua.

* Læte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

*Lætetur mons Sion, & exultent filiæ Iu-
dæ, propter judicia tua Domine.
*Circumdate Sion, & complectimini eam:
narrate in turribus ejus.
4 *Ponite corda veſtra in virtute ejus: & di-
ſtribuite domos ejus, ut enarretis in progenie
altera.
5 *Quoniam hic eſt Deus, Deus noſter in
æternum, & in ſæculum ſæculi: ipſe reget nos
in ſæcula.

1 In finem, filiis Core Pſalmus.
XLVIII.

2 AVdite hæc omnes gentes: auribus percipite
A omnes, qui habitatis orbem.
3 *Quique terrigenæ, & filii hominum: ſi-
mul in unum dives & pauper.
4 *Os meum loquetur ſapientiam: & medi-
tatio cordis mei prudentiam.
5 *† Inclinabo in parabolam aurem meam: † *Pſal.*
aperiam in pſalterio propoſitionem meam. 77.a.2.
6 *Cur timebo in die mala? iniquitas calca- *Matth.*
B nei mei circumdabit me. 13.e.
7 *Qui confidunt in virtute ſua: & in mul- 35.
titudine divitiarum ſuarum gloriantur.
8 *Frater non redimit, redimet homo: non
dabit Deo placationem ſuam.
9 *Et pretium redemptionis animæ ſuæ: &
0 laborabit in æternum, * & vivet adhuc in fi-
nem.
1 *Non videbit interitum, cum viderit ſa-
pientes morientes: ſimul inſipiens, & ſtultus
peribunt.
2 Et relinquent alienis divitias ſuas: * & ſe-
pulchra eorum domus illorum in æternum.
Tabernacula eorum in progenie, & proge-
nie: vocaverunt nomina ſua in terris ſuis.
3 *Et homo, cum in honore eſſet, non in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

tellexit: comparatus eſt jumentis inſipienti-
bus, & ſimilis factus eſt illis.

* Hæc via illorum ſcandalum ipſis: & po- 4
ſtea in ore ſuo complacebunt.

* Sicut oves in inferno poſiti ſunt: mors de- 5
paſcet eos.

Et dominabuntur eorum juſti in matutino: & auxilium eorum veteraſcet in inferno à gloria eorum.

* Verumtamen Deus redimet animam meam de manu inferi, cum acceperit me.

* Ne timueris, cum dives factus fuerit homo: & cum multiplicata fuerit gloria domus ejus.

* Quoniam cum interierit, non ſumet omnia: neque deſcendet cum eo gloria ejus.

* Quia anima ejus in vita ipſius benedicetur: confitebitur tibi, cum benefeceris ei.

* Introibit uſque in progenies patrum ſuorum: & uſque in æternum non videbit lumen.

* Homo cum in honore eſſet, non intelle- 2
xit: comparatus eſt jumentis inſipientibus, &
ſimilis factus eſt illis.

Pſalmus Aſaph. XLIX.

1
DEusdeorum Dominus locutus eſt: & vo- A
cavit terram,

A ſolis ortu uſque ad occaſum: * ex Sion 2
ſpecies decoris ejus.

* Deus manifeſte veniet: Deus noſter & 3
non ſilebit.

Ignis in conſpectu ejus exardeſcet: & in circuitu ejus tempeſtas valida.

* Advocabit cælum deſurſum: & terram 4
diſcernere populum ſuum.

* Congregate illi ſanctos ejus: qui ordinant 5
teſtamentum ejus ſuper ſacrificia. B

*Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

6 * Et annuntiabunt cæli juſtitiam ejus: quo-
niam Deus judex eſt.
7 * Audi populus meus, & loquar: Iſrael, &
teſtificabor tibi: Deus Deus tuus ego ſum.
8 * Non in ſacrificiis tuis arguam te: holo-
cauſta autem tua in conſpectu meo ſunt ſem-
per.
9 * Non accipiam de domo tua vitulos: ne-
que de gregibus tuis hircos.
10 * Quoniam meæ ſunt omnes feræ ſilvarum,
jumenta in montibus & boves.
11 * Cognovi omnia volatilia cæli: & pulchri-
tudo agri mecum eſt.
12 * Si eſuriero, non dicam tibi: meus eſt enim
C orbis terræ, & plenitudo ejus.
13 * Numquid manducabo carnes taurorum?
aut ſanguinem hircorum potabo?
14 * Immola Deo ſacrificium laudis: & redde
Altiſſimo vota tua.
15 * Et invoca me in die tribulationis: eruam
te, & honorificabis me.
16 * Peccatori autem dixit Deus: Quare tu
enarras juſtitias meas, & aſſumis teſtamentum
meum per os tuum?
17 * Tu vero odiſti diſciplinam: & projeciſti
ſermones meos retrorſum.
18 * Si videbas furem, currebas cum eo: & cum
adulteris portionem tuam ponebas.
19 * Os tuum abundavit malitia: & lingua
D tua concinnabat dolos.
20 * Sedens adverſus fratrem tuum loquebaris,
& adverſus filium matris tuæ ponebas ſcanda-
21 lum: * hæc feciſti, & tacui.
Exiſtimaſti inique quod ero tui ſimilis: ar-
guam te, & ſtatuam contra faciem tuam.
22 * Intelligite hæc qui obliviſcimini Deum:
nequando rapiat, & non ſit qui eri-
piat.

* Sacri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Sacrificium laudis honorificabit me: & il-
lic iter, quo oſtendam illi ſalutare Dei.

In finem, Pſalmus David,
* Cum venit ad eum Nathan Propheta,
quando intravit ad Bethſabee.
(*2 Reg.* 12.)

MIſerere mei Deus, ſecundum magnam mi-
ſericordiam tuam.
Et ſecundum multitudinem miſerationum
tuarum, dele iniquitatem meam.
* Amplius lava me ab iniquitate mea: & à 4
peccato meo munda me.
*Quoniam iniquitatẽ meam ego cognoſco: 5
& peccatum meum contra me eſt ſemper.
* Tibi ſoli peccavi, & malum coram te fe- 6
† *Rom.* 3. a. 4. ci: † ut juſtificeris in ſermonibus tuis, & vin-
cas cum judicaris.
* Ecce enim in iniquitatibus conceptus 7
ſum: & in peccatis concepit me mater mea. B
* Ecce enim veritatem dilexiſti: incerta & 8
occulta ſapientiæ tuæ manifeſtaſti mihi.
† *Lev.* 14. *Num.* 19. * † Aſperges me hyſſopo, & mundabor: 9
lavabis me, & ſuper nivem dealbabor.
* Auditui meo dabis gaudium & lætitiam: 10
& exultabunt oſſa humiliata.
* Averte faciem tuam à peccatis meis: & 11
omnes iniquitates meas dele. C
* Cor mundum crea in me Deus: & ſpiri- 12
tum rectum innova in viſceribus meis.
* Ne projicias me à facie tua: & ſpiritum 13
ſanctum tuum ne auferas à me.
* Redde mihi lætitiam ſalutaris tui: & ſpi- 14
ritu principali confirma me.
* Docebo iniquos vias tuas: & impii ad te 15
convertentur.
* Libera me de ſanguinibus Deus, Deus ſa- 16
lutis meæ: & exultabit lingua mea juſtitiam
tuam.

* Do-

* Domine, labia mea aperies , & os meum annuntiabit laud em tuam.

* Quoniam ſi voluiſſes ſacrificium , dediſſem utique: holocauſtis non delectaberis.

* Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus: cor contritum & hnmiliatum Deus non deſpicies.

* Benigne fac Domine in bona voluntate tua Sion: ut ædificentur muri Ieruſalem.

* Tunc acceptabis ſacrificium juſtitiæ , oblationes , & holocauſta: tunc imponent ſuper altare tuum vitulos.

1 In finem, Intellectus David,
2 * Cum venit Doeg Idumæus , & nuntiavit
Sauli: Venit David in domum Achimelech.
(1 *Reg.* 22, 9.) L I.

3 QVid gloriaris in malitia , qui potens es in
A iniquitate?
4 * Tota die injuſtitiam cogitavit lingua tua:
ſicut novacula acuta feciſti dolum.
5 * Dilexiſti malitiam ſuper benignitatem:
iniquitatem magis quam loqui æquita-
tem.
6 * Dilexiſti omnia verba præcipitationis,
lingua doloſa.
7 * Propterea Deus deſtruet te in finem, evel-
B let te , emigrabit te de tabernaculo tuo : &
radicem tuam de terra viventium.
8 * Videbunt juſti, & timebunt, & ſuper eum
ridebunt, & dicent:
9 *Ecce homo, qui non poſuit Deum adjuto-
rem ſuum:
Sed ſperavit in multitudine divitiarum ſua-
rum: & prævaluit in vanitate ſua.
0 * Ego autem, ſicut oliva fructifera in domo
Dei , ſperavi in miſericordia Dei in æternum,
& in ſæculum ſæculi.

* Con-

* Confitebor tibi in ſæculum quia feciſti: & expectabo nomen tuum, quoniam bonum eſt in conſpectu ſanctorum tuorum.

In finem, Pro Maëleth intelligentiæ David. LII.

DIxit inſipiens in corde ſuo: Non eſt Deus. 2
* Corrupti ſunt, & abominabiles facti
ſunt in iniquitatibus: non eſt qui faciat bonum.
† Pſal. 13.a.1. * † Deus de cælo proſpexit ſuper filios ho- 3
minum: ut videat ſi eſt intelligens, aut requi-
rens Deum.
† Rom. 3.b.12. * † Omnes declinaverunt, ſimul inutiles 4
facti ſunt: non eſt qui faciat bonum, non eſt
uſque ad unum.
* Nonne ſcient omnes qui operantur ini- 5
quitatem, qui devorant plebem meam ut ci- B
bum panis?
* Deum non invocaverunt: illic trepida- 6
verunt timore, ubi non erat timor.
Quoniam Deus diſſipavit oſſa eorum qui
hominibus placent: confuſi ſunt, quoniam
Deus ſprevit eos.
* Quis dabit ex Sion ſalutare Iſrael? cum 7
converterit Deus captivitatem plebis ſuæ, ex-
ultabit Iacob, & lætabitur Iſrael.

In finem, 1
In carminibus intellectus David, 2
* Cum veniſſent Ziphæi, & dixiſſent ad Saul: Nonne David abſconditus eſt apud nos? (*1 Reg. 23, 19. & 26, 1.*) LIII.

DEus in nomine tuo ſalvum me fac: & in 3
virtute tua judica me. A
* Deus exaudi orationem meam: auribus 4
percipe verba oris mei.
* Quoniam alieni inſurrexerunt adverſum 5
me, & fortes quæſierunt animam meam: &
non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

non propoſuerunt Deum ante conſpectum
ſuum.
5 * Ecce enim Deus adjuvat me: & Dominus
6 ſuſceptor eſt animæ meæ.
7 * Averte mala inimicis meis: & in verita-
te tua diſperde illos.
8 * Voluntarie ſacrificabo tibi, & confitebor
nomini tuo Domine: quoniam bonum eſt:
9 * Quoniam ex omni tribulatione eripuiſti
me: & ſuper inimicos meos deſpexit oculus
meus.

1 In finem, In carminibus intellectus
David. LIV.

2 EXaudi Deus orationem meam, & ne deſ-
A pexeris deprecationem meam: * intende
3 mihi, & exaudi me.
Contriſtatus ſum in exercitatione mea: &
4 conturbatus ſum * à voce inimici, & à tribu-
latione peccatoris.
Quoniam declinaverunt in me iniquitates:
& in ira moleſti erant mihi.
5 * Cor meum conturbatum eſt in me: & for-
mido mortis cecidit ſuper me
6 * Timor & tremor venerunt ſuper me: &
contexerunt me tenebræ.
7 * Et dixi: Quis dabit mihi pennas ſicut co-
B lumbæ, & volabo, & requieſcam?
8 * Ecce elongavi fugiens: & manſi in ſolitu-
dine.
9 * Expectabam eum, qui ſalvum me fecit à
puſillanimitate ſpiritus, & tempeſtate.
10 * Præcipita Domine, divide linguas eorum:
quoniam vidi iniquitatem, & contradictio-
nem in civitate.
11 * Die ac nocte circumdabit eam ſuper mu-
12 ros ejus iniquitas: & labor in medio ejus, * &
injuſtitia.

Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Et non defecit de plateis ejus uſura, & dolus.
* Quoniam ſi inimicus meus maledixiſſet 1
mihi, ſuſtinuiſſem utique. C
Et ſi is, qui oderat me, ſuper me magna locutus fuiſſet: abſcondiſſem me forſitan ab eo.
* Tu vero homo unanimis, dux meus, & 1
notus meus:
* Qui ſimul mecum dulces capiebas cibos: 1
in domo Dei ambulavimus cum conſenſu.
* Veniat mors ſuper illos: & deſcendant in 1
infernum viventes:
Quoniam nequitiæ in habitaculis eorum: in medio eorum.
* Ego autem ad Deum clamavi: & Domi- 17
nus ſalvabit me.
* Veſpere, & mane, & meridie narrabo & 18
annuntiabo: & exaudiet vocem meam.
* Redimet in pace animam meam ab his, 19
qui appropinquant mihi: quoniam inter multos erant mecum.
* Exaudiet Deus, & humiliabit illos, qui 20
eſt ante ſæcula. D
Non enim eſt illis commutatio, & non timuerunt Deum: * extendit manum ſuam in 21
retribuendo.
Contaminaverunt teſtamentum ejus, * di- 22
viſi ſunt ab ira vultus ejus: & appropinquavit cor illius.
Molliti ſunt ſermones ejus ſuper oleum: & ipſi ſunt jacula.

† Mat. 6.d.15. Luc.12. c.22. 1 Pet. 5.b.7.

* † Iacta ſuper Dominum curam tuam, & 23
ipſe te enutriet: non dabit in æternum fluctuationem juſto.
* Tu vero Deus deduces eos, in puteum in- 24
teritus.
Viri ſanguinum, & doloſi non dimidiabunt dies ſuos: ego autem ſperabo in te Domine.

In

In finem,

Pro populo, qui à Sanctis longe factus eſt, David in tituli inſcriptionem, cum tenuerunt eum Allophyli in Geth.

(1 *Reg.* 21, 12.) LV.

MIſerere mei Deus, quoniam conculcavit me homo: tota die impugnans tribulavit me.

* Conculcaverunt me inimici mei tota die: quoniam multi bellantes adverſum me.

4 * Ab altitudine diei timebo: ego vero in
te ſperabo.
5 * In Deo laudabo ſermones meos, in Deo
ſperavi: non timebo quid faciat mihi caro.
6 * Tota die verba mea execrabantur: adver-
ſum me omnes cogitationes eorum, in ma-
lum.
7 * Inhabitabunt & abſcondent: ipſi calca-
B neum meum obſervabunt.
8 Sicut ſuſtinuerunt animam meam, * pro ni-
hilo ſalvos facies illos: in ira populos confrin-
ges.
9 Deus, * vitam meam annuntiavi tibi: po-
ſuiſti lacrymas meas in conſpectu tuo.
10 Sicut & in promiſſione tua: * tunc conver-
tentur inimici mei retrorſum:

In quacumque die invocavero te: ecce cognovi quoniam Deus meus es.

11 * In Deo laudabo verbum, in Domino
laudabo ſermonem: in Deo ſperavi, non ti-
mebo quid faciat mihi homo.
12 * In me ſunt Deus vota tua, quæ reddam,
laudationes tibi.
13 * Quoniam eripuiſti animam meam de
morte, & pedes meos de lapſu: ut placeam
coram Deo in lumine viventium.

In

In finem,

Ne diſperdas, David in tituli inſcriptionem, cum fugeret à facie Saul in ſpeluncam. (2 *Reg.* 22, 1. & 24, 4.) LVI.

MIſerere mei Deus, miſerere mei: quoniam 2
in te confidit anima mea.

Et in umbra alarum tuarum ſperabo, donec tranſeat iniquitas.

* Clamabo ad Deum altiſſimum: Deum 3
qui benefecit mihi.

* Miſit de cælo, & liberavit me: dedit in 4
opprobrium conculcantes me.

Miſit Deus miſericordiam ſuam, & veritatem ſuam,
* & eripuit animam meam de me- 5
dio catulorum leonum: dormivi conturbatus.

Filii hominum dentes eorum arma & ſagittæ: & lingua eorum gladius acutus.

* Exaltare ſuper cælos Deus: & in omnem 6
terram gloria tua. B

* Laqueum paraverunt pedibus meis: & in- 7
curvaverunt animam meam.

Foderunt ante faciem meam foveam: & inciderunt in eam.

* Paratum cor meum Deus, paratum cor 8
meum: cantabo, & pſalmum dicam.

* Exurge gloria mea, exurge pſalterium & 9
cithara: exurgam diluculo.

* Confitebor tibi in populis Domine: & 10
pſalmum dicam tibi in gentibus:

* Quoniam magnificata eſt uſque ad cælos 11
miſericordia tua, & uſque ad nubes veritas tua.

* Exaltare ſuper cælos Deus: & ſuper om- 12
nem terram gloria tua.

In

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

In finem,

Ne diſperdas, David in tituli in-
ſcriptionem. LVII.

SI vere utique juſtitiam loquimini : recta ju-
dicate filii hominum.
* Etenim in corde iniquitates operamini:
in terra injuſtitias manus veſtræ concin-
nant.
4 * Alienati ſunt peccatores à vulva, errave-
runt ab utero : locuti ſunt falſa.
5 * Furor illis ſecundum ſimilitudinem ſer-
pentis : ſicut aſpidis ſurdæ, & obturantis au-
res ſuas,
6 * Quæ non exaudiet vocem incantantium:
& venefici incantantis ſapienter.
7 * Deus conteret dentes eorum in ore ipſo-
B rum : molas leonum confringet Dominus.
8 * Ad nihilum devenient tanquam aqua de-
currens : intendit arcum ſuum donec infir-
mentur.
9 * Sicut cera, quæ fluit, auferentur : ſuper-
cecidit ignis, & non viderunt ſolem.
10 * Priuſquam intelligerent ſpinæ veſtræ
rhamnum : ſicut viventes, ſic in ira abſorbet
eos.
11 * Lætabitur juſtus cum viderit vindictam:
manus ſuas lavabit in ſanguine peccatoris.
12 * Et dicet homo : Si utique eſt fructus ju-
ſto : utique eſt Deus judicans eos in terra.

In finem,

1 Ne diſperdas, David in tituli inſcriptio-
nem, quando miſit Saul, & cuſtodivit do-
mum ejus, ut eum interficeret.
(*1 Reg.* 19, 11.) LVIII.

2 ERipe me de inimicis meis Deus meus : &
A ab inſurgentibus in me libera me.

* Eripe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Eripe me de operantibus iniquitatem : & de viris ſanguinum ſalva me.

* Quia ecce ceperunt animam meam : irruerunt in me fortes.

* Neque iniquitas mea, neque peccatum meum Domine : ſine iniquitate cucurri, & direxi.

* Exurge in occurſum meum, & vide : & tu Domine Deus virtutum, Deus Iſrael.

Intende ad viſitandas omnes gentes : non miſerearis omnibus, qui operantur iniquitatem.

* Convertentur ad veſperam : & famem patientur ut canes, & circuibunt civitatem.

* Ecce loquentur in ore ſuo, & gladius in labiis eorum : quoniam quis audivit?

* Et tu Domine deridebis eos : ad nihilum deduces omnes gentes.

* Fortitudinem meam ad te cuſtodiam,
quia Deus ſuſceptor meus es. * Deus meus, 1
miſericordia ejus præveniet me.

* Deus oſtendet mihi ſuper inimicos meos, 1
ne occidas eos : nequando obliviſcantur populi mei.

Diſperge illos in virtute tua : & depone eos protector meus Domine.

* Delictum oris eorum, ſermonem labio- 1
rum ipſorum : & comprehendantur in ſuperbia ſua.

Et de execratione & mendacio annuntiabuntur
* in conſummatione : in ira conſum- 14
mationis, & non erunt.

Et ſcient quia Deus dominabitur Iacob : & finium terræ.

* Convertentur ad veſperam, & famem 15
patientur ut canes : & circuibunt civitatem.

* Ipſi diſpergentur ad manducandum : ſi 16
vero non fuerint ſaturati, & murmurabunt.

* Ego

7 * Ego autem cantabo fortitudinem tuam:
& exultabo mane miſericordiam tuam.
Quia factus es ſuſceptor meus, & refugium
meum, in die tribulationis meæ.
8 * Adjutor meus tibi pſallam, quia Deus
ſuſceptor meus es: Deus meus miſericordia
mea.

In finem,

1 Pro his qui immutabuntur; in tituli inſcri-
2 ptionem ipſi David in doctrinam, * cum
ſuccendit Meſopotamiam Syriæ, & Sobal, &
convertit Ioab, & percuſſit Idumæam in valle
Salinarum duodecim millia. (*2 Reg.* 8, 1.
& 10, 7. & 1 *Par.* 18, 1.) LIX.

3 DEus repuliſti nos, & deſtruxiſti nos: iratus
A es, & miſertus es nobis.
4 * Commoviſti terram, & conturbaſti eam:
ſana contritiones ejus, quia commota eſt.
5 * Oſtendiſti populo tuo dura: potaſti nos
B vino compunctionis.
6 * Dediſti metuentibus te ſignificationem;
ut fugiant à facie arcus:
7 Vt liberentur dilecti tui: * ſalvum fac dex-
tera tua, & exaudi me.
8 * Deus locutus eſt in ſancto ſuo: Lætabor,
& partibor Sichimam: & convallem taberna-
culorum metibor.
9 * Meus eſt Galaad, & meus eſt Manaſſes: &
Ephraim fortitudo capitis mei.
10 Iuda rex meus: * Moab olla ſpei meæ.
In Idumæam extendam calceamentum
meum: mihi alienigenæ ſubditi ſunt.
11 * Quis deducet me in civitatem munitam?
C quis deducet me uſque in Idumæam?
12 * Nonne tu Deus, qui repuliſti nos: & non
egredieris Deus in virtutibus noſtris?
13 * Da nobis auxilium de tribulatione: quia
vana ſalus hominis. *In

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* In Deo faciemus virtutem: & ipſe ad nihilum deducet tribulantes nos.

In finem,
In Hymnis David. LX.

EXaudi Deus deprecationem meam : intende orationi meæ.

* A finibus terræ ad te clamavi: dum anxiaretur cor meum, in petra exaltaſti me.

Deduxiſti me, * Quia factus es ſpes mea: turris fortitudinis à facie inimici.

* Inhabitabo in tabernaculo tuo in ſæcula: protegar in velamento alarum tuarum.

* Quoniam tu Deus meus exaudiſti orationem meam : dediſti hereditatem timentibus nomen tuum.

* Dies ſuper dies regis adjicies : annos ejus uſque in diem generationis & generationis.

* Permanet in æternum in conſpectu Dei: miſericordiam & veritatem ejus quis requiret?

* Sic pſalmũ dicam nomini tuo in ſæculum ſæculi: ut reddam vota mea de die in diem.

In finem,
Pro Idithun, Pſalmus David. LXI.

NOnne Deo ſubjecta erit anima mea? ab ipſo enim ſalutare meum.

* Nam & ipſe Deus meus, & ſalutaris meus: ſuſceptor meus, non movebor amplius.

* Quouſque irruitis in hominem? interficitis univerſi vos : tanquam parieti inclinato & maceriæ depulſæ?

* Verumtamen pretium meum cogitaverunt repellere, cucurri in ſiti: ore ſuo benedicebant, & corde ſuo maledicebant.

* Verumtamen Deo ſubjecta eſto anima 6
mea: quoniam ab ipſo patientia mea.

* Quia ipſe Deus meus, & ſalvator meus: 7
adjutor meus, non emigrabo.

* In E

*In Deo ſalutare meum, & gloria mea: Deus auxilii mei, & ſpes mea in Deo eſt.

*Sperate in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda veſtra: Deus adjutor noſter in æternum.

*Verumtamen vani filii hominum, mendaces filii hominum in ſtateris: ut decipiant ipſi de vanitate in idipſum.

*Nolite ſperare in iniquitate, & rapinas nolite concupiſcere: divitiæ ſi affluant, nolite cor apponere.

*Semel locutus eſt Deus, duo hæc audivi,
quia poteſtas Dei eſt, * & tibi Domine miſe- † *Mat.*
ricordia: † quia tu reddes unicuique juxta ope- 16. *d.*
ra ſua. 27. *Rom.* 2. *b.* 6. 1 *Cor.* 3. *b.* 8. *Gal.* 6. *b.* 5.

Pſalmus David,
Cum eſſet in deſerto Idumææ.
(1 *Reg.* 22, 5.) LXII.

1 DEus Deus meus ad te de luce vigilo.
2 Sitivit in te anima mea, quam multi-
pliciter tibi caro mea.
3 *In terra deſerta, & invia, & inaquoſa: ſic
in ſancto apparui tibi, ut viderem virtutem
tuam, & gloriam tuam.
4 *Quoniam melior eſt miſericordia tua ſu-
B per vitas: labia mea laudabunt te.
5 *Sic benedicam te in vita mea: & in no-
mine tuo levabo manus meas.
6 *Sicut adipe & pinguedine repleatur anima
mea: & labiis exultationis laudabit os meum.
7 *Si memor fui tui ſuper ſtratum meum, in
8 matutinis meditabor in te: * quia fuiſti adju-
C tor meus.
Et in velamento alarum tuarum exultabo,
9 * adhæſit anima mea poſt te: me ſuſcepit dex-
tera tua.
10 *Ipſi vero in vanum quæſierunt animam
meam,

meam, introibunt in inferiora terræ: * tradentur in manus gladii, partes vulpium erunt.

* Rex vero lætabitur in Deo, laudabuntur omnes qui jurant in eo: quia obſtructum eſt os loquentium iniqua.

In finem.
Pſalmus David. LXIII.

EXaudi Deus orationem meam cum deprecor: à timore inimici eripe animam meam.

* Protexiſti me à conventu malignantium: à multitudine operantium iniquitatem.

* Quia exacuerunt ut gladium linguas ſuas: intenderunt arcum rem amaram, * ut ſagittent in occultis immaculatum.

* Subito ſagittabunt eum, & non timebunt: firmaverunt ſibi ſermonem nequam.

Narraverunt ut abſconderent laqueos: dixerunt: Quis videbit eos?

* Scrutati ſunt iniquitates: defecerunt ſcrutantes ſcrutinio.

Accedet homo ad cor altum: * & exaltabitur Deus.

Sagittæ parvulorum factæ ſunt plagæ eorum: * & infirmatæ ſunt contra eos linguæ eorum.

Conturbati ſunt omnes qui videbant eos: * & timuit omnis homo.

Et annuntiaverunt opera Dei: & facta ejus intellexerunt.

* Lætabitur juſtus in Domino, & ſperabit in eo, & laudabuntur omnes recti corde.

In

In finem, Pſalmus David,
1 Canticum Ieremiæ & Ezechielis populo
tranſmigrationis, cum inciperent exire.
LXIV.

2 TE decet hymnus Deus in Sion: & tibi red-
A detur votum in Ieruſalem.
3 * Exaudi orationem meam: ad te omnis ca-
ro veniet.
4 * Verba iniquorum prævaluerunt ſuper nos:
& impietatibus noſtris tu propitiaberis.
5 * Beatus, quem elegiſti, & aſſumpſiſti: in-
habitabit in atriis tuis.
Replebimur in bonis domus tuæ: ſanctum
6 eſt templum tuum, * mirabile in æquitate.
B Exaudi nos Deus ſalutaris noſter, ſpes om-
nium finium terræ, & in mari longe.
7 * Præparans montes in virtute tua, accin-
8 ctus potentia: * qui conturbas profundum
maris, ſonum fluctuum ejus.
9 Turbabuntur gentes, * & timebunt qui ha-
bitant terminos à ſignis tuis: exitus matutini
& veſpere delectabis.
10 * Viſitaſti terram & inebriaſti eam: multi-
plicaſti locupletare eam.
Flumen Dei repletum eſt aquis, paraſti ci-
bum illorum: quoniam ita eſt præparatio ejus.
11 * Rivos ejus inebria, multiplica genimina
ejus: in ſtillicidiis ejus lætabitur germinans.
12 * Benedices coronæ anni benignitatis tuæ:
& campi tui replebuntur ubertate.
13 * Pingueſcent ſpecioſa deſerti: & exulta-
tione colles accingentur.
14 * Induti ſunt arietes ovium, & valles abun-
dabunt frumento: clamabunt, etenim hy-
mnum dicent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

In finem,
Canticum Pſalmi reſurrectionis.
LXV.

JVbilate Deo omnis terra, * pſalmum dicite nomini ejus: date gloriam laudi ejus.

* Dicite Deo, quam terribilia ſunt opera tua Domine! in multitudine virtutis tuæ mentientur tibi inimici tui.

* Omnis terra adoret te, & pſallat tibi: pſalmum dicat nomini tuo.

* Venite, & videte opera Dei: terribilis in conſiliis ſuper filios hominum.

* Qui convertit mare in aridam, in flumine pertranſibunt pede: ibi lætabimur in ipſo.

* Qui dominatur in virtute ſua in æternum, oculi ejus ſuper gentes reſpiciunt: qui exaſperant non exaltentur in ſemetipſis.

* Benedicite gentes Deum noſtrum; & auditam facite vocem laudis ejus.

* Qui poſuit animam meam ad vitam: & non dedit in commotionem pedes meos.

* Quoniam probaſti nos Deus: igne nos examinaſti, ſicut examinatur argentum.

* Induxiſti nos in laqueum, poſuiſti tribulationes in dorſo noſtro. * impoſuiſti homines ſuper capita noſtra.

Tranſivimus per ignem & aquam: & eduxiſti nos in refrigerium.

* Introibo in domum tuam in holocauſtis: reddam tibi vota mea, * quæ diſtinxerunt labia mea.

Et locutum eſt os meum, in tribulatione mea.

* Holocauſta medullata offeram tibi cum incenſo arietum: offeram tibi boves cum hircis.

* Venite, audite, & narrabo, omnes qui timetis

timetis Deum, quanta fecit animæ meæ.
* Ad ipſum ore meo clamavi, & exaltavi ſub lingua mea.
*Iniquitatem ſi aſpexi in corde meo, non exaudiet Dominus.
* Propterea exaudivit Deus, & attendit voci deprecationis meæ.
* Benedictus Deus, qui non amovit orationem meam, & miſericordiam ſuam à me.

In finem,
In hymnis, Pſalmus Cantici David.
LXVI.

DEus miſereatur noſtri, & benedicat nobis: illuminet vultum ſuum ſuper nos, & miſereatur noſtri.
* Vt cognoſcamus in terra viam tuam: in omnibus gentibus ſalutare tuum.
* Confiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes.
* Lætentur & exultent gentes: quoniam judicas populos in æquitate, & gentes in terra dirigis.
* Confiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes: *terra dedit fructum ſuum.
Benedicat nos Deus, Deus noſter, * benedicat nos Deus: & metuant eum omnes fines terræ.

In finem,
Pſalmus Cantici ipſi David.
LXVII.

EXurgat Deus, & diſſipentur inimici ejus: & fugiant qui oderunt eum, à facie ejus.
* Sicut deficit fumus, deficiant: ſicut fluit cera à facie ignis, ſic pereant peccatores à facie Dei.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Et juſti epulentur, & exultent in conſpectu Dei: & delectentur in lætitia.

* Cantate Deo, pſalmum dicite nomini ejus: iter facite ei, qui aſcendit ſuper occaſum: Dominus nomen illi.

Exultate in conſpectu ejus, turbabuntur à facie ejus, * patris orphanorum, & judicis viduarum.

Deus in loco ſancto ſuo: * Deus qui inhabitare facit unius moris in domo:

Qui educit vinctos in fortitudine, ſimiliter eos qui exaſperant, qui habitant in ſepulchris.

* Deus cum egredereris in conſpectu populi tui, cum pertranſires in deſerto:

* Terra mota eſt, etenim cæli diſtillaverunt à facie Dei Sinai, à facie Dei Iſrael.

* Pluviam voluntariam ſegregabis Deus hereditati tuæ: & infirmata eſt, tu vero perfeciſti eam.

* Animalia tua habitabunt in ea: paraſti in dulcedine tua pauperi, Deus.

* Dominus dabit verbum euangelizantibus, virtute multa.

* Rex virtutum dilecti dilecti: & ſpeciei domus dividere ſpolia.

* Si dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ deargentatæ, & poſteriora dorſi ejus in pallore auri.

* Dum diſcernit cæleſtis reges ſuper eam, nive dealbabuntur in Selmon: * mons Dei, mons pinguis.

Mons coagulatus, mons pinguis: * ut quid ſuſpicamini montes coagulatos?

Mons, in quo beneplacitum eſt Deo habitare in eo: etenim Dominus habitabit in finem.

* Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium: Dominus in eis in Sina in ſancto. * Aſcen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

19 * Aſcendiſti in altum, cepiſti captivitatem:
accepiſti dona in hominibus:

Etenim non credentes, inhabitare Dominum Deum.

20 * Benedictus Dominus die quotidie: proſperum iter faciet nobis Deus ſalutarium noſtrorum.

21 * Deus noſter, Deus ſalvos faciendi: & Domini, Domini exitus mortis.

22 * Verumtamen Deus confringet capita inimicorum ſuorum: verticem capilli perambulantium in delictis ſuis.

23 * Dixit Dominus: Ex Baſan convertam, convertam in profundum maris:

24 * Vt intingatur pes tuus in ſanguine: lingua canum tuorum ex inimicis, ab ipſo.

25 * Viderunt ingreſſus tuos Deus, ingreſſus Dei mei; regis mei qui eſt in ſancto.

26 * Prævenerunt principes conjuncti pſallentibus, in medio juvencularum tympaniſtriarum.

27 * In eccleſiis benedicite Deo Domino, de fontibus Iſrael.

28 * Ibi Benjamin adoleſcentulus, in mentis
D exceſſu.

Principes Iuda, duces eorum: principes Zabulon, principes Nephthali.

29 * Manda Deus virtuti tuæ: confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.

30 * A templo tuo in Ieruſalem, tibi offerent reges munera.

31 * Increpa feras arundinis, congregatio taurorum in vaccis populorum: ut excludant eos, qui probati ſunt argento.

32 Diſſipa gentes, quæ bella volunt: * venient legati ex Ægypto: Æthiopia præveniet manus ejus Deo.

33 * Regna terræ, cantate Deo: pſallite Domino:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

mino: pſallite Deo, * qui aſcendit ſuper cæ-
lum cæli, ad orientem.

Ecce dabit voci ſuæ vocem virtutis, * da[te]
gloriam Deo ſuper Iſrael, magnificentia ejus
& virtus ejus in nubibus.

* Mirabilis Deus in ſanctis ſuis, Deus
Iſrael ipſe dabit virtutem, & fortitudinem
plebi ſuæ, benedictus Deus.

In finem, pro iis, qui commutabuntur,
David. LXVIII.

SAlvum me fac Deus: quoniam intraverunt
aquæ uſque ad animam meam.

* Infixus ſum in limo profundi: & non eſt
ſubſtantia.

Veni in altitudinem maris: & tempeſtas
demerſit me.

* Laboravi clamans, raucæ factæ ſunt fau-
ces meæ: defecerunt oculi mei, dum ſpero in
Deum meum:

* Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis
mei, qui oderunt me gratis.

Confortati ſunt qui perſecuti ſunt me ini-
mici mei injuſte: quæ non rapui, tunc exol-
vebam.

* Deus tu ſcis inſipientiam meam: & de-
licta mea à te non ſunt abſcondita.

* Non erubeſcant in me qui exſpectant te
Domine, Domine virtutum.

Non confundantur ſuper me qui quærunt
te, Deus Iſrael.

* Quoniam propter te ſuſtinui opprobrium:
operuit confuſio faciem meam.

* Extraneus factus ſum fratribus meis, &
† *Ioan.* peregrinus filiis matris meæ.
2.d.17. * Quoniam zelus domus tuæ comedit me:
Rom. & † opprobria exprobrantium tibi, cecide-
15.a.3. runt ſuper me.

* Et

* Et operui in jejunio animam meam: & factum eſt in opprobrium mihi.
* Et poſui veſtimentum meum cilicium: & factus ſum illis in parabolam.
* Adverſum me loquebantur qui ſedebant in porta: & in me pſallebant qui bibebant vinum.
* Ego vero orationem meam ad te Domine: tempus beneplaciti Deus.
In multitudine miſericordiæ tuæ exaudi me, in veritate ſalutis tuæ.
5 * Eripe me de luto, ut non infigar: libera me ab iis qui oderunt me, & de profundis aquarum.
6 * Non me demergat tempeſtas aquæ, neque abſorbeat me profundum: neque urgeat ſuper me puteus os ſuum.
7 * Exaudi me Domine, quoniam benigna eſt miſericordia tua: ſecundum multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me.
8 * Et ne avertas faciem tuam à puero tuo: quoniam tribulor, velociter exaudi me.
9 * Intende animæ meæ, & libera eam: propter inimicos meos eripe me.
20 * Tu ſcis improperium meum, & confuſionem meam, & reverentiam meam.
1 * In conſpectu tuo ſunt omnes, qui tribulant me, improperium exſpectavit cor meum, & miſeriam.
Et ſuſtinui qui ſimul contriſtaretur, & non fuit: & qui conſolaretur, & non inveni.
2 * † Et dederunt in eſcam meam fel: & in † *Mat.*
ſiti mea potaverunt me aceto. 27.*f.*
3 * Fiat menſa eorum coram ipſis in la- 48.
queum, & in retributiones & in ſcandalum.
4 * Obſcurentur oculi eorum ne videant: & dorſum eorum ſemper incurva.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Effunde ſuper eos iram tuam : & furor 25
iræ tuæ comprehendat eos.
† Act. 1.d.20. * † Fiat habitatio eorum deſerta : & in ta- 26
bernaculis eorum non ſit qui inhabitet.
* Quoniam quem tu percuſſiſti , perſecuti 27
ſunt : & ſuper dolorem vulnerum meorum
addiderunt.
* Appone iniquitatem ſuper iniquitatem 28
eorum : & non intrent in juſtitiam tuam.
* Deleantur de Libro viventium : & cum 29
juſtis non ſcribantur.
* Ego ſum pauper & dolens : ſalus tua
Deus ſuſcepit me.
* Laudabo nomen Dei cum cantico : &
magnificabo eum in laude:
* Et placebit Deo ſuper vitulum novellum:
cornua producentem & ungulas.
* Videant pauperes & lætentur : quærite
Deum, & vivet anima veſtra:
* Quoniam exaudivit pauperes Dominus:
& vinctos ſuos non deſpexit.
* Laudent illum cæli & terra , mare , &
omnia reptilia in eis.
* Quoniam Deus ſalvam faciet Sion : &
ædificabuntur civitates Iuda.
Et inhabitabunt ibi , & hereditate acqui-
rent eam.
* Et ſemen ſervorum ejus poſſidebit eam, 37
& qui diligunt nomen ejus , habitabunt
in ea.

In finem, Pſalmus David, 1
In rememorationem, quod ſalvum
fecerit eum Dominus. LXIX.

DEus in adjutorium meum intende : Do- 2
mine ad adjuvandum me feſtina. A
* Confundantur, & revereantur , qui quæ- 3
runt animam meam:

* Aver-

* Avertantur retrorſum, & erubeſcant, qui
volunt mihi mala:
Avertantur ſtatim erubeſcentes, qui di-
cunt mihi: Euge, euge.
* Exultent & lætentur in te omnes qui
quærunt te, & dicant ſemper: Magnificetur
Dominus: qui diligunt ſalutare tuum.
5 * Ego vero egenus, & pauper ſum: Deus ad-
juva me.
Adjutor meus, & liberator meus es tu: Do-
mine ne moreris.

1 Pſalmus David,
Filiorum Ionadab, & priorum
captivorum. LXX.

A IN te Domine ſperavi, non confundar in æter-
2 num: * in juſtitia tua libera me, & eripe
me.
Inclina ad me aurem tuam, & ſalva me.
3 * Eſto mihi in Deum protectorem, & in
locum munitum: ut ſalvum me facias,
Quoniam firmamentum meum, & refu-
gium meum es tu.
4 * Deus meus eripe me de manu peccatoris,
& de manu contra legem agentis & iniqui:
5 * Quoniam tu es patientia mea Domine:
Domine ſpes mea à juventute mea.
6 * In te confirmatus ſum ex utero: de ventre
B matris meæ tu es protector meus.
7 In te cantatio mea ſemper: * tamquam
prodigium factus ſum multis: & tu adjutor
fortis.
8 * Repleatur os meum laude, ut cantem glo-
riam tuam: tota die magnitudinem tuam.
9 * Ne projicias me in tempore ſenectutis:
cum defecerit virtus mea, ne derelinquas
me.
10 * Quia dixerunt inimici mei mihi; & qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

cuſtodiebant animam meam, conſilium fecerunt in unum.

* Dicentes: Deus dereliquit eum, perſequimini, & comprehendite eum: quia non eſt qui eripiat.

* Deus ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum reſpice.

* Confundantur, & deficiant detrahentes animæ meæ: operiantur confuſione, & pudore, qui quærunt mala mihi.

* Ego autem ſemper ſperabo: & adjiciam ſuper omnem laudem tuam.

* Os meum annuntiabit juſtitiam tuam: tota die ſalutare tuum.

Quoniam non cognovi litteraturam, introibo in potentias Domini: * Domine memorabor juſtitiæ tuæ ſolius.

* Deus docuiſti me à juventute mea: & uſque nunc pronuntiabo mirabilia tua.

* Et uſque in ſenectam & ſenium: Deus ne derelinquas me,

Donec annuntiem brachium tuum generationi omni, quæ ventura eſt:

Potentiam tuam, * & juſtitiam tuam Deus
uſque in altiſſima, quæ feciſti magnalia: Deus
quis ſimilis tibi?

* Quantas oſtendiſti mihi tribulationes 20
multas, & malas: & converſus vivificaſti
me: & de abyſſis terræ iterum reduxiſti
me:

* Multiplicaſti magnificentiam tuam: & 21
converſus conſolatus es me.

* Nam & ego confitebor tibi in vaſis pſal- 22
mi veritatem tuam: Deus pſallam tibi in cithara, ſanctus Iſrael.

* Exultabunt labia mea cum cantavero ti- 23
bi: & anima mea, quam redemiſti.

* Sed & lingua mea tota die meditabitur 24
juſtitiam

juſtitiam tuam: cum confuſi & reveriti fue-
rint qui quærunt mala mihi.

Pſalmus,
In Salomonem. LXXI.

DEus judicium tuum regi da: & juſtitiam
tuam filio regis:
Iudicare populum tuum in juſtitia, & pau-
peres tuos in judicio.
3 * Suſcipiant montes pacem populo: & col-
les juſtitiam.
4 * Iudicabit pauperes populi, & ſalvos faciet
filios pauperum: & humiliabit calumnia-
torem.
5 * Et permanebit cum ſole, & ante lunam,
in generatione & generationem.
6 * Deſcendet ſicut pluvia in vellus: & ſicut
B ſtillicidia ſtillantia ſuper terram.
7 * Orietur in diebus ejus juſtitia, & abun-
dantia pacis: donec auferatur luna.
8 * Et dominabitur à mari uſque ad mare: &
à flumine uſque ad terminos orbis terrarum.
9 * Coram illo procident Æthiopes: & ini-
mici ejus terram lingent.
10 * Reges Tharſis, & inſulæ munera offerent:
reges Arabum, & Saba dona adducent:
11 * Et adorabunt eum omnes reges terræ:
C omnes gentes ſervient ei:
12 * Quia liberabit pauperem à potente: &
pauperem, cui non erat adjutor.
13 * Parcet pauperi & inopi; & animas pau-
perum ſalvas faciet.
14 * Ex uſuris & iniquitate redimet animas
eorum: & honorabile nomen eorum coram
illo.
15 * Et vivet, & dabitur ei de auro Arabiæ, &
adorabunt de ipſo ſemper: tota die benedi-
cent ei.

*Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Et erit firmamentum in terra in ſumm
montium, ſuperextolletur ſuper Libanum fr
ctus ejus : & florebunt de civitate ſicut fœ
num terræ.

* Sit nomen ejus benedictum in ſæcul
ante ſolem permanet nomen ejus.

Et benedicentur in ipſo omnes tribus terra
omnes gentes magnificabunt eum.

* Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui fa 18
cit mirabilia ſolus:

* Et benedictum nomen majeſtatis ejus i 19
æternum : & replebitur majeſtate ejus omn
terra : fiat, fiat.

* Defecerunt laudes David filii Ieſſe. 20

Pſalmus Aſaph. LXXII.

QVam bonus Iſrael Deus his, qui recto ſun
corde!

* Mei autem pæne moti ſunt pedes : pæn
effuſi ſunt greſſus mei.

* Quia zelavi ſuper iniquos, pacem pecca
torum videns.

* Quia non eſt reſpectus morti eorum : &
firmamentum in plaga eorum.

* In labore hominum non ſunt, & cum
hominibus non flagellabuntur:

* Ideo tenuit eos ſuperbia, operti ſunt ini-
quitate & impietate ſua.

* Prodiit quaſi ex adipe iniquitas eorum:
tranſierunt in affectum cordis.

* Cogitaverunt, & locuti ſunt nequitiam:
iniquitatem in excelſo locuti ſunt.

* Poſuerunt in cælum os ſuum : & lingua
eorum tranſivit in terra.

* Ideo convertetur populus meus hic: &
dies pleni invenientur in eis.

* Et dixerunt : Quomodo ſcit Deus, & ſi
eſt ſcientia in excelſo?

* Ecce

2 * Ecce ipſi peccatores, & abundantes in ſæ-
culo, obtinuerunt divitias.
3 * Et dixi: Ergo ſine cauſa juſtificavi cor
meum, & lavi inter innocentes manus meas:
4 * Et fui flagellatus tota die, & caſtigatio
mea in matutinis.
5 * Si dicebam: Narrabo ſic: ecce nationem
C filiorum tuorum reprobavi.
16 * Exiſtimabam ut cognoſcerem hoc, labor
eſt ante me:
17 * Donec intrem in ſanctuarium Dei: & in-
telligam in noviſſimis eorum.
18 * Verumtamen propter dolos poſuiſti eis:
dejeciſti eos dum allevarentur.
19 * Quomodo facti ſunt in deſolationem, ſu-
bito defecerunt: perierunt propter iniquita-
tem ſuam.
20 * Velut ſomnium ſurgentium Domine, in
civitate tua imaginem ipſorum ad nihilum
rediges.
21 * Quia inflammatum eſt cor meum, &
22 renes mei commutati ſunt: * & ego ad nihilum
redactus ſum, & neſcivi.
23 * Vt jumentum factus ſum apud te: & ego
ſemper tecum.
24 * Tenuiſti manum dexteram meam: & in
D voluntate tua deduxiſti me, & cum gloria
ſuſcepiſti me.
25 * Quid enim mihi eſt in cælo? & à te quid
volui ſuper terram?
26 * Defecit caro mea, & cor meum: Deus
cordis mei, & pars mea Deus in æternum.
27 * Quia ecce, qui elongant ſe à te, peribunt:
perdidiſti omnes, qui fornicantur abs te.
28 * Mihi autem adhærere Deo bonum eſt:
ponere in Domino Deo ſpem meam.
Vt annuntiem omnes prædicationes tuas, in
portis filiæ Sion.

Intel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Intellectus Aſaph. LXXIII.

VT quid Deus repuliſti in finem: iratus eſt furor tuus ſuper oves paſcuæ tuæ?

* Memor eſto congregationis tuæ, quam poſſediſti ab initio.

Redemiſti virgam hereditatis tuæ: mons Sion, in quo habitaſti in eo.

* Leva manus tuas in ſuperbias eorum in finem: quanta malignatus eſt inimicus in ſancto!

* Et gloriati ſunt qui oderunt te, in medio ſollemnitatis tuæ.

Poſuerunt ſigna ſua, ſigna: * & non cognoverunt ſicut in exitu ſuper ſummum.

Quaſi in ſilva lignorum ſecuribus: *exciderunt januas ejus in idipſum: in ſecuri & aſcia dejecerunt eam.

† 4 *Reg.* 25. c. 9.

* † Incenderunt igni ſanctuarium tuum: in terra polluerunt tabernaculum nominis tui.

* Dixerunt in corde ſuo cognatio eorum ſimul: Quieſcere faciamus omnes dies feſtos Dei à terra.

* Signa noſtra non vidimus, jam non eſt propheta: & nos non cognoſcet amplius.

* Vſquequo Deus improperabit inimicus: irritat adverſarius nomen tuum in finem?

* Vt quid avertis manum tuam, & dexte- 1
ram tuam, de medio ſinu tuo in finem?

† *Luc.* 1. 5. 70.

* † Deus autem rex noſter ante ſæcula, 1
operatus eſt ſalutem in medio terræ.
* Tu confirmaſti in virtute tua mare: con- 1
tribulaſti capita draconum in aquis.
* Tu confregiſti capita draconis: dediſti 1
eum eſcam populis Æthiopum.
* Tu dirupiſti fontes, & torrentes: tu ſicca- 1
ſti fluvios Ethan.
* Tuus eſt dies, & tua eſt nox: tu fabrica- 16
tus es auroram & ſolem.

* Tu

7 * Tu feciſti omnes terminos terræ : æſta-
tem & ver tu plaſmaſti ea.
8 * Memor eſto hujus, inimicus impropera-
vit Domino: & populus inſipiens incitavit no-
men tuum,
9 * Ne tradas beſtiis animas confitentes tibi:
D & animas pauperum tuorum ne obliviſcaris
in finem.
0 *Reſpice in teſtamentum tuum: quia reple-
ti ſunt, qui obſcurati ſunt terræ domibus ini-
quitatum.
1 * Ne avertatur humilis factus confuſus: pau-
per & inops laudabunt nomen tuum.
2 * Exurge Deus, judica cauſam tuam : me-
mor eſto improperiorum tuorum, eorum quæ
ab inſipiente ſunt tota die.
3 * Ne obliviſcaris voces inimicorum tuo-
rum: ſuperbia eorum, qui te oderunt, adſcendit
ſemper.

1 In finem, Ne corrumpas, Pſalmus
Cantici Aſaph. LXXIV.

2 CONfitebimur tibi Deus: confitebimur, &
A invocabimus nomen tuum.
3 Narrabimus mirabilia tua : * cum accepero
tempus, ego juſtitias judicabo.
4 * Liquefacta eſt terra, & omnes qui habi-
tant in ea: ego confirmavi columnas ejus.
5 * Dixi iniquis: Nolite inique agere : & de-
linquentibus: Nolite exaltare cornu:
6 * Nolite extollere in altum cornu veſtrum:
nolite loqui adverſus Deum iniquitatem.
7 * Quia neque ab oriente, neque ab occiden-
8 te, neque à deſertis montibus : * quoniam
B Deus judex eſt.
9 Hunc humiliat, & hunc exaltat: * quia ca-
lix in manu Domini vini meri plenus miſto.
Et inclinavit ex hoc in hoc : verumtamen
fæx

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

fæx ejus non eſt exinanita: bibent omnes pec-
catores terræ.

* Ego autem annuntiabo in ſæculum: can-
tabo Deo Iacob.

*Et omnia cornua peccatorum confringam:
& exaltabuntur cornua juſti.

In finem, in Laudibus,
Pſalmus Aſaph,
Canticum ad Aſſyrios. LXXV.

NOtus in Iudæa Deus: in Iſrael magnum
nomen ejus:

* Et factus eſt in pace locus ejus: & habita-
tio ejus in Sion.

* Ibi confregit potentias arcuum, ſcutum,
gladium, & bellum.

* Illuminans tu mirabiliter à montibus æ-
ternis: * Turbati ſunt omnes inſipientes cor-
de.

Dormierunt ſomnum ſuum: & nihil inve-
nerunt omnes viri divitiarum in manibus ſuis.

* Ab increpatione tua Deus Iacob dormi- 7
taverunt qui aſcenderunt equos.

* Tu terribilis es, & quis reſiſtet tibi? ex 8
tunc ira tua.

* De cælo auditum feciſti judicium: terra 9
tremuit & quievit.

* Cum exurgeret in judicium Deus, ut ſal- 10
vos faceret omnes manſuetos terræ.

* Quoniam cogitatio hominis confitebitur 11
tibi: & reliquiæ cogitationis diem feſtum
agent tibi.

* Vovete, & reddite Domino Deo veſtro, 12
omnes qui in circuitu ejus affertis munera,

Terribili* & ei qui aufert ſpiritum princi- 13
pum, terribili apud reges terræ.

In

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

In finem, pro Idithun, Pſalmus
Aſaph. LXXVI.

VOce mea ad Dominum clamavi: vocę mea
ad Deum, & intendit mihi.
* In die tribulationis meæ Deum exquiſivi,
manibus meis nocte contra eum : & non ſum
deceptus.
Renuit conſolari anima mea , * memor fui
Dei, & delectatus ſum, & exercitatus ſum: &
defecit ſpiritus meus.
* Anticipaverunt vigilias oculi mei : turba-
tus ſum, & non ſum locutus.
5 * Cogitavi dies antiquos : & annos æternos
in mente habui.
7 * Et meditatus ſum nocte cum corde meo,
B & exercitabar , & ſcopebam ſpiritum meum.
8 * Numquid in æternum projiciet Deus: aut
non apponet ut complacitior ſit adhuc?
9 * Aut in finem miſericordiam ſuam abſcin-
det, à generatione in generationem?
10 * Aut obliviſcetur miſereri Deus ? aut con-
tinebit in ira ſua miſericordias ſuas?
11 * Et dixi: Nunc cœpi: hæc mutatio dexteræ
excelſi.
12 * Memor fui operum Domini : quia me-
C mor ero ab initio mirabilium tuorum.
13 * Et meditabor in omnibus operibus tuis:
& in adinventionibus tuis exercebor.
14 * Deus in ſancto via tua: quis Deus magnus
15 ſicut Deus noſter? * tu es Deus qui facis mira-
bilia.
Notam feciſti in populis virtutem tuam : *
16 redemiſti in brachio tuo populum tuum, filios
Iacob, & Ioſeph.
17 * Viderunt te aquæ Deus, viderunt te aquæ:
D & timuerunt, & turbatæ ſunt abyſſi.
18 * Multitudo ſonitus aquarum : vocem de-
derunt nubes. Etenim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Etenim ſagittæ tuæ tranſeunt : * vox toni-
trui tui in rota.

Illuxerunt coruſcationes tuæ orbi terræ:
commota eſt & contremuit terra.

* In mari via tua , & ſemitæ tuæ in aquis
multis: & veſtigia tua non cognoſcentur.

† Exod. 14. c. 19. * † Deduxiſti ſicut oves populum tuum,
in manu Moyſi & Aaron.

Intellectus Aſaph. LXXVII.

ATtendite populе meus legem meam: incli-
nate aurem veſtram in verba oris mei.

* Aperiam in parabolis os meum : loquar
propoſitiones ab initio.

* Quanta audivimus & cognovimns ea: &
patres noſtri narraverunt nobis.

* Non ſunt occultata à filiis eorum , in ge-
neratione altera.

Narrantes laudes Domini, & virtutes ejus,
& mirabilia ejus quæ fecit.

* Et ſuſcitavit teſtimonium in Iacob: & le-
gem poſuit in Iſrael.

Quanta mandavit patribus noſtris nota fa-
cere ea filiis ſuis: * ut cognoſcat generatio al-
tera.

Filii qui naſcentur, & exurgent , & narra-
bunt filiis ſuis,

* Vt ponant in Deo ſpem ſuam , & non 7
obliviſcantur operum Dei : & mandata ejus
exquirant.

* Ne fiant ſicut patres eorum : generatio 8
prava & exaſperans:

Generatio, quæ non direxit cor ſuum : &
non eſt creditus cum Deo ſpiritus ejus.

* Filii Ephrem intendentes & mittentes ar- 9
cum: converſi ſunt in die belli. B

* Non cuſtodierunt teſtamentum Dei : & 10
in lege ejus noluerunt ambulare.

* Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Et obliti ſunt benefactorum ejus, & mirabilium ejus quæ oſtendit eis.

* Coram patribus eorum fecit mirabilia in terra Ægypti, in campo Taneos.

* † Interrupit mare, & perduxit eos: & ſta- † *Exod.*
tuit aquas quaſi in utre. *14.*
* Et deduxit eos in nube diei: & tota no- *c. 21.*
cte in illuminatione ignis.

* † Interrupit petram in eremo: & adaqua- † *Exod.*
vit eos velut in abyſſo multa. *17.b.6.*
*Et eduxit aquam de petra: & deduxit tam- *Pſal.*
quam flumina aquas. *104.*
* Et appoſuerunt adhuc peccare ei: in iram *d.38.*
excitaverunt excelſum in inaquoſo.

* Et tentaverunt Deum in cordibus ſuis: ut peterent eſcas animabus ſuis.

* Et male locuti ſunt de Deo: dixerunt: Numquid poterit Deus parare menſam in deſerto?

* Quoniam percuſſit petram, & fluxerunt aquæ, & torrentes inundaverunt.

Numquid & panem poterit dare, aut parare menſam populo ſuo?

1 * † Ideo audivit Dominus, & diſtulit: & † *Num.*
ignis accenſus eſt in Iacob, & ira adſcendit in *11.a.2.*
Iſrael:

2 * Quia non crediderunt in Deo, nec ſperaverunt in ſalutari ejus:

3 * Et mandavit nubibus deſuper, & januas † *Exod.*
cæli aperuit. *16.a.4.*
4 * † Et pluit illis manna ad manducandum, ‡ *Num.*
& panem cæli dedit eis. *11.b.7.*
5 * ‡ Panem angelorum manducavit homo: *Ioan.*
cibaria miſit eis in abundantia. *6.d.31.*
6 * † Tranſtulit Auſtrum de cælo: & indu- *1 Cor.*
xit in virtute ſua Africum. *10.a.3.*
7 * Et pluit ſuper eos ſicut pulverem carnes: † *Num.*
& ſicut arenam maris volatilia pennata. *11.g.31.*

* Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Et ceciderunt in medio caſtrorum eorum:
circa tabernacula eorum.
* Et manducaverunt & ſaturati ſunt nimis,
& deſiderium eorum attulit eis : * non ſunt
fraudati à deſiderio ſuo.
† *Num.* † Adhuc eſcæ eorum erant in ore ipſorum:
11. * & ira Dei aſcendit ſuper eos.
g. 33. Et occidit pingues eorum , & electos Iſrael
impedivit.
* In omnibus his peccaverunt adhuc: & non
crediderunt in mirabilibus ejus.
* Et defecerunt in vanitate dies eorum: &
anni eorum cum feſtinatione.
* Cum occideret eos , quærebant eum ; &
revertebantur, & diluculo veniebant ad eum.
* Et rememorati ſunt , quia Deus adjutor
eſt eorum: & Deus excelſus redemptor eorum
eſt.
* Et dilexerunt eum in ore ſuo , & lingua
ſua mentiti ſunt ei:
* Cor autem eorum non erat rectum cum 3
eo: nec fideles habiti ſunt in teſtamento ejus.
* Ipſe autem eſt miſericors , & propitius 3
fiet peccatis eorum: & non diſperdet eos.
Et abundavit ut averteret iram ſuam : &
non accendit omnem iram ſuam:
* Et recordatus eſt quia caro ſunt : ſpiritus 3
vadens, & non rediens.
* Quoties exacerbaverunt eum in deſerto, 4
in iram concitaverunt eum in inaquoſo?
* Et converſi ſunt , & tentaverunt Deum: 4
& ſanctum Iſrael exacerbaverunt.
* Non ſunt recordati manus ejus , die qua 42
redemit eos de manu tribulantis,
* Sicut poſuit in Ægypto ſigna ſua, & pro- 43
digia ſua in campo Taneos. E
† *Exod.* * † Et convertit in ſanguinem flumina eo- 44
7. *d.* 20. rum, & imbres eorum, ne biberent.

* † Miſit

* † Miſit in eos cœnomyiam, & comedit † *Exod.*
eos: & ranam, & diſperdidit eos. *8.a.6.*
* ‡ Et dedit ærugini fructus eorum: & la- *f.24.*
bores eorum locuſtæ. ‡ *Exod.*
* † Et occidit in grandine vineas eorum: *10.*
& moros eorum in pruina. *c.15.*
* Et tradidit grandini jumenta eorum: & † *Exod.*
poſſeſſionem eorum igni. *9.f.25.*
* Miſit in eos iram indignationis ſuæ, in-
dignationem, & iram, & tribulationem: im-
miſſiones per angelos malos.
* Viam fecit ſemitæ iræ ſuæ, non pepercit à
morte animabus eorum: & jumenta eorum in
morte concluſit. † *Exod.*
1 * † Et percuſſit omne primogenitum, in *12.*
terra Ægypti: primitias omnis laboris eorum *d.29.*
in tabernaculis Cham.
2 * Et abſtulit ſicut oves populum ſuum: &
perduxit eos tamquam gregem in deſerto. † *Exod.*
3 * † Et deduxit eos in ſpe, & non timuerunt: *14.*
& inimicos eorum operuit mare. *c. 27.*
4 * Et induxit eos in montem ſanctificationis
ſuæ, montem, quem acquiſivit dextera ejus. † *Ioſ.*
† Et ejecit à facie eorum gentes: & ſorte *13.b.8.*
diviſit eis terram in funiculo diſtributionis.
5 * Et habitare fecit in tabernaculis eorum
tribus Iſrael.
56 * Et tentaverunt, & exacerbaverunt Deum
excelſum: & teſtimonia ejus non cuſtodie-
runt.
57 * Et averterunt ſe, & non ſervaverunt
pactum: quemadmodum patres eorum, con-
verſi ſunt in arcum pravum.
58 * In iram concitaverunt eum in collibus
ſuis: & in ſculptilibus ſuis ad æmulationem
eum provocaverunt.
59 * Audivit Deus, & ſprevit: & ad nihilum
G redegit valde Iſrael.

* † Et

† 1 *Reg.* 4.a.2. *Iere.* 7.b.12.

* † Et repulit tabernaculum Silo, taberna-
culum ſuum, ubi habitavit in hominibus.
* Et tradidit in captivitatem virtutem eo-
rum, & pulchritudinem eorum in manus ini-
mici.
* Et concluſit in gladio populum ſuum: &
hereditatem ſuam ſprevit.
* Iuvenes eorum comedit ignis: & virgines
eorum non ſunt lamentatæ.
* Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt: &
viduæ eorum non plorabantur.
* Et excitatus eſt tamquam dormiens Do-
minus, tamquam potens crapulatus à vino.
* Et percuſſit inimicos ſuos in poſteriora:
opprobrium ſempiternum dedit illis.
* Et repulit tabernaculum Ioſeph: & tri-
bum Ephraim non elegit:
* Sed elegit tribum Iuda, montem Sion
quem dilexit.
* Et ædificavit ſicut unicornium ſanctifi- 6
cium ſuum in terra, quam fundavit in ſæcula.
* Et elegit David ſervum ſuum, & ſuſtulit 7
eum de gregibus ovium: de poſt fœtantes ac-
cepit eum.
* Paſcere Iacob ſervum ſuum, & Iſrael he- 7
reditatem ſuam.
* Et pavit eos in innocentia cordis ſui: & in 7
intellectibus manuum ſuarum deduxit eos.

Pſalmus Aſaph. LXXVIII. 1

DEus venerunt gentes in hereditatem tuam, A
polluerunt templum ſanctum tuum: po-
ſuerunt Ieruſalem in pomorum cuſtodiam.
* Poſuerunt morticina ſervorum tuorum, 2
eſcas volatilibus cæli: carnes ſanctorum tuo-
rum, beſtiis terræ.
* Effuderunt ſanguinem eorum tamquam 3
aquam in circuitu Ieruſalem: & non erat qui
ſepeliret.

*Facti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Facti ſumus opprobrium vicinis noſtris:
ıbſannatio & illuſio his, qui in circuitu no-
tro ſunt.

* Vſquequo Domine iraſceris in finem: ac-
endetur velut ignis zelus tuus?

* † Effunde iram tuam in gentes, quæ te † *Iere.*
ıon noverunt: & in regna, quæ nomen tuum 10.
ıon invocaverunt. *d.* 25.

* Quia comederunt Iacob: & locum ejus
deſolaverunt:

* † Ne memineris iniquitatum noſtrarum † *Iſa.*
antiquarum, cito anticipent nos miſericordiæ 64.*c*.9.
tuæ: quia pauperes facti ſumus nimis.

* Adjuva nos Deus ſalutaris noſter: & pro-
pter gloriam nominis tui Domine libera nos:
& propitius eſto peccatis noſtris, propter no-
men tuum:

* Ne forte dicant in gentibus: Vbi eſt Deus
eorum? & innoteſcat in nationibus coram
oculis noſtris.

Vltio ſanguinis ſervorum tuorum, qui effu-
ſus eſt: *introeat in conſpectu tuo gemitus
compeditorum.

Secundum magnitudinem brachii tui, poſ-
ſide filios mortificatorum.

* Et redde vicinis noſtris ſeptuplum in ſinu
eorum: improperium ipſorum, quod expro-
braverunt tibi Domine.

3 * Nos autem populus tuus, & oves paſcuæ
tuæ, confitebimur tibi in ſæculum:

In generationem & generationem annun-
tiabimus laudem tuam.

1 In finem, Pro iis qui commutabuntur,
teſtimonium Aſaph, Pſalmus.
LXXIX.

2 QVi regis Iſrael, intende: qui deducis velut
A ovem Ioſeph.

Qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Qui ſedes ſuper cherubim, manifeſtare * coram Ephraim, Benjamin, & Manaſſe.

Excita potentiam tuam, & veni, ut ſalvos facias nos.

* Deus converte nos: & oſtende faciem tuam, & ſalvi erimus.

* Domine Deus virtutum, quouſque iraſceris ſuper orationem ſervi tui?

* Cibabis nos pane lacrymarum: & potum dabis nobis in lacrymis in menſura?

* Poſuiſti nos in contradictionem vicinis noſtris: & inimici noſtri ſubſannaverunt nos:

* Deus virtutum converte nos: & oſtende faciem tuam, & ſalvi erimus.

* Vineam de Ægypto tranſtuliſti: ejeciſti gentes, & plantaſti eam.

* Dux itineris fuiſti in conſpectu ejus: plantaſti radices ejus, & implevit terram.

* Operuit montes umbra ejus: & arbuſta ejus cedros Dei.

* Extendit palmites ſuos uſque ad mare: & uſque ad flumen propagines ejus.

* Vt quid deſtruxiſti maceriam ejus: & vindemiant eam omnes, qui prætergrediuntur viam?

* Exterminavit eam aper de ſilva: & ſingularis ferus depaſtus eſt eam.

* Deus virtutum convertere: reſpice de cælo, & vide, & viſita vineam iſtam.

* Et perfice eam, quam plantavit dextera tua: & ſuper filium hominis, quem confirmaſti tibi.

* Incenſa igni, & ſuffoſſa ab increpatione vultus tui peribunt.

* Fiat manus tua ſuper virum dexteræ tuæ: & ſuper filium hominis, quem confirmaſti tibi.

* Et

* Et non diſcedimus à te, vivificabis nos: & nomen tuum invocabimus.

* Domine Deus virtutum converte nos: & oſtende faciem tuam, & ſalvi erimus.

In finem,
Pro torcularibus, Pſalmus ipſi
Aſaph. LXXX.

EXultate Deo adjutori noſtro: jubilate Deo Iacob.

* Sumite pſalmum, & date tympanum: pſalterium jucundum cum cithara.

4 * Buccinate in Neomenia tuba, in inſigni
die ſollemnitatis veſtræ:
5 * Quia præceptum in Iſrael eſt: & judicium
Deo Iacob.
6 * † Teſtimonium in Ioſeph poſuit illud, † *Gen.*
cum exiret de terra Ægypti: linguam, quam *41.*
non noverat, audivit. *f. 29.*
7 * Divertit ab oneribus dorſum ejus: manus
8 ejus in cophino ſervierunt.
8 * In tribulatione invocaſti me, & liberavi
te: exaudivi te in abſcondito tempeſtatis:
† probavi te apud aquam contradictionis. † *Exod.*
9 * ‡ Audi populus meus, & conteſtabor te: *17.b.5.*
10 Iſrael ſi audieris me, * non erit in te deus re- ‡ *Exod.*
cens, neque adorabis deum alienum.. *20.a.2.*
11 * Ego enim ſum Dominus Deus tuus, qui
eduxi te de terra Ægypti: dilata os tuum, &
implebo illud.
12 * Et non audivit populus meus vocem
meam: & Iſrael non intendit mihi.
13 * † Et dimiſi eos ſecundum deſideria cor- † *Act.*
dis eorum, ibunt in adinventionibus *14.*
ſuis. *c. 16.*
14 * † Si populus meus audiſſet me: Iſrael ſi † *Baru.*
in viis meis ambulaſſet: *3.b.13.*
15 * Pro nihilo forſitan inimicos eorum hu-

miliaſſem : & ſuper tribulantes eos miſiſſem 15
manum meam.
* Inimici Domini mentiti ſunt ei : & erit 16
tempus eorum in ſæcula.
* Et cibavit eos ex adipe frumenti : & de 17
petra, melle ſaturavit eos.

Pſalmus Aſaph. LXXXI.

DEus ſtetit in ſynagoga deorum : in medio 1
autem deos dijudicat.
* Vſquequo judicatis iniquitatem: & facies 2
peccatorum ſumitis?
* Iudicate egeno, & pupillo: humilem , & 3
pauperem juſtificate.
† *Prov.* * † Eripite pauperem: & egenum de manu 4
24. peccatoris liberate.
a. 11. * Neſcierunt, neque intellexerunt, in tene- 5
bris ambulant : movebuntur omnia funda-
menta terræ.
† *Ioan.* * † Ego dixi: Dii eſtis, & filii Excelſi om- 6
10. nes.
g. 34. * Vos autem ſicut homines moriemini : & 7
ſicut unus de principibus cadetis.
* Surge Deus, judica terram : quoniam tu 8
hereditabis in omnibus gentibus.

Canticum Pſalmi Aſaph. LXXXII.

1

DEus , quis ſimilis erit tibi ? ne taceas , ne- 2
que compeſcaris Deus:
* Quoniam ecce inimici tui ſonuerunt : & 3
qui oderunt te, extulerunt caput.
* Super populum tuum malignaverunt con- 4
ſilium : & cogitaverunt adverſus ſanctos
tuos.
* Dixerunt: Venite , & diſperdamus eos de 5
gente; & non memoretur nomen Iſrael ultra.
*Quoniam cogitaverunt unanimiter,ſimul 6
adver-

adverſum te teſtamentnm diſpoſuerunt, * tabernacula Idumæorum & Iſmahelitæ:

Moab, & Agareni, * Gebal, & Ammon, & Amalec: alienigenæ cum habitantibus Tyrum.

* Etenim Aſſur venit cum illis: facti ſunt in adjutorium filiis Lot.

* Fac illis ſicut Madian, † & Siſaræ; ſicut † *Iudi.*
Iabin in torrente Ciſſon. *7.f.22.*

*Diſperierunt in Endor: facti ſunt ut ſtercus *Iudic.*
terræ. *4.d.15.*

* † Pone principes eorum, ſicut Oreb, & † *Iudi.*
Zeb, & Zebee, & Salmana; *7.g.25.*

Omnes principes eorum: * qui dixerunt: Hereditate poſſideamus Sanctuarium Dei.

* Deus meus pone illos ut rotam: & ſicut ſtipulam ante faciem venti.

* Sicut ignis, qui comburit ſilvam: & ſicut flamma comburens montes:

* Ita perſequeris illos in tempeſtate tua: & in ira tua turbabis eos.

* Imple facies eorum ignominia: & quærent nomen tuum, Domine.

* Erubeſcant, & conturbentur in ſæculum ſæculi: & confundantur, & pereant.

* Et cognoſcant quia nomen tibi Dominus: tu ſolus Altiſſimus in omni terra.

In finem,
Pro torcularibus filiis Core, Pſalmus.
LXXXIII.

QVam dilecta tabernacula tua Domine virtutum: * concupiſcit, & deficit anima mea in atria Domini.

Cor meum, & caro mea, exultaverunt in Deum vivum.

* Etenim paſſer invenit ſibi domum: & turtur nidum ſibi, ubi ponat pullos ſuos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Altaria tua Domine virtutum : rex meu B
& Deus meus.
* Beati , qui habitant in domo tua Dom 5
ne : in ſæcula ſæculorum laudabunt te.
* Beatus vir cujus eſt auxilium abs te ; 6
ſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit,* in valle l 7
crymarum in loco, quem poſuit.
* Etenim benedictionem dabit legiſlato 8
ibunt de virtute in virtutem : videbitur De C
deorum in Sion.
* Domine Deus virtutum exaudi oratio 9
nem meam: auribus percipe Deus Iacob.
* Protector noſter aſpice Deus : & reſpic 10
in faciem Chriſti tui:
* Quia melior eſt dies una in atriis tuis ſu 11
per millia. D
Elegi abjectus eſſe in domo Dei mei: mag
quam habitare in tabernaculis peccatorum.
* Quia miſericordiam , & veritatem dil 12
git Deus : gratiam , & gloriam dabit Do
minus.
* Non privabit bonis eos, qui ambulant i 13
innocentia: Domine virtutum, beatus homo
qui ſperat in te.

In finem, filiis Core, Pſalmus.
LXXXIV.

BEnedixiſti Domine terram tuam : avertiſt
captivitatem Iacob. A
*Remiſiſti iniquitatem plebis tuæ: operuiſt
omnia peccata eorum.
* Mitigaſti omnem iram tuam: avertiſti ab
ira indignationis tuæ.
* Converte nos Deus ſalutaris noſter : &
averte iram tuam à nobis.
* Numquid in æternum iraſceris nobis? aut
extendes iram tuam à generatione in genera-
tionem?

* Deus

* Deus tu converſus vivificabis nos : &
plebs tua lætabitur in te.
* Oſtende nobis Domine miſericordiam
tuam: & ſalutare tuum da nobis.
* Audiam quid loquatur in me Dominus
Deus : quoniam loquetur pacem in plebem
ſuam;
Et ſuper ſanctos ſuos: & in eos qui conver-
tuntur ad cor.
* Verumtamen prope timentes eum ſaluta-
re ipſius : ut inhabitet gloria in terra no-
ſtra.
1 * Miſericordia & veritas obviaverunt ſibi:
juſtitia & pax oſculatæ ſunt.
2 * Veritas de terra orta eſt: & juſtitia de
cælo proſpexit.
3 * Etenim Dominus dabit benignitatem:
D & terra noſtra dabit fructum ſuum.
4 * Iuſtitia ante eum ambulabit : & ponet in
via greſſus ſuos.

Oratio ipſi David. LXXXV.

1 INclina Domine aurem tuam, & exaudi
A me: quoniam inops & pauper ſum ego.
2 * Cuſtodi animam meam, quoniam ſan-
ctus ſum : ſalvum fac ſervum tuum, Deus
meus, ſperantem in te.
3 * Miſerere mei Domine, quoniam ad te
4 clamavi tota die: * lætifica animam ſervi tui,
quoniam ad te Domine animam meam le-
vavi.
5 * † Quoniam tu Domine ſuavis & mitis: † *Ioel*
& multæ miſericordiæ omnibus invocanti- 2.c.23.
bus te.
6 * Auribus percipe Domine orationem
B meam: & intende voci deprecationis meæ.
7 * In die tribulationis meæ clamavi ad te:
quia exaudiſti me.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Non eſt ſimilis tui in diis Domine: &
non eſt ſecundum opera tua.
*Omnes gentes quaſcumque feciſti, venient 9
& adorabunt coram te Domine: & glorifica-
bunt nomen tuum.
* Quoniam magnus es tu, & faciens mira- 10
bilia, tu es Deus ſolus.
* Deduc me Domine in via tua, & ingre- 11
diar in veritate tua: lætetur cor meum ut ti-
meat nomen tuum.
* Confitebor tibi Domine Deus meus in 12
toto corde meo, & glorificabo nomen tuum
in æternum.
* Quia miſericordia tua magna eſt ſuper 13
me: & eruiſti animam meam ex inferno in-
feriori.
* Deus, iniqui inſurrexerunt ſuper me, & 14
ſynagoga potentium quæſierunt animam
meam: & non propoſuerunt te in conſpectu
ſuo.
* Et tu Domine Deus miſerator & miſeri- 15
cors, patiens, & multæ miſericordiæ, & ve-
rax.
* Reſpice in me, & miſerere mei, da impe- 16
rium tuum puero tuo: & ſalvum fac filium
ancillæ tuæ.
* Fac mecum ſignum in bonum, ut videant 17
qui oderunt me, & confundantur: quoniam
tu Domine adjuviſti me, & conſolatus es me.

Filiis Core, Pſalmus Cantici.
LXXXVI.

FVndamenta ejus in montibus ſanctis: * di-
ligit Dominus portas Sion ſuper omnia ta-
bernacula Iacob.
* Glorioſa dicta ſunt de te, civitas Dei.
* Memor ero Rahab & Babylonis ſcientium
me.

Ecce

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Ecce alienigenæ, & Tyrus, & populus Æthiopum, hi fuerunt illic.

* Numquid Sion dicet: Homo, & homo natus eſt in ea: & ipſe fundavit eam Altiſſimus?

* Dominus narrabit in ſcripturis populorum, & principum, horum, qui fuerunt in ea.

* Sicut lætantium omnium habitatio eſt in te.

Canticum Pſalmi.

Filiis Core, in finem, pro Maheleth ad reſpondendum, intellectus Emán Ezrahitæ.

LXXXVII.

DOmine Deus ſalutis meæ, in die clamavi,
& nocte coram te.
* Intret in conſpectu tuo oratio mea: incli-
na aurem tuam ad precem meam:
4 * Quia repleta eſt malis anima mea: & vita
mea inferno appropinquavit.
5 * Æſtimatus ſum cum deſcendentibus in
6 lacum: factus ſum ſicut homo ſine adjutorio,
* inter mortuos liber,
Sicut vulnerati dormientes in ſepulchris,
quorum non es memor amplius: & ipſi de
manu tua repulſi ſunt.
7 * Poſuerunt me in lacu inferiori: in tene-
B broſis, & in umbra mortis.
8 * Super me confirmatus eſt furor tuus: &
omnes fluctus tuos induxiſti ſuper me.
9 * Longe feciſti notos meos à me: poſuerunt
me abominationem ſibi.
o Traditus ſum, & non egrediebar: * ocu-
li mei languerunt præ inopia.
Clamavi ad te Domine tota die: expandi
ad te manus meas.
1 * Numquid mortuis facies mirabilia: aut
C medici ſuſcitabunt, & confitebuntur tibi?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Numquid narrabit aliquis in ſepulchro miſericordiam tuam, & veritatem tuam in perditione?

* Numquid cognoſcentur in tenebris mirabilia tua: & juſtitia tua in terra oblivionis?

* Et ego ad te Domine clamavi: & mane oratio mea præveniet te.

* Vt quid Domine repellis orationem meam: avertis faciem tuam à me?

* Pauper ſum ego, & in laboribus à juventute mea: exaltatus autem, humiliatus ſum & conturbatus.

* In me tranſierunt iræ tuæ: & terrores tui conturbaverunt me.

* Circumdederunt me ſicut aqua tota die: circumdederunt me ſimul.

* Elongaſti à me amicum, & proximum: & notos meos à miſeria.

Intellectus Ethan Ezrahitæ.
LXXXVIII.

MIſericordias Domini in æternum cantabo.
In generationem & generationem annuntiabo veritatem tuam in ore meo.

* Quoniam dixiſti: In æternum miſericordia ædificabitur in cælis: præparabitur veritas tua in eis.

† 2 Reg. 7.c.12. * Diſpoſui teſtamentum electis meis: † juravi David ſervo meo: * uſque in æternum præparabo ſemen tuum.

Et ædificabo in generationem & generationem ſedem tuam.

6 * Confitebuntur cæli mirabilia tua Domine: etenim veritatem tuam in eccleſia ſanctorum.

7 * Quoniam quis in nubibus æquabitur Domino: ſimilis erit Deo in filiis Dei?

8 * Deus, qui glorificatur in conſilio ſanctorum:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

rum : magnus & terribilis ſuper omnes qui in
circuitu ejus ſunt.
9 * Domine Deus virtutum quis ſimilis tibi?
potens es Domine, & veritas tua in circuitu
tuo.
10 * Tu dominaris poteſtati maris: motum au-
tem fluctuum ejus tu mitigas.
11 * Tu humiliaſti ſicut vulneratum, ſuper-
bum: in brachio virtutis tuæ diſperſiſti inimi-
cos tuos.
12 * † Tui ſunt cæli, & tua eſt terra, orbem † *Gen.*
13 terræ, & plenitudinem ejus tu fundaſti: * aqui- *1.a.2.*
C lonem & mare tu creaſti.
Thabor & Hermon in nomine tuo exulta-
14 bunt: * tuum brachium cum potentia.
Firmetur manus tua, & exaltetur dextera
15 tua: * juſtitia & judicium præparatio ſedis
tuæ.
Miſericordia & veritas præcedent faciem
16 tuam: * beatus populus, qui ſcit jubilationem.
Domine, in lumine vultus tui ambulabunt,
17 * & in nomine tuo exultabunt tota die: & in
juſtitia tua exaltabuntur.
18 * Quoniam gloria virtutis eorum tu es: &
in beneplacito tuo exaltabitur cornu noſtrum.
19 * Quia Domini eſt aſſumptio noſtra, &
ſancti Iſrael regis noſtri.
20 * Tunc locutus es in viſione ſanctis tuis, &
dixiſti: Poſui adjutorium in potente: & exal-
tavi electum de plebe mea.
21 * † Inveni David ſervum meum: oleo ſan- † *1 Reg.*
cto meo unxi eum. *16.a.1.*
22 * Manus enim mea auxiliabitur ei: & bra- *c. 12.*
D chium meum confortabit eum. *Acto.*
23 * Nihil proficiet inimicus in eo, & filius *13.*
iniquitatis non apponet nocere ei. *d.22.*
24 * Et concidam à facie ipſius inimicos ejus:
& odientes eum in fugam convertam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Et veritas mea, & miſericordia mea cum 25
ipſo: & in nomine meo exaltabitur cornu
ejus.

* Et ponam in mari manum ejus: & in flu- 26
minibus dexteram ejus.

* Ipſe invocabit me: Pater meus es tu: Deus 27
meus, & ſuſceptor ſalutis meæ.

* Et ego primogenitum ponam illum excel- 28
ſum præ regibus terræ.

* In æternum ſervabo illi miſericordiam 29
meam: & teſtamentum meum fidele ipſi.

* Et ponam in ſæculum ſæculi ſemen ejus: 30
& thronum ejus ſicut dies cæli.

* Si autem dereliquerint filii ejus legem 31
meam: & in judiciis meis non ambulaverint:

* Si juſtitias meas profanaverint: & man- 32
data mea non cuſtodierint:

* Viſitabo in virga iniquitates eorum: & in 33
verberibus peccata eorum.

* Miſericordiam autem meam non diſper- 34
gam ab eo: neque nocebo in veritate mea:

* Neque profanabo teſtamentum meum: 35
& quæ procedunt de labiis meis non faciam
irrita.

* Semel juravi in ſancto meo, ſi David 36
mentiar: * ſemen ejus in æternum mane- 37
bit.

* Et thronus ejus ſicut ſol in conſpectu 38
† 2 *Reg.* 7.*d.*16. meo, † & ſicut luna perfecta in æternum: &
teſtis in cælo fidelis.

* Tu vero repuliſti & deſpexiſti: diſtuliſti 39
Chriſtum tuum.

* Evertiſti teſtamentum ſervi tui: profana- 40
ſti in terra ſanctuarium ejus.

* Deſtruxiſti omnes ſepes ejus: poſuiſti fir- 41
mamentum ejus formidinem.

* Diripuerunt eum omnes tranſeuntes viam: 42
factus eſt opprobrium vicinis ſuis.

* Exal-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

3 * Exaltaſti dexteram deprimentium eum:
lætificaſti omnes inimicos ejus.
4 * Avertiſti adjutorium gladii ejus: & non
G es auxiliatus ei in bello.
5 * Deſtruxiſti eum ab emundatione: & ſe-
dem ejus in terram colliſiſti.
6 * Minoraſti dies temporis ejus: perfudiſti
eum confuſione.
47 * Vſquequo Domine avertis in finem: exar-
deſcet ſicut ignis ira tua?
48 * Memorare quæ mea ſubſtantia: numquid
enim vane conſtituiſti omnes filios homi-
num?
49 * Quis eſt homo, qui vivet, & non vide-
bit mortem: eruet animam ſuam de manu in-
feri?
50 * Vbi ſunt miſericordiæ tuæ antiquæ Do-
mine, † ſicut juraſti David in veritate tua? † 2 *Reg.*
51 * Memor eſto Domine opprobrii ſervorum 7. c. 11.
tuorum (quod continui in ſinu meo) multa-
rum gentium.
52 * Quod exprobraverunt inimici tui Domi-
ne, quod exprobraverunt commutationem
Chriſti tui.
53 * Benedictus Dominus in æternum: fiat,
fiat.

1 Oratio Moyſi hominis Dei.
LXXXIX.

A DOmine, refugium factus es nobis: à gene-
ratione in generationem.
2 * Priuſquam montes fierent, aut formare-
tur terra, & orbis: à ſæculo & uſque in ſæcu-
lum tu es Deus.
3 * Ne avertas hominem in humilitatem: &
dixiſti: Convertimini filii hominum.
4 * Quoniam mille anni ante oculos tuos,
tamquam dies heſterna, quæ præteriit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Et cuſtodia in nocte, * quæ pro nihilo habentur, eorum anni erunt.

* Mane ſicut herba tranſeat, mane floreat, & tranſeat: veſpere decidat, induret, & areſcat.

* Quia defecimus in ira tua, & in furore tuo turbati ſumus.

* Poſuiſti iniquitates noſtras in conſpectu tuo: ſæculum noſtrum in illuminatione vultus tui.

* Quoniam omnes dies noſtri defecerunt: & in ira tua defecimus.

Anni noſtri ſicut aranea meditabuntur:
† *Eccli.* 18.*a*.2. * † dies annorum noſtrorum in ipſis, ſeptuaginta anni.

Si autem in potentatibus, octoginta anni: & amplius eorum, labor & dolor.

Quoniam ſupervenit manſuetudo: & corripiemur.

* Quis novit poteſtatem iræ tuæ: & præ 1
timore tuo iram tuam * dinumerare? 1

Dexteram tuam ſic notam fac: & eruditos corde in ſapientia.

* Convertere Domine uſquequo? & depre- 1
cabilis eſto ſuper ſervos tuos.

* Repleti ſumus mane miſericordia tua: & 14
exultavimus, & delectati ſumus omnibus
diebus noſtris.

* Lætati ſumus pro diebus, quibus nos hu- 15
miliaſti: annis, quibus vidimus mala.

* Reſpice in ſervos tuos, & in opera tua: & 16
dirige filios eorum.

* Et ſit ſplendor Domini Dei noſtri ſuper 17
nos, & opera manuum noſtrarum dirige ſuper nos: & opus manuum noſtrarum dirige.

Laus

Laus Cantici David. XC.

1 QVi habitat in adjutorio Altiſſimi, in pro-
tectione Dei cæli commorabitur.
2 * Dicet Domino: Suſceptor meus es tu, &
refugium meum: Deus meus ſperabo in eum.
3 * Quoniam ipſe liberavit me de laqueo ve-
nantium: & à verbo aſpero.
4 * Scapulis ſuis obumbrabit tibi: & ſub pen-
nis ejus ſperabis.
5 * Scuto circumdabit te veritas ejus: non ti-
B mebis à timore nocturno.
6 * A ſagitta volante in die, à negotio peram-
bulante in tenebris: ab incurſu, & dæmonio
meridiano.
7 *Cadent à latere tuo mille, & decem millia
à dextris tuis: ad te auté non appropinquabit.
8 * Verumtamen oculis tuis conſiderabis: &
retributionem peccatorum videbis.
9 * Quoniam tu es Domine ſpes mea: Altiſ-
C ſimum poſuiſti refugium tuum.
10 * Non accedet ad te malum: & flagellum
non appropinquabit tabernaculo tuo.
11 * † Quoniam angelis ſuis mandavit de te: † *Mat.*
ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis. *4.a.6.*
12 * In manibus portabunt te: ne forte offen- *Luc.4.*
das ad lapidem pedem tuum. *b.10.*
13 * Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis:
D & conculcabis leonem & draconem.
14 * Quoniam in me ſperavit, liberabo eum:
protegam eum, quoniam cognovit nomen
meum.
15 * Clamabit ad me, & ego exaudiam eum:
cum ipſo ſum in tribulatione: eripiam eum &
glorificabo eum.
16 * Longitudine dierum replebo eum: &
oſtendam illi ſalutare meum.

Pſalmus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Pſalmus Cantici, In die Sabbati. XCI.

BOnum eſt confiteri Domino: & pſallere nomini tuo Altiſſime;

* Ad annuntiandum mane miſericordiam tuam: & veritatem tuam per noctem;

* In decachordo, pſalterio: cum cantico, in cithara.

* Quia delectaſti me Domine in factura tua: & in operibus manuum tuarum exultabo.

* Quam magnificata ſunt opera tua Domine! nimis profundæ factæ ſunt cogitationes tuæ.

* Vir inſipiens non cognoſcet: & ſtultus non intelliget hæc.

* Cum exorti fuerint peccatores ſicut fœnum: & apparuerint omnes, qui operantur iniquitatem.

Vt intereant in ſæculum ſæculi: * tu autem Altiſſimus in æternum Domine.

* Quoniam ecce inimici tui Domine, quoniam ecce inimici tui peribunt: & diſpergentur omnes qui operantur iniquitatem.

* Et exaltabitur ſicut unicornis cornu meum: & ſenectus mea in miſericordia uberi.

* Et deſpexit oculus meus inimicos meos: & in inſurgentibus in me malignantibus audiet auris mea.

* Iuſtus, ut palma florebit: ſicut cedrus Libani multiplicabitur.

* Plantati in domo Domini, in atriis domus Dei noſtri florebunt.

* Adhuc multiplicabuntur in ſenecta uberi: & bene patientes erunt, * ut annuntient:

Quoniam rectus Dominus Deus noſter: & non eſt iniquitas in eo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Laus Cantici ipſi David in die ante
ſabbatum, quando fundata
eſt terra. XCII.

1 DOminus regnavit, decorem indutus eſt: in-
A dutus eſt Dominus fortitudinem, & præ-
cinxit ſe.
Etenim firmavit orbem terræ, qui non
commovebitur.
2 * Parata ſedes tua ex tunc: à ſæculo tu es.
3 * Elevaverunt flumina Domine: elevave-
runt flumina vocem ſuam.
4 Elevaverunt flumina fluctus ſuos, * à vo-
cibus aquarum multarum.
B Mirabiles elationes maris, mirabilis in al-
tis Dominus.
5 * Teſtimonia tua credibilia facta ſunt ni-
mis: domum tuam decet ſanctitudo Domine
in longitudinem dierum.

Pſalmus ipſi David,
Quarta ſabbati. XCIII.

1 DEus ultionum Dominus: Deus ultionum
A libere egit.
2 * Exaltare qui judicas terram: redde retri-
butionem ſuperbis.
3 * Vſquequo peccatores Domine: uſquequo
peccatores gloriabuntur:
4 * Effabuntur, & loquentur iniquitatem: lo-
quentur omnes, qui operantur injuſtitiam?
5 * Populum tuum Domine humiliaverunt:
& hereditatem tuam vexaverunt.
6 * Viduam & advenam interfecerunt: & pu-
pillos occiderunt.
7 * Et dixerunt: Non videbit Dominus, nec
B intelliget Deus Iacob.
8 * Intelligite inſipientes in populo: & ſtulti
aliquando ſapite.

* Qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Qui plantavit aurem, non audiet? aut qui finxit oculum, non conſiderat?

* Qui corripit gentes, non arguet: qui docet hominem ſcientiam?

* Dominus ſcit cogitationes hominum, quoniam vanæ ſunt.

* Beatus homo, quem tu erudieris Domine: & de lege tua docueris eum:

* Vt mitiges ei à diebus malis: donec fodiatur peccatori fovea.

* Quia non repellet Dominus plebem ſuam: & hereditatem ſuam non derelinquet.

* Quoaduſque juſtitia convertatur in judicium: & qui juxta illam omnes qui recto ſunt corde.

* Quis conſurget mihi adverſus malignantes? aut quis ſtabit mecum adverſus operantes iniquitatem?

* Niſi quia Dominus adjuvit me: paulominus habitaſſet in inferno anima mea.

* Si dicebam: Motus eſt pes meus: miſericordia tua Domine adjuvabat me.

* Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo: conſolationes tuæ lætificaverunt animam meam.

* Numquid adhæret tibi ſedes iniquitatis: qui fingis laborem in præcepto?

* Captabunt in animam juſti: & ſanguinem innocentem condemnabunt. 21

* Et factus eſt mihi Dominus in refugium: & Deus meus in adjutorium ſpei meæ. 22

* Et reddet illis iniquitatem ipſorum: & in malitia eorum diſperdet eos: diſperdet illos Dominus Deus noſter. 23

Laus Cantici ipſi David. XCIV.

VEnite, exultemus Domino: jubilemus Deo ſalutari noſtro. 1

* Præoc-

*Præoccupemus faciem ejus in confeſſione:
& in pſalmis jubilemus ei.
* Quoniam Deus magnus Dominus: & ex
magnus ſuper omnes deos.
* Quia in manu ejus ſunt omnes fines ter-
ræ: & altitudines montium ipſius ſunt.
* Quoniam ipſius eſt mare, & ipſe fecit il-
lud: & ſiccam manus ejus formaverunt.
6 * Venite adoremus, & procidamus: & plo-
remus ante Dominum, qui fecit nos.
7 * Quia ipſe eſt Dominus Deus noſter: &
B nos populus paſcuæ ejus, & oves manus ejus.
8 * † Hodie ſi vocem ejus audieritis, nolite † *Heb.*
obdurare corda veſtra. *5.b.7.*
9 * Sicut in irritatione ſecundum diem ten-
tationis in deſerto: ubi tentaverunt me patres
veſtri, probaverunt me, & viderunt opera
mea.
10 * † Quadraginta annis offenſus fui genera- † *Num.*
tioni illi, & dixi: Semper hi errant corde. *14.*
11 * Et iſti non cognoverunt vias meas: ‡ ut *f.34.*
juravi in ira mea: Si introibunt in requiem ‡ *Heb.*
meam. *4.a.3.*

Canticum ipſi David,
1 Quando domus ædificabatur poſt captivita-
tem. (*1 Par.15.*) XCV.

A CAntate Domino canticum novum: can-
tate Domino omnis terra.
2 * Cantate Domino, & benedicite nomini
ejus: annuntiate de die in diem ſalutare ejus.
3 * Annuntiate inter gentes gloriam ejus, in
omnibus populis mirabilia ejus.
4 * Quoniam magnus Dominus, & laudabi-
lis nimis: terribilis eſt ſuper omnes deos.
5 * Quoniam omnes dii gentium dæmonia:
Dominus autem cælos fecit.
6 * Confeſſio & pulchritudo in conſpectu
ejus:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ejus: ſanctimonia & magnificentia in ſanctifi-
catione ejus.

* Afferte Domino patriæ gentium, afferte Domino gloriam & honorem: * afferte Domino gloriam nomini ejus:

Tollite hoſtias, & introite in atria ejus: * adorate Dominum in atrio ſancto ejus.

Commoveatur à facie ejus univerſa terra: * dicite in gentibus quia Dominus regnavit.

Etenim correxit orbem terræ qui non commovebitur: judicabit populos in æquitate.

* Lætentur cæli, & exultet terra, commoveatur mare, & plenitudo ejus: * gaudebunt campi, & omnia quæ in eis ſunt.

Tunc exultabunt omnia ligna ſilvarum * à facie Domini, quia venit: quoniam venit judicare terram.

Iudicabit orbem terræ in æquitate, & populos in veritate ſua.

Huic David,
Quando terra ejus reſtituta eſt. XCVI.

DOminus regnavit, exultet terra: lætentur inſulæ multæ.

* Nubes, & caligo in circuitu ejus: juſtitia, & judicium correctio ſedis ejus.

* Ignis ante ipſum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos ejus.

* Illuxerunt fulgura ejus orbi terræ: vidit, 4
& commota eſt terra.

* Montes ſicut cera fluxerunt à facie Do- 5
mini: à facie Domini omnis terra.

* Annuntiaverunt cæli juſtitiam ejus: & vi- 6
derunt omnes populi gloriam ejus.

* † Confundantur omnes, qui adorant 7
ſculptilia: & qui gloriantur in ſimulachris ſuis.

‡ Adorate eum omnes angeli ejus: * audi- 8
vit, & lætata eſt Sion.

† *Exod.* 20.*a*.4. *Levit.* 26.*a*.1. *Deut.* 5.*a*.8. ‡ *Heb.* 1.*b*.6.

Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Et exultaverunt filiæ Iudæ, propter judicia
tua Domine:
9 *Quoniam tu Dominus altiſſimus ſuper
omnem terram: nimis exaltatus es ſuper om-
nes deos.
10 *† Qui diligitis Dominum, odite malum: † *Amos*
cuſtodit Dominus animas ſanctorum ſuorum, *5.d.15.*
de manu peccatoris liberabit eos. *Rom.*
11 *Lux orta eſt juſto, & rectis corde lætitia. *12.b.9.*
12 *Lætamini juſti in Domino: & confitemi-
ni memoriæ ſanctificationis ejus.

1 Pſalmus ipſi David. XCVII.

A CAntate Domino canticum novum: quia
mirabilia fecit.
Salvavit ſibi dextera ejus: & brachium ſan-
ctum ejus.
2 *† Notum fecit Dominus ſalutare ſuum: † *Iſa.*
in conſpectu gentium revelavit juſtitiam *52.*
ſuam. *c.10.*
3 *Recordatus eſt miſericordiæ ſuæ, veritatis *& 63.*
ſuæ domui Iſrael. *b.8.*
Viderunt omnes termini terræ ſalutare Dei
noſtri.
4 *Iubilate Deo omnis terra: cantate, &
B exultate, & pſallite.
5 *Pſallite Domino in cithara, in cithara &
6 voce pſalmi: *in tubis ductilibus, & voce tu-
bæ corneæ.
7 Iubilate in conſpectu regis Domini: *mo-
veatur mare, & plenitudo ejus: orbis terra-
rum, & qui habitant in eo.
8 *Flumina plaudent manu, ſimul montes
9 exultabunt *à conſpectu Domini: quoniam
venit judicare terram.
Iudicabit orbem terrarum in juſtitia, &
populos in æquitate.

Pſalmus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Pſalmus ipſi David. XCVIII.

DOminus regnavit, iraſcantur populi: qui ſedet ſuper cherubim, moveatur terra.
* Dominus in Sion magnus: & excelſus ſuper omnes populos.
* Confiteantur nomini tuo magno: quoniam terribile, & ſanctum eſt: * & honor regis judicium diligit.
Tu paraſti directiones: judicium & juſtitiam in Iacob tu feciſti.
* Exaltate Dominum Deum noſtrum, & adorate ſcabellum pedum ejus: quoniam ſanctum eſt.
* Moyſes & Aaron in ſacerdotibus ejus: & Samuel inter eos, qui invocant nomen ejus:
Invocabant Dominum, & ipſe exaudiebat eos: * in columna nubis loquebatur ad eos.
Cuſtodiebant teſtimonia ejus, & præceptum quod dedit illis.
* Domine Deus noſter tu exaudiebas eos: Deus tu propitius fuiſti eis, & ulciſcens in omnes adinventiones eorum.
* Exaltate Dominum Deum noſtrum, & adorate in monte ſancto ejus: quoniam ſanctus Dominus Deus noſter.

Pſalmus in confeſſione. XCIX.

IVbilate Deo omnis terra: ſervite Domino in lætitia.
Introite in conſpectu ejus, in exultatione.
* Scitote quoniam Dominus ipſe eſt Deus: 3
ipſe fecit nos, & non ipſi nos:
Populus ejus, & oves paſcuæ ejus: * introi- 4
te portas ejus in confeſſione, atria ejus in hymnis: confitemini illi.
Laudate nomen ejus: * quoniam ſuavis eſt 5
Dominus, in æternum miſericordia ejus, &
uſque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

uſque in generationem & generationem veritas ejus.

Pſalmus ipſi David. C.

MIſericordiam, & judicium cantabo tibi Domine:

Pſallam, * & intelligam in via immaculata, quando venies ad me.

Perambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus meæ.

3 * Non proponebam ante oculos meos rem injuſtam: facientes prævaricationes odivi.

4 Non adhæſit mihi * cor pravum: declinantem à me malignum non cognoſcebam:

5 * Detrahentem ſecreto proximo ſuo, hunc
B perſequebar.

Superbo oculo, & inſatiabili corde, cum hoc non edebam.

6 * Oculi mei ad fideles terræ ut ſedeant mecum: ambulans in via immaculata, hic mihi miniſtrabat.

7 * Non habitabit in medio domus meæ qui facit ſuperbiam: qui loquitur iniqua, non direxit in conſpectu oculorum meorum.

8 * In matutino interficiebam omnes peccatores terræ: ut diſperderem de civitate Domini omnes operantes iniquitatem.

1 Oratio pauperis,
Cum anxius fuerit, & in conſpectu Domini effuderit precem ſuam. CI.

2 DOmine exaudi orationem meam: & cla-
A mor meus ad te veniat.

3 * Non avertas faciem tuam à me: in quacumque die tribulor, inclina ad me aurem tuam.

In quacumque die invocavero te, velociter exaudi me:

* Quia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Quia defecerunt ſicut fumus dies mei : & oſſa mea ſicut cremium aruerunt.

* Percuſſus ſum ut fœnum , & aruit cor meum : quia oblitus ſum comedere panem meum.

* A voce gemitus mei adhæſit os meum carni meæ.

* Similis factus ſum pellicano ſolitudinis: factus ſum ſicut nycticorax in domicilio.

* Vigilavi, & factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto.

* Tota die exprobrabant mihi inimici mei: & qui laudabant me , adverſum me jurabant.

* Quia cinerem tamquam panem manducabam, & potum meum cum fletu miſcebam.

* A facie iræ & indignationis tuæ : quia elevans alliſiſti me.

* Dies mei ſicut umbra declinaverunt : & ego ſicut fœnum arui.

* Tu autem Domine in æternum permanes: & memoriale tuum in generationem & generationem.

* Tu exurgens miſereberis Sion : quia tempus miſerendi ejus, quia venit tempus.

* Quoniam placuerunt ſervis tuis lapides ejus: & terræ ejus miſerebuntur.

* Et timebunt gentes nomen tuum Domine: & omnes reges terræ gloriam tuam.

* Quia ædificavit Dominus Sion : & videbitur in gloria ſua.

* Reſpexit in orationem humilium: & non ſprevit precem eorum.

* Scribantur hæc in generatione altera : & populus, qui creabitur, laudabit Dominum:

*Quia proſpexit de excelſo ſancto ſuo: Dominus de cælo in terram aſpexit:

* Vt audiret gemitus compeditorum : ut ſolveret filios interemptorum:

* Vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Vt annuntient in Sion nomen Domini: & laudem ejus in Ieruſalem.

* In conveniendo populos in unum, & reges ut ſerviant Domino.

* Reſpondit ei in via virtutis ſuæ: Paucitatem dierum meorum nuntia mihi.

* Ne revoces me in dimidio dierum meorum: in generationem & generationem anni tui.

* Initio tu Domine terram fundaſti: & opera manuum tuarum ſunt cæli.

* Ipſi peribunt, tu autem permanes: & omnes ſicut veſtimentum veteraſcent.

Et ſicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur: * tu autem idem ipſe es, & anni tui non deficient.

* Filii ſervorum tuorum habitabunt: & ſemen eorum in ſæculum dirigetur.

Ipſi David. CII.

BEnedic anima mea Domino: & omnia, quæ intra me ſunt, nomini ſancto ejus.

* Benedic anima mea Domino: & noli oblivisci omnes retributiones ejus.

* Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis: qui ſanat omnes infirmitates tuas.

* Qui redimit de interitu vitam tuam: qui coronat te in miſericordia & miſerationibus.

* Qui replet in bonis deſiderium tuum: renovabitur ut aquilæ juventus tua.

* Faciens miſericordias Dominus: & judicium omnibus injuriam patientibus.

* Notas fecit vias ſuas Moyſi, filiis Iſrael voluntates ſuas.

* † Miſerator, & miſericors Dominus: longanimis, & multum miſericors. † *Num.* 14. *c.* 18.

* Non in perpetuum iraſcetur: neque in æternum comminabitur.

* Non

* Non ſecundum peccata noſtra fecit nobi 10
neque ſecundum iniquitates noſtras retribu
nobis.

* Quoniam ſecundum altitudinem cæli 11
terra: corroboravit miſericordiam ſuam ſupe
timentes ſe.

* Quantum diſtat ortus ab occidente : lon 12
ge fecit à nobis iniquitates noſtras. C

* Quomodo miſeretur pater filiorum , mi 13
ſertus eſt Dominus timentibus ſe : *quoniam 14
ipſe cognovit figmentum noſtrum.

Recordatus eſt quoniam pulvis ſumus:* ho 15
mo, ſicut fœnum dies ejus, tamquam flos agr
ſic efflorebit.

* Quoniam ſpiritus pertranſibit in illo , & 16
non ſubſiſtet : & non cognoſcet amplius lo-
cum ſuum.

* Miſericordia autem Domini ab æter- 17
no , & uſque in æternum ſuper timente
eum.

Et juſtitia illius in filios filiorum, * his qui 18
ſervant teſtamentum ejus;

Et memores ſunt mandatorum ipſius , ad
faciendum ea.

* Dominus in cælo paravit ſedem ſuam: 19
& regnum ipſius omnibus dominabitur.

* Benedicite Domino omnes angeli ejus: 20
potentes virtute , facientes verbum illius , ad
audiendam vocem ſermonum ejus.

* Benedicite Domino omnes virtutes eius: 21
miniſtri ejus, qui facitis voluntatem ejus.

* Benedicite Domino omnia opera ejus: in 22
omni loco dominationis ejus, benedic anima
mea Domino.

Ipſi David. CIII.

BEnedic anima mea Domino: Domine Deus
meus magnificatus es vehementer.

Con-

Confeſſionem, & decorem induiſti:* ami-
ctus lumine ſicut veſtimento:
Extendens cælum ſicut pellem : * qui tegis
aquis ſuperiora ejus.
Qui ponis nubem aſcenſum tuum: qui am-
bulas ſuper pennas ventorum.
* † Qui facis angelos tuos, ſpiritus: & mi- † Heb.
niſtros tuos, ignem urentem. 1. c. 7.
* Qui fundaſti terram ſuper ſtabilitatem
ſuam: non inclinabitur in ſæculum ſæculi.
* Abyſſus ſicut veſtimentum, amictus ejus:
ſuper montes ſtabunt aquæ.
* Ab increpatione tua fugient: à voce toni-
trui tui formidabunt.
* Aſcendunt montes : & deſcendunt campi
in locum, quem fundaſti eis.
* Terminum poſuiſti , quem non tranſgre-
dientur: neque convertentur operire terram.
* Qui emittis fontes in convallibus : inter
medium montium pertranſibunt aquæ.
1 * Potabunt omnes beſtiæ agri: expectabunt
onagri in ſiti ſua.
2 * Super ea volucres cæli habitabunt: de me-
dio petrarum dabunt voces.
3 * Rigans montes de ſuperioribus ſuis : de
fructu operum tuorum ſatiabitur terra:
4 * Producens fœnum jumentis , & herbam
ſervituti hominum:
5 Vt educas panem de terra : * & vinum læ-
tificet cor hominis:
Vt exhilaret faciem in oleo : & panis cor
hominis confirmet.
6 *Saturabuntur ligna campi, & cedri Libani,
7 quas plantavit : * illic paſſeres nidificabunt.
8 Herodii domus dux eſt eorum : * montes
excelſi cervis: petra refugium herinaciis.
19 * Fecit lunam in tempora: ſol cognovit oc-
caſum ſuum.

* Poſuiſti tenebras, & facta eſt nox: in ipſa
pertranſibunt omnes beſtiæ ſilvæ.

* Catuli leonum rugientes, ut rapiant, &
quærant à Deo eſcam ſibi.

* Ortus eſt ſol, & congregati ſunt: & in
cubilibus ſuis collocabuntur.

* Exibit homo ad opus ſuum: & ad operationem ſuam uſque ad veſperum.

* Quam magnificata ſunt opera tua Domine! omnia in ſapientia feciſti: impleta eſt terra poſſeſſione tua.

* Hoc mare magnum, & ſpatioſum manibus: illic reptilia, quorum non eſt numerus.

Animalia puſilla cum magnis: * illic naves pertranſibunt.

Draco iſte, quem formaſti ad illudendum ei: * omnia à te expectant ut des illis eſcam in tempore.

* Dante te illis, colligent: aperiente te manum tuam, omnia implebuntur bonitate.

* Avertente autem te faciem, turbabuntur: auferes ſpiritum eorum, & deficient, & in pulverem ſuum revertentur.

* Emittes ſpiritum tuum, & creabuntur: & renovabis faciem terræ.

* Sit gloria Domini in ſæculum: lætabitur Dominus in operibus ſuis:

* Qui reſpicit terram, & facit eam tremere: qui tangit montes, & fumigant.

† *Inf.* * † Cantabo Domino in vita mea: pſallam
145. Deo meo quamdiu ſum.
a. 2. * Iucundum ſit ei eloquium meum: ego vero delectabor in Domino:

* Deficiant peccatores à terra, & iniqui ita ut non ſint: benedic anima mea Domino.

Alleluja.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Alleluja. (1 *Par.* 16, 8.)

CIV.

COnfitemini Domino, & invocate nomen 1 *Par.*
ejus: annuntiate inter gentes opera ejus. 16.*a.*8.
* Cantate ei, & pſallite ei: narrate omnia *Iſai.*12.
mirabilia ejus. *a.* 4.
* Laudamini in nomine ſancto ejus: lætetur cor quærentium Dominum.
* Quærite Dominum, & confirmamini: quærite faciem ejus ſemper.
* Mementote mirabilium ejus, quæ fecit: prodigia ejus, & judicia oris ejus.
* Semen Abraham, ſervi ejus: filii Iacob electi ejus.
* Ipſe Dominus Deus noſter: in univerſa terra judicia ejus.
* Memor fuit in ſæculum teſtamenti ſui, verbi, quod mandavit in mille generationes:
* † Quod diſpoſuit ad Abraham: & jura- † *Gen.*
menti ſui ad Iſaac. 22. *c.*
* Et ſtatuit illud Iacob in præceptum: & 16.
Iſrael in teſtamentum æternum:
* Dicens: Tibi dabo terram Chanaan, funiculum hereditatis veſtræ.
* Cum eſſent numero brevi, pauciſſimi & incolæ ejus:
* Et pertranſierunt de gente in gentem, & † 1 *Par.*
de regno ad populum alterum. 16. *d.*
* Non reliquit hominem nocere eis: & 22.
corripuit pro eis reges. 2 *Reg.*
* † Nolite tangere chriſtos meos: & in 1.*c.*14.
prophetis meis nolite malignari. ‡ *Gen.*
* Et vocavit famem ſuper terram: & omne 37.*f.*
firmamentum panis contrivit. 36.
* Miſit ante eos ‡ virum: in ſervum ve- † *Gen.*
numdatus eſt Ioſeph. 39. *d.*
* † Humiliaverunt in compedibus pedes 20.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ejus, ferrum pertranſiit animam ejus, * donec 19
veniret verbum ejus.
Eloquium Domini inflammavit eum.
† Gen. * † miſit rex, & ſolvit eum, princeps populo- 20
41.c. rum, & dimiſit eum.
14. * Conſtituit eum dominum domus ſuæ: & 21
principem omnis poſſeſſionis ſuæ.
* Vt erudiret principes ejus: ſicut ſemetip- 22
ſum: & ſenes ejus prudentiam doceret.
† Gen. * † Et intravit Iſrael in Ægyptum: & Iacob 23
46.a.6. accola fuit in terra Cham.
† Exod. * † Et auxit populum ſuum vehementer: 24
1.b.7. & firmavit eum ſuper inimicos ejus.
Act.7. * Convertit cor eorum ut odirent populum 25
b.17. ejus: & dolum facerent in ſervos ejus.
† Exod. * † Miſit Moyſen ſervum ſuum: Aaron, 26
3.b.10. quem elegit ipſum.
4.d.29. * ‡ Poſuit in eis verba ſignorum ſuorum, 27
‡ Exod. & prodigiorum in terra Cham.
7.a.10. * † Miſit tenebras, & obſcuravit: & non 28
† Exod. exacerbavit ſermones ſuos.
10.f. * † Convertit aquas eorum in ſanguinem: 29
21. & occidit piſces eorum.
† Exod. * † Edidit terra eorum ranas in penetrali- 30
7.d.20. bus regum ipſorum.
† Exod. * † Dixit, & venit cœnomyia: & cinifes in 31
8.b.6. omnibus finibus eorum.
† Exod. * Poſuit pluvias eorum, grandinem: ignem 32
c.8. comburentem in terra ipſorum.
& 9. * Et percuſſit vineas eorum, & ficulneas eo- 33
rum: & contrivit lignum finium eorum.
† Exod. * † Dixit, & venit locuſta, & bruchus, 34
10.c. cujus non erat numerus:
12. * Et comedit omne fœnum in terra eorum: 35
& comedit omnem fructum terræ eorum.
† Exod. * † Et percuſſit omne primogenitum in 36
12.d. terra eorum: primitias omnis laboris eo-
19. rum.

† * Et

* † Et eduxit eos cum argento & auro : & † *Exod.*
non erat in tribubus eorum infirmus. 13. *d.*
* Lætata eſt Ægyptus in profectione eorum: 21.
quia incubuit timor eorum ſuper eos.
* † Expandit nubem in protectionem eo- † *Pſal.*
rum, & ignem ut luceret eis per noctem. 77. *b.*
* ‡ Petierunt, & venit coturnix : & pane 14.
cæli ſaturavit eos. 1 *Cor.*
* † Dirupit petram, & fluxerunt aquæ: 10. *a.* 1.
abierunt in ſicco flumina; ‡ *Exod.*
* † Quoniam memor fuit verbi ſancti ſui, 16. *c.*
quod habuit ad Abraham puerum ſuum. 13.
* Et eduxit populum ſuum in exultatione, † *Num.*
& electos ſuos in lætitia. 20. *c.*
* Et dedit illis regiones gentium : & labores 11.
populorum poſſederunt: † *Gen.*
* Vt cuſtodiant juſtificationes ejus, & le- 17. *a.* 7.
gem ejus requirant.

Alleluja. (*Iudith.* 13,21.) CV.

CONfitemini Domino quoniam bonus: quo-
niam in ſæculum miſericordia ejus.
* † Quis loquetur potentias Domini, au- † *Iu-*
ditas faciet omnes laudes ejus? *dith* 13.
* Beati, qui cuſtodiunt judicium, & fa- *c.* 23.
ciunt juſtitiam in omni tempore. *Eccli.*
4 * Memento noſtri Domine in beneplacito 43. *d.*
populi tui : viſita nos in ſalutari tuo: 35.
5 * Ad videndum in bonitate electorum tuo-
rum, ad lætandum in lætitia gentis tuæ : ut
lauderis cum hereditate tua.
6 * † Peccavimus cum patribus noſtris: inju- † *Iudith*
ſte egimus, iniquitatem fecimus. 7. *d.* 19.
7 * Patres noſtri in Ægypto non intellexerunt
mirabilia tua: non fuerunt memores multitu-
dinis miſericordiæ tuæ.
8 Et irritaverunt aſcendentes in mare, mare
rubrum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

*Et ſalvavit eos propter nomen ſuum: u
notam faceret potentiam ſuam.
† Exod. *†Et increpuit mare rubrũ, & exſiccatum
14. c. eſt: & deduxit eos in abyſſis ſicut in deſerto.
22. *Et ſalvavit eos de manu odientium: & re
demit eos de manu inimici.
† Exod. * † Et operuit aqua tribulantes eos : unu
14. g. ex eis non remanſit.
27. *Et crediderunt verbis ejus: & laudaverun
laudem ejus.
* Cito fecerunt, obliti ſunt operum ejus
& non ſuſtinuerunt conſilium ejus.
† Exod. * † Et concupierunt concupiſcentiam in
17. a. 2. deſerto: & tentaverunt Deum in inaquoſo.
† Num. * † Et dedit eis petitionem ipſorum: & mi-
11. g. ſit ſaturitatem in animas eorum.
31. *Et irritaverunt Moyſen in caſtris: Aaron
ſanctum Domini.
† Num. * † Aperta eſt terra, & deglutivit Dathan:
16. e. & operuit ſuper congregationem Abiron.
32. *Et exarſit ignis in ſynagoga eorum: flam-
ma combuſſit peccatores.
† Exod. * † Et fecerunt vitulum in Horeb: & ado-
32. a. 4. raverunt ſculptile.
*Et mutaverunt gloriam ſuam in ſimilitu-
dinem vituli comedentis fœnum.
*Obliti ſunt Deum, qui ſalvavit eos, qui
fecit magnalia in Ægypto, *mirabilia in terra
Cham: terribilia in mari rubro.
† Exod. *† Et dixit ut diſperderet eos: ſi non Moy-
32. c. ſes electus ejus ſtetiſſet in confractione in con-
10. ſpectu ejus:
Vt averteret iram ejus ne diſperderet eos:
*& pro nihilo habuerunt terram deſiderabi-
lem:
Non crediderunt verbo ejus, *& murmu-
raverunt in tabernaculis ſuis: non exaudierunt
vocem Domini.

*†Et

* † Et elevavit manum ſuam ſuper eos: ut proſterneret eos in deſerto: † *Num.* 14. c. 32.

*Et ut dejiceret ſemen eorum in nationibus: & diſpergeret eos in regionibus.

*Et initiati ſunt Beelphegor: & comederunt ſacrificia mortuorum.

*Et irritaverunt eum in adinventionibus ſuis: & multiplicata eſt in eis ruina.

* † Et ſtetit Phinees, & placavit: & ceſſavit quaſſatio. † *Num.* 25. *b*. 7.

*Et reputatum eſt ei in juſtitiam, in generationem & generationem uſque in ſempiternum.

* † Et irritaverunt eum ad aquas contradictionis: & vexatus eſt Moyſes propter eos: *quia exacerbaverunt ſpiritum ejus. † *Num.* 20. *a*. 10.

Et diſtinxit in labiis ſuis: * non diſperdiderunt gentes, quas dixit Dominus illis.

*Et commiſti ſunt inter gentes, & didicerunt opera eorum: * & ſervierunt ſculptilibus eorum: & factum eſt illis in ſcandalum.

*Et immolaverunt filios ſuos, & filias ſuas dæmoniis.

* Et effuderunt ſanguinem innocentem: ſanguinem filiorum ſuorum & filiarum ſuarum, quas ſacrificaverunt ſculptilibus Chanaan.

Et infecta eſt terra in ſanguinibus: * & contaminata eſt in operibus eorum: & fornicati ſunt in adinventionibus ſuis.

* Et iratus eſt furore Dominus in populum ſuum: & abominatus eſt hereditatem ſuam.

* Et tradidit eos in manus gentium: & dominati ſunt eorum qui oderunt eos.

* Et tribulaverunt eos inimici eorum, & humiliati ſunt ſub manibus eorum: * ſæpe liberavit eos.

Ipſi autem exacerbaverunt eum in conſilio ſuo: & humiliati ſunt in iniquitatibus ſuis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Et vidit cum tribularentur : & audivit
orationem eorum.

† Deut. 30. a. 1. * † Et memor fuit teſtamenti ſui: & pœni- 45
tuit eum ſecundum multitudinem miſericor-
diæ ſuæ.

* Et dedit eos in miſericordias in conſpectu 46
omnium qui ceperant eos.

* Salvos nos fac Domine Deus noſter : & 47
congrega nos de nationibus:

Vt confiteamur nomini ſancto tuo: & glo-
riemur in laude tua.

* Benedictus Dominus Deus Iſrael à ſæcu- 48
lo & uſque in ſæculum: & dicet omnis popu-
lus: Fiat, fiat.

Alleluja. (*Iudith* 13, 21.)

CVI.

Confitemini Domino quoniam bonus: quo-
niam in ſæculum miſericordia ejus.

* Dicant qui redempti ſunt à Domino, quos
redemit de manu inimici : & de regionibus
congregavit eos.

* A ſolis ortu , & occaſu: ab aquilone , & 3
mari.

* Erraverunt in ſolitudine in inaquoſo:
viam civitatis habitaculi non invenerunt.

* Eſurientes, & ſitientes : anima eorum in
ipſis defecit.

* Et clamaverunt ad Dominum cum tribu-
larentur : & de neceſſitatibus eorum eripuit
eos.

* Et deduxit eos in viam rectam: ut irent in 7
civitatem habitationis.

* Confiteantur Domino miſericordiæ ejus: 8
& mirabilia ejus filiis hominum.

* Quia ſatiavit animam inanem : & ani- 9
mam eſurientem ſatiavit bonis.

* Sedentes in tenebris , & umbra mortis: 10
vinctos in mendicitate, & ferro.

* Quia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

11 *Quia exacerbaverunt eloquia Dei: & conſilium Altiſſimi irritaverunt.
12 *Et humiliatum eſt in laboribus cor eorum: infirmati ſunt, nec fuit qui adjuvaret.
13 *Et clamaverunt ad Dominum cum tribu-
B larentur: & de neceſſitatibus eorum liberavit eos.
14 *Et eduxit eos de tenebris, & umbra mortis: & vincula eorum diſrupit.
15 *Confiteantur Domino miſericordiæ ejus: & mirabilia ejus filiis hominum.
16 *Quia contrivit portas æreas: & vectes ferreos confregit.
17 *Suſcepit eos de via iniquitatis eorum: propter injuſtitias enim ſuas humiliati ſunt.
18 *Omnem eſcam abominata eſt anima eorum: & appropinquaverunt uſque ad portas mortis.
19 *Et clamaverunt ad Dominum cum tribularentur: & de neceſſitatibus eorum liberavit eos.
20 *Miſit verbum ſuum, & ſanavit eos: & eripuit eos de interitionibus eorum.
21 *Confiteantur Domino miſericordiæ ejus:
C & mirabilia ejus filiis hominum:
22 *Et ſacrificent ſacrificium laudis: & annuntient opera ejus in exultatione.
23 *Qui deſcendunt mare in navibus, facientes operationem in aquis multis.
24 *Ipſi viderunt opera Domini, & mirabilia ejus in profundo.
25 *Dixit, & ſtetit ſpiritus procellæ: & exaltati ſunt fluctus ejus.
26 *Aſcendunt uſque ad cælos, & deſcendunt uſque ad abyſſos: anima eorum in malis tabeſcebat.
27 *Turbati ſunt, & moti ſunt ſicut ebrius: & omnis ſapientia eorum devorata eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Et clamaverunt ad Dominum cum tribu- 28
larentur, & de neceſſitatibus eorum eduxit
eos.
* Et ſtatuit procellam ejus in auram: & ſi- 29
luerunt fluctus ejus.
* Et lætati ſunt quia ſiluerunt: & deduxit 30
eos in portum voluntatis eorum.
* Confiteantur Domino miſericordiæ ejus: 31
& mirabilia ejus filiis hominum.
* Et exaltent eum in eccleſia plebis: & in 32
cathedra ſeniorum laudent eum.
* Poſuit flumina in deſertum: & exitus 33
aquarum in ſitim;
* Terram fructiferam in ſalſuginem, à ma- 34
litia inhabitantium in ea. L
*Poſuit deſertum in ſtagna aquarum: & ter- 35
ram ſine aqua in exitus aquarum.
*Et collocavit illic eſurientes: & conſtitue- 36
runt civitatem habitationis.
* Et ſeminaverunt agros, & plantaverunt 37
vineas: & fecerunt fructum nativitatis.
* Et benedixit eis, & multiplicati ſunt ni- 38
mis: & jumenta eorum non minoravit.
* Et pauci facti ſunt: & vexati ſunt à tri- 39
bulatione malorum, & dolore.
* Effuſa eſt contemptio ſuper principes: & 40
errare fecit eos in invio, & non in via.
* Et adjuvit pauperem de inopia: & poſuit 41
ſicut oves familias.
† *Num.* 22. c. 19. * † Videbunt recti, & lætabuntur: & om- 42
nis iniquitas oppilabit os ſuum.
* Quis ſapiens & cuſtodiet hæc? & intelli- 43
get miſericordias Domini?

Canticum Pſalmi ipſi David. 1
(*Sup.* 56,8.) CVII.

PAratum cor meum Deus, paratum cor 2
meum: cantabo, & pſallam in gloria mea. A

* Exurge

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Exurge gloria mea, exurge pſalterium, &
cithara: exurgam diluculo.
4 * Confitebor tibi in populis Domine: &
pſallam tibi in nationibus.
5 * Quia magna eſt ſuper cælos miſericordia
tua: & uſque ad nubes veritas tua.
6 * Exaltare ſuper cælos Deus, & ſuper om-
7 nem terram gloria tua: * ut liberentur dilecti
tui.
Salvum fac dextera tua, & exaudi me:
8 * Deus locutus eſt in ſancto ſuo:
8 Exultabo, & dividam Sichimam, & con-
vallem tabernaculorum dimetiar.
9 * Meus eſt Galaad, & meus eſt Manaſſes:
& Ephraim ſuſceptio capitis mei.
10 Iuda rex meus: * Moab lebes ſpei meæ.
In Idumæam extendam calceamentum
meum: mihi alienigenæ amici facti ſunt.
11 * Quis deducet me in civitatem munitam?
quis deducet me uſque in Idumæam?
12 * Nonne tu Deus, qui repuliſti nos, & non
exibis Deus in virtutibus noſtris?
13 * Da nobis auxilium de tribulatione: quia
vana ſalus hominis.
14 * In Deo faciemus virtutem: & ipſe ad ni-
hilum deducet inimicos noſtros.
1 In finem, Pſalmus David.

CVIII.

2 DEus laudem meam ne tacueris: quia os
A peccatoris, & os doloſi ſuper me apertum
eſt.
3 *Locuti ſunt adverſum me lingua doloſa,
& ſermonibus odii circumdederunt me: &
expugnaverunt me gratis.
4 * Pro eo ut me diligerent, detrahebant mi-
hi: ego autem orabam.
5 * Et poſuerunt adverſum me mala pro bo-
nis, & odium pro dilectione mea.

* Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Conſtitue ſuper eum peccatorem: & diabolus ſtet à dextris ejus.

*Cum judicatur, exeat condemnatus: & oratio ejus fiat in peccatum.

* Fiant dies ejus pauci: & epiſcopatum ejus accipiat alter.

* Fiant filii ejus orphani: & uxor ejus vidua.

* Nutantes transferantur filii ejus, & mendicent: & ejiciantur de habitationibus ſuis.

* Scrutetur fœnerator omnem ſubſtantiam ejus: & diripiant alieni labores ejus.

* Non ſit illi adjutor: nec ſit qui miſereatur pupillis ejus.

* Fiant nati ejus in interitum: in generatione una deleatur nomen ejus.

* In memoriam redeat iniquitas patrum ejus in conſpectu Domini: & peccatum matris ejus non deleatur.

* Fiant contra Dominum ſemper, & diſpereat de terra memoria eorum: * pro eo quod non eſt recordatus facere miſericordiam.

* Et perſecutus eſt hominem inopem, & mendicum, & compunctum corde mortificare.

* Et dilexit maledictionem, & veniet ei: & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo.

Et induit maledictionem ſicut veſtimentum, & intravit ſicut aqua in interiora ejus, & ſicut oleum in oſſibus ejus.

* Fiat ei ſicut veſtimentum, quo operitur: 19
& ſicut zona, qua ſemper præcingitur.

* Hoc opus eorum, qui detrahunt mihi 20
apud Dominum: & qui loquuntur mala adverſus animam meam.

* Et tu Domine, Domine, fac mecum pro- 21
pter nomen tuum: quia ſuavis eſt miſericordia

2 Libera me, * quia egenus & pauper ego
ſum: & cor meum conturbatum eſt intra me.
3 * Sicut umbra cum declinat, ablatus ſum: &
excuſſus ſum ſicut locuſtæ.
4 * Genua mea infirmata ſunt à jejunio: &
caro mea immutata eſt propter oleum.
5 * Et ego factus ſum opprobrium illis: vide-
runt me, & moverunt capita ſua.
6 * Adjuva me Domine Deus meus: ſalvum
me fac ſecundum miſericordiam tuam.
7 * Et ſciant quia manus tua hæc: & tu Do-
mine feciſti eam.
8 * Maledicent illi, & tu benedices: qui in-
ſurgunt in me, confundantur: ſervus autem
tuus lætabitur.
9 * Induantur qui detrahunt mihi, pudore:
& operiantur ſicut diploide confuſione ſua.
10 * Confitebor Domino nimis in ore meo: &
in medio multorum laudabo eum.
11 * Quia aſtitit à dextris pauperis, ut ſalvam
faceret à perſequentibus animam meam.

Pſalmus David. CIX. *Matth.*

22. d.

1 A DIxit Dominus Domino meo: Sede à dex- *42.*
tris meis: *† 1 Cor.*
† Donec ponam inimicos tuos, ſcabellum *15. d.*
pedum tuorum. *25.*
2 * Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex *Heb. 1.*
Sion: dominare in medio inimicorum tuo- *d. 13.*
rum. *& 10.*
3 * Tecum principium in die virtutis tuæ in *c. 13.*
ſplendoribus ſanctorum: ex utero ante lucife- *† Heb.*
rum genui te. *5. b. 6.*
4 * † Iuravit Dominus, & non pœnitebit *& 7.*
eum: Tu es ſacerdos in æternum ſecundum *c. 17.*
ordinem Melchiſedech. *Ioan.*
5 * Dominus à dextris tuis, confregit in die *12. e.*
iræ ſuæ reges. *34.*

*Iudi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Iudicabit in nationibus, implebit ruinas: 6
conquaſſabit capita in terra multorum.
* De torrente in via bibet: propterea exal- 7
tabit caput.

Alleluja. C X.

COnfitebor tibi Domine in toto corde meo: 1
in conſilio juſtorum, & congregatione. A
* Magna opera Domini: exquiſita in om- 2
nes voluntates ejus.
* Confeſſio & magnificentia opus ejus: & 3
juſtitia ejus manet in ſæculum ſæculi.
* Memoriam fecit mirabilium ſuorum, mi- 4
ſericors & miſerator Dominus: * eſcam dedit 5
timentibus ſe.
Memor erit in ſæculum teſtamenti ſui:
* virtutem operum ſuorum annuntiabit popu- 6
lo ſuo:
* Vt det illis hereditatem gentium: opera 7
manuum ejus, veritas & judicium. B
* Fidelia omnia mandata ejus: confirmata 8
in ſæculum ſæculi, facta in veritate & æquita-
te.
* Redemptionem miſit populo ſuo: man- 9
davit in æternum teſtamentum ſuum.
† Prov. Sanctum, & terribile nomen ejus: * † ini- 10
1. a. 7. tium ſapientiæ timor Domini.
9. c. 17. Intellectus bonus omnibus facientibus eum:
Eccl. 1. laudatio ejus manet in ſæculum ſæculi.
b. 16.

Alleluja, Reverſionis Aggæi,
& Zachariæ. C X I.

BEatus vir, qui timet Dominum: in manda- 1
tis ejus volet nimis. A
* Potens in terra erit ſemen ejus: generatio 2
rectorum benedicetur.
* Gloria, & divitiæ in domo ejus: & juſti- 3
tia ejus manet in ſæculum ſæculi.

* Exor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

4 * Exortum eſt in tenebris lumen rectis: mi-
ſericors, & miſerator, & juſtus.
5 * Iucundus homo qui miſeretur & com-
B modat, diſponet ſermones ſuos in judicio:
6 * quia in æternum non commovebitur.
7 * In memoria æterna erit juſtus: ab audi-
tione mala non timebit.
8 Paratum cor ejus ſperare in Domino, * con-
firmatum eſt cor ejus: non commovebitur do-
nec deſpiciat inimicos ſuos.
9 * Diſperſit, dedit pauperibus: juſtitia ejus
manet in ſæculum ſæculi, cornu ejus exaltabi-
tur in gloria.
10 * Peccator videbit, & iraſcetur, dentibus
ſuis fremet & tabeſcet: deſiderium peccatorum
peribit.

Alleluja. CXII.

1 LAudate pueri Dominum: laudate nomen
A Domini.
2 * Sit nomen Domini benedictum, ex hoc
nunc, & uſque in ſæculum.
3 * A ſolis ortu uſque ad occaſum, laudabile
nomen Domini.
4 * † Excelſus ſuper omnes gentes Dominus, † *Mal.*
& ſuper cælos gloria ejus. 1.c.11.
5 * Quis ſicut Dominus Deus noſter, qui in
6 altis habitat, * & humilia reſpicit in cælo &
in terra?
7 * Suſcitans à terra inopem, & de ſtercore
B erigens pauperem:
8 * Vt collocet eum cum principibus, cum
principibus populi ſui.
9 * Qui habitare facit ſterilem in domo, ma-
trem filiorum lætantem.

Alleluja. CXIII.

1 IN exitu Iſrael de Ægypto, domus Iacob de *Exod.*
A populo barbaro: 13.a.3.

*Facta

*Facta eſt Iudæa ſanctificatio ejus, Iſrael
poteſtas ejus.
*Mare vidit, & fugit: Iordanis converſus
eſt retrorſum.
*Montes exultaverunt ut arietes: & colles 4
ſicut agni ovium.
*Quid eſt tibi mare quod fugiſti: & tu Ior- 5
danis, quia converſus es retrorſum?
*Montes exultaſtis ſicut arietes, & colles 6
ſicut agni ovium.
*A facie Domini mota eſt terra, à facie 7
Dei Iacob.
*Qui convertit petram in ſtagna aquarum, 8
& rupem in fontes aquarum.
*NON NOBIS DOMINE, NON 1
NOBIS, ſed nomini tuo da gloriam. I
*Super miſericordia tua, & veritate tua: 2
nequando dicant gentes: Vbi eſt Deus eorum?
*Deus autem noſter in cælo: omnia quæ- 3
cunque voluit, fecit.
† *Inf.* 134. c. 15. ‡ *Sap.* 15. 6. 15.
*† Simulachra gentium argentum, & au- 4
rum, opera manuum hominum.
*‡ Os habent, & non loquentur: oculos 5
habent, & non videbunt.
*Aures habent, & non audient: nares ha- 6
bent, & non odorabunt.
*Manus habent, & non palpabunt: pedes 7
habent, & non ambulabunt: non clamabunt
in gutture ſuo.
*Similes illis fiant qui faciunt ea: & om- 8
nes qui confidunt in eis.
*Domus Iſrael ſperavit in Domino: adju- 9
tor eorum & protector eorum eſt. C
*Domus Aaron ſperavit in Domino: ad- 10
jutor eorum & protector eorum eſt.
*Qui timent Dominum, ſperaverunt in 11
Domino: adjutor eorum & protector eorum
eſt.

*Domi-

* Dominus memor fuit noſtri : & benedi-
xit nobis:
Benedixit domui Iſrael : benedixit domui
Aaron.
3 * Benedixit omnibus , qui timent Domi-
num, puſillis cum majoribus.
4 * Adjiciat Dominus ſuper vos: ſuper vos, &
ſuper filios veſtros.
5 * Benedicti vos à Domino , qui fecit cæ-
D lum, & terram.
6 * Cælum cæli Domino : terram autem de-
dit filiis hominum.
7 * † Non mortui laudabunt te Domine: ne- † Baruch. 2.d.17.
que omnes, qui deſcendunt in infernum.
8 * Sed nos qui vivimus , benedicimus Do-
mino, ex hoc nunc & uſque in ſæculum.

Alleluja. CXIV.

1 A DIlexi, quoniam exaudiet Dominus vocem
orationis meæ.
2 * Quia inclinavit aurem ſuam mihi : & in
diebus meis invocabo.
3 * Circumdederunt me dolores mortis: & pe-
ricula inferni invenerunt me.
4 Tribulationem & dolorem inveni : * &
nomen Domini invocavi.
5 O Domine libera animam meam: * miſeri-
B cors Dominus, & juſtus, & Deus noſter miſe-
retur.
6 * Cuſtodiens parvulos Dominus : humilia-
tus ſum, & liberavit me.
7 * Convertere anima mea in requiem tuam:
quia Dominus benefecit tibi.
8 * Quia eripuit animam meam de morte:
oculos meos à lacrymis, pedes meos à lapſu.
9 * Placebo Domino in regione vivorum.

Alle-

Alleluja. CXV.

2 *Cor.* CRedidi, propter quod locutus ſum: ego au- 10
4.c.13. tem humiliatus ſum nimis. A
Rom. * Ego dixi in exceſſu meo: Omnis homo 11
3.c.4. mendax.
* Quid retribuam Domino, pro omnibus, 12
quæ retribuit mihi?
* Calicem ſalutaris accipiam: & nomen 13
Domini invocabo.
* Vota mea Domino reddam coram omni 14
populo ejus: * pretioſa in conſpectu Domini 15
mors Sanctorum ejus.
* O Domine quia ego ſervus tuus: ego ſer- 16
vus tuus, & filius ancillæ tuæ. B
Dirupiſti vincula mea: * tibi ſacrificabo 17
hoſtiam laudis, & nomen Domini invo-
cabo.
* Vota mea Domino reddam in conſpectu 18
omnis populi ejus: * in atriis domus Domini, 19
in medio tui Ieruſalem.

Alleluja. CXVI. 1

Rom. LAudate Dominum omnes gentes: laudate A
15.c. eum omnes populi:
11. * Quoniam confirmata eſt ſuper nos miſe- 2
† *Ioan.* ricordia ejus: † & veritas Domini manet in
12.e. æternum.
34.

Alleluja. CXVII.

COnfitemini Domino quoniam bonus: 1
quoniam in ſæculum miſericordia ejus. A
* Dicat nunc Iſrael quoniam bonus: quo- 2
niam in ſæculum miſericordia ejus.
* Dicat nunc domus Aaron: quoniam in 3
ſæculum miſericordia ejus.
* Dicant nunc qui timent Dominum: quo- 4
niam in ſæculum miſericordia ejus.

* De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

5 * De tribulatione invocavi Dominum : &
exaudivit me in latitudine Dominus.
6 * Dominus mihi adjutor: non timebo quid
faciat mihi homo.
7 * † Dominus mihi adjutor : & ego deſpi- † *Hebr.*
ciam inimicos meos. 13.*a*.6.
8 * Bonum eſt confidere in Domino , quam
confidere in homine:
9 * Bonum eſt ſperare in Domino , quam
ſperare in principibus.
10 * Omnes gentes circuierunt me : & in no-
mine Domini quia ultus ſum in eos.
11 * Circumdantes circumdederunt me : & in
nomine Domini quia ultus ſum in eos.
12 * Circumdederunt me ſicut apes, & exarſe-
runt ſicut ignis in ſpinis: & in nomine Domi-
ni quia ultus ſum in eos.
13 * Impulſus everſus ſum ut caderem: & Do-
minus ſuſcepit me.
14 * † Fortitudo mea, & laus mea Dominus: † *Exod.*
& factus eſt mihi in ſalutem. 15.*a*.2.
15 * Vox exultationis & ſalutis, in tabernacu-
lis juſtorum.
16 * Dextera Domini fecit virtutem : dextera † *Mat.*
Domini exaltavit me , dextera Domini fecit 21.*d*.
virtutem. 42.
17 * Non moriar, ſed vivam: & narrabo opera *Luca*
Domini. 20.*c*.
18 * Caſtigans caſtigavit me Dominus : & 17.
morti non tradidit me. *Actor.*
19 * Aperite mihi portas juſtitiæ , ingreſſus in 4.*b*.11.
20 eas confitebor Domino:* hæc porta Domini, *Rom.*
juſti intrabunt in eam. 9.*g*.33.
21 * Confitebor tibi quoniam exaudiſti me: & 1 *Petr.*
factus es mihi in ſalutem. 2.*a*.7.
22 * † Lapidem , quem reprobaverunt ædifi- *Iſaiæ*
cantes, hic factus eſt in caput anguli. 28.*d*.
23 * A Domino factum eſt iſtud : & eſt mira- 16.
bile in oculis noſtris.

* Hæc

* Hæc eſt dies, quam fecit Dominus: exul-
temus, & lætemur in ea.

* O Domine ſalvum me fac, ô Domine be-
ne proſperare: * benedictus qui venit in no-
mine Domini.

Benediximus vobis de domo Domini:
* Deus Dominus, & illuxit nobis. 2

Conſtituite diem ſollemnem in condenſis,
uſque ad cornu altaris.

* Deus meus es tu, & confitebor tibi: Deus 2
meus es tu, & exaltabo te.

Confitebor tibi quoniam exaudiſti me: &
factus es mihi in ſalutem.

* Confitemini Domino quoniam bonus: 2
quoniam in ſæculum miſericordia ejus.

Alleluja. CXVIII.
ALEPH.

BEati immaculati in via: qui ambulant in le- 1
ge Domini. A

* Beati, qui ſcrutantur teſtimonia ejus: in 2
toto corde exquirunt eum.

* Non enim qui operantur iniquitatem, in 3
viis ejus ambulaverunt.

* Tu mandaſti mandata tua cuſtodiri ni- 4
mis.

* Vtinam dirigantur viæ meæ, ad cuſto- 5
diendas juſtificationes tuas.

* Tunc non confundar, cum perſpexero in 6
omnibus mandatis tuis.

* Confitebor tibi in directione cordis: in 7
eo quod didici judicia juſtitiæ tuæ.

* Iuſtificationes tuas cuſtodiam: non me 8
derelinquas uſquequaque.

BETH.

* In quo corrigit adoleſcentior viam ſuam? 9
in cuſtodiendo ſermones tuos. B

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

10 * In toto corde meo exquiſivi te: ne repel-
las me à mandatis tuis.
11 * In corde meo abſcondi eloquia tua: ut
non peccem tibi.
12 * Benedictus es Domine: doce me juſtifica-
tiones tuas.
13 * In labiis meis pronuntiavi omnia judicia
oris tui.
14 * In via teſtimoniorum tuorum delectatus
ſum, ſicut in omnibus divitiis.
15 * In mandatis tuis exercebor: & conſide-
rabo vias tuas.
16 * In juſtificationibus tuis meditabor: non
obliviſcar ſermones tuos.

GIMEL.

17 * Retribue ſervo tuo, vivifica me: & cu-
C ſtodiam ſermones tuos.
18 * Revela oculos meos: & conſiderabo mi-
rabilia de lege tua.
19 * Incola ego ſum in terra: non abſcondas
à me mandata tua.
20 * Concupivit anima mea deſiderare juſtifi-
cationes tuas, in omni tempore.
21 * Increpaſti ſuperbos: maledicti qui decli-
nant à mandatis tuis.
22 * Aufer à me opprobrium, & contemptum:
quia teſtimonia tua exquiſivi.
23 * Etenim ſederunt principes, & adverſum
me loquebantur: ſervus autem tuus exerceba-
tur in juſtificationibus tuis.
24 * Nam & teſtimonia tua meditatio mea
eſt: & conſilium meum juſtificationes tuæ.

DALETH.

25 * Adhæſit pavimento anima mea: vivifica
D me ſecundum verbum tuum.
26 * Vias meas enuntiavi, & exaudiſti me:
doce me juſtificationes tuas.

* Viam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Viam juſtificationum tuarum inſtrue me: 27
& exercebor in mirabilibus tuis.
* Dormitavit anima mea præ tædio : con- 28
firma me in verbis tuis.
* Viam iniquitatis amove à me : & de lege 29
tua miſerere mei.
* Viam veritatis elegi: judicia tua non ſum 30
oblitus.
* Adhæſi teſtimoniis tuis Domine: noli me 31
confundere.
* Viam mandatorum tuorum cucurri, cum 32
dilataſti cor meum.

H E.

* Legem pone mihi Domine viam juſtifica- 33
tionum tuarum: & exquiram eam ſemper. E
* Da mihi intellectum, & ſcrutabor legem 34
tuam : & cuſtodiam illam in toto corde meo.
* Deduc me in ſemitam mandatorum tuo- 35
rum: quia ipſam volui.
* Inclina cor meum in teſtimonia tua ; & 36
non in avaritiam.
* Averte oculos meos ne videant vanita- 37
tem: in via tua vivifica me.
* Statue ſervo tuo eloquium tuum , in ti- 38
more tuo.
* Amputa opprobrium meum , quod ſuſpi- 39
catus ſum: quia judicia tua jucunda.
* Ecce concupivi mandata tua : in æquitate 40
tua vivifica me.

V A V.

* Et veniat ſuper me miſericordia tua Do- 41
mine : ſalutare tuum ſecundum eloquium F
tuum.
* Et reſpondebo exprobrantibus mihi ver- 42
bum: quia ſperavi in ſermonibus tuis.
* Et ne auferas de ore meo verbum veri- 43
tatis

tatis uſquequaque: quia in judiciis tuis ſuperſperavi.

* Et cuſtodiam legem tuam ſemper: in ſæculum & in ſæculum ſæculi.

* Et ambulabam in latitudine: quia mandata tua exquiſivi.

* Et loquebar in teſtimoniis tuis in conſpectu regum: & non confundebar.

* Et meditabar in mandatis tuis, quæ dilexi.

* Et levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi: & exercebar in juſtificationibus tuis.

ZAIN.

* Memor eſto verbi tui ſervo tuo, in quo mihi ſpem dediſti.

* Hæc me conſolata eſt in humilitate mea: quia eloquium tuum vivificavit me.

* Superbi inique agebant uſquequaque: à lege autem tua non declinavi.

* Memor fui judiciorum tuorum à ſæculo Domine: & conſolatus ſum.

* Defectio tenuit me, pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam.

4 * Cantabiles mihi erant juſtificationes tuæ, in loco peregrinationis meæ.

5 * Memor fui nocte nominis tui Domine: & cuſtodivi legem tuam.

6 * Hæc facta eſt mihi: quia juſtificationes tuas exquiſivi.

HETH.

* Portio mea Domine, dixi, cuſtodire le-
7 gem tuam.
* Deprecatus ſum faciem tuam in toto cor-
8 de meo: miſerere mei ſecundum eloquium
tuum.

* Cogi-

* Cogitavi vias meas: & converti pedes meos in teſtimonia tua.

* Paratus ſum, & non ſum turbatus: ut cuſtodiam mandata tua.

* Funes peccatorum circumplexi ſunt me: & legem tuam non ſum oblitus.

* Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi, ſuper judicia juſtificationis tuæ.

* Particeps ego ſum omnium timentium te: & cuſtodientium mandata tua.

* Miſericordia tua Domine plena eſt terra: juſtificationes tuas doce me.

TETH.

* Bonitatem feciſti cum ſervo tuo Domine, ſecundum verbum tuum.

* Bonitatem, & diſciplinam, & ſcientiam doce me: quia mandatis tuis credidi.

* Priuſquam humiliarer ego deliqui: propterea eloquium tuum cuſtodivi.

* Bonus es tu: & in bonitate tua doce me juſtificationes tuas.

* Multiplicata eſt ſuper me iniquitas ſuperborum: ego autem in toto corde meo ſcrutabor mandata tua.

* Coagulatum eſt ſicut lac cor eorum: ego vero legem tuam meditatus ſum.

* Bonum mihi quia humiliaſti me: ut diſcam juſtificationes tuas.

* Bonum mihi lex oris tui, ſuper millia auri & argenti.

IOD.

* Manus tuæ fecerunt me, & plaſmaverunt me: da mihi intellectum, & diſcam mandata tua.

* Qui timent te, videbunt me, & lætabuntur: quia in verba tua ſuperſperavi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

75 * Cognovi Domine quia æquitas judicia
tua: & in veritate tua humiliaſti me.
76 * Fiat miſericordia tua ut conſoletur me,
ſecundum eloquium tuum ſervo tuo.
77 *Veniant mihi miſerationes tuæ, & vivam:
quia lex tua meditatio mea eſt.
78 * Confundantur ſuperbi, quia injuſte ini-
quitatem fecerunt in me: ego autem exerce-
bor in mandatis tuis.
79 * Convertantur mihi timentes te: & qui
noverunt teſtimonia tua.
80 * Fiat cor meum immaculatum in juſtifi-
cationibus tuis, ut non confundar.

CAPH.

81 * Defecit in ſalutare tuum anima mea: &
L in verbum tuum ſuperſperavi.
82 * Defecerunt oculi mei in eloquium tuum,
dicentes: Quando conſolaberis me?
83 * Quia factus ſum ſicut uter in pruina: ju-
ſtificationes tuas non ſum oblitus.
84 * Quot ſunt dies ſervi tui: quando facies de
perſequentibus me judicium?
85 * Narraverunt mihi iniqui fabulationes: ſed
non ut lex tua.
86 * Omnia mandata tua veritas: inique per-
ſecuti ſunt me, adjuva me.
87 * Paulo minus conſummaverunt me in ter-
ra: ego autem non dereliqui mandata tua.
88 * Secundum miſericordiam tuam vivifica
me: & cuſtodiam teſtimonia oris tui.

LAMED.

89 * In æternum Domine, verbum tuum per-
M manet in cælo.
90 * In generationem & generationem veritas
tua: fundaſti terram, & permanet.
91 * Ordinatione tua perſeverat dies: quoniam
omnia ſerviunt tibi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Niſi quod lex tua meditatio mea eſt: tunc forte periiſſem in humilitate mea.
* In æternum non obliviſcar juſtificationes tuas: quia in ipſis vivificaſti me.
* Tuus ſum ego, ſalvum me fac: quoniam juſtificationes tuas exquiſivi.
* Me expectaverunt peccatores ut perderent me: teſtimonia tua intellexi.
* Omnis conſummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis.

MEM.

* Quomodo dilexi legem tuam Domine? tota die meditatio mea eſt.
* Super inimicos meos prudentem me feciſti mandato tuo: quia in æternum mihi eſt.
* Super omnes docentes me intellexi: quia teſtimonia tua meditatio mea eſt.
* Super ſenes intellexi: quia mandata tua quæſivi.
* Ab omni via mala prohibui pedes meos: ut cuſtodiam verba tua.
* A judiciis tuis non declinavi: quia tu legem poſuiſti mihi.
* Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, ſuper mel ori meo!
* A mandatis tuis intellexi: propterea odivi omnem viam iniquitatis.

NVN.

* Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen ſemitis meis.
* Iuravi, & ſtatui cuſtodire judicia juſtitiæ tuæ.
* Humiliatus ſum uſquequaque Domine: vivifica me ſecundum verbum tuum.
* Voluntaria oris mei beneplacita fac Domine: & judicia tua doce me.

* Anima

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

9 * Anima mea in manibus meis ſemper : &
legem tuam non ſum oblitus.
0 * Poſuerunt peccatores laqueum mihi : &
de mandatis tuis non erravi.
1 * Hereditate acquiſivi teſtimonia tua in
æternum: quia exultatio cordis mei ſunt.
2 * Inclinavi cor meum ad faciendas juſtifi-
cationes tuas in æternum , propter retributio-
nem.

SAMECH.

3 * Iniquos odio habui : & legem tuam di-
P lexi.
4 * Adjutor, & ſuſceptor meus es tu: & in
verbum tuum ſuperſperavi.
5 * Declinate à me maligni : & ſcrutabor
mandata Dei mei.
6 * Suſcipe me ſecundum eloquium tuum, &
vivam: & non confundas me ab expectatione
mea.
7 * Adjuva me, & ſalvus ero : & meditabor
in juſtificationibus tuis ſemper.
8 * Spreviſti omnes diſcedentes à judiciis
tuis: quia injuſta cogitatio eorum.
9 * Prævaricantes reputavi omnes peccatores
terræ: ideo dilexi teſtimonia tua.
0 * Confige timore tuo carnes meas : à judi-
ciis enim tuis timui.

AIN.

1 * Feci judicium & juſtitiam: non tradas me
Q calumniantibus me.
2 * Suſcipe ſervum tuum in bonum : non ca-
lumnientur me ſuperbi.
3 * Oculi mei defecerunt in ſalutare tuum: &
in eloquium juſtitiæ tuæ.
4 * Fac cum ſervo tuo ſecundum miſericor-
diam tuam : & juſtificationes tuas doce me.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Servus tuus ſum ego: da mihi intellectum, ut ſciam teſtimonia tua.
* Tempus faciendi Domine: diſſipaverunt legem tuam.
* Ideo dilexi mandata tua, ſuper aurum & topazion.
* Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnem viam iniquam odio habui.

PHE.

* Mirabilia teſtimonia tua: ideo ſcrutata eſt ea anima mea.
* Declaratio ſermonum tuorum illuminat: & intellectum dat parvulis.
* Os meum aperui, & attraxi ſpiritum: quia mandata tua deſiderabam.
* Aſpice in me, & miſerere mei, ſecundum judicium diligentium nomen tuum.
* Greſſus meos dirige ſecundum eloquium tuum: & non dominetur mei omnis injuſtitia.
* Redime me à calumniis hominum: ut cuſtodiam mandata tua.
* Faciem tuam illumina ſuper ſervum tuum: & doce me juſtificationes tuas.
* Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non cuſtodierunt legem tuam.

SADE.

* Iuſtus es Domine: & rectum judicium tuum.
* Mandaſti juſtitiam teſtimonia tua: & veritatem tuam nimis.
* Tabeſcere me fecit zelus meus: quia obliti ſunt verba tua inimici mei.
* Ignitum eloquium tuum vehementer: & ſervus tuus dilexit illud.
* Adoleſcentulus ſum ego, & contemptus: juſtificationes tuas non ſum oblitus.

* Iuſtitia

2 * Iuſtitia tua, juſtitia in æternum: & lex
tua veritas.
3 * Tribulatio & anguſtia invenerunt me:
mandata tua meditatio mea eſt.
4 * Æquitas teſtimonia tua in æternum: in-
tellectum da mihi & vivam.

COPH.

5 * Clamavi in toto corde meo, exaudi me
Domine: juſtificationes tuas requiram.
6 * Clamavi ad te, ſalvum me fac: ut cuſto-
diam mandata tua.
7 * Præveni in maturitate, & clamavi: quia in
verba tua ſuperſperavi.
8 * Prævenerunt oculi mei ad te diluculo: ut
meditarer eloquia tua.
9 * Vocem meam audi ſecundum miſericor-
diam tuam Domine: & ſecundum judicium
tuum vivifica me.
0 * Appropinquaverunt perſequentes me ini-
quitati: à lege autem tua longe facti ſunt.
1 * Prope es tu Domine: & omnes viæ tuæ
veritas.
2 * Initio cognovi de teſtimoniis tuis: quia
in æternum fundaſti ea.

RES.

3 * Vide humilitatem meam, & eripe me:
quia legem tuam non ſum oblitus.
4 * Iudica judicium meum, & redime me:
propter eloquium tuum vivifica me.
5 * Longe à peccatoribus ſalus: quia juſtifica-
tiones tuas non exquiſierunt.
6 * Miſericordiæ tuæ multæ Domine· ſecun-
dum judicium tuum vivifica me.
7 * Multi qui perſequuntur me, & tribulant
me: à teſtimoniis tuis non declinavi.
8 * Vidi prævaricantes, & tabeſcebam: quia
eloquia tua non cuſtodierunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Vide quoniam mandata tua dilexi Do 159
mine: in miſericordia tua vivifica me.
* Principium verborum tuorum, veritas 160
in æternum omnia judicia juſtitiæ tuæ.

SIN.

* Principes perſecuti ſunt me gratis: & à 161
verbis tuis formidavit cor meum.
* Lætabor ego ſuper eloquia tua: ſicut qui 162
invenit ſpolia multa.
* Iniquitatem odio habui, & abominatus 163
ſum: legem autem tuam dilexi.
* Septies in die laudem dixi tibi, ſuper judi- 164
cia juſtitiæ tuæ.
* Pax multa diligentibus legem tuam: & 165
non eſt illis ſcandalum.
* Expectabam ſalutare tuum Domine: & 166
mandata tua dilexi.
* Cuſtodivit anima mea teſtimonia tua: & 167
dilexit ea vehementer.
* Servavi mandata tua, & teſtimonia tua: 168
quia omnes viæ meæ in conſpectu tuo.

TAV.

* Appropinquet deprecatio mea in conſpe- 169
ctu tuo Domine: juxta eloquium tuum da
mihi intellectum.
* Intret poſtulatio mea in conſpectu tuo: 170
ſecundum eloquium tuum eripe me.
* Eructabunt labia mea hymnum, cum 171
docueris me juſtificationes tuas.
* Pronuntiabit lingua mea eloquium tuum: 172
quia omnia mandata tua æquitas.
* Fiat manus tua ut ſalvet me: quoniam 173
mandata tua elegi.
* Concupivi ſalutare tuum Domine: & lex 174
tua meditatio mea eſt.
* Vivet anima mea, & laudabit te: & judi- 175
cia tua adjuvabunt me.

* Erravi

*Erravi, ſicut ovis quæ periit: quære ſer-
vum tuum, quia mandata tua non ſum obli-
tus.

1 Canticum graduum.
CXIX.

A AD Dominum cum tribularer clamavi: &
exaudivit me.
2 *Domine libera animam meam à labiis
iniquis, & à lingua doloſa.
3 *Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi
ad linguam doloſam?
4 *Sagittæ potentis acutæ, cum carbonibus
deſolatoriis.
5 *Heu mihi, quia incolatus meus prolon-
B gatus eſt: habitavi cum habitantibus Cedar:
6 * multum incola fuit anima mea.
7 *Cum his qui oderunt pacem, eram paci-
ficus: cum loquebar illis, impugnabant me
gratis.

1 Canticum graduum.
CXX.

A LEvavi oculos meos in montes, unde ve- *2 Par.*
niet auxilium mihi. 20. c.
2 *Auxilium meum à Domino, qui fecit cæ- 17.
lum & terram.
3 *Non det in commotionem pedem tuum:
neque dormitet qui cuſtodit te.
4 *Ecce non dormitabit neque dormiet, qui
cuſtodit Iſrael.
5 *Dominus cuſtodit te, Dominus protectio
B tua, ſuper manum dexteram tuam.
6 *Per diem ſol non uret te, neque luna per
noctem.
7 *Dominus cuſtodit te ab omni malo: cu-
ſtodiat animam tuam Dominus.
8 *Dominus cuſtodiat introitum tuum, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

exitum tuum: ex hoc nunc, & uſque in ſæculum.

Canticum graduum. CXXI.

LÆtatus ſum in his, quæ dicta ſunt mihi: In domum Domini ibimus.

* Stantes erant pedes noſtri, in atriis tuis Ieruſalem.

* Ieruſalem, quæ ædificatur ut civitas: cujus participatio ejus in idipſum.

* Illuc enim aſcenderunt tribus, tribus Domini, teſtimonium Iſrael ad confitendum nomini Domini.

* Quia illic ſederunt ſedes in judicio, ſedes ſuper domum David.

* Rogate quæ ad pacem ſunt Ieruſalem: & abundantia diligentibus te.

* Fiat pax in virtute tua: & abundantia in turribus tuis.

* Propter fratres meos, & proximos meos, loquebar pacem de te:

*Propter domum Domini Dei noſtri, quæſivi bona tibi.

Canticum graduum. CXXII.

AD te levavi oculos meos, qui habitas in cælis.

* Ecce ſicut oculi ſervorum, in manibus dominorum ſuorum.

Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ ſuæ: ita oculi noſtri ad Dominum Deum noſtrum, donec miſereatur noſtri.

* Miſerere noſtri Domine, miſerere noſtri: quia multum repleti ſumus deſpectione:

* Quia multum repleta eſt anima noſtra: opprobrium abundantibus, & deſpectio ſuperbis.

Can-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Canticum graduum. CXXIII.

1 NIſi quia Dominus erat in nobis, dicat nunc
2 Iſrael: * niſi quia Dominus erat in nobis,
3 Cum exurgerent homines in nos, * forte
vivos deglutiſſent nos:
4 Cum iraſceretur furor eorum in nos, * for-
ſitan aqua abſorbuiſſet nos.
5 * Torrentem pertranſivit anima noſtra:
forſitan pertranſiſſet anima noſtra aquam
intolerabilem.
6 * Benedictus Dominus, qui non dedit nos
B in captionem dentibus eorum.
7 * Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de
laqueo venantium; Laqueus contritus eſt, &
nos liberati ſumus.
8 * Adjutorium noſtrum in nomine Domi-
ni, qui fecit cælum & terram.

1 Canticum graduum. CXXIV.

A QVi confidunt in Domino, ſicut mons Sion:
non commovebitur in æternum, qui ha-
2 bitat * in Ieruſalem.
Montes in circuitu ejus: & Dominus in
circuitu populi ſui, ex hoc nunc & uſque in
ſæculum.
3 * Quia non relinquet Dominus virgam
peccatorum ſuper ſortem juſtorum: ut non
extendant juſti ad iniquitatem manus ſuas.
4 * Benefac Domine bonis: & rectis corde.
5 * Declinantes autem in obligationes, addu-
cet Dominus cum operantibus iniquitatem:
pax ſuper Iſrael.

1 Canticum graduum.
CXXV.

A IN convertendo Dominus captivitatem Sion:
facti ſumus ſicut conſolati:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Tunc repletum eſt gaudio os noſtrum: & 2
lingua noſtra exultatione.
Tunc dicent inter gentes: Magnificavit Do-
minus facere cum eis.
* Magnificavit Dominus facere nobiſcum: 3
facti ſumus lætantes.
* Converte Domine captivitatem noſtram, 4
ſicut torrens in auſtro.
* Qui ſeminant in lacrymis, in exultatione 5
metent.
* Euntes ibant & flebant, mittentes ſemi- 6
na ſua.
Venientes autem venient cum exultatione,
portantes manipulos ſuos.

Canticum graduum Salomonis. 1

CXXVI.

NIſi Dominus ædificaverit domum, in va- A
num laboraverunt qui ædificant eam.
Niſi Dominus cuſtodierit civitatem, fru-
ſtra vigilat qui cuſtodit eam.
* Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere: ſur- 2
gite poſtquam ſederitis, qui manducatis pa-
nem doloris.
Cum dederit dilectis ſuis ſomnum: * ecce 3
hereditas Domini, filii, merces, fructus ven-
tris.
* Sicut ſagittæ in manu potentis: ita filii 4
excuſſorum.
* Beatus vir qui implevit deſiderium ſuum 5
ex ipſis: non confundetur cum loquetur ini-
micis ſuis in porta.

Canticum graduum. 1

CXXVII.

BEati omnes, qui timent Dominum, qui A
ambulant in viis ejus.
* Labores manuum tuarum quia manduca- 2
bis: beatus es, & bene tibi erit.

* Vxor

3 * Vxor tua ſicut vitis abundans, in lateri-
B bus domus tuæ.
Filii tui ſicut novellæ olivarum, in circuitu
menſæ tuæ.
4 * Ecce ſic benedicetur homo, qui timet
Dominum.
5 * Benedicat tibi Dominus ex Sion: & vi-
deas bona Ieruſalem omnibus diebus vitæ
tuæ.
6 * Et videas filios filiorum tuorum, pacem
ſuper Iſrael.

1 Canticum graduum. CXXVIII.

A SÆpe expugnaverunt me à juventute mea,
dicat nunc Iſrael.
2 * Sæpe expugnaverunt me à juventute mea:
etenim non potuerunt mihi.
3 * Supra dorſum meum fabricaverunt pec-
catores: prolongaverunt iniquitatem ſuam.
4 * Dominus juſtus concîdit cervices pecca-
5 torum: * confundantur & convertantur re-
trorſum omnes, qui oderunt Sion.
6 * Fiant ſicut fœnum tectorum: quod priuſ-
B quam evellatur, exaruit:
7 * De quo non implevit manum ſuam qui
metit, & ſinum ſuum qui manipulos colli-
git:
8 * Et non dixerunt qui præteribant: Bene-
dictio Domini ſuper vos: benediximus vobis
in nomine Domini.

1 Canticum graduum. CXXIX.

A DE profundis clamavi ad te Domine: * Do-
2 mine exaudi vocem meam.
Fiant aures tuæ intendentes, in vocem de-
precationis meæ.
3 * Si iniquitates obſervaveris Domine: Do-
mine quis ſuſtinebit?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Quia apud te propitiatio eſt : & propter
legem tuam ſuſtinui te Domine.
Suſtinuit anima mea in verbo ejus: * ſpera-
vit anima mea in Domino.
* A cuſtodia matutina uſque ad noctem, 6
ſperet Iſrael in Domino.
* Quia apud Dominum miſericordia : & 7
copioſa apud eum redemptio.
* Et ipſe redimet Iſrael, ex omnibus iniqui- 8
tatibus ejus.

Canticum graduum David. 1
CXXX.

DOmine non eſt exaltatum cor meum : ne- A
que elati ſunt oculi mei.
Neque ambulavi in magnis , neque in mi-
rabilibus ſuper me.
* Si non humiliter ſentiebam : ſed exaltavi 2
animam meam:
Sicut ablactatus eſt ſuper matre ſua , ita re-
tributio in anima mea.
* Speret Iſrael in Domino , ex hoc nunc & 3
uſque in ſæculum.

Canticum graduum. CXXXI. 1

2 Reg. 7. MEmento Domine David , & omnis man- A
ſuetudinis ejus:
* Sicut juravit Domino, votum vovit Deo 2
Iacob:
*Si introiero in tabernaculum domus meæ, 3
ſi aſcendero in lectum ſtrati mei.
* Si dedero ſomnum oculis meis, & palpe- 4
bris meis dormitationem,
* Et requiem temporibus meis : donec in- 5
veniam locum Domino , tabernaculum Deo
Iacob.
* Ecce audivimus eam in Ephrata: inveni- 6
mus eam in campis ſilvæ.

*Introi-

7 * Introibimus in tabernaculum ejus : ado-
B rabimus in loco, ubi ſteterunt pedes ejus.
8 * † Surge Domine in requiem tuam, tu & † 2 Par.
arca ſanctificationis tuæ. 6.g.41.
9 * Sacerdotes tui induantur juſtitiam: & ſan-
cti tui exultent.
10 * Propter David ſervum tuum , non aver-
C tas faciem Chriſti tui.
11 * Iuravit Dominus David veritatem , &
non fruſtrabitur eam : † de fructu ventris tui † 2 Reg.
ponam ſuper ſedem tuam. 7.c.12.
12 * Si cuſtodierint filii tui teſtamentum Luc. 1.
meum , & teſtimonia mea hæc, quæ docebo f. 55.
eos : Actor.
Et filii eorum uſque in ſæculum , ſedebunt 2.e.30.
ſuper ſedem tuam.
13 * Quoniam elegit Dominus Sion : elegit
D eam in habitationem ſibi.
14 * Hæc requies mea in ſæculum ſæculi : hîc
habitabo quoniam elegi eam.
15 * Viduam ejus benedicens benedicam: pau-
peres ejus ſaturabo panibus.
16 * Sacerdotes ejus induam ſalutari : & ſan-
cti ejus exultatione exultabunt.
17 * † Illuc producam cornu David , paravi † Lucæ.
lucernam Chriſto meo. 1.g.69.
18 * Inimicos ejus induam confuſione : ſuper Malac.
ipſum autem efflorebit ſanctificatio mea. 3.a.1.

1 Canticum graduum David.
CXXXII.

A ECce quam bonum , & quam jucundum,
habitare fratres in unum:
2 * Sicut unguentum in capite , quod deſcen-
dit in barbam, barbam Aaron:
Quod deſcendit in oram veſtimenti ejus:
3 * ſicut ros Hermon, qui deſcendit in montem
Sion:

Quo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Quoniam illic mandavit Dominus benedi-
ctionem, & vitam uſque in ſæculum.

Canticum graduum. 1
CXXXIII.

ECce nunc benedicite Dominum, omnes ſer-
vi Domini:
* Qui ſtatis in domo Domini, in atriis do- 2
mus Dei noſtri.
* In noctibus extollite manus veſtras in ſan- 3
cta, & benedicite Dominum.
* Benedicat te Dominus ex Sion, qui fecit 4
cælum & terram.

Alleluja. CXXXIV. 1

LAudate nomen Domini, laudate ſervi Do- A
minum.
* Qui ſtatis in domo Domini, in atriis do- 2
mus Dei noſtri.
* Laudate Dominum, quia bonus Domi- 3
nus: pſallite nomini ejus, quoniam ſuave.
* Quoniam Iacob elegit ſibi Dominus, 4
Iſrael in poſſeſſionem ſibi.
* Quia ego cognovi quod magnus eſt Do- 5
minus, & Deus noſter præ omnibus diis.
* Omnia quæcumque voluit, Dominus fe- 6
cit in cælo, in terra, in mari, & in omnibus B
abyſſis.
† *Ier.* 10. *c.* 13. * † Educens nubes ab extremo terræ: ful- 7
gura in pluviam fecit.
Qui producit ventos de theſauris ſuis:
† *Exod.* 22. *d.* 19. * † qui percuſſit primogenita Ægypti ab ho- 8
mine uſque ad pecus.
* Et miſit ſigna & prodigia in medio tui 9
Ægypte: in Pharaonem, & in omnes ſervos
ejus.
† *Ioſ.* 12. *a.* 1. *c.* 7. * † Qui percuſſit gentes multas: & occidit 10
reges fortes.

* † Sehon

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

1 * † Sehon regem Amorrhæorum, & Og † *Num.*
regem Baſan, & omnia regna Chanaan. 21. *c.*
2 * Et dedit terram eorum hereditatem, here- 24. *g.*
C ditatem Iſrael populo ſuo. 33.
3 * Domine nomen tuum in æternum: Do-
mine memoriale tuum in generationem & ge-
nerationem.
4 * Quia judicabit Dominus populum ſuum:
& in ſervis ſuis deprecabitur.
5 * † Simulachra gentium argentum & au- † *Sup.*
rum, opera manuum hominum. 113. *a.* 4.
6 * † Os habent, & non loquentur: oculos † *Sap.*
habent, & non videbunt. 15. *d.*
7 * Aures habent, & non audient: neque 15.
D enim eſt ſpiritus in ore ipſorum.
8 * Similes illis fiant qui faciunt ea: & om-
nes, qui confidunt in eis.
9 * Domus Iſrael benedicite Domino: domus
Aaron benedicite Domino.
o * Domus Levi benedicite Domino: qui ti-
metis Dominum, benedicite Domino.
1 * Benedictus Dominus ex Sion, qui habitat
in Ieruſalem.

1 Alleluja. CXXXV.

A CONfitemini Domino quoniam bonus: quo-
niam in æternum miſericordia ejus.
2 * Confitemini Deo deorum: quoniam in
æternum miſericordia ejus.
3 * Confitemini Domino dominorum: quo-
niam in æternum miſericordia ejus.
4 * Qui facit mirabilia magna ſolus: quo-
niam in æternum miſericordia ejus.
5 * † Qui fecit cælos in intellectu: quoniam † *Gen.*
in æternum miſericordia ejus. 1. *a.* 1.
6 * Qui firmavit terram ſuper aquas: quo-
niam in æternum miſericordia ejus.
7 * Qui fecit luminaria magna: quoniam in
æternum miſericordia ejus. * So-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Solem in poteſtatem diei : quoniam in 8
æternum miſericordia ejus. B
* Lunam & ſtellas in poteſtatem noctis: 9
quoniam in æternum miſericordia ejus.
† *Exod.* * † Qui percuſſit Ægyptum cum primo- 10
12. d. genitis eorum : quoniam in æternum miſeri-
29. cordia ejus.
† *Exod.* * † Qui eduxit Iſrael de medio eorum: 11
13. d. quoniam in æternum miſericordia ejus.
17. * In manu potenti, & brachio excelſo: quo- 12
niam in æternum miſericordia ejus.
* Qui diviſit mare rubrum in diviſiones: 13
quoniam in æternum miſericordia ejus.
* Et eduxit Iſrael per medium ejus : quo- 14
niam in æternum miſericordia ejus.
† *Exod.* * † Et excuſſit Pharaonem , & virtutem 15
14. g. ejus in mari rubro: quoniam in æternum mi- C
28. ſericordia ejus.
* Qui traduxit populum ſuum per deſer- 16
tum: quoniam in æternum miſericordia ejus.
* Qui percuſſit reges magnos : quoniam in 17
æternum miſericordia ejus.
† *Num.* * † Et occidit reges fortes : quoniam in 18
21. e. æternum miſericordia ejus.
24. * Sehon regem Amorrhæorum : quoniam 19
in æternum miſericordia ejus.
† *Num.* * † Et Og regem Baſan : quoniam in æter- 20
21. g. 33. num miſericordia ejus.
† *Ioſ.* * † Et dedit terram eorum hereditatem: 21
13. a. 7. quoniam in æternum miſericordia ejus.
* Hereditatem Iſrael ſervo ſuo : quoniam 22
in æternum miſericordia ejus. D
* Quia in humilitate noſtra memor fuit 23
noſtri: quoniam in æternum miſericordia ejus.
* Et redemit nos ab inimicis noſtris : quo- 24
niam in æternum miſericordia ejus.
* Qui dat eſcam omni carni : quoniam in 25
æternum miſericordia ejus.

* Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

5 * Confitemini Deo cæli: quoniam in æter-
num miſericordia ejus.
Confitemini Domino dominorum: quo-
niam in æternum miſericordia ejus.

Pſalmus David, Ieremiæ. CXXXVI.

1 SVper flumina Babylonis, illic ſedimus &
A flevimus: cum recordaremur Sion:
2 * In ſalicibus in medio ejus ſuſpendimus
organa noſtra.
3 * Quia illic interrogaverunt nos, qui ca-
ptivos duxerunt nos, verba cantionum:
Et qui abduxerunt nos: Hymnum cantate
nobis de canticis Sion.
4 *Quomodo cantabimus canticum Domini
in terra aliena?
5 * Si oblitus fuero tui Ieruſalem, oblivioni
detur dextera mea.
6 * Adhæreat lingua mea faucibus meis, ſi non
B meminero tui:
Si non propoſuero Ieruſalem, in principio
lætitiæ meæ.
7 * Memor eſt o Domine filiorum Edom, in
die Ieruſalem:
Qui dicunt: Exinanite, exinanite uſque ad
fundamentum in ea.
8 * Filia Babylonis miſera: beatus, qui retri-
buet tibi retributionem tuam, quam retribui-
ſti nobis.
9 * Beatus, qui tenebit, & allidet parvulos
tuos ad petram.

1 Ipſi David. CXXXVII.

A COnfitebor tibi Domine in toto corde meo:
quoniam audiſti verba oris mei.
In conſpectu angelorum pſallam tibi:
2 *adorabo ad templum ſanctum tuum, & con-
fitebor nomini tuo, Super

Super miſericordia tua, & veritate tua: quoniam magnificaſti ſuper omne, nomen ſanctum tuum.

* In quacumque die invocavero te, exaudi 3
me: multiplicabis in anima mea virtutem.

* Confiteantur tibi Domine omnes reges 4
terræ: quia audierunt omnia verba oris tui:

* Et cantent in viis Domini: quoniam ma- 5
gna eſt gloria Domini. B

* Quoniam excelſus Dominus, & humilia 6
reſpicit: & alta à longe cognoſcit.

* Si ambulavero in medio tribulationis, vi- 7
vificabis me: & ſuper iram inimicorum meorum extendiſti manum tuam, & ſalvum me fecit dextera tua.

* Dominus retribuet pro me: Domine mi- 8
ſericordia tua in ſæculum: opera manuum tuarum ne deſpicias.

In finem, Pſalmus David. 1
CXXXVIII.

Domine probaſti me, & cognoviſti me: *tu A
cognoviſti ſeſſionem meam, & reſurrectio- 2
nem meam.

* Intellexiſti cogitationes meas de longe: 3
ſemitam meam, & funiculum meum inveſtigaſti.

* Et omnes vias meas prævidiſti: quia non 4
eſt ſermo in lingua mea.

* Ecce Domine tu cognoviſti omnia, no- 5
viſſima & antiqua: tu formaſti me, & poſuiſti ſuper me manum tuam.

* Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me: 6
confortata eſt, & non potero ad eam.

* Quo ibo à ſpiritu tuo? & quo à facie tua 7
fugiam?

† *Amos 9. a. 2.* * † Si aſcendero in cælum, tu illic es: ſi de- 8
ſcendero in infernum, ades. B

* Si

* Si ſumpſero pennas meas diluculo, & habitavero in extremis maris:

* Etenim illuc manus tua deducet me: & tenebit me dextera tua.

* Et dixi: Forſitan tenebræ conculcabunt me: & nox illuminatio mea in deliciis meis.

* Quia tenebræ non obſcurabuntur à te, & nox ſicut dies illuminabitur: ſicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus.

* Quia tu poſſediſti renes meos: ſuſcepiſti me de utero matris meæ.

* Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es: mirabilia opera tua, & anima mea cognoſcit nimis.

* Non eſt occultatum os meum à te, quod feciſti in occulto: & ſubſtantia mea in inferioribus terræ.

* Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes ſcribentur: dies formabuntur, & nemo in eis.

* Mihi autem nimis honorificati ſunt amici tui, Deus: nimis confortatus eſt principatus eorum.

8 * Dinumerabo eos, & ſuper arenam multiplicabuntur: exurrexi, & adhuc ſum tecum.

* Si occideris Deus peccatores: viri ſanguinum declinate à me:

* Quia dicitis in cogitatione: Accipient in vanitate civitates tuas.

1 * Nonne qui oderunt te Domine, oderam: & ſuper inimicos tuos tabeſcebam?

2 * Perfecto odio oderam illos: & inimici facti ſunt mihi.

3 * Proba me Deus, & ſcito cor meum: interroga me, & cognoſce ſemitas meas.

4 * Et vide, ſi via iniquitatis in me eſt: & deduc me in via æterna.

In

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

In finem, Pſalmus David.
CXXXIX.

ERipe me Domine ab homine malo: à viro 2
iniquo eripe me.
* Qui cogitaverunt iniquitates in corde: 3
tota die conſtituebant prælia.
†Sup. 5. c. 11. Rom. 3. b. 13. * † Acuerunt linguas ſuas ſicut ſerpentis: 4
venenum aſpidum ſub labiis eorum.
* Cuſtodi me Domine de manu peccatoris: 5
& ab hominibus iniquis eripe me.
Qui cogitaverunt ſupplantare greſſus meos:
* abſconderunt ſuperbi laqueum mihi: 6
Et funes extenderunt in laqueum: juxta iter
ſcandalum poſuerunt mihi.
* Dixi Domino: Deus meus es tu: exaudi 7
Domine vocem deprecationis meæ.
* Domine, Domine virtus ſalutis meæ: 8
obumbraſti ſuper caput meum in die belli. E
* Ne tradas me Domine à deſiderio meo 9
peccatori: cogitaverunt contra me, ne derelin-
quas me, ne forte exaltentur.
* Caput circuitus eorum: labor labiorum 10
ipſorum operiet eos.
* Cadent ſuper eos carbones, in ignem deji- 11
cies eos: in miſeriis non ſubſiſtent.
* Vir linguoſus non dirigetur in terra: vi- 12
rum injuſtum mala capient in interitu.
* Cognovi quia faciet Dominus judicium 13
inopis: & vindictam pauperum.
* Verumtamen juſti confitebuntur nomini 14
tuo: & habitabunt recti cum vultu tuo.

Pſalmus David. CXL. 1

DOmine clamavi ad te, exaudi me: intende A
voci meæ, cum clamavero ad te.
*Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in 2
conſpectu tuo: elevatio manuum mearum ſa-
crificium veſpertinum.

* Pone

*Pone Domine cuſtodiam ori meo: & oſtium circumſtantiæ labiis meis.

*Non declines cor meum in verba malitiæ, ad excuſandas excuſationes in peccatis.

Cum hominibus operantibus iniquitatem: & non communicabo cum electis eorum.

*Corripiet me juſtus in miſericordia, & increpabit me: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.

Quoniam adhuc & oratio mea in beneplacitis eorum: *abſorpti ſunt juncti petræ judices eorum.

Audient verba mea quoniam potuerunt:
7 *ſicut craſſitudo terræ erupta eſt ſuper terram.
Diſſipata ſunt oſſa noſtra ſecus infernum:
8 *quia ad te Domine, Domine oculi mei: in te ſperavi, non auferas animam meam.
9 *Cuſtodi me à laqueo, quem ſtatuerunt mihi: & à ſcandalis operantium iniquitatem.
10 *Cadent in retiaculo ejus peccatores: ſingulariter ſum ego donec tranſeam.

1 Intellectus David,
Cum eſſet in ſpelunca, oratio.
(1 *Reg.* 24.) CXLI.

2 A VOce me ad Dominum clamavi: voce mea ad Dominum deprecatus ſum: *Sup. 76. a. 1.*

3 *Effundo in conſpectu ejus orationem meam, & tribulationem meam ante ipſum pronuntio.

4 *In deficiendo ex me ſpiritum meum, & tu cognoviſti ſemitas meas.

In via hac, qua ambulabam, abſconderunt laqueum mihi.

5 *Conſiderabam ad dexteram, & videbam:
B & non erat qui cognoſceret me.

Periit fuga à me, & non eſt qui requirat animam meam.

*Cla-

* Clamavi ad te Domine, dixi: Tu es ſpes
mea, portio mea in terra viventium.
* Intende ad deprecationem meam: quia
humiliatus ſum nimis.
Libera me à perſequentibus me: quia con-
fortati ſunt ſuper me.
* Educ de cuſtodia animam meam ad con-
ſitendum nomini tuo: me expectant juſti, do-
nec retribuas mihi.

Pſalmus David,
Quando perſequebatur eum Abſa-lom filius ejus. (2 *Reg.* 17.)
CXLII.

Domine exaudi orationem meam: auribus
percipe obſecrationem meam in veritate
tua: exaudi me in tua juſtitia.
* Et non intres in judicium cum ſervo tuo: 2
quia non juſtificabitur in conſpectu tuo om-
nis vivens.
* Quia perſecutus eſt inimicus animam 3
meam: humiliavit in terra vitam meam.
Collocavit me in obſcuris ſicut mortuos
ſæculi: * & anxiatus eſt ſuper me ſpiritus meus, 4
in me turbatum eſt cor meum.
* Memor fui dierum antiquorum, medita- 5
tus ſum in omnibus operibus tuis: in factis B
manuum tuarum meditabar.
* Expandi manus meas ad te: anima mea 6
ſicut terra ſine aqua tibi:
* Velociter exaudi me Domine: defecit 7
ſpiritus meus.
Non avertas faciem tuam à me: & ſimilis
ero deſcendentibus in lacum.
* Auditam fac mihi mane miſericordiam 8
tuam: quia in te ſperavi.
Notam fac mihi viam, in qua ambulem: C
quia ad te levavi animam meam.

* Eripe

* Eripe me de inimicis meis Domine, ad te confugi: * doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: *propter nomen tuum Domine vivificabis me, in æquitate tua.

Educes de tribulatione animam meam: * & in miſericordia tua diſperdes inimicos meos.

Et perdes omnes, qui tribulant animam meam: quoniam ego ſervus tuus ſum.

Pſalmus David.
Adverſus Goliath. CXLIII.

BEnedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum.

* Miſericordia mea, & refugium meum: ſuſceptor meus, & liberator meus:

Protector meus, & in ipſo ſperavi: qui ſubdit populum meum ſub me.

* Domine quid eſt homo, quia innotuiſti ei? aut filius hominis, quia reputas eum?

* Homo vanitati ſimilis factus eſt: † dies ejus ſicut umbra prætereunt. † *Iob* 8. *b.* 9. *&* 14. *a.* 2.

* Domine inclina cælos tuos, & deſcende: tange montes, & fumigabunt.

* Fulgura coruſcationem, & diſſipabis eos: emitte ſagittas tuas, & conturbabis eos.

* Emitte manum tuam de alto, eripe me, & libera me de aquis multis; de manu filiorum alienorum.

* Quorum os locutum eſt vanitatem: & dextera eorum, dextera iniquitatis.

* Deus canticum novum cantabo tibi: in pſalterio, decachordo pſallam tibi.

* Qui das ſalutem regibus: qui redemiſti David ſervum tuum de gladio maligno: * eripe me.

Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Et erue me de manu filiorum alienorum, quorum os locutum eſt vanitatem: & dextera eorum, dextera iniquitatis:

* Quorum filii, ſicut novellæ plantationes in juventute ſua.

Filiæ eorum compoſitæ: circumornatæ ut ſimilitudo templi.

* Promptuaria eorum plena, eructantia ex hoc in illud.

Oves eorum fœtoſæ, abundantes in egreſſibus ſuis: * boves eorum craſſæ.

Non eſt ruina maceriæ, neque tranſitus, neque clamor in plateis eorum.

* Beatum dixerunt populum, cui hæc ſunt: beatus populus, cujus Dominus Deus ejus.

Laudatio ipſi David. CXLIV.

EXaltabo te Deus meus rex: & benedicam nomini tuo in ſæculum, & in ſæculum ſæculi.

* Per ſingulos dies benedicam tibi: & laudabo nomen tuum in ſæculum, & in ſæculum ſæculi.

* Magnus Dominus, & laudabilis nimis: & magnitudinis ejus non eſt finis.

* Generatio & generatio laudabit opera tua: & potentiam tuam pronuntiabunt.

* Magnificentiam gloriæ ſanctitatis tuæ loquentur: & mirabilia tua narrabunt.

* Et virtutem terribilium tuorum dicent: 6
& magnitudinem tuam narrabunt.

* Memoriam abundantiæ ſuavitatis tuæ 7
eructabunt: & juſtitia tua exultabunt.

* Miſerator & miſericors Dominus: pa- 8
tiens, & multum miſericors.

* Suavis Dominus univerſis: & miſeratio- 9
nes ejus ſuper omnia opera ejus.

* Con-

* Confiteantur tibi Domine omnia opera tua: & ſancti tui benedicant tibi.

* Gloriam regni tui dicent: & potentiam tuam loquentur:

* Vt notam faciant filiis hominum potentiam tuam: & gloriam magnificentiæ regni tui.

* Regnum tuum regnum omnium ſæculorum: & dominatio tua in omni generatione & generationem,

Fidelis Dominus in omnibus verbis ſuis: & ſanctus in omnibus operibus ſuis.

* Allevat Dominus omnes, qui corruunt: & erigit omnes eliſos.

* Oculi omnium in te ſperant Domine: & tu das eſcam illorum in tempore opportuno.

* Aperis tu manum tuam: & imples omne animal benedictione.

* Iuſtus Dominus in omnibus viis ſuis: & ſanctus in omnibus operibus ſuis.

* Prope eſt Dominus omnibus invocantibus eum: omnibus invocantibus eum in veritate.

* Voluntatem timentium ſe faciet, & deprecationem eorum exaudiet: & ſalvos faciet eos.

* Cuſtodit Dominus omnes diligentes ſe: & omnes peccatores diſperdet.

* Laudationem Domini loquetur os meum: & benedicat omnis caro nomini ſancto ejus in ſæculum, & in ſæculum ſæculi.

Alleluja, Aggæi, & Zachariæ.
CXLV.

LAuda anima mea Dominum, laudabo Do- *Pſal.*
minum in vita mea: pſallam Deo meo 118.
quamdiu fuero. *&* 144.

Nolite confidere in principibus ; * in filii
hominum, in quibus non eſt ſalus.
* Exibit ſpiritus ejus , & revertetur in ter
ram ſuam : in illa die peribunt omnes cogita
tiones eorum.
* Beatus, cujus Deus Iacob adjutor ejus, ſpe
† *Act.* ejus in Domino Deo ipſius : * † qui fecit cæ
14. c. lum & terram, mare, & omnia quæ in eis ſun
15. * Qui cuſtodit veritatem in ſæculum, fac
Apoc. judicium injuriam patientibus: dat eſcam eſu
14. b. 7. rientibus.
Dominus ſolvit compeditos : * Dominu
illuminat cæcos.
Dominus erigit eliſos , Dominus dilig
juſtos.
* Dominus cuſtodit advenas , pupillum &
viduam ſuſcipiet : & vias peccatorum diſpe
det.
* Regnabit Dominus in ſæcula , Deus tuu
Sion in generationem & generationem.

Alleluja. CXLVI.

LAudate Dominum , quoniam bonus e
pſalmus: Deo noſtro ſit jucunda , decora
que laudatio.
* Ædificans Ieruſalem Dominus: diſperſio
nes Iſraëlis congregabit.
* Qui ſanat contritos corde: & alligat con
tritiones eorum.
* Qui numerat multitudinem ſtellarum: &
omnibus eis nomina vocat.
* Magnus Dominus noſter , & magna vir
tus ejus: & ſapientiæ ejus non eſt numerus.
* Suſcipiens manſuetos Dominus : humi
lians autem peccatores uſque ad terram.
* Præcinite Domino in confeſſione: pſalli
te Deo noſtro in cithara.
* Qui operit cælum nubibus: & parat terra
pluviam. Qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Qui producit in montibus fœnum, & herbam ſervituti hominum.

* Qui dat jumentis eſcam ipſorum, & pullis corvorum invocantibus eum.

* Non in fortitudine equi voluntatem habebit: nec in tibiis viri beneplacitum erit ei.

* Beneplacitum eſt Domino ſuper timentes eum: & in eis, qui ſperant ſuper miſericordia ejus.

Alleluja. CXLVII.

LAuda Ieruſalem Dominum: lauda Deum tuum Sion.

* Quoniam confortavit ſeras portarum tuarum: benedixit filiis tuis in te.

* Qui poſuit fines tuos pacem: & adipe frumenti ſatiat te.

* Qui emittit eloquium ſuum terræ: velociter currit ſermo ejus.

* Qui dat nivem ſicut lanam: nebulam ſicut cinerem ſpargit.

* Mittit cryſtallum ſuam ſicut buccellas: ante faciem frigoris ejus quis ſuſtinebit?

* Emittet verbum ſuum, & liquefaciet ea: flabit ſpiritus ejus, & fluent aquæ.

* Qui annuntiat verbum ſuum Iacob: juſtitias & judicia ſua Iſrael.

* Non fecit taliter omni nationi: & judicia ſua non manifeſtavit eis. Alleluja.

Alleluja. CXLVIII.

LAudate Dominum de cælis: laudate eum in excelſis.

* Laudate eum omnes angeli ejus: laudate eum omnes virtutes ejus.

* Laudate eum ſol & luna: laudate eum omnes ſtellæ, & lumen. † Dans 3.e.59, 60.

* † Laudate eum cæli cælorum: & aquæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

omnes, quæ ſuper cælos ſunt, * laudent no-
men Domini.

Quia ipſe dixit, & facta ſunt: ipſe manda-
vit, & creata ſunt.

* Statuit ea in æternum, & in ſæculum ſæ-
culi: præceptum poſuit, & non præteribit.

* Laudate Dominum de terra, dracones, &
omnes abyſſi.

* Ignis, grando, nix, glacies, ſpiritus proc-
cellarum: quæ faciunt verbum ejus.

* Montes, & omnes colles: ligna fructife-
ra, & omnes cedri.

* Beſtiæ, & univerſa pecora: ſerpentes, &
volucres pennatæ:

* Reges terræ, & omnes populi: principes
& omnes judices terræ.

* Iuvenes, & virgines: ſenes cum junior-
bus laudent nomen Domini: * quia exaltatum
eſt nomen ejus ſolius.

* Confeſſio ejus ſuper cælum & terram: &
exaltavit cornu populi ſui.

Hymnus omnibus ſanctis ejus: filiis Iſrael,
populo appropinquanti ſibi. Alleluja.

Alleluja. CXLIX.

Cantate Domino canticum novum: laus
ejus in eccleſia ſanctorum.

* Lætetur Iſrael in eo, qui fecit eum: & fi-
lii Sion exultent in rege ſuo.

* Laudent nomen ejus in choro: in tympa-
no & pſalterio pſallant ei:

* Quia beneplacitum eſt Domino in popu-
lo ſuo: & exaltabit manſuetos in ſalutem.

* Exultabunt ſancti in gloria: lætabuntur
in cubilibus ſuis.

* Exaltationes Dei in gutture eorum: &
gladii ancipites in manibus eorum:

* Ad faciendam vindictam in nationibus:
increpationes in populis. * Ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Ad alligandos reges eorum in compedibus: & nobiles eorum in manicis ferreis.
* Vt faciant in eis judicium conſcriptum: gloria hæc eſt omnibus ſanctis ejus. Alleluja.

Alleluja. CL.

LAudate Dominum in ſanctis ejus: laudate eum in firmamento virtutis ejus.
* Laudate eum in virtutibus ejus: laudate eum ſecundum multitudinem magnitudinis ejus.
* Laudate eum in ſono tubæ: laudate eum in pſalterio, & cithara.
* Laudate eum in tympano, & choro: laudate eum in chordis, & organo.
* Laudate eum in cymbalis bene ſonantibus: laudate eum in cymbalis jubilationis: * omnis ſpiritus laudet Dominum. Alleluja.

LIBER
PROVERBIORVM,
QVEM
HEBRÆI MISLE
APPELLANT.

CAPVT I.

Parabolarum utilitas: auditus & ſtudium ſapientiæ commendatur, filius admonetur ne peccatorum ſequatur blanditias: ſapientia ad ſu amplexum invitat, & contemptoribus minatu exitium.

Parabolæ Salomonis, filii David, regis Iſ-
rael. * Ad ſciendam ſapientiam, & diſci-
plinam: * ad intelligenda verba prudentiæ:
& ſuſcipiendam eruditionem doctrinæ, juſti-
tiam, & judicium, & æquitatem: * ut detu
parvulis aſtutia, adoleſcenti ſcientia, & intelle-
ctus. * Audiens ſapiens, ſapientior erit: & intel-
ligens, gubernacula poſſidebit. * Animadver-
tet parabolam, & interpretationem verba ſa-
† *Pſal.* pientum, & ænigmata eorum. * † Timo
110. Domini, principium ſapientiæ. Sapientiam,
d. 10. atque doctrinam ſtulti deſpiciunt. * Audi,
Eccli. 1. fili mi, diſciplinam patris tui, & ne dimitta
*b.*16. legem matris tuæ: * ut addatur gratia capiti
tuo, & torques collo tuo. * Fili mi, ſi te lacta-
verint peccatores, ne acquieſcas eis. * Si dixe-
rint: Veni nobiſcum, inſidiemur ſanguini,
abſcondamus tendiculas contra inſontem fru-
ſtra: * deglutiamus eum ſicut infernus viven-
tem, & integrum quaſi deſcendentem in la-
cum. * Omnem pretioſam ſubſtantiam repe-
riemus, implebimus domos noſtras ſpoliis.
* Sortem mitte nobiſcum, marſupium unum
ſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ſit omnium noſtrum. * Fili mi, ne ambules
cum eis, prohibe pedem tuum à ſemitis eorum. † *Iſaiæ*
* † Pedes enim illorum ad malum currunt, *59.b.7.*
& feſtinant ut effundant ſanguinem. * Fruſtra
autem jacitur rete ante oculos pennatorum.
* Ipſi quoque contra ſanguinem ſuum inſi-
diantur & moliuntur fraudes contra animas
ſuas. * Sic ſemitæ omnis avari, animas poſſi-
dentium rapiunt. * Sapientia foris prædicat,
in plateis dat vocem ſuam: * In capite turba-
rum clamitat, in foribus portarum urbis pro-
fert verba ſua, dicens: * Vſquequo parvuli di-
ligitis infantiam, & ſtulti ea, quæ ſibi ſunt
noxia, cupient, & imprudentes odibunt ſcien-
tiam? * † Convertimini ad correptionem † *Iſaiæ*
meam: en proferam vobis ſpiritum meum, & *65.b.*
oſtendam vobis verba mea. * Quia vocavi, & *11. &*
renuiſtis: extendi manum meam, & non fuit *66.a.4.*
qui aſpiceret. * Deſpexiſtis omne conſilium *Ierem.*
meum, & increpationes meas neglexiſtis. *7.c.13.*
5 * Ego quoque in interitu veſtro ridebo, & ſub-
ſannabo, cum vobis, id quod timebatis, adve-
7 nerit. * Cum irruerit repentina calamitas, &
0 interitus quaſi tempeſtas ingruerit: quando
venerit ſuper vos tribulatio, & anguſtia:
8 * Tunc invocabunt me, & non exaudiam:
9 mane conſurgent, & non invenient me: * eo
quod exoſam habuerint diſciplinam: & timo-
0 rem Domini non ſuſceperint, * nec acquie-
verint conſilio meo, & detraxerint univerſæ
1 correptioni meæ. * Comedent igitur fructus
2 viæ ſuæ, ſuiſque conſiliis ſaturabuntur. * A-
verſio parvulorum interficiet eos, & proſperi-
3 tas ſtultorum perdet illos. * Qui autem me au-
dierit, abſque terrore requieſcet, & abundan-
tia perfruetur, timore malorum ſublato.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPVT II.

Sapientiæ acquiſitio quanta bona conferat, & quanta mala avertat, cum qua Dei dona veniunt, & ſine qua ubique erratur.

FIli mi, ſi ſuſceperis ſermones meos, & mandata mea abſconderis penes te, * ut audiat ſapientiam auris tua: inclina cor tuum ad cognoſcendam prudentiam. * Si enim ſapientiam invocaveris, & inclinaveris cor tuum prudentiæ: * ſi quæſieris eam quaſi pecuniam, & ſicut theſauros effoderis illam: * tunc intelliges timorem Domini, & ſcientiam Dei invenies: * quia Dominus dat ſapientiam: & ex ore ejus prudentia, & ſcientia. * Cuſtodiet rectorum ſalutem, & proteget gradientes ſimpliciter, * ſervans ſemitas juſtitiæ, & vias ſanctorum cuſtodiens. * Tunc intelliges juſtitiam, & judicium, & æquitatem, & omnem ſemitam bonam. * Si intraverit ſapientia cor tuum, & ſcientia animæ tuæ placuerit: * conſilium cuſtodiet te, & prudentia ſervabit te, * ut eruaris à via mala, & ab homine, qui perverſa loquitur: * qui relinquunt iter rectum, & ambulant per vias tenebroſas; * qui lætantur cum malefecerint, & exultant in rebus peſſimis: * quorum viæ perverſæ ſunt, & infames greſſus eorum. * Vt eruaris à muliere aliena, & ab extranea, quæ mollit ſermones ſuos; * & relinquit ducem pubertatis ſuæ, * & pacti Dei ſui oblita eſt. inclinata eſt enim ad mortem domus ejus, & ad inferos ſemitæ ipſius. * omnes, qui ingrediuntur ad eam, non revertentur, nec apprehendent ſemitas vitæ. * Vt ambules in via bona: & calles juſtorum cuſtodias. * Qui enim recti ſunt, habitabunt in terra, & ſimplices permanebunt in ea. * † Impii vero de terra perdentur: & qui inique agunt, auferentur ex ea.

† Iob. 18. d. 17.

CAPVT III.

Sapientia vitam prolongat : miſericordia & veritas non deſerenda: fiducia in Deum : timor Dei: honorandus Deus: correctio Dei cum lætitia ferenda: ſapientiæ laus: ſapientiam ſequentibus omnia proſpera: amico ſtatim dandum , nec ei malefaciendum : non contendendum : iniqui non imitandi : impiorum perditio , & piorum benedictio.

A FIli mi , ne obliviſcaris legis meæ , & præ-
1 cepta mea cor tuum cuſtodiat. * longitudi-
2 nem enim dierum , & annos vitæ , & pacem
3 apponent tibi. * Miſericordia & veritas te
non deſerant, circumda eas gutturi tuo, & de-
4 ſcribe in tabulis cordis tui : * & invenies gra-
tiam, & diſciplinam bonam , coram Deo &
5 hominibus. * Habe fiduciam in Domino ex
toto corde tuo , & ne innitaris prudentiæ
6 tuæ. * In omnibus viis tuis cogita illum,
7 & ipſe diriget greſſus tuos. * † Ne ſis ſapiens † Rom.
apud temetipſum : time Deum , & recede à 12.
8 malo : * ſanitas quippe erit umbilico tuo , & d. 16.
9 irrigatio oſſium tuorum. * † Honora Domi- † Tob.
B num de tua ſubſtantia , & de primitiis om- 4.b.7.
10 nium frugum tuarum da ei: * & implebuntur Luc.14.
horrea tua ſaturitate, & vino torcularia tua c. 13.
11 redundabunt. * † Diſciplinam Domini , fili † Heb.
mi, ne abjicias: nec deficias cum ab eo corri- 12.b.5.
12 peris: * quem enim diligit Dominus, corripit: Apoc.
13 & quaſi pater in filio complacet ſibi. * Beatus 3.d.19.
homo, qui invenit ſapientiam , & qui affluit
14 prudentia:* melior eſt acquiſitio ejus negotia-
tione argenti , & auri primi & puriſſimi fru-
15 ctus ejus : * pretioſior eſt cunctis opibus : &
omnia , quæ deſiderantur , huic non valent
16 comparari. * Longitudo dierum in dextera
ejus , & in ſiniſtra illius divitiæ , & gloria.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Viæ ejus viæ pulchræ, & omnes ſemitæ il- 1
lius pacificæ. * Lignum vitæ eſt his, qui ap- 1
prehenderint eam: & qui tenuerit eam, beatus.
* Dominus ſapientia fundavit terram, ſtabili- 1
vit cælos prudentia. * Sapientia illius eruperunt 2
abyſſi, & nubes rore concreſcunt. * Fili mi, 2
ne effluant hæc ab oculis tuis: Cuſtodi legem
atque conſilium: * & erit vita animæ tuæ, & 2
gratia faucibus tuis. * tunc ambulabis fiduciali- 2
ter in via tua, & pes tuus non impinget: * ſi 2
dormieris, non timebis: quieſces, & ſuavis
erit ſomnus tuus. * ne paveas repentino terro- 2
re, & irruentes tibi potentias impiorum.
* Dominus enim erit in latere tuo, & cuſto- 2
diet pedem tuum ne capiaris. * Noli prohi- I
bere benefacere eum, qui poteſt: ſi vales, & 2
ipſe benefac. * Ne dicas amico tuo: Vade, & 2
revertere: cras dabo tibi: cum ſtatim poſſis
dare. * Ne moliaris amico tuo malum, cum 2
ille in te habeat fiduciam. * Ne contendas ad- 3
verſus hominem fruſtra, cum ipſe tibi nihil
† *Pſal. 36. a. 1.* mali fecerit. * † Ne æmuleris hominem in- 3
juſtum, nec imiteris vias ejus: * quia abo- 3
minatio Domini eſt omnis illuſor, & cum
ſimplicibus ſermocinatio ejus. * Egeſtas à 3
Domino in domo impii: habitacula autem
juſtorum benedicentur. * Ipſe deludet illuſo- 3
res, & manſuetis dabit gratiam. * Gloriam 3
ſapientes poſſidebunt: ſtultorum exaltatio,
ignominia.

CAPUT IV.

Sapiens ſuo exemplo hortatur quærere ſapientiam, cujus explicat utilitates: via impiorum declinanda, & juſtorum amplectenda: de cuſtodia cordis, oris, & greſſuum.

AUdite filii diſciplinam patris, & attendite 1
ut ſciatis prudentiam. * Donum bonum A

tribuam vobis, legem meam ne derelinquatis.
3 * Nam & ego filius fui patris mei, tenellus, &
4 unigenitus coram matre mea: * & docebat
me, atque dicebat: Suſcipiat verba mea cor
5 tuum, cuſtodi præcepta mea, & vives. * Poſ-
ſide ſapientiam, poſſide prudentiam: ne obli-
viſcaris, neque declines à verbis oris mei.
6 * Ne dimittas eam, & cuſtodiet te: dilige
7 eam, & conſervabit te. * Principium ſapien-
3 tiæ, poſſide ſapientiam, & in omni poſſeſſio-
8 ne tua, acquire prudentiam: * arripe illam, &
exaltabit te: glorificaberis ab ea, cum eam
9 fueris amplexatus. * dabit capiti tuo augmen-
ta gratiarum, & corona inclyta proteget te.
10 * Audi fili mi, & ſuſcipe verba mea, ut mul-
11 tiplicentur tibi anni vitæ. * Viam ſapientiæ
monſtrabo tibi, ducam te per ſemitas æquita-
12 tis: * quas cum ingreſſus fueris, non arctabun-
tur greſſus tui, & currens non habebis offendi-
13 culum. * Tene diſciplinam, ne dimittas eam:
C cuſtodi illam, quia ipſa eſt vita tua. * Ne de-
14 lecteris in ſemitis impiorum, nec tibi placeat
15 malorum via. * Fuge ab ea, nec tranſeas per
16 illam: declina, & deſere eam. * non enim
dormiunt niſi malefecerint: & rapitur ſomnus
17 ab eis niſi ſupplantaverint. * comedunt pa-
nem impietatis, & vinum iniquitatis bibunt.
18 * Iuſtorum autem ſemita, quaſi lux ſplendens,
procedit & creſcit uſque ad perfectam diem.
19 * Via impiorum tenebroſa: neſciunt ubi cor-
20 ruant. * Fili mi, auſculta ſermones meos, &
21 ad eloquia mea inclina aurem tuam. * ne re-
cedant ab oculis tuis, cuſtodi ea in medio
22 cordis tui: * vita enim ſunt invenientibus ea,
23 & univerſæ carni ſanitas. * Omni cuſtodia
ſerva cor tuum, quia ex ipſo vita procedit.
24 * Remove à te os pravum, & detrahentia la-
D bia ſint procul à te. * Oculi tui recta videant,
25 & pal-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

& palpebræ tuæ præcedant greſſus tuos. * Di-
rige ſemitam pedibus tuis, & omnes viæ tuæ
ſtabilientur. * Ne declines ad dexteram, ne-
que ad ſiniſtram: averte pedem tuum à malo.
vias enim, quæ à dextris ſunt, novit Domi-
nus: perverſæ vero ſunt quæ à ſiniſtris ſunt.
Ipſe autem rectos faciet curſus tuos, itinera au-
tem tua in pace producet.

CAPUT V.

*Vitare jubet meretricem: & ne labores & an-
ni perdantur: propria uxor diligatur, & fugia-
tur aliena.*

FIli mi, attende ad ſapientiam meam, & pru- 1
dentiæ meæ inclina aurem tuam, * ut cu- A
ſtodias cogitationes, & diſciplinam labia tua 2
conſervent. Ne attendas fallaciæ mulieris.
* favus enim diſtillans labia meretricis, & ni- 3
tidius oleo guttur ejus: * noviſſima autem il- 4
lius amara quaſi abſinthium, & acuta quaſi
gladius biceps. * Pedes ejus deſcendunt in 5
mortem, & ad inferos greſſus illius penetrant. B
* Per ſemitam vitæ non ambulant, vagi 6
ſunt greſſus ejus, & inveſtigabiles. * Nunc 7
ergo fili mi audi me, & ne recedas à verbis
oris mei. * Longe fac ab ea viam tuam, & ne 8
appropinques foribus domus ejus. * Ne des 9
alienis honorem tuum, & annos tuos crudeli.
* ne forte impleantur extranei viribus tuis, & 10
labores tui ſint in domo aliena, * & gemas in 11
noviſſimis, quando conſumpſeris carnes tuas C
& corpus tuum, & dicas: * Cur deteſtatus ſum 12
diſciplinam, & increpationibus non acquie-
vit cor meum, * nec audivi vocem docentium 13
me, & magiſtris non inclinavi aurem meam?
* Pæne fui in omni malo, in medio eccleſiæ 14
& ſynagogæ. * Bibe aquam de ciſterna tua, & 15
fluenta putei tui; * Deriventur fontes tui fo- 16
ras,

7 ras, & in plateis aquas tuas divide. * Habeto
8 eas ſolus. nec ſint alieni participes tui. * Sit
vena tua benedicta, & lætare cum muliere
9 adoleſcentiæ tuæ: * cerva chariſſima, & gra-
tiſſimus hinnulus. ubera ejus inebrient te in
omni tempore, in amore ejus delectare jugi-
0 ter. * Quare ſeduceris fili mi ab aliena, & fo-
1 veris in ſinu alterius? * † Reſpicit Dominus † Iob
vias hominis, & omnes greſſus ejus conſide- 31.a.4.
2 rat. * † Iniquitates ſuæ capiunt impium, & † Iob
funibus peccatorum ſuorum conſtringitur. 34.
3 * Ipſe morietur, quia non habuit diſciplinam, c. 21.
& in multitudine ſtultitiæ ſuæ decipietur.

CAPUT VI.

Sponſori ut fidem datam liberet laborandum: pigrum formicæ exemplo excitat ad laborem: Apoſtatam deſcribit: ſex quæ Dominus odit: exhortatur ad legis cuſtodiam, utque mulieris pulchritudinem non concupiſcas, ſed conſortium vites adulteræ.

1 FIli mi, ſi ſponſponderis pro amico tuo, defi-
A xiſti apud extraneum manum tuam, * illa-
2 queatus es verbis oris tui, & captus propriis
3 ſermonibus. * Fac ergo quod dico fili mi, &
temetipſum libera: quia incidiſti in manum
proximi tui. Diſcurre, feſtina, ſuſcita ami-
4 cum tuum: * ne dederis ſomnum oculis tuis,
5 nec dormitent palpebræ tuæ. * Eruere quaſi
damula de manu, & quaſi avis de manu aucu-
6 pis. * Vade ad formicam ô piger, & conſide-
7 ra vias ejus, & diſce ſapientiam: * quæ cum
non habeat ducem, nec præceptorem, nec
8 principem, * parat in æſtate cibum ſibi, &
9 congregat in meſſe quod comedat. * † Vſque- † Inf.
quo piger dormies? quando conſurges è ſom- 24.
0 no tuo? * Paululum dormies, paululum dor- d. 33.
B mitabis, paululum conſeres manus, ut dor-
mias;

mias: * & veniet tibi quaſi viator, egeſtas, &
pauperies quaſi vir armatus. Si vero impiger
fueris, veniet ut fons meſſis tua, & egeſtas lon-
ge fugiet à te. * Homo apoſtata, vir inutilis,
graditur ore perverſo, * annuit oculis, terit
pede, digito loquitur, * pravo corde machi-
natur malum, & omni tempore jurgia ſeminat.
* huic extemplo veniet perditio ſua, & ſubito
conteretur, nec habebit ultra medicinam.
* Sex ſunt, quæ odit Dominus, & ſeptimum
deteſtatur anima ejus: * Oculos ſublimes, lin-
guam mendacem, manus effundentes inno-
xium ſanguinem, * cor machinans cogitatio-
nes peſſimas, pedes veloces ad currendum in
malum, * proferentem mendacia teſtem falla-
cem, & eum qui ſeminat inter fratres diſcor-
dias. * Conſerva fili mi præcepta patris tui, &
ne dimittas legem matris tuæ. * Liga ea in
corde tuo jugiter, & circumda gutturi tuo.
* Cum ambulaveris, gradiantur tecum: cum
dormieris, cuſtodiant te, & evigilans loque-
re cum eis. * quia mandatum lucerna eſt, &
lex lux, & via vitæ increpatio diſciplinæ: * ut
cuſtodiant te à muliere mala, & à blanda lin-
gua extraneæ. * Non concupiſcat pulchritudi-
nem ejus cor tuum, nec capiaris nutibus illius:
* pretium enim ſcorti vix eſt unius panis:
mulier autem viri pretioſam animam capit.
* Numquid poteſt homo abſcondere ignem
in ſinu ſuo, ut veſtimenta illius non ardeant?
* aut ambulare ſuper prunas, ut non combu-
rantur plantæ ejus? * ſic qui ingreditur ad mu-
lierem proximi ſui, non erit mundus cum te-
tigerit eam. * Non grandis eſt culpa, cum quis
furatus fuerit: furatur enim ut eſurientem im-
pleat animam: * deprehenſus quoque reddet
ſeptuplum, & omnem ſubſtantiam domus ſuæ
tradet. * Qui autem adulter eſt, propter cor-
dis

5 dis inopiam perdet animam ſuam: * turpitu-
dinem & ignominiam congregat ſibi, & op-
4 probrium illius non delebitur: * quia zelus &
5 furor viri non parcet in die vindictæ, *nec ac-
quieſcet cujuſquam precibus, nec ſuſcipiet pro
redemptione dona plurima.

CAPVT VII.

Hortatur adoleſcentem ad ſapientiæ amplexum, & mandatorum cuſtodiam: utque ſcortorum blanditias, quas late deſcribit, evitet.

1 FIli mi, cuſtodi ſermones meos, & præce-
2 pta mea reconde tibi. Fili * ſerva mandata
A mea, & vives: & legem meam quaſi pupillam
3 oculi tui: *liga eam in digitis tuis, ſcribe il-
4 lam in tabulis cordis tui. * Dic ſapientiæ,
ſoror mea es: & prudentiam voca amicam
5 tuam, * ut cuſtodiat te à muliere extranea, &
6 ab aliena, quæ verba ſua dulcia facit. * De fe-
neſtra enim domus meæ per cancellos proſpe-
7 xi, * & video parvulos, conſidero vecordem
8 juvenem, * qui tranſit per plateam juxta an-
B gulum, & prope viam domus illius, graditur
9 * in obſcuro, adveſperaſcente die, in noctis
10 tenebris, & caligine. * Et ecce occurrit illi
mulier ornatu meretricio, præparata ad ca-
11 piendas animas: garrula & vaga, * quietis im-
patiens, nec valens in domo conſiſtere pedibus
12 ſuis, * nunc foris, nunc in plateis, nunc juxta
13 angulos inſidians. * Apprehenſumque deoſcu-
latur juvenem, & procaci vultu blanditur, di-
14 cens: * Victimas pro ſalute vovi, hodie reddi-
15 di vota mea.* idcirco egreſſa ſum in occurſum
C tuum, deſiderans te videre, & reperi. * In-
16 texui funibus lectulum meum, ſtravi tapetibus
17 pictis ex Ægypto. * aſperſi cubile meum
18 myrrha, & aloë, & cinnamomo. * Veni,
inebriemur uberibus, & fruamur cupitis am-
plexibus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

plexibus, donec illuceſcat dies:* non eſt enim 1
vir in domo ſua, abiit via longiſſima. * ſac- 2
culum pecuniæ ſecum tulit: in die plenæ lunæ
reverſurus eſt in domum ſuam. * Irretivit 2
eum multis ſermonibus, & blanditiis labio-
rum protraxit illum. * Statim eam ſequitur 2
quaſi bos ductus ad victimam, & quaſi agnus 1
laſciviens, & ignorans quod ad vincula ſtul-
tus trahatur, * donec transfigat ſagitta jecur 2
ejus: velut ſi avis feſtinet ad laqueum, & ne-
ſcit quod de periculo animæ illius agitur.
* Nunc ergo fili mi, audi me, & attende 2
verbis oris mei. * Ne abſtrahatur in viis illius 2
mens tua: neque decipiaris ſemitis ejus.
* multos enim vulneratos dejecit, & fortiſſi- 2
mi quique interfecti ſunt ab ea. * Viæ inferi 2
domus ejus, penetrantes in interiora mortis.

CAPVT VIII.

Sapientia ad ſui amplexum invitat, ſe quoque multis modis commendat, quodque ſit Deo coæterna, cum ipſo cuncta componens: quam quærentes, beati; ſpernentes vero, miſeri tandem evadent.

NVmquid non ſapientia clamitat, & pru- 1
dentia dat vocem ſuam? * In ſummis ex- 2
celſiſque verticibus ſupra viam, in mediis ſe- A
mitis ſtans, * juxta portas civitatis in ipſis fo- 3
ribus loquitur, dicens: * O viri, ad vos cla- 4
mito, & vox mea ad filios hominum. * Intel- 5
ligite parvuli aſtutiam, & inſipientes animad-
vertite. * Audite, quoniam de rebus magnis 6
locutura ſum: & aperientur labia mea, ut re-
cta prædicent.* Veritatem meditabitur guttur 7
meum, & labia mea deteſtabuntur impium.
* Iuſti ſunt omnes ſermones mei, non eſt in 8
eis pravum quid, neque perverſum. * recti 9
ſunt intelligentibus, & æqui invenientibus
ſcien-

10 ſcientiam. * Accipite diſciplinam meam, &
non pecuniam: doctrinam magis, quam au-
11 rum eligite. * Melior eſt enim ſapientia cun-
ctis pretioſiſſimis: & omne deſiderabile ei
12 non poteſt comparari: * Ego ſapientia habito
in conſilio, & eruditis interſum cogitationi-
13 bus. * Timor Domini odit malum: arrogan-
tiam, & ſuperbiam, & viam pravam, & os
14 bilingue deteſtor. * Meum eſt conſilium, &
æquitas, mea eſt prudentia, mea eſt fortitudo.
15 * Per me reges regnant, & legum conditores
16 juſta decernunt: * Per me principes imperant,
17 & potentes decernunt juſtitiam. * Ego dili-
gentes me diligo: & qui mane vigilant ad me,
18 invenient me. * Mecum ſunt divitiæ, & glo-
19 ria, opes ſuperbæ, & juſtitia. * Melior eſt enim
C
fructus meus auro, & lapide pretioſo, & geni-
20 mina mea argento electo. * In viis juſtitiæ
21 ambulo in medio ſemitarum judicii, * ut di-
tem diligentes me, & theſauros eorum re-
22 pleam. * Dominus poſſedit me in initio viarũ
ſuarum, antequam quidquam faceret à princi-
23 pio. * Ab æterno ordinata ſum, & ex antiquis
24 antequam terra fieret. * Nondum erant abyſſi,
& ego jam concepta eram: necdum fontes
25 aquarum eruperant: * necdum montes gravi
mole conſtiterant: ante colles ego parturie-
26 bar: * adhuc terram non fecerat, & flumina,
27 & cardines orbis terræ. * Quando præpara-
D
bat cælos, aderam: quando certa lege, & gy-
28 ro vallabat abyſſos: * quando æthera firmabat
29 ſurſum, & librabat fontes aquarum: * quando
circumdabat mari terminum ſuum, & legem
ponebat aquis, ne tranſirent fines ſuos: quan-
30 do appendebat fundamenta terræ. * Cum
eo eram cuncta componens: & delectabar
per ſingulos dies, ludens coram eo omni tem-
31 pore; * ludens in orbe terrarum: & deliciæ
meæ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

meæ, eſſe cum filiis hominum. * Nunc ergo
filii audite me: Beati, qui cuſtodiunt vias
meas. * Audite diſciplinam, & eſtote ſapien-
tes, & nolite abjicere eam. * Beatus homo
qui audit me, & qui vigilat ad fores meas
quotidie, & obſervat ad poſtes oſtii mei. * Qui
me invenerit, inveniet vitam, & hauriet ſalu-
tem à Domino: * qui autem in me peccave- 3
rit, lædet animam ſuam. Omnes, qui me
oderunt, diligunt mortem.

CAPUT IX.

Sapientia domo ſibi ædificata omnes ad ſe allicit, vitam prorogat, & à muliere ſtulta ac vaga liberat: porro eruditionem & correptionem non ſuſcipiet impius ac deriſor, ſed juſtus & ſapiens.

SApientia ædificavit ſibi domum, excidit 1
columnas ſeptem. * Immolavit victimas 2
ſuas, miſcuit vinum, & propoſuit menſam A
ſuam. * Miſit ancillas ſuas ut vocarent ad ar- 3
cem, & ad mœnia civitatis: * Si quis eſt par- 4
vulus, veniat ad me. Et inſipientibus locuta
eſt: * Venite, comedite panem meum, & bi- 5
bite vinum quod miſcui vobis. * Relinquite B
infantiam, & vivite, & ambulate per vias pru- 6
dentiæ. * Qui erudit deriſorem, ipſe injuriam 7
ſibi facit: & qui arguit impium, ſibi maculam
generat. * Noli arguere deriſorem, ne oderit 8
te. Argue ſapientem, & diliget te. * Da ſapienti 9
occaſionem, & addetur ei ſapientia. Doce ju- C
† Sup. ſtum, & feſtinabit accipere. * † Principium 10
1.a.7. ſapientiæ, timor Domini: & ſcientia ſancto-
Pſal. rum, prudentia. * Per me enim multiplica- 11
110. buntur dies tui, & addentur tibi anni vitæ. * Si 12
b. 10. ſapiens fueris, tibimetipſi eris: ſi autem illuſor,
Eccli. ſolus portabis malum. * Mulier ſtulta & cla- 13
1.b.16. moſa, plenaque illecebris, & nihil omnino
ſciens,

ſciens, * ſedit in foribus domus ſuæ ſuper ſel-
lam in excelſo urbis loco, * ut vocaret tranſ-
euntes per viam, & pergentes itinere ſuo. *
Qui eſt parvulus, declinet ad me. Et vecordi
locuta eſt: * Aquæ furtivæ dulciores ſunt, &
panis abſconditus ſuavior.* Et ignoravit quod
ibi ſint gigantes, & in profundis inferni convi-
væ ejus.

PARABOLÆ SALOMONIS.

CAPUT X.

Alternat ſermonem de filio ſapiente & ſtulto, juſto & impio, operante & otioſo, ſimplici & pravo: de charitate & odio: de bono linguæ, ejuſque malo.

1 A FIlius ſapiens lætificat patrem: filius vero
ſtultus mœſtitia eſt matris ſuæ.
2 * Nil proderunt theſauri impietatis: juſtitia
vero liberabit à morte.
3 *Non affliget Dominus fame animam juſti,
& inſidias impiorum ſubvertet.
4 * Egeſtatem operata eſt manus remiſſa: ma-
nus autem fortium divitias parat.
Qui nititur mendaciis, hic paſcit ventos:
idem autem ipſe ſequitur aves volantes.
5 * Qui congregat in meſſe, filius ſapiens eſt:
qui autem ſtertit æſtate; filius confuſionis.
6 * Benedictio Domini ſuper caput juſti: os
autem impiorum operit iniquitas.
7 * Memoria juſti cum laudibus: & nomen
B impiorum putreſcet.
8 * Sapiens corde præcepta ſuſcipit: ſtultus
cæditur labiis.
9 * Qui ambulat ſimpliciter, ambulat confi-
denter: qui autem depravat vias ſuas, manife- † Eccli.
ſtus erit. 27.
10 * † Qui annuit oculo, dabit dolorem: & e. 25.
ſtultus labiis verberabitur. *Vena

* Vena vitæ, os juſti : & os impiorum ope- 11
rit iniquitatem.

† 1 Pet. 4. b. 8. 2 Cor. 13. b. 4.

* Odium ſuſcitat rixas: † & univerſa delicta 12
operit charitas.
* In labiis ſapientis invenitur ſapientia : & 13
virga in dorſo ejus qui indiget corde.
* Sapientes abſcondunt ſcientiam: os autem 14
ſtulti confuſioni proximum eſt.
* Subſtantia divitis , urbs fortitudinis ejus: 15
pavor pauperum, egeſtas eorum. C
* Opus juſti ad vitam : fructus autem impii 16
ad peccatum.
* Via vitæ, cuſtodienti diſciplinam: qui au- 17
tem increpationes relinquit, errat.
* Abſcondunt odium labia mendacia : qui 18
profert contumeliam, inſipiens eſt.
* In multiloquio non deerit peccatum: qui 19
autem moderatur labia ſua, prudentiſſimus eſt.
* Argentum electum, lingua juſti : cor au- 20
tem impiorum pro nihilo.
* Labia juſti erudiunt plurimos: qui autem 21
indocti ſunt, in cordis egeſtate morientur.
* Benedictio Domini divites facit, nec ſo- 22
ciabitur eis afflictio.
* Quaſi per riſum ſtultus operatur ſcelus: ſa- 23
pientia autem eſt viro prudentia. D
* Quod timet impius, veniet ſuper eum: de- 24
ſiderium ſuum juſtis dabitur.
* Quaſi tempeſtas tranſiens non erit im- 25
pius : juſtus autem quaſi fundamentum ſem-
piternum.
* Sicut acetum dentibus , & fumus oculis, 26
ſic piger his qui miſerunt eum.
* Timor Domini apponet dies : & anni 27
impiorum breviabuntur.
* Expectatio juſtorum lætitia : ſpes autem 28
impiorum peribit.
* Fortitudo ſimplicis via Domini: & pavor 29
his, qui operantur malum. * Iuſtus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

30 * Iuſtus in æternum non commovebitur: impii autem non habitabunt ſuper terram.
31 * Os juſti parturiet ſapientiam : lingua pravorum peribit.
32 * Labia juſti conſiderant placita : & os impiorum perverſa.

CAPVT XI.

Aequitatis & juſtitiæ cæterarumque virtutum commoda, & vitiorum ac vanarum divitiarum incommoda.

1 STatera doloſa, abominatio eſt apud Do-
A minum: & pondus æquum, voluntas ejus.
2 * Vbi fuerit ſuperbia, ibi erit & contumelia: ubi autem eſt humilitas, ibi & ſapientia.
3 * Simplicitas juſtorum diriget eos : & ſupplantatio perverſorum vaſtabit illos.
4 * Non proderunt divitiæ in die ultionis: juſtitia autem liberabit à morte:
5 * Iuſtitia ſimplicis diriget viam ejus : & in impietate ſua corruet impius.
6 * Iuſtitia rectorum liberabit eos: & in inſidiis ſuis capientur iniqui.
7 * Mortuo homine impio, nulla erit ultra ſpes: & expectatio ſollicitorum peribit.
8 * Iuſtus de anguſtia liberatus eſt : & tradetur impius pro eo.
9 * Simulator ore decipit amicum ſuum: iuſti
B autem liberabuntur ſcientia.
10 * In bonis juſtorum exultabit civitas: & in perditione impiorum erit laudatio.
11 * Benedictione juſtorum exaltabitur civitas: & ore impiorum ſubvertetur.
12 * Qui deſpicit amicum ſuum, indigens corde eſt: vir autem prudens tacebit.
13 * Qui ambulat fraudulenter, revelat arcana : qui autem fidelis eſt animi, celat amici commiſſum.

* Vbi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Vbi non eſt gubernator, populus corruet: ſalus autem, ubi multa conſilia.

* Affligetur malo, qui fidem facit pro extraneo: qui autem cavet laqueos, ſecurus erit.

* Mulier gratioſa inveniet gloriam: & robuſti habebunt divitias.

* Benefacit animæ ſuæ vir miſericors: qui autem crudelis eſt, etiam propinquos abjicit.

* Impius facit opus inſtabile: ſeminanti autem juſtitiam merces fidelis.

* Clementia præparat vitam: & ſectatio malorum mortem.

* Abominabile Domino cor pravum: & voluntas ejus in iis, qui ſimpliciter ambulant.

* Manus in manu non erit innocens malus: ſemen autem juſtorum ſalvabitur.

* Circulus aureus in naribus ſuis, mulier pulchra & fatua.

* Deſiderium juſtorum omne bonum eſt: præſtolatio impiorum furor.

* Alii dividunt propria, & ditiores fiunt: alii rapiunt non ſua, & ſemper in egeſtate ſunt.

* Anima, quæ benedicit, impinguabitur: & qui inebriat, ipſe quoque inebriabitur.

* Qui abſcondit frumenta, maledicetur in populis: benedictio autem ſuper caput vendentium.

* Bene conſurgit diluculo qui quærit bona: qui autem inveſtigator malorum eſt, opprimetur ab eis.

* Qui confidit in divitiis ſuis, corruet: juſti autem quaſi virens folium germinabunt.

* Qui conturbat domum ſuam, poſſidebit ventos: & qui ſtultus eſt, ſerviet ſapienti.

* Fructus juſti lignum vitæ: & qui ſuſcipit
† 1 *Pet.* animas, ſapiens eſt.
4.*d.*18. * † Si juſtus in terra recipit, quanto magis impius & peccator?

CAPVT XII.

Viciſſim loquitur de diligente diſciplinam & eam odiente; de impio & juſto, operante & otioſo, ſtulto & ſapiente, & de bonis ac malis linguæ.

1 A QVi diligit diſciplinam, diligit ſcientiam:
qui autem odit increpationes, inſipiens
eſt.
2 * Qui bonus eſt, hauriet gratiam à Domi-
no: qui autem confidit in cogitationibus ſuis,
impie agit.
3 * Non roborabitur homo ex impietate: &
radix juſtorum non commovebitur.
4 * Mulier diligens, corona eſt viro ſuo: &
putredo in oſſibus ejus, quæ confuſione res di-
gnas gerit.
5 * Cogitationes juſtorum judicia: & conſi-
lia impiorum fraudulenta.
6 * Verba impiorum inſidiantur ſanguini: os
juſtorum liberabit eos.
7 * Verte impios, & non erunt: domus au-
B tem juſtorum permanebit.
8 * Doctrina ſua noſcetur vir: qui autem va-
nus & excors eſt, patebit contemptui.
9 * † Melior eſt pauper & ſufficiens ſibi, † Eccl. 10.
quam glorioſus & indigens pane. d. 30.
10 * Novit juſtus jumentorum ſuorum ani-
mas: viſcera autem impiorum crudelia.
11 * † Qui operatur terram ſuam, ſatiabitur † Eccli. 20.
panibus: qui autem ſectatur otium, ſtultiſſi- d. 30.
mus eſt.
Qui ſuavis eſt in vini demorationibus, in
ſuis munitionibus relinquit contumeliam.
12 * Deſiderium impii munimentum eſt peſ-
ſimorum: radix autem juſtorum proficiet.
13 * Propter peccata labiorum ruina proximat
malo: effugiet autem juſtus de anguſtia.

* De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* De fructu oris ſui unuſquiſque replebitur bonis, & juxta opera manuum ſuarum retribuetur ei.

* Via ſtulti recta in oculis ejus: qui autem ſapiens eſt, audit conſilia.

* Fatuus ſtatim indicat iram ſuam: qui autem diſſimulat injuriam, callidus eſt.

* Qui quod novit loquitur, index juſtitiæ eſt: qui autem mentitur, teſtis eſt fraudulentus.

*Eſt qui promittit, & quaſi gladio pungitur conſcientiæ: lingua autem ſapientium ſanitas eſt.

* Labium veritatis firmum erit in perpetuum: qui autem teſtis eſt repentinus, concinnat linguam mendacii.

* Dolus in corde cogitantium mala: qui autem pacis ineunt conſilia, ſequitur eos gaudium.

* Non contriſtabit juſtum quidquid ei acciderit, impii autem replebuntur malo.

*Abominatio eſt Domino labia mendacia: qui autem fideliter agunt, placent ei.

* Homo verſutus celat ſcientiam: & cor inſipientium provocat ſtultitiam.

* Manus fortium dominabitur: quæ autem remiſſa eſt, tributis ſerviet.

* Mœror in corde viri humiliabit illum, & ſermone bono lætificabitur.

* Qui negligit damnum propter amicum, juſtus eſt: iter autem impiorum decipiet eos.

* Non inveniet fraudulentus lucrum: & ſubſtantia hominis erit auri pretium.

* In ſemita juſtitiæ, vita: iter autem devium ducit ad mortem.

CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPUT XIII.

De filio ſapiente: de oris cuſtodia, & inconſiderato ad loquendum: de paupere divite, & divite paupere; lucerna impiorum, ſubſtantia feſtinata & dilatione ſpei: omnia cum conſilio agenda, & cum ſapientibus gradiendum: de parcente virgæ, & inſatiabili ventre impii.

FIlius ſapiens, doctrina patris: qui autem illuſor eſt, non audit cum arguitur.

* De fructu oris ſui homo ſatiabitur bonis: anima autem prævaricatorum iniqua.

* Qui cuſtodit os ſuum, cuſtodit animam ſuam: qui autem inconſideratus eſt ad loquendum, ſentiet mala.

* Vult & non vult piger: anima autem operantium impinguabitur.

* Verbum mendax juſtus deteſtabitur: impius autem confundit, & confundetur.

*Iuſtitia cuſtodit innocentis viam: impietas autem peccatorem ſupplantat.

* Eſt quaſi dives, cum nihil habeat, & eſt quaſi pauper, cum in multis divitiis ſit.

* Redemptio animæ viri, divitiæ ſuæ: qui autem pauper eſt, increpationem non ſuſtinet.

* Lux juſtorum lætificat, lucerna autem impiorum extinguetur.

*Inter ſuperbos ſemper jurgia ſunt: qui autẽ agunt omnia cum conſilio, reguntur ſapientia.

* Subſtantia feſtinata minuetur: quæ autem paullatim colligitur manu, multiplicabitur.

* Spes, quæ differtur, affligit animam: lignum vitæ deſiderium veniens.

* Qui detrahit alicui rei, ipſe ſe in futurum obligat: qui autem timet præceptum, in pace verſabitur.

Animæ doloſæ errant in peccatis: juſti autem miſericordes ſunt, & miſerantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Lex ſapientis fons vitæ, ut declinet à ruina mortis.

* Doctrina bona dabit gratiam: in itinere contemptorum vorago.

* Aſtutus omnia agit cum conſilio: qui autem fatuus eſt, aperit ſtultitiam.

* Nuntius impii cadet in malum: legatus autem fidelis, ſanitas.

* Egeſtas, & ignominia ei, qui deſerit diſciplinam: qui autem acquieſcit arguenti, glorificabitur.

* Deſiderium ſi compleatur, delectat animam: deteſtantur ſtulti eos, qui fugiunt mala.

* Qui cum ſapientibus graditur, ſapiens erit: amicus ſtultorum ſimilis efficietur.

* Peccatores perſequitur malum: & juſtis retribuentur bona.

* Bonus relinquit heredes filios, & nepotes: & cuſtoditur juſto ſubſtantia peccatoris.

* Multi cibi in novalibus patrum: & aliis congregantur abſque judicio.

* Qui parcit virgæ, odit filium ſuum: qui autem diligit illum, inſtanter erudit.

* Iuſtus comedit, & replet animam ſuam: venter autem impiorum inſaturabilis.

CAPUT XIV.

Sapientiæ & ſtultitiæ variæ conditiones: prudentia quivis ſtatus debite regulatur, qua quis ad miſericordiam movetur & affectiones moderatur: vitia autem perdunt homines.

Iob 12. a. 4. SApiens mulier ædificat domum ſuam: inſipiens extructam quoque manibus deſtruet.

* Ambulans recto itinere, & timens Deum, deſpicitur ab eo, qui infami graditur via.

* In ore ſtulti virga ſuperbiæ: labia autem ſapientium cuſtodiunt eos.

* Ubi non ſunt boves, præſepe vacuum eſt: ubi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ubi autem plurimæ ſegetes, ibi manifeſta eſt fortitudo bovis.

* Teſtis fidelis non mentitur: profert autem mendacium doloſus teſtis.

* Quærit deriſor ſapientiam, & non invenit: doctrina prudentium facilis.

* Vade contra virum ſtultum, & neſcit labia prudentiæ.

* Sapientia callidi eſt intelligere viam ſuam: & imprudentia ſtultorum errans.

* Stultus illudet peccatum, & inter juſtos morabitur gratia.

* Cor quod novit amaritudinem animæ ſuæ, in gaudio ejus non miſcebitur extraneus.

* Domus impiorum delebitur: tabernacula vero juſtorum germinabunt.

* Eſt via, quæ videtur homini juſta: noviſſima autem ejus deducunt ad mortem.

* Riſus dolore miſcebitur, & extrema gaudii luctus occupat.

4 * Viis ſuis replebitur ſtultus, & ſuper eum erit vir bonus.

5 * Innocens credit omni verbo: aſtutus conſiderat greſſus ſuos.

Filio doloſo nihil erit boni: ſervo autem ſapienti proſperi erunt actus, & dirigetur via ejus.

6 * Sapiens timet, & declinat à malo: ſtultus tranſilit, & confidit.

7 * Impatiens operabitur ſtultitiam: & vir verſutus odioſus eſt.

8 * Poſſidebunt parvuli ſtultitiam, & expectabunt aſtuti ſcientiam.

9 * Iacebunt mali ante bonos: & impii ante portas juſtorum.

* Etiam proximo ſuo pauper odioſus erit: amici vero divitum multi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Qui deſpicit proximum ſuum, peccat: qui autem miſeretur pauperis, beatus erit.

Qui credit in Domino, miſericordiam diligit.

* Errant qui operantur malum: miſericordia & veritas præparant bona.

* In omni opere erit abundantia: ubi autem verba ſunt plurima, ibi frequenter egeſtas.

* Corona ſapientium, divitiæ eorum: fatuitas ſtultorum, imprudentia.

* Liberat animas teſtis fidelis: & profert mendacia verſipellis.

* In timore Domini fiducia fortitudinis, & filiis ejus erit ſpes.

* Timor Domini fons vitæ, ut declinent à ruina mortis.

* In multitudine populi dignitas regis: & in paucitate plebis ignominia principis.

* Qui patiens eſt, multa gubernatur prudentia: qui autem impatiens eſt, exaltat ſtultitiam ſuam.

* Vita carnium, ſanitas cordis: putredo oſſium invidia.

† *Inf.* 17. *a.* 5. * † Qui calumniatur egentem, exprobrat factori ejus: honorat autem eum, qui miſeretur pauperis.

* In malitia ſua expelletur impius: ſperat autem juſtus in morte ſua.

* In corde prudentis requieſcit ſapientia, & indoctos quoſque erudiet.

* Iuſtitia elevat gentem: miſeros autem facit populos peccatum.

* Acceptus eſt regi miniſter intelligens: iracundiam ejus inutilis ſuſtinebit.

CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPUT XV.

Reſponſio mollis: lingua ſapientis, & immoderata: fortitudo domus juſti: victimæ impiorum ingratæ: omnia Deo nota: cor gaudens: dies pauperis mali: ſecura mens: vocari ad olera: vir iracundus & rixoſus: laus patientis: iter pigrorum: domus ſuperborum: fide & miſericordia purgantur peccata: de abjiciente diſciplinam: laus timoris Domini & humilitatis.

RESponſio mollis frangit iram, ſermo durus ſuſcitat furorem. *Inf. 25. c. 15.*

* Lingua ſapientium ornat ſcientiam: os fatuorum ebullit ſtultitiam.

* In omni loco oculi Domini contemplantur bonos & malos.

* Lingua placabilis, lignum vitæ: quæ autem immoderata eſt, conteret ſpiritum.

* Stultus irridet diſciplinam patris ſui: qui autem cuſtodit increpationes, aſtutior fiet.

In abundanti juſtitia virtus maxima eſt: cogitationes autem impiorum eradicabuntur.

* Domus juſti plurima fortitudo: & in fructibus impii conturbatio.

* Labia ſapientium diſſeminabunt ſcientiam: cor ſtultorum diſſimile erit.

* † Victimæ impiorum abominabiles Domino: vota juſtorum placabilia. *† Eccli. 34. c. 21.*

* Abominatio eſt Domino via impii: qui ſequitur juſtitiam, diligitur ab eo.

* Doctrina mala deſerenti viam vitæ: qui increpationes odit, morietur.

* Infernus, & perditio coram Domino: quanto magis corda filiorum hominum?

* Non amat peſtilens eum, qui ſe corripit: nec ad ſapientes graditur. *† Inf. 17. d. 22.*

* † Cor gaudens exhilarat faciem: in mœrore animi dejicitur ſpiritus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Cor ſapientis quærit doctrinam: & os ſtultorum paſcitur imperitia.

* Omnes dies pauperis, mali: ſecura mens quaſi juge convivium.

* Melius eſt parum cum timore Domini, quam theſauri magni & inſatiabiles.

* Melius eſt vocari ad olera cum charitate, quam ad vitulum ſaginatum cum odio.

* Vir iracundus provocat rixas: qui patiens eſt, mitigat ſuſcitatas.

* Iter pigrorum quaſi ſepes ſpinarum: via juſtorum abſque offendiculo.

* Filius ſapiens lætificat patrem: & ſtultus homo deſpicit matrem ſuam.

* Stultitia gaudium ſtulto: & vir prudens dirigit greſſus ſuos.

* Diſſipantur cogitationes ubi non eſt conſilium: ubi vero ſunt plures conſiliarii, confirmantur.

* Lætatur homo in ſententia oris ſui: & ſermo opportunus eſt optimus.

* Semita vitæ ſuper eruditum, ut declinet de inferno noviſſimo.

* Domum ſuperborum demolietur Dominus: & firmos faciet terminos viduæ.

* Abominatio Domini cogitationes malæ: & purus ſermo pulcherrimus firmabitur ab eo.

* Conturbat domum ſuam qui ſectatur avaritiam: qui autem odit munera, vivet.

† Inſ. 26.a.6. † Per miſericordiam & fidem purgantur peccata: per timorem autem Domini declinat omnis à malo.

* Mens juſti meditatur obedientiam: os impiorum redundat malis.

* Longe eſt Dominus ab impiis: & orationes juſtorum exaudiet.

* Lux oculorum lætificat animam: fama bona impinguat oſſa.

* Auris,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Auris, quæ audit increpationes vitæ, in medio ſapientium commorabitur.

* Qui abjicit diſciplinam, deſpicit animam ſuam: qui autem acquieſcit increpationibus, poſſeſſor eſt cordis.

* Timor Domini, diſciplina ſapientiæ: & gloriam præcedit humilitas.

CAPVT XVI.

Homo animam præparat, Deus ſpirituum ponderator, linguam viaſque hominum dirigit, omnia propter ſeipſum operans, cui abominatio eſt omnis arrogans: miſericordia redimuntur peccata: pondus & ſtatera Dei judicia: indignatio & clementia regis: laus ſapientiæ, prudentiæ, eruditi, ac dulcis in verbo, & patientis: vituperatur inſipiens & perverſus: ſortes à Domino temperantur.

HOminis eſt animam præparare: & domini gubernare linguam.

* Omnes viæ hominis patent oculis ejus: ſpirituum ponderator eſt Dominus.

* Revela Domino opera tua, & dirigentur cogitationes tuæ.

* Vniverſa propter ſemetipſum operatus eſt Dominus, impium quoque ad diem malum.

*Abominatio Domini eſt omnis arrogans: etiam ſi manus ad manum fuerit, non eſt innocens.

Initium viæ bonæ, facere juſtitiam: accepta eſt autem apud Deum magis, quam immolare hoſtias.

* † Miſericordia & veritate redimitur iniquitas: & in timore Domini declinatur à malo. † *Sup. 15. d. 27.*

* Cum placuerint Domino viæ hominis, inimicos quoque ejus convertet ad pacem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Melius eſt parum cum juſtitia, quam multi fructus cum iniquitate.
*Cor hominis diſponit viam ſuam: ſed Domini eſt dirigere greſſus ejus.
* Divinatio in labiis regis, in judicio non errabit os ejus.
* Pondus & ſtatera judicia Domini ſunt: & opera ejus omnes lapides ſacculi.
* Abominabiles regi qui agunt impie: quoniam juſtitia firmatur ſolium.
* Voluntas regum labia juſta: qui recta loquitur, diligetur.
* Indignatio regis, nuntii mortis: & vir ſapiens placabit eam.
* In hilaritate vultus regis, vita: & clementia ejus quaſi imber ſerotinus.
* Poſſide ſapientiam, quia auro melior eſt: & acquire prudentiam, quia pretioſior eſt argento.
*Semita juſtorum declinat mala: cuſtos animæ ſuæ ſervat viam ſuam.
* Contritionem præcedit ſuperbia: & ante ruinam exaltatur ſpiritus.
* Melius eſt humiliari cum mitibus, quam dividere ſpolia cum ſuperbis.
* Eruditus in verbo reperiet bona: & qui ſperat in Domino, beatus eſt.
* Qui ſapiens eſt corde, appellabitur prudens: & qui dulcis eloquio, majora percipiet.
* Fons vitæ eruditio poſſidentis: doctrina ſtultorum, fatuitas.
* Cor ſapientis erudiet os ejus: & labiis ejus addet gratiam
* Favus mellis, compoſita verba: dulcedo animæ, ſanitas oſſium.
* Eſt via quæ videtur homini recta: & noviſſima ejus ducunt ad mortem.
* Anima laborantis laborat ſibi, quia compulit eum os ſuum.

* Vir

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Vir impius fodit malum, & in labiis ejus ignis ardeſcit.

* Homo perverſus ſuſcitat lites: & verboſus ſeparat principes.

* Vir iniquus lactat amicum ſuum: & ducit eum per viam non bonam.

* Qui attonitis oculis cogitat prava, mordens labia ſua perficit malum.

* Corona dignitatis ſenectus, quæ in viis juſtitiæ reperietur.

* Melior eſt patiens viro forti: & qui dominatur animo ſuo, expugnatore urbium.

* Sortes mittuntur in ſinum, ſed à Domino temperantur.

CAPVT XVII.

Buccella ſicca cum gaudio: ſervus ſapiens: Dominus corda probat: deſpiciens pauperem: gaudens de alterius ruina: corona ſenum: celans delictum: fatuus in ſtultitia confidens: ſtulto inutiles divitiæ: altam faciens domum ſuam: omni tempore diligit amicus: animus gaudens, & ſpiritus triſtis: ſtultus tacens.

1 MElior eſt buccella ſicca cum gaudio, quam
A domus plena victimis cum jurgio.
2 * † Servus ſapiens dominabitur filiis ſtultis, † *Eccli.*
& inter fratres hereditatem dividet. 10.
3 * Sicut igne probatur argentum, & aurum *d.* 28.
camino: ita corda probat Dominus.
4 * Malus obedit linguæ iniquæ, & fallax obtemperat labiis mendacibus.
5 * † Qui deſpicit pauperem, exprobrat fa- † *Sup.*
ctori ejus: & qui ruina lætatur alterius, non 14.
erit impunitus. *d.* 31.
6 * Corona ſenum filii filiorum: & gloria filiorum patres eorum.
7 * Non decent ſtultum verba compoſita, nec principem labium mentiens.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Gemma gratiſſima, expectatio præſtolan-
tis: quocumque ſe vertit, prudenter intelligit.
* Qui celat delictum, quærit amicitias: qui
altero ſermone repetit, ſeparat fœderatos.
* Plus proficit correptio apud prudentem,
quam centum plagæ apud ſtultum.
* Semper jurgia quærit malus: angelus au-
tem crudelis mittetur contra eum.
* Expedit magis urſæ occurrere raptis fœ-
tibus, quam fatuo confidenti in ſtultitia ſua.
† *Rom.* * † Qui reddit mala pro bonis, non rece-
12. det malum de domo ejus.
d. 17. * Qui dimittit aquam, caput eſt jurgiorum:
1 *Pet.* & antequam patiatur contumeliam, judicium
3.*b.*9. deſerit.
1 *Theſ.* * ‡ Qui juſtificat impium, & qui condem-
5.*d.*15. nat juſtum, abominabilis eſt uterque apud
‡ *Iſaiæ* Deum.
5.*c.*25. * Quid prodeſt ſtulto habere divitias, cum
ſapientiam emere non poſſit?
Qui altam facit domum ſuam, quærit rui-
nam: & qui evitat diſcere, incidet in mala.
* Omni tempore diligit qui amicus eſt: & 1
frater in anguſtiis comprobatur.
* Stultus homo plaudet manibus, cum ſpo- 1
ponderit pro amico ſuo.
* Qui meditatur diſcordias, diligit rixas: & 1
qui exaltat oſtium, quærit ruinam.
* Qui perverſi cordis eſt, non inveniet bo- 2
num: & qui vertit linguam, incidet in ma- D
lum.
*Natus eſt ſtultus in ignominiam ſuam: ſed 21
† *Sup.* nec pater in fatuo lætabitur.
15. * † Animus gaudens ætatem floridam fa- 22
b. 13. cit: ſpiritus triſtis exiccat oſſa.
‡ *Eccli.* * Munera de ſinu impius accipit, ut perver- 23
2.*c.*14. tat ſemitas judicii.
& 8. * ‡ In facie prudentis lucet ſapientia: oculi 24
a. 1. ſtultorum in finibus terræ.

* *Ira*

*Ira patris, filius ſtultus: & dolor matris quæ genuit eum.
*Non eſt bonum, damnum inferre juſto: nec percutere principem, qui recta judicat.
* † Qui moderatur ſermones ſuos, doctus & prudens eſt: & pretioſi ſpiritus vir eruditus. † *Iac. 1.c.19.*
*Stultus quoque ſi tacuerit, ſapiens reputabitur: & ſi compreſſerit labia ſua, intelligens.

CAPVT XVIII.

De receſſu ab amico: de incorrigibili; non deviandum a veritate: os ſtulti: juſtus ſe accuſans: frater juvans fratrem: fructus oris: mulier bona & mala: locutio divitis & pauperis: vir amicabilis.

1 A OCcaſiones quærit qui vult recedere ab amico: omni tempore erit exprobrabilis.
2 *Non recipit ſtultus verba prudentiæ: niſi ea dixeris quæ verſantur in corde ejus.
3 *Impius, cum in profundum venerit peccatorum, contemnit: ſed ſequitur eum ignominia & opprobrium.
4 *Aqua profunda verba ex ore viri: & torrens redundans fons ſapientiæ.
5 *Accipere perſonam impii non eſt bonum, ut declines à veritate judicii.
6 *Labia ſtulti miſcent ſe rixis: & os ejus
B jurgia provocat.
7 *Os ſtulti contritio ejus: & labia ipſius, ruina animæ ejus.
8 *Verba bilinguis, quaſi ſimplicia: & ipſa perveniunt uſque ad interiora ventris.
Pigrum dejicit timor: animæ autem effeminatorum eſurient.
9 *Qui mollis & diſſolutus eſt in opere ſuo, frater eſt ſua opera diſſipantis.
10 *Turris fortiſſima, nomen Domini: ad ipſum currit juſtus, & exaltabitur.

*Sub-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Subſtantia divitis, urbs roboris ejus, & 1
quaſi murus validus circumdans eum.
* Antequam conteratur, exaltatur cor ho- 1
minis: & antequam glorificetur, humiliatur.
* † Qui prius reſpondet quam audiat, ſtul- 1
tum ſe eſſe demonſtrat, & confuſione dignum.
*Spiritus viri ſuſtentat imbecillitatem ſuam: 1
ſpiritum vero ad iraſcendum facilem quis po-
terit ſuſtinere?
* Cor prudens poſſidebit ſcientiam: & au-
ris ſapientium quærit doctrinam.
* Donum hominis dilatat viam ejus, & an-
te principes ſpatium ei facit.
* Iuſtus, prior eſt accuſator ſui: venit ami-
cus ejus, & inveſtigabit eum.
* Contradictiones comprimit ſors, & inter
potentes quoque dijudicat.
* Frater, qui adjuvatur à fratre, quaſi civi-
tas firma: & judicia quaſi vectes urbium.
* De fructu oris viri replebitur venter ejus: 2
& genimina labiorum ipſius ſaturabunt eum.
* Mors, & vita in manu linguæ: qui dili- 2
gunt eam, comedent fructus ejus.
* Qui invenit mulierem bonam, invenit 2
bonum: & hauriet jucunditatem à Domino.
Qui expellit mulierem bonam, expellit bo-
num: qui autem tenet adulteram, ſtultus eſt
& impius.
* Cum obſecrationibus loquetur pauper: & 2
dives affabitur rigide.
* Vir amabilis ad ſocietatem, magis ami- 24
cus erit, quam frater.

† Eccli. 11. a. 8.

CA-

CAPUT XIX.

Pauper ambulans in ſimplicitate: divitiæ addunt amicos: verba ſectans: falſus teſtis: non decent ſtultum deliciæ: doctrina per patientiam probatur: ira & hilaritas regis: mulier litigioſa: uxor prudens datur à Deo: pigritia: præcepti cuſtodia: miſericordia in pauperem: eruditio filii: acceptio conſilii: vir mendax: timor Domini: pigritia: peſtilens: inobediens parentibus: teſtis iniquus: deriſores.

MElior eſt pauper, qui ambulat in ſimplicitate ſua, quam dives torquens labia ſua, & inſipiens.

* Vbi non eſt ſtientia animæ, non eſt bonum: & qui feſtinus eſt pedibus, offendet.

* Stultitia hominis ſupplantat greſſus ejus: & contra Deum fervet animo ſuo.

* Divitiæ addunt amicos plurimos: à paupere autem & hi, quos habuit, ſeparantur.

* † Teſtis falſus non erit impunitus: & qui mendacia loquitur, non effugiet. † *Dan.* 3.g.61.

* Multi colunt perſonam potentis, & amici ſunt dona tribuentis.

* Fratres hominis pauperis oderunt eum: inſuper & amici procul receſſerunt ab eo.

Qui tantum verba ſectatur, nihil habebit: * qui autem poſſeſſor eſt mentis, diligit animam ſuam, & cuſtos prudentiæ inveniet bona.

* Falſus teſtis non erit impunitus: & qui loquitur mendacia, peribit.

* Non decent ſtultum deliciæ, nec ſervum dominari principibus.

* Doctrina viri per patientiam noſcitur: & gloria ejus eſt iniqua prætergredi.

* Sicut fremitus leonis, ita & regis ira: & ſicut ros ſuper herbam, ita & hilaritas ejus.

* Dolor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Dolor patris, filius ſtultus: & tecta jugiter perſtillantia, litigioſa mulier.

*Domus, & divitiæ dantur à parentibus: à Domino autem proprie uxor prudens.

* Pigredo immittit ſoporem, & anima diſſoluta eſuriet.

*Qui cuſtodit mandatum, cuſtodit animam ſuam: qui autem negligit viam ſuam, mortificabitur.

* Fœneratur Domino qui miſeretur pauperis: & viciſſitudinem ſuam reddet ei.

* Erudi filium tuum, ne deſperes: ad interfectionem autem ejus ne ponas animam tuam.

* Qui impatiens eſt, ſuſtinebit damnum: & cum rapuerit, aliud apponet.

* Audi conſilium, & ſuſcipe diſciplinam, ut ſis ſapiens in noviſſimis tuis.

* Multæ cogitationes in corde viri: voluntas autem Domini permanebit.

* Homo indigens miſericors eſt: & melior eſt pauper, quam vir mendax.

* Timor Domini ad vitam: & in plenitudine commorabitur, abſque viſitatione peſſima.

† *Inf.* * † Abſcondit piger manum ſuam ſub aſ-
26. cella, nec ad os ſuum applicat eam.
c. 15. * ‡ Peſtilente flagellato ſtultus ſapientior
‡ *Inf.* erit: ſi autem corripueris ſapientem, intelliget
21. diſciplinam.
b. 11. * Qui affligit patrem, & fugat matrem, ignominioſus eſt & infelix.

*Non ceſſes fili audire doctrinam, nec ignores ſermones ſcientiæ.

* Teſtis iniquus deridet judicium: & os impiorum devorat iniquitatem.

* Parata ſunt deriſoribus judicia: & mallei percutientes ſtultorum corporibus.

CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPVT XX.

Luxurioſa res vinum: de peccante in regem, & relinquendis contentionibus: piger propter frigus non laborans: rex in ſolio: nemo poteſt dicere mundum ſe habere cor: pondus & pondus: ſomnus non diligendus: Malum eſt, dicit emptor: panis mendacii: revelans myſteria: non reddendum malum pro malo: devorare ſanctos: feſtinata hereditas: miſericordia, veritas & clementia roborant thronum regis.

1 A LVxurioſa res, vinum, & tumultuoſa ebrie-
tas: quicumque his delectatur, non erit ſa-
piens.
2 * Sicut rugitus leonis, ita & terror regis:
qui provocat eum, peccat in animam ſuam.
3 * Honor eſt homini, qui ſeparat ſe à con-
tentionibus: omnes autem ſtulti miſcentur
contumeliis.
4 * Propter frigus piger arare noluit: mendi-
cabit ergo æſtate, & non dabitur illi.
5 * Sicut aqua profunda, ſic conſilium in
corde viri: ſed homo ſapiens exhauriet illud.
6 *Multi homines miſericordes vocantur: vi-
rum autem fidelem quis inveniet?
7 * Iuſtus, qui ambulat in ſimplicitate ſua,
beatos poſt ſe filios derelinquet. † 1 *Ioa.*
8 * Rex, qui ſedet in ſolio judicii, diſſipat 1.*a*.8.
B omne malum intuitu ſuo. 3 *Reg.*
9 * † Quis poteſt dicere: Mundum eſt cor 8.*c*.46.
meum, purus ſum à peccato? 2 *Par.*
10 * ‡ Pondus & pondus, menſura & menſu- 6.*g*.36.
ra: utrumque abominabile eſt apud Deum. *Eccl*.7.
11 * Ex ſtudiis ſuis intelligitur puer, ſi munda *c*. 21.
& recta ſint opera ejus. ‡ *Sup.*
12 * Aurem audientem, & oculum videntem, 11.*a*.1.
Dominus fecit utrumque. *Inf*.20.
13 * Noli diligere ſomnum, ne te egeſtas op- *d*. 23.
primat:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

primat: aperi oculos tuos, & ſaturare panibus.

* Malum eſt, malum eſt, dicit omnis emptor: & cum receſſerit, tunc gloriabitur.

* Eſt aurum, & multitudo gemmarum: & vas pretioſum labia ſcientiæ.

† *Inf. 27. c. 13.* * † Tolle veſtimentum ejus, qui fidejuſſor extitit alieni, & pro extraneis aufer pignus ab eo.

* Suavis eſt homini panis mendacii: & poſtea implebitur os ejus calculo.

* Cogitationes conſiliis roborantur: & gubernaculis tractanda ſunt bella.

* Ei, qui revelat myſteria, & ambulat fraudulenter, & dilatat labia ſua, ne commiſcearis.

† *Exod. 21. c. 16. Levit. 20. b. 9. Matt. 15. a. 4.* * † Qui maledicit patri ſuo, & matri, extinguetur lucerna ejus in mediis tenebris.

* Hereditas, ad quam feſtinatur in principio, in noviſſimo benedictione carebit.

‡ *Rom. 12. d. 17. 1 Pet. 3. b. 9. 2 Theſſ. 5. d. 15.* * ‡ Ne dicas: Reddam malum: expecta Dominum, & liberabit te.

* Abominatio eſt apud Dominum pondus & pondus: ſtatera doloſa non eſt bona.

* A Domino diriguntur greſſus viri: quis autem hominum intelligere poteſt viam ſuam?

*Ruina eſt homini devorare ſanctos, & poſt vota retractare.

* Diſſipat impios rex ſapiens, & incurvat ſuper eos fornicem.

* Lucerna Domini ſpiraculum hominis, quæ inveſtigat omnia ſecreta ventris.

* Miſericordia & veritas cuſtodiunt regem, & roboratur clementia thronus ejus.

* Exultatio juvenum, fortitudo eorum: & dignitas ſenum, canities.

* Livor vulneris abſterget mala: & plagæ in ſecretioribus ventris.

CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPVT XXI.

Cor regis in manu Domini, cui miſericordia & judicium magis placent quam victimæ: inique theſaurizans: melius eſt ſedere in angulo domatis quam, &c. obturans aurem pauperi, &c. diligens epulas: pro juſto dabitur impius: qui cuſtodit os ſuum: deſideria occidunt pigrum: non eſt ſapientia contra Dominum: equus paratur ad bellum &c.

SIcut diviſiones aquarum, ita cor regis in manu Domini: quocumque voluerit, inclinabit illud.

* Omnis via viri recta ſibi videtur: appendit autem corda Dominus.

* Facere miſericordiam & judicium, magis placet Domino, quam victimæ.

* Exaltatio oculorum eſt dilatatio cordis: lucerna impiorum peccatum.

* Cogitationes robuſti ſemper in abundantia: omnis autem piger ſemper in egeſtate eſt.

* Qui congregat theſauros lingua mendacii, vanus & excors eſt, & impingetur ad laqueos mortis.

* Rapinæ impiorum detrahent eos, quia noluerunt facere judicium.

* Perverſa viri, aliena eſt: qui autem mundus eſt, rectum opus ejus.

* † Melius eſt ſedere in angulo domatis, quam cum muliere litigioſa, & in domo communi. † *Infr.* 25. c. 24.

* Anima impii deſiderat malum, non miſerebitur proximo ſuo.

* Mulctato peſtilente ſapientior erit parvulus: & ſi ſectetur ſapientem, ſumet ſcientiam.

* Excogitat juſtus de domo impii, ut detrahat impios à malo.

* Qui obturat aurem ſuam ad clamorem pau-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

pauperis, & ipſe clamabit, & non exaudietur.

* Munus abſconditum extinguit iras, & donum in ſinu indignationem maximam.

* Gaudium juſto eſt facere judicium, & pavor operantibus iniquitatem.

* Vir, qui erraverit à via doctrinæ, in cœtu gigantum commorabitur.

* Qui diligit epulas, in egeſtate erit: qui amat vinum, & pinguia, non ditabitur.

* Pro juſto datur impius: & pro rectis iniquus.

† *Eccli.* 25. c. 22. *Inf.* 25. d. 24.

* † Melius eſt habitare in terra deſerta, quam cum muliere rixoſa & iracunda.

* Theſaurus deſiderabilis, & oleum in habitaculo juſti: & imprudens homo diſſipabit illud.

* Qui ſequitur juſtitiam & miſericordiam, inveniet vitam, juſtitiam, & gloriam.

* Civitatem fortium aſcendit ſapiens, & deſtruxit robur fiduciæ ejus.

* Qui cuſtodit os ſuum, & linguam ſuam, cuſtodit ab anguſtiis animam ſuam.

* Superbus & arrogans vocatur indoctus, qui in ira operatur ſuperbiam.

* Deſideria occidunt pigrum: noluerunt enim quidquam manus ejus operari: * tota die concupiſcit & deſiderat: qui autem juſtus eſt, tribuet, & non ceſſabit.

* Hoſtiæ impiorum abominabiles, quia offeruntur ex ſcelere.

* Teſtis mendax peribit: vir obediens loquetur victoriam.

* Vir impius procaciter obfirmat vultum ſuum: qui autem rectus eſt, corrigit viam ſuam.

* Non eſt ſapientia, non eſt prudentia, non eſt conſilium contra Dominum.

* Equus

* Equus paratur ad diem belli: Dominus autem ſalutem tribuit.

CAPUT XXII.

Laus boni nominis: callidus videns malum: adoleſcens juxta viam ſuam: ſeminans iniquitatem: deriſorem ejice: diligens cordis munditiam: dicit piger, Leo, &c. os alienæ: ſtultitia in corde pueri: calumnians pauperem: audienda eſt ſapientia: vitandi ſponſores: termini antiqui ſervandi: velox in opere ſuo, &c.

MElius eſt nomen bonum, quam divitiæ *Eccli. 7.*
multæ: ſuper argentum & aurum, gratia *a. 2.*
bona.

* Dives & pauper obviaverunt ſibi: utriuſque operator eſt Dominus.

* Callidus vidit malum, & abſcondit ſe: innocens pertranſiit, & afflictus eſt damno.

* Finis modeſtiæ timor Domini, divitiæ & gloria & vita.

* Arma & gladii in via perverſi: cuſtos autem animæ ſuæ longe recedit ab eis.

6 * Proverbium eſt: Adoleſcens juxta viam
ſuam, etiam cum ſenuerit, non recedet ab ea.
7 * Dives pauperibus imperat: & qui accipit
mutuum, ſervus eſt fœnerantis.
8 * Qui ſeminat iniquitatem, metet mala, &
virga iræ ſuæ conſummabitur.
9 * † Qui pronus eſt ad miſericordiam, be- *† Eccli.*
B nedicetur: de panibus enim ſuis dedit pauperi. *31.*
Victoriam & honorem acquiret qui dat *c. 28.*
munera: animam autem aufert accipientium.
10 * Ejice deriſorem, & exibit cum eo jurgium, ceſſabuntque cauſæ & contumeliæ.
11 * Qui diligit cordis munditiam, propter gratiam labiorum ſuorum habebit amicum regem.

* Oculi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Oculi Domini cuſtodiunt ſcientiam: & ſupplantantur verba iniqui.

* Dicit piger: Leo eſt foris, in medio platearum occidendus ſum.

* Fovea profunda os alienæ: cui iratus eſt Dominus, incidet in eam.

* Stultitia colligata eſt in corde pueri, & virga diſciplinæ fugabit eam.

* Qui calumniatur pauperem, ut augeat divitias ſuas, dabit ipſe ditiori, & egebit.

* Inclina aurem tuam, & audi verba ſapientium: appone autem cor ad doctrinam meam. * quæ pulchra erit tibi, cum ſervaveris eam in ventre tuo, & redundabit in labiis tuis.

* Vt ſit in Domino fiducia tua, unde & oſtendi eam tibi hodie.

* Ecce deſcripſi eam tibi tripliciter in cogitationibus & ſcientia: * ut oſtenderem tibi firmitatem, & eloquia veritatis, reſpondere ex his illis qui miſerunt te.

* Non facias violentiam pauperi, quia pauper eſt: neque conteras egenum in porta: * quia judicabit Dominus cauſam ejus, & configet eos, qui confixerunt animam ejus.

* Noli eſſe amicus homini iracundo, neque ambules cum viro furioſo: * ne forte diſcas ſemitas ejus, & ſumas ſcandalum animæ tuæ.

* Noli eſſe cum his, qui defigunt manus ſuas, & qui vades ſe offerunt pro debitis: * ſi enim non habes unde reſtituas, quid cauſæ eſt ut tollat operimentum de cubili tuo?

* Ne tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt patres tui.

* Vidiſti virum velocem in opere ſuo? coram regibus ſtabit, nec erit ante ignobiles.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPVT XXIII.

Quomodo ſit edendum cum principe: non appetendæ divitiæ, nec cibi invidorum: non opprimendi pupilli: caſtigandus puer: quærenda ſapientia: fugiendi peccatores & gulæ dediti: honorandi parentes: fugienda meretrix & ebrietas.

QVando ſederis ut comedas cum principe, diligenter attende quæ appoſita ſunt ante faciem tuam: * & ſtatue cultrum in gutture tuo, ſi tamen habes in poteſtate animam tuam, * ne deſideres de cibis ejus, in quo eſt panis mendacii.

* Noli laborare ut diteris: ſed prudentiæ tuæ pone modum.

* Ne erigas oculos tuos ad opes, quas non potes habere: quia facient ſibi pennas quaſi aquilæ & volabunt in cælum.

* Ne comedas cum homine invido, & ne deſideres cibos ejus: * quoniam in ſimilitudinem arioli & conjectoris, æſtimat quod ignorat.

Comede & bibe, dicet tibi: & mens ejus non eſt tecum.

* Cibos, quos comederas, evomes: & perdes pulchros ſermones tuos.

* In auribus inſipientium ne loquaris: quia deſpicient doctrinam eloquii tui.

* Ne attingas parvulorum terminos: & agrum pupillorum ne introeas:

* Propinquus enim illorum fortis eſt: & ipſe judicabit contra te cauſam illorum.

* Ingrediatur ad doctrinam cor tuum, & aures tuæ ad verba ſcientiæ. † *Sup.*

* † Noli ſubtrahere à puero diſciplinam: ſi *13.*
enim percuſſeris eum virga, non morietur. *d. 24.*
* Tu virga percuties eum: & animam ejus *Eccli.*
de inferno liberabis. *30.a.1.*

*Fili

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Fili mi, ſi ſapiens fuerit animus tuus, gau- 15
debit tecum cor meum : * & exultabunt re- 16
nes mei, cum locuta fuerint rectum labia tua.
† *Infra 24.a.1.* * † Non æmuletur cor tuum peccatores: 17
ſed in timore Domini eſto tota die : * quia 18
habebis ſpem in noviſſimo, & præſtolatio tua
non auferetur.
* Audi fili mi, & eſto ſapiens : & dirige in 19
via animum tuum.
* Noli eſſe in conviviis potatorum, nec in 20
comeſſationibus eorum, qui carnes ad veſcen-
dum conferunt : * quia vacantes potibus, & 21
dantes ſymbola conſumentur, & veſtietur
pannis dormitatio.
* Audi patrem tuum, qui genuit te : & ne 22
contemnas cum ſenuerit mater tua.
* Veritatem eme, & noli vendere ſapien- 23
tiam, & doctrinam, & intelligentiam.
* Exultat gaudio pater juſti: qui ſapientem 24
genuit, lætabitur in eo.
* Gaudeat pater tuus, & mater tua, & exul- 25
tet quæ genuit te.
* Præbe fili mi cor tuum mihi: & oculi tui 26
vias meas cuſtodiant.
* Fovea enim profunda eſt meretrix, & pu- 27
teus anguſtus, aliena.
* Inſidiatur in via quaſi latro, & quos in- 28
cautos viderit, interficiet.
* Cui væ? cujus patri væ? cui rixæ? cui fo- 29
veæ? cui ſine cauſa vulnera: cui ſuffuſio oculo-
rum?
* Nonne his qui commorantur in vino, & 30
ſtudent calicibus epotandis?
* Ne intuearis vinum quando flaveſcit, cum 31
ſplenduerit in vitro color ejus: ingreditur blan-
de, * ſed in noviſſimo mordebit ut coluber, 32
& ſicut regulus venena diffundet.
* Oculi tui videbunt extraneas, & cor tuum 33
loquetur perverſa.

* Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Et eris ſicut dormiens in medio mari, & quaſi ſopitus gubernator, amiſſo clavo: * & dices: Verberaverunt me, ſed non dolui: traxerunt me, & ego non ſenſi: quando evigilabo, & rurſus vina reperiam?

CAPVT XXIV.

Aemulatio malorum: ſapientia & eruditio: cogitatio ſtulti: eruendi oppreſſi: doctrina ut melle utendum: non inſidiandum juſto: caſus inimici: detractores: juſte judicandum: nullus verbis lactandus, nec malum malo reddendum; ager pigri: dormitanti pigro venit egeſtas.

NE æmuleris viros malos, nec deſideres eſſe cum eis: * quia rapinas meditatur mens eorum, & fraudes labia eorum loquuntur. Supra 23. b. 17.

* Sapientia ædificabitur domus, & prudentia roborabitur.

* In doctrina replebuntur cellaria, univerſa ſubſtantia pretioſa & pulcherrima.

* Vir ſapiens, fortis eſt: & vir doctus, robuſtus & validus.

* Quia cum diſpoſitione initur bellum: & erit ſalus ubi multa conſilia ſunt.

* Excelſa ſtulto ſapientia, in porta non aperiet os ſuum.

* Qui cogitat mala facere, ſtultus vocabitur.

* Cogitatio ſtulti peccatum eſt: & abominatio hominum detractor.

* Si deſperaveris laſſus in die anguſtiæ: imminuetur fortitudo tua.

* † Erue eos, qui ducuntur ad mortem: & qui trahuntur ad interitum, liberare ne ceſſes. † Pſal. 81.a.4.

* Si dixeris: Vires non ſuppetunt: qui inſpector eſt cordis, ipſe intelligit, & ſervatorem animæ tuæ nihil fallit, reddetque homini juxta opera ſua.

* Come-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Comede, fili mi, mel, quia bonum eſt:
& favum dulciſſimum gutturi tuo.
* Sic & doctrina ſapientiæ animæ tuæ:
quam cum inveneris, habebis in noviſſimis
ſpem, & ſpes tua non peribit.
* Ne inſidieris, & quæras impietatem in
domo juſti, neque vaſtes requiem ejus.
* Septies enim cadet juſtus, & reſurget:
impii autem corruent in malum.
* Cum ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas:
& in ruina ejus ne exultet cor tuum: * ne for-
te videat Dominus, & diſpliceat ei, & auferat
ab eo iram ſuam.
* Ne contendas cum peſſimis, nec æmule-
ris impios: * quoniam non habent futurorum
ſpem mali: & lucerna impiorum extinguetur.
* Time Dominum, fili mi, & regem: &
cum detractoribus non commiſcearis: * quo-
niam repente conſurget perditio eorum: & rui-
nam utriuſque quis novit?
† *Lev.* * Hæc quoque ſapientibus: † Cognoſcere
19. perſonam in judicio non eſt bonum.
c. 15. * Qui dicunt impio: Iuſtus es: maledicent
Deut. eis populi, & deteſtabuntur eos tribus.
1.*c.*17. * Qui arguunt eum, laudabuntur: & ſuper
& 16. ipſos veniet benedictio.
d. 19. * Labia deoſculabitur, qui recta verba re-
Eccli. ſpondet.
42.*a.*1. * Præpara foris opus tuum, & diligenter
exerce agrum tuum: ut poſtea ædifices do-
mum tuam.
* Ne ſis teſtis fruſtra contra proximum
tuum: nec lactes quemquam labiis tuis.
† *Supra* * † Ne dicas: Quomodo fecit mihi, ſic fa-
20. ciam ei: reddam unicuique ſecundum opus
d. 23. ſuum.
* Per agrum hominis pigri tranſivi, & per
vineam viri ſtulti: * & ecce totum repleve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

rant urticæ, & operuerant ſuperficiem ejus ſpinæ, & maceria lapidum deſtructa erat.

* Quod cum vidiſſem, poſui in corde meo, & exemplo didici diſciplinam.

* Parum, inquam, dormies, modicum dormitabis, pauxillum manus conſeres, ut quieſcas: * & veniet tibi quaſi curſor egeſtas, & mendicitas quaſi vir armatus.

CAPVT XXV.

Gloria Dei & regum: cor regis: rubigo quæ & impietas eſt: ne te exaltes: ne detrahas: ſecreta tua ſerva: mala aurea, & inauris aurea: frigus in meſſe: nubes ſine pluvia: lingua mollis: mel inventum: ſagitta acuta: dens putridus: acetum: tinea: benefac inimico: angulus domatis: aqua frigida: fons turbatus: multum mellis comeſtum: urbs abſque muro.

HÆ quoque parabolę Salomonis, quas tranſtulerunt viri Ezechiæ regis Iuda.

* Gloria Dei eſt celare verbum, & gloria regum inveſtigare ſermonem.

* Cælum ſurſum, & terra deorſum, & cor regum inſcrutabile.

* Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas puriſſimum.

* Aufer impietatem de vultu regis, & firmabitur juſtitia thronus ejus.

* Ne glorioſus appareas coram rege, & in loco magnorum ne ſteteris.

* Melius eſt enim ut dicatur tibi: Aſcende huc; quam ut humilieris coram principe.

* Quæ viderunt oculi tui, ne proferas in jurgio cito: ne poſtea emendare non poſſis, cum dehoneſtaveris amicum tuum.

* Cauſam tuam tracta cum amico tuo, & ſecretum extraneo ne reveles: * ne forte inſultet tibi cum audierit, & exprobrare non ceſſet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Gratia & amicitia liberant: quas tibi ſerva, ne exprobrabilis fias.

* Mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbum in tempore ſuo.

* Inauris aurea, & margaritum fulgens, qui arguit ſapientem, & aurem obedientem.

* Sicut frigus nivis in die meſſis, ita legatus fidelis ei, qui miſit eum, animam ipſius requieſcere facit.

* Nubes, & ventus, & pluviæ non ſequentes, vir glorioſus, & promiſſa non complens.

† *Sup. 15.a.1.* * † Patientia lenietur princeps, & lingua mollis confringet duritiam.

* Mel inveniſti, comede quod ſufficit tibi, ne forte ſatiatus evomas illud.

* Subtrahe pedem tuum de domo proximi tui, nequando ſatiatus oderit te.

* Iaculum, & gladius, & ſagitta acuta, homo qui loquitur contra proximum ſuum falſum teſtimonium.

* Dens putridus, & pes laſſus, qui ſperat ſuper infideli in die anguſtiæ, * & amittit pallium in die frigoris.

Acetum in nitro, qui cantat carmina cordi peſſimo.

Sicut tinea veſtimento, & vermis ligno: ita triſtitia viri nocet cordi.

† *Rom. 12. b. 20.* * † Si eſurierit inimicus tuus, ciba illum: ſi ſitierit, da ei aquam bibere: * prunas enim congregabis ſuper caput ejus, & Dominus reddet tibi.

* Ventus aquilo diſſipat pluvias, & facies triſtis linguam detrahentem.

† *Supræ 21.b.9.* * † Melius eſt ſedere in angulo domatis, quam cum muliere litigioſa, & in domo communi.

* Aqua frigida animæ ſitienti, & nuntius bonus de terra longinqua.

* Fons

* Fons turbatus pede, & vena corrupta, juſtus cadens coram impio.

* Sicut qui mel multum comedit, non eſt ei bonum: † ſic qui ſcrutator eſt majeſtatis, opprimetur à gloria. † Eccli. 3.c.22.

* Sicut urbs patens & abſque murorum ambitu, ita vir qui non poteſt in loquendo cohibere ſpiritum ſuum.

CAPUT XXVI.

Gloria in ſtulto: avis volans: flagellum equo: reſpondere ſtulto: nuntius ſtultus: parabola ſtulti: honor inſipientis: imponens ſtulto ſilentium: canis ad vomitum: ſapiens proprio judicio: commiſceri rixæ: nocens amico: ſuſurro: iracundus: labia tumentia: inimicus: operiens odium: fodiens foveam: lingua fallax.

QUomodo nix in æſtate, & pluviæ in meſſe: ſic indecens eſt ſtulto gloria.

*Sicut avis ad alia tranſvolans, & paſſer quo libet vadens: ſic maledictum fruſtra prolatum in quempiam ſuperveniet.

* Flagellum equo, & camus aſino, & virga in dorſo imprudentium.

* Ne reſpondeas ſtulto juxta ſtultitiam ſuam, ne efficiaris ei ſimilis.

* Reſponde ſtulto juxta ſtultitiam ſuam: ne ſibi ſapiens eſſe videatur.

* Claudus pedibus, & iniquitatem bibens, qui mittit verba per nuntium ſtultum.

* Quomodo pulchras fruſtra habet claudus tibias: ſic indecens eſt in ore ſtultorũ parabola.

* Sicut qui mittit lapidem in acervum Mercurii: ita qui tribuit inſipienti honorem.

* Quomodo ſi ſpina naſcatur in manu temulenti: ſic parabola in ore ſtultorum.

* Iudicium determinat cauſas: & qui imponit ſtulto ſilentium, iras mitigat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

† 1 *Pet.* 2.*d*.22. * † Sicut canis, qui revertitur ad vomitum 11
ſuum, ſic imprudens, qui iterat ſtultitiam
ſuam.
* Vidiſti hominem ſapientem ſibi videri? 12
magis illo ſpem habebit inſipiens.
* Dicit piger: Leo eſt in via, & leæna in 13
itineribus: * ſicut oſtium vertitur in cardine 14
ſuo, ita piger in lectulo ſuo.
† *Sup.* 19. *d*.24. * † Abſcondit piger manum ſub aſcella 15
ſua, & laborat ſi ad os ſuum eam converterit.
* Sapientior ſibi piger videtur ſeptem viris 16
loquentibus ſententias.
* Sicut qui apprehendit auribus canem, ſic 17
qui tranſit impatiens, & commiſcetur rixæ al-
terius.
* Sicut noxius eſt qui mittit ſagittas, & 18
lanceas in mortem: * ita vir, qui fraudulenter 19
nocet amico ſuo: & cum fuerit deprehenſus,
dicit: Ludens feci.
* Cum defecerint ligna, extinguetur ignis: 20
& ſuſurrone ſubtracto, jurgia conquieſcent.
* Sicut carbones ad prunas, & ligna ad 21
† *Sup.* 15. *c*.18. ignem, † ſic homo iracundus ſuſcitat rixas.
* Verba ſuſurronis quaſi ſimplicia, & ipſa 22
perveniunt ad intima ventris.
* Quomodo ſi argento ſordido ornare ve- 23
lis vas fictile, ſic labia tumentia cum peſſimo
corde ſociata.
* Labiis ſuis intelligitur inimicus, cum in 24
corde tractaverit dolos.
* Quando ſubmiſerit vocem ſuam, ne cre- 25
dideris ei: quoniam ſeptem nequitiæ ſunt in
corde illius.
* Qui operit odium fraudulenter, revelabi- 26
tur malitia ejus in conſilio.
* Qui fodit foveam, incidet in eam: & qui 27
volvit lapidem, revertetur ad eum.
* Lingua fallax non amat veritatem: & os 28
lubricum operatur ruinas.

CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPVT XXVII.

Non gloriandum in craſtinum, ne teipſum laudaveris: ira ſtulti quam ſit gravis: manifeſta correctio: vulnera diligentis: anima ſaturata: vicinus juxta: ſpondens pro extraneo: litigioſa mulier: infernus inſatiabilis: probatur homo ore laudantis: ſtultus contuſus: vultum pecoris agnoſce: lac caprarum in cibum.

NE glorieris in craſtinum, ignorans quid ſuperventura pariat dies.

* Laudet te alienus, & non os tuum; extraneus, & non labia tua.

* † Grave eſt ſaxum, & onerosa arena: ſed ira ſtulti utroque gravior. † *Eccl.* 22. *b.* 17.

* Ira non habet miſericordiam, nec erumpens furor: & impetum concitati ferre quis poterit?

* Melior eſt manifeſta correptio, quam amor abſconditus.

* Meliora ſunt vulnera diligentis, quam fraudulenta oſcula odientis.

* † Anima ſaturata calcabit favum: & anima eſuriens etiam amarum pro dulci ſumet. † *Iob* 6.*b*.7.

* Sicut avis tranſmigrans de nido ſuo, ſic vir qui derelinquit locum ſuum.

* Vnguento & variis odoribus delectatur cor: & bonis amici conſiliis anima dulcoratur.

* Amicum tuum, & amicum patris tui ne dimiſeris: & domum fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tuæ.

Melior eſt vicinus juxta, quam frater procul.

* Stude ſapientiæ fili mi, & lætifica cor meum, ut poſſis exprobranti reſpondere ſermonem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Aſtutus videns malum , abſconditus eſt: 12
parvuli tranſeuntes ſuſtinuerunt diſpendia.
† *Sup.* * † Tolle veſtimentum ejus, qui ſpopondit 13
20. pro extraneo: & pro alienis, aufer ei pignus.
c. 16. * Qui benedicit proximo ſuo voce grandi 14
de nocte conſurgens maledicenti ſimilis erit.
† *Sup.* * † Tecta perſtillantia in die frigoris, & li- 15
19. tigioſa mulier comparantur : * qui retinet 16
b. 13. eam, quaſi qui ventum teneat, & oleum dex-
teræ ſuæ vocabit.
* Ferrum ferro exacuitur, & homo exacuit 17
faciem amici ſui.
* Qui ſervat ficum , comedet fructus ejus: 18
& qui cuſtos eſt domini ſui, glorificabitur.
* Quomodo in aquis reſplendent vultus 19
proſpicientium, ſic corda hominum manifeſta
ſunt prudentibus.
† *Eccli.* * † Infernus & perditio numquam implen- 20
14. tur: ſimiliter & oculi hominum inſatiabiles.
b. 10. * ‡ Quomodo probatur in conflatorio ar- 21
‡ *Sup.* gentum, & in fornace aurum: ſic probatur ho-
17. a. 3. mo ore laudantis.
Cor iniqui inquirit mala, cor autem rectum
inquirit ſcientiam.
* Si contuderis ſtultum in pila quaſi ptiſa- 22
nas feriente deſuper pilo , non auferetur ab eo
ſtultitia ejus.
* Diligenter agnoſce vultum pecoris tui, 23
tuoſque greges conſidera:
* Non enim habebis jugiter poteſtatem: ſed 24
corona tribuetur in generationem & genera-
tionem.
* Aperta ſunt prata , & apparuerunt herbæ 25
virentes, & collecta ſunt fœna de montibus.
† *1 Tim.* * † Agni ad veſtimentum tuum : & hœdi, 26
6. b. 8. ad agri pretium.
* Sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos, 27
& in neceſſaria domus tuæ , & ad victum an-
cillis tuis.

C A-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPVT XXVIII.

De fuga impii & ſecuritate juſti: propter peccata terræ multi principes ejus: pauper pauperem calumnians: pauper ſupplex, & dives pravus: nolens audire legem: exultatio juſtorum: abſcondens ſcelera ſua: beatus ſemper pavidus: princeps impius ut leo: dux indigens prudentia: terram ſuam operans: à patre ſubtrahens.

FVgit impius, nemine perſequente: juſtus autem quaſi leo confidens, abſque terrore erit.

*Propter peccata terræ multi principes ejus: & propter hominis ſapientiam & horum ſcientiam quæ dicuntur, vita ducis longior erit.

* Vir pauper calumnians pauperes, ſimilis eſt imbri vehementi, in quo paratur fames.

*Qui derelinquunt legem, laudant impium: qui cuſtodiunt, ſuccenduntur contra eum.

* Viri mali non cogitant judicium: qui autem inquirunt Dominum, animadvertunt omnia.

* † Melior eſt pauper ambulans in ſimpli- † Sup.
citate ſua, quam dives in pravis itineribus. 19. a. 1.

* Qui cuſtodit legem, filius ſapiens eſt: qui autem comeſſatores paſcit, confundit patrem ſuum.

* Qui coacervat divitias uſuris & fœnore, liberali in pauperes congregat eas.

* Qui declinat aures ſuas ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis.

* Qui decipit juſtos in via mala, in interitu ſuo corruet: & ſimplices poſſidebunt bona ejus.

* Sapiens ſibi videtur vir dives: pauper autem prudens ſcrutabitur eum.

* In exultatione juſtorum multa gloria eſt: regnantibus impiis ruinæ hominum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Qui abſcondit ſcelera ſua, non dirigetur: qui autem confeſſus fuerit, & reliquerit ea, miſericordiam conſequetur.

* Beatus homo, qui ſemper eſt pavidus: qui vero mentis eſt duræ, corruet in malum.

* Leo rugiens, & urſus eſuriens, princeps impius ſuper populum pauperem.

* Dux indigens prudentia, multos opprimet per calumniam: qui autem odit avaritiam: longi fient dies ejus.

* Hominem, qui calumniatur animæ ſanguinem, ſi uſque ad lacum fugerit, nemo ſuſtinet.

* Qui ambulat ſimpliciter, ſalvus erit: qui perverſis graditur viis, concidet ſemel.

* † Qui operatur terram ſuam, ſatiabitur panibus: qui autem ſectatur otium, replebitur egeſtate.

* Vir fidelis multum laudabitur: ‡ qui autem feſtinat ditari, non erit innocens.

* Qui cognoſcit in judicio faciem, non benefacit: iſte & pro buccella panis deſerit veritatem.

* Vir, qui feſtinat ditari, & aliis invidet, ignorat quod egeſtas ſuperveniet ei.

* Qui corripit hominem, gratiam poſtea inveniet apud eum, magis quam ille, qui per linguæ blandimenta decipit.

* Qui ſubtrahit aliquid à patre ſuo, & à matre, & dicit hoc non eſſe peccatum, particeps homicidæ eſt.

* Qui ſe jactat, & dilatat, jurgia concitat: qui vero ſperat in Domino, ſanabitur.

* Qui confidit in corde ſuo, ſtultus eſt: qui autem graditur ſapienter, ipſe ſalvabitur.

* Qui dat pauperi, non indigebit: qui deſpicit deprecantem, ſuſtinebit penuriam.

* Cum ſurrexerint impii, abſcondentur homines:

† *Sup.* 12. *b.* 11. *Eccli.* 20. *d.* 30. ‡ *Sup.* 13. *b.* 11. *&* 20. *c.* 21.

mines: cum illi perierint, multiplicabuntur juſti.

CAPVT XXIX.

Non audiens corripientem: multiplicatio juſtorum: amor ſapientiæ: rex juſtus: blandus amicus: peſtilentes: contendere cum ſtulto: viri ſanguinum: totum proferens ſpiritum: verba mendacii: pauper & creditor: rex juſtus: correctio: multiplicatio impiorum: erudi filium: prophetia: velox ad loquendum: delicate ſervum nutriens: iracundus: ſuperbus: cum fure participans: timens hominem: juſti abominantur impium, & è diverſo.

VIro, qui corripientem dura cervice contemnit, repentinus ei ſuperveniet interitus: & eum ſanitas non ſequetur.

*In multiplicatione juſtorum lætabitur vulgus: cum impii ſumpſerint principatum, gemet populus.

* Vir, qui amat ſapientiam, lætificat patrem ſuum: † qui autem nutrit ſcorta, perdit ſubſtantiam.

> † *Lucæ* 15. c. 13.

4 * Rex juſtus erigit terram, vir avarus deſtruet eam.

* Homo, qui blandis fictiſque ſermonibus loquitur amico ſuo, rete expandit greſſibus ejus.

* Peccantem virum iniquum involvet laqueus: & juſtus laudabit atque gaudebit.

* Novit juſtus cauſam pauperum: impius ignorat ſcientiam.

* Homines peſtilentes diſſipant civitatem: ſapientes vero avertunt furorem.

9 * Vir ſapiens, ſi cum ſtulto contenderit, ſive iraſcatur, ſive rideat, non inveniet requiem.

10 * Viri ſanguinum oderunt ſimplicem: juſti autem quærunt animam ejus.

* Totum ſpiritum ſuum profert ſtultus: ſapiens differt, & reſervat in poſterum.

* Princeps, qui libenter audit verba mendacii, omnes miniſtros habet impios.

* Pauper & creditor obviaverunt ſibi: utriuſque illuminator eſt Dominus

* Rex qui judicat in veritate pauperes, thronus ejus in æternum firmabitur.

* Virga atque correptio tribuit ſapientiam: puer autem, qui dimittitur voluntati ſuæ, confundit matrem ſuam.

* In multiplicatione impiorum multiplicabuntur ſcelera: & juſti ruinas eorum videbunt.

* Erudi filium tuum, & refrigerabit te, & dabit delicias animæ tuæ.

* Cum prophetia defecerit, diſſipabitur populus: qui vero cuſtodit legem, beatus eſt.

* Servus verbis non poteſt erudiri: quia quod dicis intelligit, & reſpondere contemnit.

* Vidiſti hominem velocem ad loquendum? ſtultitia magis ſperanda eſt, quam illius correptio.

* Qui delicate à pueritia nutrit ſervum ſuum, poſtea ſentiet eum contumacem.

* Vir iracundus provocat rixas: & qui ad indignandum facilis eſt, erit ad peccandum proclivior.

† *Iob* * † Superbum ſequitur humilitas: & humi-
22. lem ſpiritu ſuſcipiet gloria.
d. 29. * Qui cum fure participat, odit animam ſuam: adjurantem audit, & non indicat.

* Qui timet hominem, cito corruet: qui ſperat in Domino, ſublevabitur.

* Multi requirunt faciem principis: & judicium à Domino egreditur ſingulorum.

* Abominantur juſti virum impium: & abominantur impii eos, qui in recta ſunt via.

Verbum cuſtodiens filius, extra *perditionem* erit.

CAPVT XXX.

Homo Deo vicinus judicat ſe inſipientem, & opera Dei incomprehenſibilia: ſermo Dei ignitus, cui nihil addendum: deprecatur vanitatem, verba mendacii, mendicitatem & divitias: non accuſandus ſervus apud dominum ſuum: aliquot generationes execrabiles: duæ ſanguiſugæ: tria inſaturabilia: oculus patrem ſubſannans: tria difficilia: per tria movetur terra: quatuor minima terræ: tria bene gradientia: vehementer emungens.

VErba Congregantis filii Vomentis.
Viſio, quam locutus eſt vir, cum quo eſt
Deus, & qui Deo ſecum morante conforta-
tus, ait:
* Stultiſſimus ſum virorum, & ſapientia
hominum non eſt mecum.
* Non didici ſapientiam, & non novi
ſcientiam ſanctorum.
4 * Quis aſcendit in cælum atque deſcendit?
quis continuit ſpiritum in manibus ſuis? quis
colligavit aquas quaſi in veſtimento? quis ſu-
ſcitavit omnes terminos terræ; quod nomen
eſt ejus, & quod nomen filii ejus, ſi noſti?
5 * † Omnis ſermo Dei ignitus, clypeus eſt † *Pſal.*
5 ſperantibus in ſe: * ‡ ne addas quidquam ver- 11.*b*.7.
bis illius, & arguaris, inveniariſque men- ‡ *Deu.*
dax. 4.*a*.2.
7 * Duo rogavi te, ne deneges mihi antequam & 12.
8 moriar. *d*.32.
8 * Vanitatem, & verba mendacia longe fac
à me.
Mendicitatem, & divitias ne dederis mihi:
9 tribue tantum victui meo neceſſaria: * ne for-
te ſatiatus illiciar ad negandum, & dicam:
Quis eſt Dominus? aut egeſtate compulſus fu-
rer, & perjurem nomen Dei mei.

* Ne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Ne accuſes ſervum ad dominum ſuum, ne forte maledicat tibi, & corruas.

*Generatio, quæ patri ſuo maledicit, & quæ matri ſuæ non benedicit.

* Generatio, quæ ſibi munda videtur, & tamen non eſt lota à ſordibus ſuis.

* Generatio, cujus excelſi ſunt oculi, & palpebræ ejus in alta ſurrectæ.

* Generatio, quæ pro dentibus gladios habet, & commandit molaribus ſuis, ut comedat inopes de terra, & pauperes ex hominibus.

*Sanguiſugæ duæ ſunt filiæ, dicentes: Affer, affer.

Tria ſunt inſaturabilia, & quartum, quod numquam dicit: Sufficit.

* Infernus, & os vulvæ, & terra, quæ non ſatiatur aqua: ignis vero numquam dicit: Sufficit.

* Oculum, qui ſubſannat patrem, & qui deſpicit partum matris ſuę, effodiant eum corvi de torrentibus, & comedant eum filii aquilæ.

* Tria ſunt difficilia mihi, & quartum penitus ignoro:

* Viam aquilæ in cælo, viam colubri ſuper petram, viam navis in medio mari, & viam viri in adoleſcentia.

* Talis eſt & via mulieris adulteræ, quæ comedit, & tergens os ſuum dicit: Non ſum operata malum.

* Per tria movetur terra, & quartum non poteſt ſuſtinere:

* Per ſervum cum regnaverit: per ſtultum cum ſaturatus fuerit cibo: * per odioſam mulierem cum in matrimonio fuerit aſſumpta: & per ancillam cum fuerit heres dominæ ſuæ.

* Quattuor ſunt minima terræ, & ipſa ſunt ſapientiora ſapientibus:

* For-

5 * Formicæ, populus infirmus, qui præparat
6 in meſſe cibum ſibi : * lepuſculus , plebs in-
valida , qui collocat in petra cubile ſuum:
7 * regem locuſta non habet , & egreditur uni-
8 verſa per turmas ſuas : * ſtellio manibus niti-
tur , & moratur in ædibus regis.
9 * Tria ſunt, quæ bene gradiuntur , & quar-
tum quod incedit feliciter:
0 *Leo fortiſſimus beſtiarum, ad nullius pave-
1 bit occurſum : * gallus ſuccinctus lumbos : &
aries: nec eſt rex, qui reſiſtat ei.
2 * Eſt qui ſtultus apparuit poſtquam eleva-
tus eſt in ſublime: ſi enim intellexiſſet, ori ſuo
impoſuiſſet manum.
3 * Qui autem fortiter premit ubera ad eli-
ciendum lac, exprimit butyrum: & qui vehe-
menter emungit, elicit ſanguinem: & qui pro-
vocat iras, producit diſcordias.

CAPVT XXXI.

Exhortatur ne mulieribus dederis ſubſtantiam tuam, nec regibus vinum, ſed mœrentibus: aperi os tuum muto : vindica inopem : Laus & raritas mulieris fortis : pulchritudo fallax gratia.

1 VErba Lamuelis regis. Viſio , qua erudivit
A eum mater ſua.
2 * Quid dilecte mi , quid dilecte uteri mei,
quid dilecte votorum meorum?
3 * Ne dederis mulieribus ſubſtantiam tuam,
& divitias tuas ad delendos reges.
4 * Noli regibus, ô Lamuel, noli regibus da-
re vinum: quia nullum ſecretum eſt ubi regnat
5 ebrietas. * & ne forte bibant , & obliviſcan-
tur judiciorum , & mutent cauſam filiorum
pauperis.
6 * Date ſiceram mœrentibus , & vinum his
7 qui amaro ſunt animo ; * bibant , & oblivi-
ſcantur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ſcantur egeſtatis ſuæ, & doloris ſui non recordentur amplius.

* Aperi os tuum muto, & cauſis omnium filiorum qui pertranſeunt: *aperi os tuum, decerne quod juſtum eſt, & judica inopem & pauperem.

* Mulierem fortem quis inveniet? procul, & de ultimis finibus pretium ejus.

* Confidit in ea cor viri ſui, & ſpoliis non indigebit.

* Reddet ei bonum, & non malum, omnibus diebus vitæ ſuæ.

* Quæſivit lanam & linum, & operata eſt conſilio manuum ſuarum.

* Facta eſt quaſi navis inſtitoris, de longe portans panem ſuum.

*Et de nocte ſurrexit, deditque prædam domeſticis ſuis, & cibaria ancillis ſuis.

* Conſideravit agrum, & emit eum: de fructu manuum ſuarum plantavit vineam.

* Accinxit fortitudine lumbos ſuos, & roboravit brachium ſuum.

* Guſtavit & vidit quia bona eſt negotiatio ejus: non extinguetur in nocte lucerna ejus.

*Manum ſuam miſit ad fortia, &digiti ejus apprehenderunt fuſum.

* Manum ſuam aperuit inopi, & palmas ſuas extendit ad pauperem.

* Non timebit domui ſuæ à frigoribus nivis: omnes enim domeſtici ejus veſtiti ſunt duplicibus.

* Stragulatam veſtem fecit ſibi: byſſus & purpura indumentum ejus.

* Nobilis in portis vir ejus, quando ſederit cum ſenatoribus terræ.

* Sindonem fecit, & vendidit, & cingulum tradidit Chananæo.

* Fortitudo & decor indumentum ejus, & ridebit in die noviſſimo.

* Os

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Os ſuum aperuit ſapientiæ, & lex clementiæ in lingua ejus.

* Conſideravit ſemitas domus ſuæ, & panem otioſa non comedit.

*Surrexerunt filii ejus, & beatiſſimam prædicaverunt: vir ejus, & laudavit eam.

* Multæ filiæ congregaverunt divitias: tu ſupergreſſa es univerſas.

*Fallax gratia, & vana eſt pulchritudo: mulier timens Dominum, ipſa laudabitur.

* Date ei de fructu manuum ſuarum: & laudent eam in portis opera ejus.

ECCLESIASTES,

Qui ab Hebræis COHELETH appellatur.

CAPVT I.

Omnia vana, & nihil ſub ſole novum: cunctarum quoque rerum difficilem eſſe inquiſitionem, eamque vanam, & ſpiritus afflictionem.

1 VErba Eccleſiaſtæ, filii David, regis
2 Ieruſalem. * Vanitas vanitatum,
A dixit Eccleſiaſtes: vanitas vanita-
3 tum, & omnia vanitas. * Quid
habet amplius homo de univerſo
4 labore ſuo, quo laborat ſub ſole? * Generatio
præterit, & generatio advenit: terra autem in
5 æternum ſtat. * Oritur ſol, & occidit, & ad
locum ſuum revertitur: ibique renaſcens,
6 * gyrat per meridiem, & flectitur ad aquilonem: luſtrans univerſa in circuitu pergit ſpiritus,

ritus, & in circulos ſuos revertitur. *omnia
flumina intrant in mare, & mare non redun-
dat: ad locum, unde exeunt flumina, rever-
tuntur ut iterum fluant. * Cunctæ res diffi-
ciles: non poteſt eas homo explicare ſermo-
ne. Non ſaturatur oculus viſu; nec auris au-
ditu impletur. * Quid eſt quod fuit? ipſum
quod futurum eſt. quid eſt quod factum eſt?
ipſum quod faciendum eſt.* Nihil ſub ſole no-
vum, nec valet quiſquam dicere: Ecce hoc re-
cens eſt: jam enim præceſſit in ſæculis, quæ
fuerunt ante nos. * Non eſt priorum memo-
ria: ſed nec eorum quidem, quæ poſtea futura
ſunt, erit recordatio apud eos, qui futuri ſunt
in noviſſimo. * Ego Eccleſiaſtes fui rex Iſrael
in Ieruſalem, * & propoſui in animo meo
quærere & inveſtigare ſapienter de omnibus,
quæ fiunt ſub ſole. Hanc occupationem peſſi-
mam dedit Deus filiis hominum, ut oc-
cuparentur in ea. * Vidi cuncta, quæ fiunt ſub
ſole, & ecce univerſa vanitas, & afflictio ſpi-
ritus. * Perverſi difficile corriguntur, & ſtul-
torum infinitus eſt numerus. * Locutus ſum
in corde meo, dicens: Ecce magnus effectus
ſum & præceſſi omnes ſapientia, qui fuerunt
ante me in Ieruſalem: & mens mea contem-
plata eſt multa ſapienter, & didici. * Dedique
cor meum ut ſcirem prudentiam atque doctri-
nam, erroreſque & ſtultitiam: & agnovi quod
in his quoque eſſet labor, & afflictio ſpiritus:
* eo quod in multa ſapientia, multa ſit indi-
gnatio: & qui addit ſcientiam, addit & labo-
rem.

CAPVT II.

In affluentia deliciarum, divitiarum, ædificiorum, & in horum labore eſt vanitas & afflictio ſpiritus: dicit etiam quanta ſit vanitatis congregare futuro hæredi, qui qualis futurus ſit ignoratur.

DIxi ego in corde meo: Vadam, & affluam
deliciis, & fruar bonis. Et vidi quod hoc
quoque eſſet vanitas. * Riſum reputavi erro-
rem: & gaudio dixi: Quid fruſtra deciperis
* Cogitavi in corde meo abſtrahere à vino
carnem meam, ut animum meum transferrem
ad ſapientiam, devitaremque ſtultitiam, do-
nec viderem quid eſſet utile filiis hominum:
quo facto opus eſt ſub ſole numero dierũ vitæ
ſuæ. * Magnificavi opera mea, ædificavi mi-
hi domos, & plantavi vineas, * feci hortos,
& pomaria, & conſevi ea cuncti generis arbo-
ribus, * & extruxi mihi piſcinas aquarum, ut
irrigarem ſilvam lignorum germinantium,
* poſſedi ſervos & ancillas, multamque fami-
liam habui, armenta quoque, & magnos
ovium greges, ultra omnes qui fuerunt ante
me in Ieruſalem: * coacervavi mihi argentum,
& aurum, & ſubſtantias regum, ac provincia-
rum: feci mihi cantores, & cantatrices, & de-
licias filiorum hominum, ſcyphos, & urceos
in miniſterio ad vina fundenda: * & ſupergreſ-
ſus ſum opibus omnes, qui ante me fuerunt in
Ieruſalem: ſapientia quoque perſeveravit me-
cum. * Et omnia, quæ deſideraverunt oculi
mei, non negavi eis: nec prohibui cor meum
quin omni voluptate frueretur, & oblectaret
ſe in his, quæ præparaveram: & hanc ratus ſum
partem meam, ſi uterer labore meo. * Cum-
que me convertiſſem ad univerſa opera, quæ
fecerant manus meæ, & ad labores in quibus
fruſtra

fruſtra ſudaveram, vidi in omnibus vanitatem & afflictionem animi, & nihil permanere ſub ſole. * Tranſivi ad contemplandam ſapientiam, erroreſque & ſtultitiam (quid eſt, inquam, homo, ut ſequi poſſit regem Factorem ſuum?) * & vidi quod tantum præcederet ſapientia ſtultitiam, quantum differt lux à tenebris. * † Sapientis oculi in capite ejus: ſtultus in tenebris ambulat, & didici quod unus utriuſque eſſet interitus. * Et dixi in corde meo: Si unus & ſtulti & meus occaſus erit, quid mihi prodeſt quod majorem ſapientiæ dedi operam? Locutuſque cum mente mea, animadverti quod hoc quoque eſſet vanitas. * Non enim erit memoria ſapientis ſimiliter ut ſtulti in perpetuum, & futura tempora oblivione cuncta pariter operient: moritur doctus ſimiliter ut indoctus. * Et idcirco tæduit me vitæ meæ, videntem mala univerſa eſſe ſub ſole, & cuncta vanitatem & afflictionem ſpiritus. * Rurſus deteſtatus ſum omnem induſtriam meam, qua ſub ſole ſtudioſiſſime laboravi, habiturus heredem poſt me, * quem ignoro, utrum ſapiens an ſtultus futurus ſit, & dominabitur in laboribus meis, quibus deſudavi & ſolicitus fui. & eſt quidquam tam vanum? * Vnde ceſſavi, renuntiavitque cor meum ultra laborare ſub ſole. * Nam cum alius laboret in ſapientia, & doctrina, & ſolicitudine, homini otioſo quæſita dimittit: & hoc ergo, vanitas, & magnum malum. * Quid enim proderit homini de univerſo labore ſuo, & afflictione ſpiritus, qua ſub ſole cruciatus eſt? * Cuncti dies ejus doloribus & ærumnis pleni ſunt, nec per noctem mente requieſcit: & hoc nonne vanitas eſt? * Nonne melius eſt comedere & bibere, & oſtendere animæ ſuæ bona de laboribus ſuis? & hoc de manu Dei eſt.

† *Infra 8.a.1. Prov. 17.d. 24.*

* Quis

* Quis ita devorabit, & deliciis affluet ut ego? * Homini bono in conſpectu ſuo dedit Deus ſapientiam, & ſcientiam, & lætitiam: peccatori autem dedit afflictionem, & curam ſuperfluam, ut addat, & congreget, & tradat ei qui placuit Deo: ſed & hoc vanitas eſt, & caſſa ſolicitudo mentis.

CAPVT III.

Quod omnia ſuo proveniant tempore & tranſeant: quodque in nullis his fluxis ſit mentis quies: unus quoque ſit hominis ac jumentorum interitus.

OMnia tempus habent, & ſuis ſpatiis tranſeunt univerſa ſub cælo.

* Tempus naſcendi, & tempus moriendi.

Tempus plantandi, & tempus evellendi quod plantatum eſt.

* Tempus occidendi, & tempus ſanandi.

Tempus deſtruendi, & tempus ædificandi.

* Tempus flendi, & tempus ridendi.

Tempus plangendi, & tempus ſaltandi.

* Tempus ſpargendi lapides, & tempus colligendi.

Tempus amplexandi, & tempus longe fieri ab amplexibus.

6 * Tempus acquirendi, & tempus perdendi.

Tempus cuſtodiendi, & tempus abjiciendi.

7 * Tempus ſcindendi, & tempus conſuendi.

Tempus tacendi, & tempus loquendi.

8 * Tempus dilectionis, & tempus odii.

Tempus belli, & tempus pacis.

9 * Quid habet amplius homo de labore ſuo?

10 * Vidi afflictionem, quam dedit Deus filiis
11 hominum, ut diſtendantur in ea. * Cuncta
fecit bona in tempore ſuo, & mundum tradidit diſputationi eorum, ut non inveniat homo opus,

opus , quod operatus eſt Deus ab initio uſque
ad finem. * Et cognovi quod non eſſet melius 2
niſi lætari, & facere bene in vita ſua. *Omnis 3
enim homo , qui comedit & videt bonum de
labore ſuo,hoc donum Dei eſt.* Didici quod 4
omnia opera, quæ fecit Deus , perſeverent in
perpetuum: non poſſumus eis quidquam adde-
re, nec auferre , quæ fecit Deus ut timeatur.
* Quod factum eſt, ipſum permanet: quæ fu-
tura ſunt, jam fuerunt: & Deus inſtaurat quod
abiit. * Vidi ſub ſole in loco judicii impieta-
tem, & in loco juſtitiæ iniquitatem.* Et dixi
in corde meo : Iuſtum & impium judicabit
Deus, & tempus omnis rei tunc erit.* Dixi in
corde meo de filiis hominum, ut probaret eos
Deus, & oſtenderet ſimiles eſſe beſtiis. * Id-
circo unus interitus eſt hominis & jumento-
rum , & æqua utriuſque conditio : ſicut mo-
ritur homo , ſic & illa moriuntur: ſimiliter
ſpirant omnia, & nihil habet homo jumento
amplius: cuncta ſubjacent vanitati , * & om-
nia pergunt ad unum locum : de terra facta
ſunt, & in terram pariter revertuntur. * Quis
novit ſi ſpiritus filiorum Adam aſcendat ſur-
ſum, & ſi ſpiritus jumentorum deſcendat deor-
ſum ? * Et deprehendi nihil eſſe melius quam
lætari hominem in opere ſuo, & hanc eſſe par-
tem illius. Quis enim eum adducet , ut poſt ſe
futura cognoſcat?

CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPVT IV.

Vanitatem hujus vitæ arguit ſapiens ex innocentum oppreſſione, & quod induſtria humana ſit invidiæ obnoxia: item quod ſtultus ſecure in otio agit, alio qui heredem non habet theſaurizante: explicat commoda ſocietatis, regum regnorumque vanitatem, & obedientiam præfert ſtultorum victimis.

VErti me ad alia, & vidi calumnias, quæ ſub ſole geruntur, & lacrymas innocentium, & neminem conſolatorem: nec poſſe reſiſtere eorum violentiæ, cunctorum auxilio deſtitutos. * Et laudavi magis mortuos, quam viventes: * & feliciorem utroque judicavi, qui necdum natus eſt, nec vidit mala quæ ſub ſole fiunt. * Rurſum contemplatus ſum omnes labores hominum, & induſtrias animadverti patere invidiæ proximi: & in hoc ergo vanitas, & cura ſuperflua eſt. * Stultus complicat manus ſuas, & comedit carnes ſuas, dicens: * Melior eſt pugillus cum requie, quam plena utraq; manus cum labore, & afflictione animi. * Conſiderans reperi & aliam vanitatem ſub ſole: * unus eſt, & ſecundum non habet, non filium, non fratrē, & tamē laborare non ceſſat, nec ſatiantur oculi ejus divitiis: nec recogitat, dicens: Cui laboro, & fraudo animam meam bonis? in hoc quoq; vanitas eſt, & afflictio peſſima. * Melius eſt ergo duos eſſe ſimul, quam unum: habent enim emolumentum ſocietatis ſuæ: * ſi unus ceciderit, ab altero fulcietur, væ ſoli: quia cum ceciderit, non habet ſublevantem ſe. * Et ſi dormierint duo, fovebuntur mutuo: unus quomodo caleſiet? * Et ſi quiſpiam prævaluerit contra unum, duo reſiſtunt ei: funiculus triplex difficile rumpitur. * Melior eſt puer pauper & ſapiens, rege ſene & ſtulto,

qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

qui neſcit prævidere in poſterum. * Quod de 4
carcere cateniſque interdum quis egrediatur ad
regnum: & alius natus in regno, inopia con-
ſumatur.*Vidi cunctos viventes, qui ambulant 5
ſub ſole cum adoleſcente ſecundo, qui conſur-
get pro eo.* Infinitus numerus eſt populi om- 6
nium, qui fuerunt ante eum: & qui poſtea fu-
turi ſunt, non lætabuntur in eo. ſed & hoc va-
nitas & afflictio ſpiritus. * Cuſtodi pedem 7
tuum ingrediens domum Dei, & appropinqua
ut audias. † Multo enim melior eſt obedien-
tia, quam ſtultorum victimæ, qui neſciunt
quid faciunt mali.

† 1 *Reg.* 15. e. 22. *Oſee* 6. b. 6.

CAPVT V.

Nil temere de Deo & ejus providentia loquendum: vota reddenda: non mirandum de egenorum oppreſſione, cum iniqui judicem habeant, item quam ſit miſera conditio avari numquam impleti, & divitis coacervantis divitias, in proprium nonnumquam malum.

NE temere quid loquaris, neque cor tuum ſit velox ad proferendum ſermonem coram Deo. Deus enim in cælo, & tu ſuper terram; idcirco ſint pauci ſermones tui. * Multas curas ſequuntur ſomnia, & in multis ſermonibus invenietur ſtultitia. * Si quid voviſti Deo, ne moreris reddere: diſplicet enim ei infidelis & ſtulta promiſſio. ſed quodcumque voveris, redde:* multoque melius eſt non vovere, quam poſt votum promiſſa non reddere. * Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam: neque dicas coram angelo: Non eſt providentia: ne forte iratus Deus contra ſermones tuos, diſſipet cuncta opera manuum
tuarum. * Vbi multa ſunt ſomnia, plurimæ 6
ſunt vanitates, & ſermones innumeri: tu vero
Deum time.*Si videris calumnias egenorum, 7
& vio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

& violenta judicia, & ſubverti juſtitiam in
provincia, non mireris ſuper hoc negotio: quia
excelſo excelſior eſt alius, & ſuper hos quo-
que eminentiores ſunt alii, *& inſuper univer-
ſæ terræ rex imperat ſervienti. * Avarus non
implebitur pecunia: & qui amat divitias, fru-
ctum non capiet ex eis: & hoc ergo vanitas.
* Vbi multæ ſunt opes, multi & qui come-
dunt eas. Et quid prodeſt poſſeſſori, niſi quod
cernit divitias oculis ſuis? * Dulcis eſt ſom-
nus operanti, ſive parum, ſive multum come-
dat: ſaturitas autem divitis non ſinit eum dor-
mire. * † Eſt & alia infirmitas peſſima, quam † *Iob.*
vidi ſub ſole: divitiæ conſervatæ in malum do- 20. *c.*
mini ſui. * Pereunt enim in afflictione peſſi- 20.
ma: generavit filium, qui in ſumma egeſtate
erit. * † Sicut egreſſus eſt nudus de utero ma- † *Iob.*
tris ſuæ, ſic revertetur, & nihil auferet ſecum 1.*d*.21.
de labore ſuo. * Miſerabilis prorſus infirmi- 1 *Tim.*
tas: quo modo venit, ſic revertetur. Quid er- 6.*b*.7.
go prodeſt ei quod laboravit in ventum?
* Cunctis diebus vitæ ſuæ comedit in tenebris
& in curis multis, & in ærumna atque triſti-
tia. * Hoc itaque viſum eſt mihi bonum, ut
comedat quis, & bibat, & fruatur lætitia ex
labore ſuo, quo laboravit ipſe ſub ſole, nume-
ro dierum vitæ ſuæ, quos dedit ei Deus: &
hæc eſt pars illius. * Et omni homini, cui de-
dit Deus divitias, atque ſubſtantiam, poteſta-
temque ei tribuit ut comedat ex eis, & frua-
tur parte ſua, & lætetur de labore ſuo: hoc eſt
donum Dei. * Non enim ſatis recordabitur
dierum vitæ ſuæ, eo quod Deus occupet de-
liciis cor ejus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPUT VI.

Miſera eſt avari vanitas, qui ne in neceſſa-
riis quidem audet partis uti.

EST & aliud malum, quod vidi ſub ſole, & r
quidem frequens apud homines: * Vir, cu
dedit Deus divitias, & ſubſtantiam, & ho-
norem, & nihil deeſt animæ ſuæ, ex omnibu
quæ deſiderat: nec tribuit ei poteſtatem Deu
ut comedat ex eo, ſed homo extraneus vora-
bit illud. hoc vanitas, & miſeria magna eſ
* Si genuerit quiſpiam centum liberos, & vi-
xerit multos, & plures dies ætatis habuerit, &
anima illius non utatur bonis ſubſtantiæ ſuæ
ſepulturaque careat: de hoc ego pronunti
quod melior illo ſit abortivus. * Fruſtra enim
venit, & pergit ad tenebras, & oblivione de-
lebitur nomen ejus. * Non vidit ſolem, ne-
que cognovit diſtantiam boni & mali: * etiam
ſi duobus millibus annis vixerit, & non fue-
rit perfruitus bonis: nonne ad unum locum
properant omnia? * Omnis labor hominis in
ore ejus: ſed anima ejus non implebitur.
*Quid habet amplius ſapiens à ſtulto? & quid
pauper, niſi ut pergat illuc, ubi eſt vita? * Me-
lius eſt videre quod cupias, quam deſiderare
quod neſcias. ſed & hoc vanitas eſt, & præ-
ſumptio ſpiritus. * Qui futurus eſt, jam vo-
catum eſt nomen ejus: & ſcitur quod homo
ſit, & non poſſit contra fortiorem ſe in judi-
cio contendere. * Verba ſunt plurima, mul-
tamque in diſputando habentia vanitatem.

CA-

CAPVT VII.

Vanum eſt altiora ſe quærere, & inter multa quæ quibus magis ſint eligenda, ſic & ſapientia utilior eſt cum divitiis: dies malus præcavendus: ne pluſquam oportet, ſapiens aut juſtus ſis: quam ſit mulieris conſortium amarum & periculoſum: quodque homo ſit à Deo creatus rectus.

QVid neceſſe eſt homini majora ſe quærere, cum ignoret quid conducat ſibi in vita ſua, numero dierum peregrinationis ſuæ, & tempore quod velut umbra præterit? Aut quis ei poterit indicare quid poſt eum futurum ſub ſole ſit? * † Melius eſt nomen bonum, quam unguenta pretioſa, & dies mortis die nativitatis. * Melius eſt ire ad domum luctus, quam ad domum convivii: in illa enim finis cunctorum admonetur hominum, & vivens cogitat quid futurum ſit. * Melior eſt ira riſu: quia per triſtitiam vultus, corrigitur animus delinquentis. * Cor ſapientium ubi triſtitia eſt, & cor ſtultorum ubi lætitia. * Melius eſt à ſapiente corripi, quam ſtultorum adulatione decipi. * Quia ſicut ſonitus ſpinarum ardentium ſub olla, ſic riſus ſtulti: ſed & hoc vanitas. * Calumnia conturbat ſapientem, & perdet robur cordis illius. * Melior eſt finis orationis, quam principium. Melior eſt patiens arrogante. * Ne ſis velox ad iraſcendum: quia ira in ſinu ſtulti requieſcit. * Ne dicas: Quid putas cauſæ eſt
3 quod priora tempora meliora fuere quam nunc ſunt? ſtulta enim eſt hujuſcemodi interrogatio. * Vtilior eſt ſapientia cum divitiis, & magis prodeſt videntibus ſolem. * Sicut enim protegit ſapientia, ſic protegit pecunia. hoc autem plus habet eruditio & ſapientia,
4 quod vitam tribuunt poſſeſſori ſuo. * Conſidera opera Dei, quod nemo poſſit corrigere

† *Prov. 22. a. 1.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

quem ille deſpexerit. * In die bona fruere bonis, & malam diem præcave. ſicut enim hanc, ſic & illam fecit Deus, ut non inveniat homo contra eum juſtas querimonias. * Hæc quoque vidi in diebus vanitatis meæ: Iuſtus perit in juſtitia ſua, & impius multo vivit tempore in malitia ſua.

* Noli eſſe juſtus multum: neque plus ſapias quam neceſſe eſt, ne obſtupeſcas.

* Ne impie agas multum: & noli eſſe ſtultus, ne moriaris in tempore non tuo.

* Bonum eſt te ſuſtentare juſtum, ſed & ab illo ne ſubtrahas manum tuam: quia qui timet Deum, nihil negligit. * Sapientia confortavit ſapientem ſuper decem principes civitatis.
† *3 Reg.* * † Non eſt enim homo juſtus in terra, qui
8. *e.* 46. faciat bonum, & non peccet. * Sed & cunctis
2 *Par.* ſermonibus, qui dicuntur, ne accommodes
6. *g.* 36. cor tuum: ne forte audias ſervum tuum male-
Prov. dicentem tibi. * ſcit enim conſcientia tua,
20. *b.* 9. quia & tu crebro maledixiſti aliis. * Cuncta
1 *Ioan.* tentavi in ſapientia. Dixi: Sapiens efficiar: &
1. *c.* 8. ipſa longius receſſit à me * multo magis quam erat: & alta profunditas, quis inveniet eam? * Luſtravi univerſa animo meo, ut ſcirem, & conſiderarem, & quærerem ſapientiam, & rationem: & ut cognoſcerem impietatem ſtulti, & errorem imprudentium: * & inveni amariorem morte mulierem, quæ laqueus venatorum eſt, & ſagena cor ejus, vincula ſunt manus illius. qui placet Deo, effugiet illam: qui autem peccator eſt, capietur ab illa. * Ecce hoc inveni, dixit Eccleſiaſtes, unum & alterum, ut invenirem rationem, * quam adhuc quærit anima mea, & non inveni. Virum de mille unum reperi, mulierem ex omnibus non inveni. * Solummodo hoc inveni, quod fecerit Deus hominem rectum, & ipſe ſe infinitis

finitis miſcuerit quæſtionibus. Quis talis ut ſapiens eſt? & quis cognovit ſolutionem verbi?

CAPUT VIII.

In vultu lucet ſapientia: à Dei mandatis non recedendum: homo novit tantum præſentia, neque mortem poteſt evadere: impii ob Dei indulgentiam liberius peccant: vaniſſimum videtur quod juſtis & impiis ſimilia hic eveniunt: & operum Dei ratio non eſt inveſtiganda.

SApientia hominis lucet in vultu ejus, & po- *Sup. 2.*
tentiſſimus faciem illius commutabit.* Ego *c. 14.*
os regis obſervo, & præcepta juramenti Dei. * Ne feſtines recedere à facie ejus, neque permaneas in opere malo: quia omne, quod voluerit, faciet: * & ſermo illius poteſtate plenus eſt: nec dicere ei quiſquam poteſt: Quare ita facis?* Qui cuſtodit præceptum, non experietur quidquam mali. Tempus & reſponſionem cor ſapientis intelligit. * Omni negotio tempus eſt, & opportunitas, & multa hominis afflictio:* quia ignorat præterita, & futura nullo ſcire poteſt nuntio. * Non eſt in hominis poteſtate prohibere ſpiritum, nec habet poteſtatem in die mortis, nec ſinitur quieſcere ingruente bello, neque ſalvabit impietas impium. * Omnia hæc conſideravi, & dedi cor meum in cunctis operibus, quæ fiunt ſub ſole. Interdum dominatur homo homini in malum ſuum. * Vidi impios ſepultos: qui etiam cum adhuc viverent, in loco ſancto erant, & laudabantur in civitate quaſi juſtorum operum. ſed & hoc vanitas eſt. * Etenim quia non profertur cito contra malos ſententia, abſque timore ullo filii hominum perpetrant mala. * Attamen peccator ex eo quod centies facit malum, & per patientiam ſuſtentatur, ego cognovi quod erit bonum timen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

tibus Deum, qui verentur faciem ejus. * Non 13
ſit bonum impio, nec prolongentur dies ejus,
ſed quaſi umbra tranſeant qui non timent fa-
ciem Domini. * Eſt & alia vanitas, quæ fit 14
ſuper terram. ſunt juſti, quibus mala prove-
niunt, quaſi opera egerint impiorum: & ſunt
impii, qui ita ſecuri ſunt, quaſi juſtorum fa-
cta habeant. ſed & hoc vaniſſimum judico.
* Laudavi igitur lætitiam, quod non eſſet ho- 15
mini bonum ſub ſole, niſi quod comederet, &
biberet, atque gauderet: & hoc ſolum ſecum
auferret de labore ſuo, in diebus vitæ ſuæ,
quos dedit ei Deus ſub ſole. * Et appoſui cor 16
meum ut ſcirem ſapientiam, & intelligerem
diſtentionem quæ verſatur in terra: eſt homo,
qui diebus & noctibus ſomnum non capit
oculis. * Et intellexi, quod omnium operum 17
Dei nullam poſſit homo invenire rationem,
eorum quæ fiunt ſub ſole: & quanto plus la-
boraverit ad quærendum, tanto minus inve-
niat: etiam ſi dixerit ſapiens ſe noſſe, non po-
terit reperire.

CAPUT IX.

Nemo ſcit an Dei odio vel amore ſit dignus: quod eadem cunctis hic eveniunt: & cum poſt hanc brevem & incertam vitam non reſtet tempus operandi, monet nunc operibus inſtanter incumbendum: & licet ſapientia præſtet fortitudini, in paupere tamen non æſtimatur.

OMnia hæc tractavi in corde meo, ut curio-
ſe intelligerem: Sunt juſti atque ſapientes,
& opera eorum in manu Dei: & tamen neſcit
homo, utrum amore an odio dignus ſit: * ſed
omnia in futurum ſervantur incerta, eo quod
univerſa æque eveniant juſto & impio, bono
& malo, mundo & immundo, immolanti vi-
ctimas, & ſacrificia contemnenti. ſicut bo-
nus, ſic & peccator: ut perjurus, ita & ille qui
verum

verum dejerat. * Hoc eſt peſſimum inter omnia, quæ ſub ſole fiunt, quia eadem cunctis eveniunt. unde & corda filiorum hominum implentur malitia, & contemptu in vita ſua, & poſt hæc ad inferos deducentur. * Nemo eſt qui ſemper vivat, & qui hujus rei habeat fiduciam: melior eſt canis vivus leone mortuo. * Viventes enim ſciunt ſe eſſe morituros, mortui vero nihil noverunt amplius, nec habent ultra mercedem: quia oblivioni tradita eſt memoria eorum. * Amor quoque, & odium, & invidiæ ſimul perierunt, nec habent partem in hoc ſæculo, & in opere quod ſub ſole geritur. * Vade ergo & comede in lætitia panem tuum, & bibe cum gaudio vinum tuum: quia Deo placent opera tua. * Omni tempore ſint veſtimenta tua candida, & oleum de capite tuo non deficiat. * Perfruere vita cum uxore, quam diligis, cunctis diebus vitæ inſtabilitatis tuæ, qui dati ſunt tibi ſub ſole omni tempore vanitatis tuæ: hæc eſt enim pars in vita, & in labore tuo, quo laboras ſub ſole. * Quodcumque facere poteſt manus tua, inſtanter operare: quia nec opus, nec ratio, nec ſapientia, nec ſcientia erunt apud inferos, quod tu properas. * Verti me ad aliud, & vidi ſub ſole, nec velocium eſſe curſum, nec fortium bellum, nec ſapientium panem, nec doctorum divitias, nec artificum gratiam; ſed tempus, caſumque in omnibus. * Neſcit homo finem ſuum: ſed ſicut piſces capiuntur hamo, & ſicut aves laqueo comprehenduntur, ſic capiuntur homines in tempore malo, cum eis extemplo ſupervenerit. * Hanc quoque ſub ſole vidi ſapientiam, & probavi maximam: * Civitas parva, & pauci in ea viri: venit contra eam rex magnus, & vallavit eam, extruxitque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

munitiones per gyrum, & perfecta eſt obſi
dio. * Inventuſque eſt in ea vir pauper & ſa 5
piens, & liberavit urbem per ſapientiam ſuam
& nullus deinceps recordatus eſt hominis il
lius pauperis. * Et dicebam ego, melioren 6
eſſe ſapientiam fortitudine: quomodo ergo ſa
pientia pauperis contempta eſt, & verba eju
non ſunt audita? * Verba ſapientium audiun 7
tur in ſilentio, pluſquam clamor principis in
ter ſtultos. * Melior eſt ſapientia, quam ar 8
ma bellica: & qui in uno peccaverit, mult
bona perdet.

CAPVT X.

Sapientis à ſtulto differentia: tentationibu potentis ſpiritus reſiſtendum: de ſtulto ac ſerv elevatis, & divite ac principe humiliatis: occul tus detractor ſerpenti comparatur: de rege pue ro, & principibus mane comedentibus: nequ regi, neque diviti detrahendum.

MVſcæ morientes perdunt ſuavitatem un
guenti. Pretioſior eſt ſapientia & gloria
parva & ad tempus ſtultitia. * Cor ſapientis in
dextera ejus, & cor ſtulti in ſiniſtra illiu
* Sed & in via ſtultus ambulans, cum ipſ
inſipiens ſit, omnes ſtultos æſtimat. * Si ſpi
ritus poteſtatem habentis aſcenderit ſuper te
locum tuum ne dimiſeris: quia curatio facie
ceſſare peccata maxima. * Eſt malum quo
vidi ſub ſole, quaſi per errorem egrediens à fa
cie principis: * poſitum ſtultum in dignitat
ſublimi, & divites ſedere deorſum. * Vidi ſer
† *Prov.* vos in equis, & principes ambulantes supe
26. d. terram quaſi ſervos. * † Qui fodit foveam, in
27. cidet in eam: & qui diſſipat ſepem, mordebi
Eccli. eum coluber. * Qui transfert lapides, affige
27. d. tur in eis: & qui ſcindit ligna, vulnerabitur a
29. eis. * Si retuſum fuerit ferrum, & hoc non
prius

prius, ſed hebetatum fuerit, multo labore exacuetur, & poſt induſtriam ſequetur ſapientia. * Si mordeat ſerpens in ſilentio, nihil eo minus habet qui occulte detrahit. * Verba oris ſapientis gratia: & labia inſipientis præcipitabunt eum: * Initium verborum ejus ſtultitia, & noviſſimum oris illius error peſſimus. * Stultus verba multiplicat. Ignorat homo, quid ante ſe fuerit: & quid poſt ſe futurum ſit, quis ei poterit indicare? * Labor ſtultorum affliget eos, qui neſciunt in urbem pergere. * Væ tibi terra, cujus rex puer eſt, & cujus principes mane comedunt. * Beata terra, cujus rex nobilis eſt, & cujus principes veſcuntur in tempore ſuo, ad reficiendum, & non ad luxuriam. * In pigritiis humiliabitur contignatio, & in infirmitate manuum perſtillabit domus. * In riſum faciunt panem, & vinum ut epulentur viventes: & pecuniæ obediunt omnia. * In cogitatione tua regi ne detrahas, & in ſecreto cubiculi tui ne maledixeris diviti: quia & aves cæli portabunt vocem tuam, & qui habet pennas, annuntiabit ſententiam.

CAPUT XI.

Monet noſtra aliis impartiri, & ſemper bene eſſe operandum: quod hominis judicium poſt obitum ſit immutabile; futuri quoque judicii memoriam retinendam, in quo de omnibus judicandi ſumus: iram & malitiam à corde auferendam.

MItte panem tuum ſuper tranſeuntes aquas: quia poſt tempora multa invenies illum. * Da partem ſeptem, necnon & octo: quia ignoras quid futurum ſit mali ſuper terram. * Si repletæ fuerint nubes, imbrem ſuper terram effundent. Si ceciderit lignum ad auſtrum,

aut ad aquilonem,in quocumque loco ceciderit, ibi erit. * Qui obſervat ventum , non ſeminat : & qui conſiderat nubes , numquam metet. * Quomodo ignoras quæ ſit via ſpiritus, & qua ratione compingantur oſſa in ventre prægnantis? ſic neſcis opera Dei, qui fabricator eſt omnium. * Mane ſemina ſemen tuum,& veſpere ne ceſſet manus tua: quia neſcis quid magis oriatur, hoc aut illud ; & ſi utrumque ſimul, melius erit. * Dulce lumen & delectabile eſt oculis videre ſolem. * Si annis multis vixerit homo , & in his omnibus lætatus fuerit,meminiſſe debet tenebroſi temporis, & dierum multorum : qui cum venerint , vanitatis arguentur præterita. * Lætare ergo juvenis in adoleſcentia tua,& in bono ſit cor tuum in diebus juventutis tuæ , & ambula in viis cordis tui , & in intuitu oculorum tuorum : & ſcito quod pro omnibus his adducet te Deus in judicium.* Aufer iram à corde tuo, & amove malitiam à carne tua. Adoleſcentia enim & voluptas vana ſunt.

CAPUT XII.

Deum præ oculis habeto in juventute , priuſquam ſuccedat moleſta ſenectus , tandemque noviſſima mors: quumque omnia ſint vanitas, Dei præcepta obſerva , nam de omnibus eſt reddenda ratio.

MEmento creatoris tui in diebus juventutis tuæ,antequam veniat tempus afflictionis, & appropinquent anni , de quibus dicas: Non mihi placent : * antequam tenebreſcat ſol , & lumen, & luna , & ſtellæ , & revertantur nubes poſt pluviam : * quando commovebuntur cuſtodes domus,& nutabunt viri fortiſſimi,& otioſæ erunt molentes in minuto numero , & tenebreſcent videntes per foramina: * & clau-

dent

dent oſtia in platea , in humilitate vocis mo-
lentis , & conſurgent ad vocem volucris , &
obſurdeſcent omnes filiæ carminis. * Excelſa
quoque timebunt, & formidabunt in via, flo-
rebit amygdalus , impinguabitur locuſta , &
diſſipabitur capparis : quoniam ibit homo in
domum æternitatis ſuæ, & circuibunt in platea
plangentes. * Antequam rumpatur funiculus
argenteus, & recurrat vitta aurea, & contera-
tur hydria ſuper fontem , & confringatur rota
ſuper ciſternam , * & revertatur pulvis in ter-
ram ſuam unde erat , & ſpiritus redeat ad
Deum, qui dedit illum. * Vanitas vanitatum,
dixit Eccleſiaſtes, & omnia vanitas. * Cum-
que eſſet ſapientiſſimus Eccleſiaſtes , docuit
populum, & enarravit quæ fecerat: & inveſti-
gans compoſuit parabolas multas. * Quæſivit
verba utilia , & conſcripſit ſermones rectiſſi-
mos , ac veritate plenos. * Verba ſapientium
ſicut ſtimuli , & quaſi clavi in altum defixi,
quæ per magiſtrorum conſilium data ſunt à
2 paſtore uno. * His amplius fili mi ne requi-
ras. Faciendi plures libros nullus eſt finis:
frequenſque meditatio , carnis afflictio eſt.
3 * Finem loquendi pariter omnes audiamus.
Deum time, & mandata ejus obſerva: hoc eſt
4 enim omnis homo : * & cuncta , quæ fiunt,
adducet Deus in judicium pro omni errato,
ſive bonum ſive malum illud ſit.

LIBER SAPIENTIÆ.

CAPUT I.

Iudices ſint juſti: Dominus invenitur ſi ſimplici corde & fide quæratur, fugit autem à peccatoribus & vanis cogitationibus: quumque omnia repleat, nihil eum latere poteſt: murmuratio, detractio, & mendacium deteſtanda: omnia fecit Deus ad vitam, non mortem intendens, quam ſibi peccatores accerſierunt.

† 3 *Reg.* DIligite † juſtitiam, qui judicatis
3. *a.* 9. terram. ‡ Sentite de Domino in
‡ *Iſa.* bonitate, & in ſimplicitate cordis
56. *a.* 1. quærite illum: * † quoniam inve-
† 2 *Par.* nitur ab his, qui non tentant il-
15.*a.*2. lum: apparet autem eis, qui fidem habent in
illum. * perverſæ enim cogitationes ſeparant
à Deo: probata autem virtus corripit inſipientes.
* quoniam in malevolam animam non
introibit ſapientia, nec habitabit in corpore
ſubdito peccatis. * Spiritus enim ſanctus diſciplinæ
effugiet fictum, & auferet ſe à cogitationibus,
quæ ſunt ſine intellectu, & corripie-
† *Galat.* tur à ſuperveniente iniquitate. * † Benignus
5.*c.*22. eſt enim ſpiritus ſapientiæ, & non liberabit
† *Iere.* maledicum à labiis ſuis: † quoniam renum
17.*b.*10. illius teſtis eſt Deus, & cordis illius ſcrutator
† *Iſa.* eſt verus, & linguæ ejus auditor. * † Quoniam
6.*a.*3. ſpiritus Domini replevit orbẽ terrarum: & hoc,
quod continet omnia, ſcientiam habet vocis.
* Propter hoc qui loquitur iniqua, non poteſt
latere, nec prӕteriet illum corripiens judicium.
* In cogitationibus enim impii interrogatio
erit: ſermonum autem illius auditio ad Deum
veniet,

veniet, ad correptionem iniquitatum illius.
* Quoniam auris zeli audit omnia, & tu-
multus murmurationum non abſcondetur.
* Cuſtodite ergo vos à murmuratione, quæ
nihil prodeſt, & à detractione parcite lin-
guæ, quoniam ſermo obſcurus in vacuum
non ibit: os autem, quod mentitur, occidit
animam. * Nolite zelare mortem in errore
vitæ veſtræ, neque acquiratis perditionem
in operibus manuum veſtrarum. * † Quo-
niam Deus mortem non fecit, nec lætatur † *Ezech.*
in perditione vivorum. * Creavit enim, ut 18. *g.*
eſſent omnia: & ſanabiles fecit nationes or- 32. *&*
bis terrarum: & non eſt in illis medicamen- 33. *c.*
tum exterminii, nec inferorum regnum 11.
in terra. * Iuſtitia enim perpetua eſt, & im-
mortalis. * Impii autem manibus & verbis
accerſierunt illam: & æſtimantes illam ami-
cam, defluxerunt, & ſponſiones poſuerunt ad
illam: quoniam digni ſunt qui ſint ex parte il-
lius.

CAPVT II.

*Omnis impiorum vitæ futuræ ſpem non ha-
bentium ſcopus eſt frui hujus vitæ voluptatibus,
ideoque juſtum, qui diverſum reſpicit finem,
ferre nequeunt, ſed ad mortem uſque perſequun-
tur: ſicut & Diaboli invidia homo a Deo crea-
tus immortalis, factus eſt mortalis.*

1 DIxerunt enim cogitantes apud ſe non recte:
A † Exiguum, & cum tædio eſt tempus vitæ † *Iob*
noſtræ, & non eſt refrigerium in fine homi- 7. *a.* 1.
nis, & non eſt qui agnitus ſit reverſus ab in- *&* 14.
2 feris: * quia ex nihilo nati ſumus, & poſt hoc *a.* 1.
erimus tamquam non fuerimus: quoniam fu- 1 *Cor.*
mus flatus eſt in naribus noſtris: & ſermo ſcin- 15. *d.*
3 tilla ad commovendum cor noſtrum: * qua 32.
extincta, cinis erit corpus noſtrum, & ſpiritus
diffun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

diffundetur tamquam mollis aër, & tranſib
vita noſtra tamquam veſtigium nubis, & ſicu
nebula diſſolvetur, quæ fugata eſt à radiis ſo
lis, & à calore illius aggravata: * & nome
noſtrum oblivionem accipiet per tempus, &
nemo memoriam habebit operum noſtrorum
† *1 Par.* * † Vmbræ enim tranſitus eſt tempus no
19. *d.* ſtrum, & non eſt reverſio finis noſtri: quo-
15. niam conſignata eſt, & nemo revertitur
† *Iſa.* * † Venite ergo, & fruamur bonis quæ ſunt
22. *b.* & utamur creatura tamquam in juventute ce-
13. & leriter. * Vino pretioſo & unguentis nos im-
56. *d.* pleamus: & non prætereat nos flos temporis.
12. * Coronemus nos roſis, antequam marceſcant:
nullum pratum ſit, quod non pertranſeat lu-
xuria noſtra. * Nemo noſtrum exors ſit lu-
xuriæ noſtræ: ubique relinquamus ſigna læti-
tiæ: quoniam hæc eſt pars noſtra, & hæc eſt
ſors. * Opprimamus pauperem juſtum, & non
parcamus viduæ, nec veterani revereamur ca-
nos multi temporis. * Sit autem fortitudo no-
ſtra lex juſtitiæ: quod enim infirmum eſt,
inutile invenitur. * Circumveniamus ergo ju-
ſtum, quoniam inutilis eſt nobis, & contra-
rius eſt operibus noſtris, & improperat nobis
peccata legis, & diffamat in nos peccata diſci-
† *Mat.* plinæ noſtræ. * † Promittit ſe ſcientiam Dei
27. *e.* habere, & filium Dei ſe nominat. * ‡ Factus
42. eſt nobis in traductionem cogitationum no-
‡ *Ioan.* ſtrarum. * Gravis eſt nobis etiam ad viden-
7. *a.* 7. dum, quoniam diſſimilis eſt aliis vita illius,
& immutatæ ſunt viæ ejus. * Tamquam nu-
gaces æſtimati ſumus ab illo, & abſtinet ſe à
viis noſtris tamquam ab immunditiis, & præ-
fert noviſſima juſtorum, & gloriatur patrem
ſe habere Deum. * Videamus ergo ſi ſermo-
nes illius veri ſint, & tentemus quæ ventura
ſunt illi, & ſciemus quæ erunt noviſſima il-
lius.

lius. * † Si enim eſt verus filius Dei, ſuſcipiet † *Pſal.*
illum, & liberabit eum de manibus contrario- 21. *a.* 9.
rum. * Contumelia & tormento interroge- *Ierem.*
mus eum, ut ſciamus reverentiam ejus, & 11. *d.*
probemus patientiam illius. * Morte turpiſſi- 19.
ma condemnemus eum: erit enim ei reſpectus
ex ſermonibus illius. * Hæc cogitaverunt, &
erraverunt: excæcavit enim illos malitia eo-
rum. * Et neſcierunt ſacramenta Dei, neque
mercedem ſperaverunt juſtitiæ, nec judi-
caverunt honorem animarum ſanctarum.
*† Quoniam Deus creavit hominem inexter- † *Gen.*
minabilem, & ad imaginem ſimilitudinis ſuæ 1. *d.* 27.
fecit illum. * ‡ invidia autem diaboli mors 2. *b.* 7.
introivit in orbem terrarum: * imitantur au- 5. *a.* 1.
tem illum qui ſunt ex parte illius. ‡ *Eccli.*
17. *a.* 1.
Gen. 3.
a. 1.

CAPUT III.

De felicitate juſtorum, qui in hac vita ab impiis contempti, tentationibus à Deo probati fuerunt: & de infelicitate impiorum: item de caſtitatis & bonorum operum mercede, ac infelicitate filiorum adulterorum.

IUſtorum autem animæ in manu Dei ſunt, & *Deut.*
non tanget illos tormentum mortis. * Viſi 33. *a.* 3.
ſunt oculis inſipientium mori: & æſtimata eſt *Inf.* 5.
afflictio exitus illorum, * & quod à nobis *a.* 4.
eſt iter, exterminium: illi autem ſunt in pace.
* Et ſi coram hominibus tormenta paſſi ſunt,
ſpes illorum immortalitate plena eſt. * In pau-
cis vexati, in multis bene diſponentur: quo-
niam Deus tentavit eos, & invenit illos di-
gnos ſe. * Tamquam aurum in fornace proba-
vit illos, & quaſi holocauſti hoſtiam accepit † *Mat.*
illos, & in tempore erit reſpectus illorum. 13. *f.*
* Fulgebunt juſti, & tamquam ſcintillæ in 43.
arundineto diſcurrent. * † Iudicabunt natio- 1 *Cor.*
nes, & dominabuntur populis, & regnabit 6. *a.* 2.
Domi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Dominus illorum in perpetuum. * Qui confi-
dunt in illo, intelligent veritatem: & fideles
in dilectione acquieſcent illi: quoniam do-
num & pax eſt electis ejus. * Impii autem
ſecundum quæ cogitaverunt, correptionem
habebunt: qui neglexerunt juſtum, & à Do-
mino receſſerunt. * Sapientiam enim, & diſci-
plinam qui abjicit, infelix eſt: & vacua eſt ſpes
illorum, & labores ſine fructu, & inutilia ope-
ra eorum. * Mulieres eorum inſenſatæ ſunt,
& nequiſſimi filii eorum. * Maledicta creatu-
ra eorum, quoniam felix eſt ſterilis: & incoin-
quinata, quæ neſcivit thorum in delicto, ha-
bebit fructum in reſpectione animarum ſan-
† Iſaiæ ctarum: * † & ſpado, qui non operatus eſt
56. a. 4. per manus ſuas iniquitatem, nec cogitavit ad-
verſus Deum nequiſſima: dabitur enim illi fi-
dei donum electum, & ſors in templo Dei
acceptiſſima. * Bonorum enim laborum glo-
rioſus eſt fructus, & quæ non concidat radix
ſapientiæ. * Filii autem adulterorum in incon-
ſummatione erunt, & ab iniquo thoro ſemen
exterminabitur. * Et ſi quidē longæ vitæ erunt,
in nihilum computabuntur, & ſine honore
erit noviſſima ſenectus illorum. * Et ſi cele-
rius defuncti fuerint, non habebunt ſpem, nec
in die agnitionis allocutionem. * Nationis
enim iniquæ diræ ſunt conſummationes.

CAPUT IV.

*Caſta generatio in multis ab adulterina diſ-
ſidet: de refrigerio juſti morte præoccupati: quæ
ſit ſenectus venerabilis: & quod juſti ſæpius è
mundo tolluntur a Deo, ne ab impiis ſeducan-
tur, & quantum finis utrorumque diſtet.*

O Quam pulchra eſt caſta generatio cum
claritate: immortalis eſt enim memoria
illius: quoniam & apud Deum nota eſt, &
apud homines. * Cum præſens eſt, imitantur
illam:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

illam: & deſiderant eam cum ſe eduxerit, & in perpetuum coronata triumphat incoinquinatorum certaminum præmium vincens. * Multigena autem impiorum multitudo non erit utilis, & ſpuria vitulamina non dabunt radices altas, nec ſtabile firmamentum collocabunt. * † Et ſi in ramis in tempore germinaverint, infirmiter poſita, à vento commovebuntur, & à nimietate ventorum eradicabuntur. * Confringentur enim rami inconſummati, & fructus illorum inutiles, & acerbi ad manducandum, & ad nihilum apti. * Ex iniquis enim ſomnis filii qui naſcuntur, teſtes ſunt nequitiæ adverſus parentes in interrogatione ſua.* Iuſtus autem ſi morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit. * Senectus enim venerabilis eſt non diuturna, neque annorum numero computata: cani autem ſunt ſenſus hominis, * & ætas ſenectutis vita immaculata. * † Placens Deo factus eſt dilectus, & vivens inter peccatores tranſlatus eſt. * raptus eſt ne malitia mutaret intellectum ejus, aut ne fictio deciperet animam illius. * Faſcinatio enim nugacitatis obſcurat bona, & inconſtantia concupiſcentiæ tranſvertit ſenſum ſine malitia. * Conſummatus in brevi explevit tempora multa: * placita enim erat Deo anima illius: propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum. Populi autem videntes, & non intelligentes, nec ponentes in præcordiis talia: * quoniam gratia Dei, & miſericordia eſt in ſanctos ejus, & reſpectus in electos illius. * Condemnat autem juſtus mortuus vivos impios, & juventus celerius conſummata longam vitam injuſti. * Videbunt enim finem ſapientis, & non intelligent quid cogitaverit de illo Deus, & quare munierit illum Dominus. * Videbunt & contemnent eum:

† *Ierе. 17. b. 4. Matth. 7. c. 27.*

† *Heb. 11. a. 5.*

eum : illos autem Dominus irridebit. * &
erunt poſt hæc decidentes ſine honore , &
in contumelia inter mortuos in perpetuum:
quoniam diſrumpet illos inflatos ſine voce, &
commovebit illos à fundamentis , & uſque ad
ſupremum deſolabuntur : & erunt gementes,
& memoria illorum peribit. * Venient in co-
gitatione peccatorum ſuorum timidi, & tradu-
cent illos ex adverſo iniquitates ipſorum.

CAPUT V.

*Impii in judicio admirantes gloriam juſto-
rum quos hic contempſerant, deflent ſuam miſe-
riam, quodque tota eorum felicitas fuerit mo-
mentanea, juſtorum autem erit perpetua : porrò
Deus, tum per creaturas, tum per ſe, armatur
ad puniendos impios.*

TVnc ſtabunt juſti in magna conſtantia, ad-
verſus eos qui ſe anguſtiaverunt, & qui ab-
ſtulerunt labores eorum. * Videntes turba-
buntur timore horribili , & mirabuntur in ſu-
bitatione inſperatæ ſalutis, * dicentes intra ſe,
pœnitentiam agentes , & præ anguſtia ſpiri-
tus gementes: Hi ſunt quos habuimus aliquan-
do in deriſum , & in ſimilitudinem imprope-
† Sup. rii. * † Non inſenſati vitam illorum æſtima-
3. a. 2. bamus inſaniam, & finem illorum ſine hono-
re:* ecce quomodo computati ſunt inter filios
Dei , & inter ſanctos ſors illorum eſt. * Ergo
erravimus à via veritatis , & juſtitiæ lumen
† 1 Par. non luxit nobis , & Sol intelligentiæ non eſt
29. c. ortus nobis. * Laſſati ſumus in via iniquitatis
15. & perditionis, & ambulavimus vias difficiles,
Sup. 2. viam autē Domini ignoravimus. *Quid nobis
a. 5. profuit ſuperbia? aut divitiarum jactantia quid
‡ Prov. contulit nobis ? * † Tranſierunt omnia illa
30. c. tamquam umbra, & tamquam nuntius percur-
19. rens , * ‡ & tamquam navis , quæ pertranſit
fluctuan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

fluctuantem aquam: cujus, cum præterierit,
non eſt veſtigium invenire, neque ſemitam
carinæ illius in fluctibus: * aut tamquam avis,
quæ tranſvolat in aëre, cujus nullum inveni-
tur argumentum itineris, ſed tantum ſonitus
alarum verberans levem ventum, & ſcindens
per vim itineris aërem: commotis alis tranſ-
volavit, & poſt hoc nullum ſignum invenitur
itineris illius: * aut tamquam ſagitta emiſſa in
locum deſtinatum, diviſus aër continuo in ſe
recluſus eſt; ut ignoretur tranſitus illius: * ſic
& nos nati continuo deſivimus eſſe: & virtu-
tis quidem nullum ſignum valuimus oſtende-
re: in malignitate autem noſtra conſumpti
14 ſumus. * Talia dixerunt in inferno hi, qui † Prov.
15 peccaverunt: * † quoniam ſpes impii tam- 10. d.
C quam lanugo eſt, quæ à vento tollitur: & tam- 28. &
quam ſpuma gracilis, quæ à procella diſpergi- 11. a. 7.
tur: & tamquam fumus, qui à vento diffuſus Pſal.
eſt: & tamquam memoria hoſpitis unius diei 1. b. 5.
16 prætereuntis. * Iuſti autem in perpetuum vi-
vent, & apud Dominum eſt merces eorum, &
17 cogitatio illorum apud Altiſſimum. * Ideo ac-
cipient regnum decoris, & diadema ſpeciei de
manu Domini: quoniam dextera ſua teget eos,
18 & brachio ſancto ſuo defendet illos. * † Acci- † Pſal.
piet armaturam zelus illius, & armabit crea- 17.
19 turam ad ultionem inimicorum. * Induet pro Epheſ.
thorace juſtitiam, & accipiet pro galea judi- 6. b. 13.
20 cium certum, * ſumet ſcutum inexpugnabile
21 æquitatem: * acuet autem duram iram in lan-
D ceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum
22 contra inſenſatos. * Ibunt directe emiſſiones
fulgurum, & tamquam à bene curvato arcu
nubium exterminabuntur, & ad certum locum
23 inſilient. * Et à petroſa ira plenæ mittentur
grandines, excandeſcet in illos aqua maris, &
24 flumina concurrent duriter. * Contra illos ſta-
bit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

bit ſpiritus virtutis, & tamquam turbo ven
dividet illos: & ad eremum perducet omne
terram iniquitas illorum, & malignitas eve
tet ſedes potentium.

CAPUT VI.

Reges & judices ad ſapientiam & juſtitian
ſectandam exhortatur, oſtendens quam grav
Eccli. *maneat injuſtis rectoribus ſupplicium: iter*
9.d.18. *quam ſit obvia ſapientia quærentibus eam*
quodque ejus acquiſitio ſit utilis, cujus capa
non eſt invidus.

MElior eſt ſapientia quam vires: & vir pru
dens quam fortis. * Audite ergo reges, &
intelligite, diſcite judices finium terræ. * Præ
bete aures vos, qui continetis multitudines, &
† Rom. placetis vobis in turbis nationum: * † quo-
13.a.1. niam data eſt à Domino poteſtas vobis, &
† Deut. virtus ab altiſſimo, qui interrogabit opera ve-
10.d. ſtra, & cogitationes ſcrutabitur: * quoniam
17. cum eſſetis miniſtri regni illius, non recte ju-
2 Par. dicaſtis nec cuſtodiſtis legem juſtitiæ, neque
19.b.7. ſecundum voluntatem Dei ambulaſtis. * Hor-
Eccli. rẽde & cito apparebit vobis: quoniam judicium
35.b.16. duriſſimũ his, qui præſunt, fiet. * Exiguo enim
Rom. conceditur miſericordia: potentes autem po-
2.b.11. tenter tormenta patientur. * † Non enim ſub-
Gal. 2. trahet perſonam cujuſquam Deus, nec verebi-
b.6. tur magnitudinem cujuſquam: quoniam pu-
Epheſ. ſillum & magnum ipſe fecit, & æqualiter cura
6.b.9. eſt illi de omnibus. * Fortioribus autem for-
Col. 5. tior inſtat cruciatio. * Ad vos ergo reges ſunt
d.25. hi ſermones mei, ut diſcatis ſapientiam, &
Act. non excidatis. * Qui enim cuſtodierint juſta
10.e. juſte, juſtificabuntur: & qui didicerint iſta,
34. invenient quid reſpondeant. * Concupiſcite
1 Petr. ergo ſermones meos, diligite illos, & habebi-
1.c.17. tis diſciplinam. * Clara eſt, & quæ numquam
mar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

marceſcit ſapientia, & facile videtur ab his qui diligunt eam, & invenitur ab his qui quærunt illam. * Præoccupat qui ſe concupiſcunt, ut illis ſe prior oſtendat. * Qui de luce vigilaverit ad illam, non laborabit: aſſidentem enim illam foribus ſuis inveniet. * Cogitare ergo de illa, ſenſus eſt conſummatus: & qui vigilaverit propter illam, cito ſecurus erit. * Quoniam dignos ſe ipſa circuit quærens, & in viis oſtendit ſe illis hilariter, & in omni providentia occurrit illis. * Initium enim illius, veriſſima eſt diſciplinæ concupiſcentia. * Cura ergo diſciplinæ, dilectio eſt: & dilectio, cuſtodia legum illius eſt: cuſtoditio autem legum, conſummatio incorruptionis eſt: * incorruptio autem facit eſſe proximum Deo. * Concupiſcentia itaque ſapientiæ deducit ad regnum perpetuum. * Si ergo delectamini ſedibus & ſceptris, ô reges populi, diligite ſapientiam, ut in perpetuum regnetis. * diligite lumen ſapientiæ omnes qui præeſtis populis. * quid eſt autem ſapientia, & quemadmodum facta ſit, referam: & non abſcondam à vobis ſacramenta Dei, ſed ab initio nativitatis inveſtigabo, & ponam in lucem ſcientiam illius, & non præteribo veritatem: * neque cum invidia tabeſcente iter habebo: quoniam talis homo non erit particeps ſapientiæ. * Multitudo autem ſapientium ſanitas eſt orbis terrarum: & rex ſapiens ſtabilimentum populi eſt. * Ergo accipite diſciplinam per ſermones meos, & proderit vobis.

CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPVT VII.

Cum unus ſit omnibus introitus ad vitam, e
ſimilis exitus; præ omnibus eligenda eſt ſapien-
tia, adferens ſecum cuncta bona, habens ſecum
ſpiritum intelligentiæ multiplicem: & qua h
mirum in modum extollitur, quamque abund
auctor fuerat aſſecutus.

SVm quidem & ego mortalis homo, ſimili
omnibus, & ex genere terreni illius, qui
prior factus eſt, & in ventre matris figuratu
† *Iob* ſum caro, * decem menſium tempore † coa-
10. *a.* gulatus ſum in ſanguine, ex ſemine hominis
10. & delectamento ſomni conveniente. * Et ego
natus accepi communem aërem, & in ſimili-
ter factam decidi terram, & primam vocem ſi-
milem omnibus emiſi plorans. * In involu-
mentis nutritus ſum, & curis magnis. * Nemo
enim ex regibus aliud habuit nativitatis ini-
† *Iob.* tium. * † Vnus ergo introitus eſt omnibus
1.*c.*21. ad vitam, & ſimilis exitus. * Propter hoc
1 *Tim.* optavi, & datus eſt mihi ſenſus: & invo-
6. cavi, & venit in me ſpiritus ſapientiæ: * &
præpoſui illam regnis & ſedibus, & di-
vitias nihil eſſe duxi in comparatione illius.
† *Iob* * † nec comparavi illi lapidem pretioſum:
28. *c.* quoniam omne aurum in comparatione il-
15. lius, arena eſt exigua, & tamquam lutum
Prov. æſtimabitur argentum in conſpectu illius.
8.*b.*11. * Super ſalutem & ſpeciem dilexi illam, &
propoſui pro luce habere illam: quoniam
† 3 *Reg.* inextinguibile eſt lumen illius. * † Vene-
3.*b.*13. runt autem mihi omnia bona pariter cum illa,
Matth. & innumerabilis honeſtas per manus illius,
6.*d.*33. * & lætatus ſum in omnibus: quoniam ante-
cedebat me iſta ſapientia, & ignorabam quo-
niam horum omnium mater eſt. * Quam ſine
fictione didici, & ſine invidia communico,

& ho-

& honeſtatem illius non abſcondo. * Infinitus enim theſaurus eſt hominibus: quo qui uſi ſunt, participes facti ſunt amicitiæ Dei, propter diſciplinæ dona commendati. * Mihi autem dedit Deus dicere ex ſententia, & præſumere digna horum quæ mihi dantur: quoniam ipſe ſapientiæ dux eſt, & ſapientium emendator: * in manu enim illius & nos, & ſermones noſtri, & omnis ſapientia, & operum ſcientia & diſciplina. * Ipſe enim dedit mihi horum, quæ ſunt, ſcientiam veram: ut ſciam diſpoſitionem orbis terrarum, & virtutes elementorum, * initium, & conſummationem, & medietatem temporum, viciſſitudinum permutationes, & commutationes temporum, * anni curſus, & ſtellarum diſpoſitiones, * naturas animalium, & iras beſtiarum, vim ventorum, & cogitationes hominum, differentias virgultorum, & virtutes radicum, * & quæcumque ſunt abſconſa & improviſa, didici: omnium enim artifex docuit me ſapientia. *eſt enim in illa ſpiritus intelligentiæ, ſanctus, unicus, multiplex, ſubtilis, diſertus, mobilis, incoinquinatus, certus, ſuavis, amans bonum, acutus, quem nihil vetat, benefaciens, * humanus, benignus, ſtabilis, certus, ſecurus, omnem habens virtutem, omnia proſpiciens, & qui capiat omnes ſpiritus: intelligibilis, mundus, ſubtilis. * Omnibus enim mobilibus mobilior eſt ſapientia: attingit autem ubique propter ſuam munditiam. * Vapor eſt enim virtutis Dei, & emanatio quædam eſt claritatis omnipotentis Dei ſincera: & ideo nihil inquinatum in eam incurrit.* † candor eſt enim lucis æternæ, & ſpeculum ſine macula Dei majeſtatis, & imago bonitatis illius. * Et cum ſit una, omnia poteſt: & in ſe permanens omnia innovat, & per nationes in animas ſanctas ſe trans-

† *Hebr.* 1. *a.* 3.

ſe transfert, amicos Dei & prophetas conſtituit. * Neminem enim diligit Deus, niſi eum, qui cum ſapientia inhabitat. * Eſt enim hæc ſpecioſior ſole, & ſuper omnem diſpoſitionem ſtellarum, luci comparata invenitur prior. * Illi enim ſuccedit nox, ſapientiam autem non vincit malitia.

CAPVT VIII.

Cum ſapientiam comitentur omnia deſiderabilia, ſumme ambienda eſt, & à Deo petenda, a quo ſolo datur continentia.

ATtingit ergo à fine uſque ad finem fortiter, & diſponit omnia ſuaviter. * Hanc amavi, & exquiſivi à juventute mea, & quæſivi ſponſam mihi eam aſſumere, & amator factus ſum formæ illius. * Generoſitatem illius glorificat contubernium habens Dei: ſed & omnium Dominus dilexit illam. * doctrix enim eſt diſciplinæ Dei, & electrix operum illius. * Et ſi divitiæ appetuntur in vita, quid ſapientia locupletius, quæ operatur omnia? * Si autem ſenſus operatur: quis horum, quæ ſunt, magis quam illa eſt artifex? * Et ſi juſtitiam quis diligit: labores hujus magnas habent virtutes: ſobrietatem enim, & prudentiam docet, & juſtitiam, & virtutem, quibus utilius nihil eſt in vita hominibus. * Et ſi multitudinem ſcientiæ deſiderat quis, ſcit præterita, & de futuris æſtimat: ſcit verſutias ſermonum, & diſſolutiones argumentorum: ſigna & monſtra ſcit antequam fiant, & eventus temporum & ſæculorum. * Propoſui ergo hanc adducere mihi ad convivendum: ſciens quoniam mecum communicabit de bonis, & erit allocutio cogitationis & tædii mei. * Habebo propter hanc claritatem ad turbas, & honorem apud ſeniores juvenis: * & acutus inveniar in judicio,

io, & in conſpectu potentium admirabilis
ro, & facies principum mirabuntur me: * ta-
entem me ſuſtinebunt, & loquentem me re-
picient, & ſermocinante me plura, manus ori
uo imponent. * Præterea habebo per hanc,
mmortalitatem: & memoriam æternam
iis, qui poſt me futuri ſunt, relinquam. * Diſ-
onam populos: & nationes mihi erunt ſubdi-
æ. * Timebunt me audientes reges horrendi,
n multitudine videbor bonus, & in bello for-
is. * Intrans in domum meam, conquieſcam
um illa: non enim habet amaritudinem con-
erſatio illius, nec tædium convictus illius, ſed
ætitiam & gaudium. * Hæc cogitans apud
ne, & commemorans in corde meo: quoniam
mmortalitas eſt in cognatione ſapientiæ, * &
n amicitia illius delectatio bona, & in operibus
nanuum illius honeſtas ſine defectione, & in
ertamine loquelæ illius ſapientia, & præclari-
as in communicatione ſermonum ipſius: cir-
cuibam quærens, ut mihi illam aſſumerem.
*Puer autem eram ingenioſus, & ſortitus ſum
nimam bonam. *Et cum eſſem magis bonus,
veni ad corpus incoinquinatum. * Et ut ſcivi
quoniam aliter non poſſem eſſe continens, niſi
Deus det, & hoc ipſum erat ſapientiæ, ſcire
cujus eſſet hoc donum: adii Dominũ, & depre-
catus ſum illũ, & dixi ex totis præcordiis meis:

CAPUT IX.

*Oratio ſapientis cum agnitione propriæ imbe-
cillitatis, ad impetrandam a Domino ſapien-
tiam: quæ cum omnibus neceſſaria ſit: potiſſi-
mum tamen rectoribus populorum; incerta eſt
enim humana ſapientia.*

DEus patrum meorum, & Domine miſeri- *3 Reg.*
cordiæ, qui feciſti omnia verbo tuo, * & *3. b. 9.*
ſapientia tua conſtituiſti hominem, ut domi-
naretur

naretur creaturæ, quæ à te facta eſt, * ut diſpo-
nat orbem terrarum in æquitate & juſtitia, &
in directione cordis judicium judicet: *da mihi
ſedium tuarum aſſiſtricem ſapientiam, & noli
† *Pſal.* me reprobare à pueris tuis: * † quoniam ſervus
115. *b.* tuus ſum ego, & filius ancillæ tuæ, homo infir-
16. mus, & exigui temporis, & minor ad intelle-
ctum judicii & legum. * Nam & ſi quis erit
conſummatus inter filios hominum, ſi ab illo
abfuerit ſapientia tua, in nihilum computabi-
† 1 *Par.* tur. * † Tu elegiſti me regem populo tuo, &
28. *b.* judicem filiorum tuorum, & filiarum: * &
4. 5. dixiſti me ædificare templum in monte ſan-
2 *Par.* cto tuo, & in civitate habitationis tuæ altare
1. *b.* 9. ſimilitudinem tabernaculi ſancti tui, quod
† *Prov.* præparaſti ab initio: * † & tecum ſapientia
8. *c.* 22. tua, quæ novit opera tua, quæ & affuit tunc
d. 27. cum orbem terrarum faceres, & ſciebat quid
Ioan. eſſet placitum oculis tuis, & quid directum
1. *a.* 1. in præceptis tuis.* Mitte illam de cælis ſanctis
tuis, & à ſede magnitudinis tuæ, ut mecum
ſit & mecum laboret, ut ſciam quid acceptum
ſit apud te: * ſcit enim illa omnia, & intelli-
git, & deducet me in operibus meis ſobrie, &
cuſtodiet me in ſua potentia. * Et erunt acce-
pta opera mea, & diſponam populum tuum ju-
† *Iſa.* ſte, & ero dignus ſedium patris mei. * † Quis
40. *d.* enim hominum poterit ſcire conſilium Dei?
13. aut quis poterit cogitare quid velit Deus?
Rom. * Cogitationes enim mortalium timidæ, &
11. *d.* incertæ providentiæ noſtræ. * Corpus enim
14. quod corrumpitur, aggravat animam, & ter-
1 *Cor.* rena inhabitatio deprimit ſenſum multa cogi-
2. *d.* 16. tantem. * Et difficile æſtimamus quæ in terra
ſunt: & quæ in proſpectu ſunt, invenimus cum
labore. Quæ autem in cælis ſunt, quis inveſti-
gabit? * Senſum autem tuum quis ſciet, niſi tu
dederis ſapientiam & miſeris ſpiritum ſan-

ctum

ctum tuum de altiſſimis: * & ſic correctæ ſint
ſemitæ eorum qui ſunt in terris, & quæ tibi
placent, didicerint homines: * Nam per ſapien-
tiam ſanati ſunt quicumque placuerunt tibi
Domine à principio.

CAPVT X.

Commendatur ſapientia quod ſervaverit & à malis liberaverit Adam, Noe, Abraham, Lot, Iacob, Ioſeph, Moyſen, per quem filios Iſrael de Aegypto duxit per mare rubrum, demerſis in eo Aegyptiis.

HÆc illum, qui primus formatus eſt à Deo *Gen. 1.*
pater orbis terrarum, cum ſolus eſſet crea- *d. 27.*
tus, cuſtodivit, * † & eduxit illum à delicto *† Gen.*
ſuo, & dedit illi virtutem continendi omnia. *2. b. 7.*
* ‡ Ab hac ut receſſit injuſtus in ira ſua, per *‡ Gen.*
iram homicidii fraterni deperiit. * † Propter *4. b. 8.*
quem, cum aqua deleret terram, ſanavit ite- *† Gen.*
rum ſapientia, per contemptibile lignum ju- *7. b. 6.*
ſtum gubernans. * † Hæc & in conſenſu ne- *† Gen.*
quitiæ cum ſe nationes contuliſſent, ſcivit ju- *11. a. 2.*
ſtum, & conſervavit ſine querela Deo, & in
filii miſericordia fortem cuſtodivit. * † Hæc *† Gen.*
juſtum à pereuntibus impiis liberavit fugien- *19. d.*
tem, deſcendente igne in pentapolim: * qui- *17.*
bus in teſtimonium nequitiæ fumigabunda
conſtat deſerta terra, & incerto tempore fru-
ctus habentes arbores, & incredibilis animæ
memoria ſtans figmentum ſalis. * Sapientiam
enim prætereuntes, non tantum in hoc lapſi
ſunt ut ignorarent bona, ſed & inſipientiæ ſuæ
reliquerunt hominibus memoriam, ut in his,
quæ peccaverunt, nec latêre potuiſſent. * Sa-
pientia autem hos, qui ſe obſervant à dolori-
bus liberavit. * † Hæc profugum iræ fratris ju- *† Gen.*
ſtum deduxit per vias rectas, & oſtendit illi *28. a. 5.*
regnum Dei, & dedit illi ſcientiam ſancto- *b. 10.*

rum: honeſtavit illum in laboribus , & com-
plevit labores illius.* In fraude circumvenien-
tium illum affuit illi,& honeſtum fecit illum.
* Cuſtodivit illum ab inimicis,& à ſeductori-
bus tutavit illum , & certamen forte dedit illi
ut vinceret,& ſciret quoniam omnium poten-
† Gen. tior eſt ſapientia. * † Hæc venditum juſtum
37. f. non dereliquit , ſed à peccatoribus liberavit
26. eum: deſcenditque cum illo in foveam, * ‡ &
‡ Act. in vinculis non dereliquit illum, donec affer-
7. b. 9. ret illi ſceptrum regni , & potentiam adverſus
Gen. eos,qui eum deprimebant: & mendaces oſten-
41. f. dit, qui maculaverunt illum , & dedit illi cla-
40. ritatem æternam. * † Hæc populum juſtum,
† Exod. & ſemen ſine querela, liberavit à nationibus,
2. b. 11. quæ illum deprimebant.* intravit in animam
ſervi Dei , & ſtetit contra reges horrendos in
portentis & ſignis. * Et reddidit juſtis merce-
dem laborum ſuorum , & deduxit illos in via
mirabili: & fuit illis in velamento diei , & in
† Exod. luce ſtellarum per noctem: * † tranſtulit illos
14. c. per mare rubrum,& tranſvexit illos per aquam
22. nimiam. * Inimicos autem illorum demerſit
Pſal. in mare , & ab altitudine inferorum eduxit il-
77. b. los. ‡ Ideo juſti tulerunt ſpolia impiorum,
14. * † & decantaverunt Domine nomen ſanctum
‡ Exod. tuum, & victricem manum tuam laudaverunt
12. e. pariter : * quoniam ſapientia aperuit os muto-
35. rum, & linguas infantium fecit diſertas.

† Exod. 15. a. 1.

CAPVT XI.

Sapientia filios Iſrael per deſertum deduxit, devictis inimicis, datiſq; è petra aquis: unitis autem multiplici flagello idololatris Aegyptiis: cum tamen Deus, omnium quærens ſalutem, longanimiter toleret peccatores, ut reſipiſcant, quos univerſos ſolo ſuo nutu continuo perdere poſſet.

Exod. DIrexit opera eorum in manibus prophetæ
16. a. 1. ſancti. * Iter fecerunt per deſerta, quæ non
habi-

habitabantur : & in locis deſertis fixerunt ca-
ſas. * † Steterunt contra hoſtes, & de inimicis † *Exod.*
ſe vindicaverunt. * ‡ Sitierunt, & invocave- 17. *c.*
runt te, & data eſt illis aqua de petra altiſſima, 12.
& requies ſitis de lapide duro. * Per quæ enim ‡ *Num.*
pœnas paſſi ſunt inimici illorum, à defectio- 20. *b.*
ne potus ſui, & in eis, cum abundarent filii 11.
Iſrael, lætati ſunt ; * per hæc, cum illis deeſ-
ſent, bene cum illis actum eſt. * Nam pro fon-
te quidem ſempiterni fluminis, humanum ſan-
guinem dediſti injuſtis. * Qui cum minueren-
tur in traductione infantium occiſorum, de-
diſti illis abundantẽ aquam inſperate, * oſten-
dens per ſitim, quæ tunc fuit, quemadmodum
tuos exaltares, & adverſarios illorum necares.
* Cum enim tentati ſunt, & quidem cum mi-
ſericordia diſciplinam accipientes, ſcierunt
quemadmodũ cum ira judicati impii tormen-
ta paterentur. * Hos quidem tamquam pater
monens probaſti : illos autem tamquam durus
rex interrogans condemnaſti. * Abſentes enim
& præſentes ſimiliter torquebantur. * Duplex
enim illos acceperat tædium, & gemitus cum
memoria præteritorum. * Cum enim audirent
per ſua tormenta bene ſecum agi, commemo-
rati ſunt Dominũ, admirantes in finem exitus.
* Quem enim in expoſitione prava projectum
deriſerunt, in finem eventus mirati ſunt, non
ſimiliter juſtis ſitientes. * Pro cogitationibus † *Infra*
autem inſenſatis iniquitatis illorum, † quod 12. *d.*
quidam errantes colebant mutos ſerpentes, & 24.
beſtias ſupervacuas, immiſiſti illis multitudi- ‡ *Levit.*
nem mutorum animalium in vindictam: * ut 26. *d.*
ſcirent, quia per quæ peccat quis, per hæc & 22.
torquetur. * ‡ Non enim impoſſibilis erat *Infra*
omnipotens manus tua, quæ creavit orbem 16. *a.* 1.
terrarum ex materia inviſa, immittere illis *Ierem.*
multitudinem urſorum, aut audaces leones, 8. *c.* 17.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* aut novi generis ira plenas ignotas beſtias 19
aut vaporem ignium ſpirantes, aut fumi odo-
rem proferentes, aut horrendas ab oculis ſcin-
tillas emittentes: * quarum non ſolum læſura 20
poterat illos exterminare, ſed & aſpectus per
timorem occidere. * Sed & ſine his uno ſpiri- 21
tu poterant occidi perſecutionem paſſi ab ipſis
factis ſuis, & diſperſi per ſpiritum virtutis tuæ:
ſed omnia in menſura, & numero, & ponde-
re diſpoſuiſti. * Multum enim valere, tibi ſo- 22
li ſupererat ſemper: & virtuti brachii tui quis
reſiſtet? * Quoniam tamquam momentum 23
ſtateræ, ſic eſt ante te orbis terrarum, & tam-
quam gutta roris antelucani, quæ deſcendit in
terram. * Sed misereris omnium, quia omnia 24
potes, & diſſimulas peccata hominum propter
pœnitentiam. * Diligis enim omnia quæ ſunt, 25
& nihil odiſti eorum quæ feciſti: nec enim
odiens aliquid conſtituiſti, aut feciſti. * Quo- 26
modo autem poſſet aliquid permanere niſi tu
voluiſſes? aut quod à te vocatum non eſſet,
conſervaretur? * Parcis autem omnibus: quo- 27
niam tua ſunt Domine, qui amas animas.

Caput XII.

Oſtendit quanta clementia & longanimitate Deus corripuerit peccatores terræ ſanctæ incolas, non ſubito eos delens, cum non illos tantum, ſed & omnes nationes, nulli illata injuria, tamquam ſolus omnium Dominus perdere poſſet: hac videlicet erga inimicos clementia, electos ſuos deſe ſuaque bonitate bene ſperare faciens, eoſque à peccatis revocans.

† *Deut.* O Quam bonus & ſuavis eſt Domine ſpiritus
9. a. 3. tuus in omnibus! * Ideoque eos, qui exer-
12. d. rant, partibus corripis: & de quibus peccant,
29. 18. admones & alloqueris: ut relicta malitia, cre-
b. 12. dant in te Domine. * † Illos enim antiquos in-
habi-

habitatores terræ ſanctæ tuæ, quos exhorruiſti, * quoniam odibilia opera tibi faciebant per medicamina, & ſacrificia injuſta, * & filiorum ſuorum necatores ſine miſericordia, & comeſtores viſcerum hominum, & devoratores ſanguinis à medio ſacramento tuo, * & auctores parentes animarum inauxiliatarum, perdere voluiſti per manus parentum noſtrorum, * ut dignam perciperent peregrinationem puerorum Dei, quæ tibi omnium charior eſt terra. * Sed & his tamquam hominibus peperciſti, & miſiſti anteceſſores exercitus tui veſpas, ut illos paulatim exterminarent. * Non quia impotens eras in bello ſubjicere impios juſtis, aut beſtiis ſævis, aut verbo duro ſimul exterminare: * † ſed partibus judicans dabas locum pœnitentiæ, non ignorans, quoniam nequam eſt natio eorum, & naturalis malitia ipſorum, & quoniam non poterat mutari cogitatio illorum in perpetuum. * Semen enim erat maledictum ab initio: nec timens aliquem, veniam dabas peccatis illorum. * Quis enim dicet tibi: Quid feciſti? aut quis ſtabit contra judicium tuum? aut quis in conſpectu tuo veniet vindex iniquorum hominum? aut quis tibi imputabit, ſi perierint nationes, quas tu feciſti? * Non enim eſt alius Deus quam tu, † cui cura eſt de omnibus, ut oſtendas quoniam non injuſte judicas judicium. * Neque rex neque tyrannus in conſpectu tuo inquirent de his quos perdidiſti. * Cum ergo ſis juſtus, juſte omnia diſponis: ipſum quoque qui non debet puniri, condemnare, exterum æſtimas à tua virtute. * Virtus enim tua juſtitiæ initium eſt: & ob hoc quod omnium Dominus es, omnibus te parcere facis. * Virtutem enim oſtendis tu, qui non crederis eſſe in virtute conſummatus, & horum, qui te neſciunt,

† *Exod.* 23. *d.* 30. *Deut.* 7. *d.* 22.

† 1 *Pet.* 5. *b.* 7.

audaciam traducis. * Tu autem dominator
virtutis, cum tranquillitate judicas, & cum
magna reverentia diſponis nos: ſubeſt enim
tibi, cum volueris, poſſe. * Docuiſti autem
populum tuum per talia opera, quoniam opor-
tet juſtum eſſe & humanum, & bonæ ſpei fe-
ciſti filios tuos: quoniam judicans das locum
in peccatis pœnitentiæ. * Si enim inimicos
ſervorum tuorum, & debitos morti, cum tan-
ta cruciaſti attentione, dans tempus & locum
per quæ poſſent mutari à malitia;* cum quan-
ta diligentia judicaſti filios tuos, quorum pa-
rentibus juramenta & conventiones dediſti
bonarum promiſſionum? * Cum ergo das no-
bis diſciplinam, inimicos noſtros multiplici-
ter flagellas, ut bonitatem tuam cogitemus
judicantes: & cum de nobis judicatur, ſpere-
mus miſericordiam tuam. * Vnde & illis, qui
in vita ſua inſenſate & injuſte vixerunt, per
hæc, quæ coluerunt, dediſti ſumma tormen-
† *Sup.* 11. c. 16. *Rom.* 1. c. 23. ta. * † Etenim in erroris via diutius errave-
runt, deos æſtimantes hæc, quæ in animalibus
ſunt ſupervacua, infantium inſenſatorum mo-
re viventes.* Propter hoc tamquam pueris in-
ſenſatis judicium inderiſum dediſti.* Qui au-
tem ludibriis & increpationibus non ſunt cor-
recti, dignum Dei judicium experti ſunt. * In
quibus enim patientes indignabantur, per hæc
quos putabant deos, in ipſis cum extermina-
rentur videntes, illum, quem olim negabant
ſe noſſe, verum Deum agnoverunt: propter
quod & finis condemnationis eorum venit ſu-
per illos.

CAPVT XIII.

Vani quidem ſunt qui ex creaturis Deum non agnoſcentes, ipſas potius creaturas pro diis coluerunt: at illi longe ſtultiores qui opus artificis Deum dicunt, ab inſenſato idolo futura interrogantes.

VAni autem ſunt omnes homines, in quibus *Rom.*
non ſubeſt ſcientia Dei: & de his quæ vi- *1.b.18.*
dentur bona, non potuerunt intelligere eum
qui eſt, neque operibus attendentes agnove-
runt quis eſſet artifex: * † ſed aut ignem, aut *† Deut.*
ſpiritum, aut citatum aërem, aut gyrum ſtel- *4.c.13.*
larum, aut nimiam aquam, aut ſolem & lu- *17.a.3.*
nam, rectores orbis terrarum deos putaverunt.
*Quorum ſi ſpecie delectati, deos putaverunt:
ſciant quanto his dominator eorum ſpecioſior
eſt. ſpeciei enim generator hæc omnia con-
ſtituit. * Aut ſi virtutem & opera eorum mi-
rati ſunt, intelligant ab illis, quoniam qui hæc
fecit, fortior eſt illis: * à magnitudine enim
ſpeciei & creaturæ, cognoſcibiliter poterit
creator horum videri. *ſed tamen adhuc in his
minor eſt querela. Et hi enim fortaſſe errant,
Deum quærentes, & volentes invenire. * † *† Rom.*
Etenim cum in operibus illius converſentur, *1.c.21.*
inquirunt, & perſuaſum habent quoniam bo-
na ſunt quæ videntur. * Iterum autem nec his
debet ignoſci. * Si enim tantum potuerunt
ſcire, ut poſſent æſtimare ſæculum: quomodo
hujus Dominum non facilius invenerunt?
* Infelices autem ſunt, & inter mortuos ſpes
illorum eſt, qui appellaverunt deos opera ma-
nuum hominum, aurum & argentum, artis
inventionem, & ſimilitudines animalium, aut *† Iſa.*
lapidem inutilem opus manus antiquæ. * † Aut *44.b.9.*
ſiquis artifex faber de ſilva lignum rectum ſe- *Ier.10.*
cuerit, & hujus docte eradat omnem corti- *a.3.*

cem, & arte ſua uſus, diligenter fabricet va utile in converſationem vitæ, *reliquiis autem ejus operis, ad præparationem eſcæ abutatur: * & reliquum horum, quod ad nullos uſus facit, lignum curvum, & vorticibus plenum ſculpat diligenter per vacuitatem ſuam, & pe ſcientiam ſuæ artis figuret illud, & aſſimilet illud imagini hominis, * aut alicui ex animalibus illud comparet, perliniens rubrica, & rubicundum faciens fuco colorem illius, & omnem maculam quæ in illo eſt, perliniens: * & faciat ei dignam habitationem, & in pariete ponens illud, & confirmans ferro, * ne forte cadat, proſpiciens illi, ſciens quoniam non poteſt adjuvare ſe, imago enim eſt, & opus eſt illi adjutorium. * Et de ſubſtantia ſua, & de filiis ſuis, & de nuptiis votum faciens inquirit. Non erubeſcit loqui cum illo, qui ſine anima eſt: * & pro ſanitate quidem infirmum deprecatur, & pro vita rogat mortuum, & in adjutorium inutilem invocat: * & pro itinere petit, ab eo, qui ambulare non poteſt, & de acquirendo, & de operando, & de omnium rerum eventu petit ab eo, qui in omnibus eſt inutilis.

CAPVT XIV.

Vtilis inventio navis, qua etiam tempore diluvii ſemen humanum ſervatum eſt: idolum autem maledictum eſt cum ſuo fabricatore: & quod fuerit idolorum idololatriæque exordium ac progreſſus, item quæ mala ex idololatria procedant.

ITerum alius navigare cogitans, & per feros fluctus iter facere incipiens, ligno portante ſe, fragilius lignum invocat. * Illud enim cupiditas acquirendi excogitavit, & artifex ſapientia fabricavit ſua. * Tua autem, Pater, providentia gubernat: † quoniam dediſti & in mari viam, & inter fluctus ſemitam firmiſſimam,

† *Exod.* 14. *d.* 22.

ſimam,

animam, * oſtendens quoniam potens es ex
omnibus ſalvare, etiam ſi ſine arte aliquis
adeat mare. * Sed ut non eſſent vacua ſapien-
tiæ tuæ opera: propter hoc etiam & exiguo li-
gno credunt homines animas ſuas, & tranſ-
euntes mare per ratem liberati ſunt: * † ſed & *† Gen.*
ab initio cum perirent ſuperbi gigantes, ſpes *6. b. 4.*
orbis terrarum ad ratem confugiens, remiſit *7. b. 7.*
ſæculo ſemen nativitatis, quæ manu tua erat
gubernata. * Benedictum eſt enim lignum,
per quod fit juſtitia.* † Per manus autem quod *† Pſal.*
fit idolum, maledictum eſt & ipſum, & qui *113.*
fecit illud: quia ille quidem operatus eſt: illud *Baruch*
autem cum eſſet fragile, deus cognominatus *6. a. 3.*
eſt. * Similiter autem odio ſunt Deo, impius
& impietas ejus. * Etenim quod factum eſt,
cum illo, qui fecit, tormenta patietur. * Pro-
pter hoc & in idolis nationum non erit reſpe-
ctus: quoniam creaturæ Dei in odium factæ
ſunt, & in tentationem animabus hominum,
& in muſcipulam pedibus inſipientium.* Ini-
tium enim fornicationis eſt exquiſitio ido-
lorum: & adinventio illorum corruptio vitæ
eſt. * neque enim erant ab initio, neque erunt
in perpetuum. * Supervacuitas enim homi-
num advenit in orbem terrarum: & ideo bre-
vis illorum finis eſt inventus. * Acerbo enim
luctu dolens pater, cito ſibi rapti filii fecit
imaginem: & illum, qui tunc quaſi homo
mortuus fuerat, nunc tamquam deum colere
cœpit, & conſtituit inter ſervos ſuos ſacra &
ſacrificia. * Deinde interveniente tempore,
convaleſcente iniqua conſuetudine, hic error
tamquam lex cuſtoditus eſt, & tyrannorum im-
perio colebantur figmenta. *Et hos quos in pa-
lam homines honorare non poterant, propter
hoc quod longe eſſent, è longinquo figura eo-
rum allata, evidentem imaginem regis, quem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

honorare volebant, fecerunt: ut illum, qu
aberat, tamquam præſentem colerent ſua ſoli
citudine. * Provexit autem ad horum cultu
ram, & hos qui ignorabant, artificis eximi
diligentia. * Ille enim volens placere illi, qu
ſe aſſumpſit: elaboravit arte ſua, ut ſimilitu
dinem in melius figuraret.* Multitudo autem
hominum abducta per ſpeciem operis, eum
qui ante tempus tamquam homo honoratu
fuerat, nunc deum æſtimaverunt. * Et hæ
fuit vitæ humanæ deceptio: quoniam aut affe
ctui, aut regibus deſervientes homines, incom-
municabile nomen lapidibus & lignis impo-
ſuerunt. * Et non ſuffecerat erraſſe eos circa
Dei ſcientiam, ſed & in magno viventes in
ſcientiæ bello, tot & tam magna mala pacem
† Deut. appellant. * † Aut enim filios ſuos ſacrifican-
18. *b.* tes, aut obſcura ſacrificia facientes, aut inſania
10. plenas vigilias habentes, * neque vitam, ne-
Ier. 7. que nuptias mundas jam cuſtodiunt, ſed alius
a. 6. alium per invidiam occidit, aut adulterans
contriſtat: * & omnia commiſta ſunt, ſanguis,
homicidium, furtum & fictio, corruptio &
infidelitas, turbatio & perjurium, tumultus
bonorum, * Dei immemoratio, animarum
inquinatio, nativitatis immutatio, nuptiarum
inconſtantia, inordinatio mœchiæ & impudi-
citiæ. * Infandorum enim idolorum cultura,
omnis mali cauſa eſt, & initium & finis.* Aut
enim dum lætantur, inſaniunt: aut certe vati-
cinantur falſa, aut vivunt injuſte, aut pejerant
cito. * Dum enim confidunt in idolis, quæ
ſine anima ſunt, male jurantes noceri ſe non
ſperant. * Vtraque ergo illis evenient digne,
quoniam male ſenſerunt de Deo, attendentes
idolis, & juraverunt injuſte, in dolo contem-
nentes juſtitiam. * Non enim juratorum vir-
tus, ſed peccantium pœna perambulat ſemper
injuſtorum prævaricationem. CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPUT XV.

Vox fidelium ſuavitatem & miſericordiam Dei commendantium, cujus gratia ab idololatria ſunt ſervati: mire quoque ſubſannat idolorum artifices ac cultores.

TU autem Deus noſter, ſuavis & verus es, patiens, & in miſericordia diſponens omnia. * Etenim ſi peccaverimus, tui ſumus, ſcientes magnitudinem tuam: & ſi non peccaverimus, ſcimus quoniam apud te ſumus computati. * Noſſe enim te, conſummata juſtitia eſt: & ſcire juſtitiam, & virtutem tuam, radix eſt immortalitatis. * Non enim in errorem induxit nos hominum malæ artis excogitatio nec umbra picturæ labor ſine fructu, effigies ſculpta per varios colores. *cujus aſpectus inſenſato dat concupiſcentiam, &diligit mortuæ imaginis effigiem ſine anima. * Malorum amatores, digni ſunt qui ſpem habeant in talibus, & qui faciunt illos, & qui diligunt, & qui colunt. * † Sed & figulus mollem terram premens, laborioſe fingit ad uſus noſtros unumquodque vas, & de eodem luto fingit quæ munda ſunt in uſum vaſa, & ſimiliter quæ his ſunt contraria: horum autem vaſorum quis ſit uſus, judex eſt figulus. * Et cum labore vano deum fingit de eodem luto, ille qui paullo ante de terra factus fuerat, & poſt puſillum reducit ſe unde acceptus eſt, repetitus animæ debitum quam habebat. * Sed cura eſt illi, non quia laboraturus eſt, nec quoniam brevis illi vita eſt, ſed concertatur aurificibus & argentariis: ſed & ærarios imitatur, & gloriam præfert, quoniam res ſupervacuas fingit. * Cinis eſt enim cor ejus, & terra ſupervacua ſpes illius, & luto vilior vita ejus: * quoniam ignoravit qui ſe finxit, & qui inſpiravit illi animam,

† Rom. 9.d.21.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

mam, quæ operatur, & qui inſufflavit ei
ſpiritum vitalem. * Sed & æſtimaverunt luſum eſſe vitam noſtram, & converſationem vitæ compoſitam ad lucrum, & oportere undecumque etiam ex malo acquirere. * Hic enim ſcit ſe ſuper omnes delinquere, qui ex terræ materia fragilia vaſa, & ſculptilia fingit. * Omnes enim inſipientes, & infelices ſupra modum animæ ſuperbi, ſunt inimici populi tui, & imperantes illi: * quoniam omnia idola nationum deos æſtimaverunt, † quibus neque oculorum uſus eſt ad videndum, neque nares ad percipiendum ſpiritum, neque aures ad audiendum, neque digiti manuum ad tractandum, ſed & pedes eorum pigri ad ambulandum, * homo enim fecit illos: & qui ſpiritum mutuatus eſt, is finxit illos. Nemo enim ſibi ſimilem homo poterit deum fingere. * Cum enim ſit mortalis, mortuum fingit manibus iniquis. Melior enim eſt ipſe his quos colit, quia ipſe quidem vixit, cum eſſet mortalis, illi autem numquam. * Sed & animalia miſerrima colunt: inſenſata enim comparata his, illis ſunt deteriora. * Sed nec aſpectu aliquis ex his animalibus bona poteſt conſpicere. Effugerunt autem Dei laudem, & benedictionem ejus.

† *Pſal.* 113. *b.* 4. & 134. *c.* 13.

CAPUT XVI.

Ægyptii ob idololatriam digna paſſi, Hebræi eſcam à Deo acceperunt: caſtigati tamen aliquantum morſu ſerpentum, erecto ſerpente æneo ſanati ſunt à Deo: impii vero morte conſumpti per locuſtas, muſcas, ignemque grandini miſtum: cum illi accepto manna, ſatiati ſint & confortati.

PRopter hæc, & per his ſimilia paſſi ſunt digne tormenta, & per multitudinem beſtia-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

2 rum exterminati ſunt. * Pro quibus tormentis
bene diſpoſuiſti populum tuum, † quibus de- † *Num.*
diſti concupiſcentiam delectamenti ſui, no- *11.*
vum ſaporem, eſcam parans eis ortygome- *g. 31.*
3 tram: * ut illi quidem concupiſcentes eſcam
propter ea, quæ illis oſtenſa & miſſa ſunt,
etiam à neceſſaria concupiſcentia averterentur.
Hi autem in brevi inopes facti, novam guſta-
4 verunt eſcam. * Oportebat enim illis ſine
excuſatione quidem ſupervenire interitum
exercentibus tyrannidem: his autem tan-
tum oſtendere quemadmodum inimici eo-
5 rum exterminabantur. * † Etenim cum il- † *Num.*
lis ſupervenit ſæva beſtiarum ira, morſibus *21. b. 6.*
perverſorum colubrorum exterminabantur.
6 * Sed non in perpetuum ira tua permanſit; ſed
ad correptionem in brevi turbati ſunt, ſignum
habentes ſalutis ad commemorationem man-
7 dati legis tuæ. * Qui enim converſus eſt, non
per hoc, quod videbat, ſanabatur, ſed per te
8 omnium ſalvatorem: * in hoc autem oſtendi-
ſti inimicis noſtris, quia tu es, qui liberas ab
9 omni malo. * † Illos enim locuſtarum & mu- † *Exod.*
ſcarum occiderunt morſus, & non eſt inventa *10. a. 4.*
ſanitas animæ illorum: quia digni erant ab hu- *& 8.*
10 juſmodi exterminari. * Filios autem tuos, nec *f. 24.*
draconum venenatorum vicerunt dentes: mi- *Apoc.*
ſericordia enim tua adveniens ſanabat illos. *9. b. 7.*
11 * In memoria enim ſermonum tuorum ex-
aminabantur, & velociter ſalvabantur, ne in
altam incidentes oblivionem, non poſſent tuo
12 uti adjutorio. * Etenim neque herba, neque † *Deut.*
malagma ſanavit eos, ſed tuus, Domine, ſer- *32.*
13 mo, qui ſanat omnia. * † Tu es enim, Domi- *f. 39.*
ne, qui vitæ & mortis habes poteſtatem, & *1 Reg.*
14 deducis ad portas mortis, & reducis: * homo *5. a. 6.*
autem occidit quidem per malitiam, & cum *Tob. 13.*
exierit ſpiritus, non revertetur, nec revocabit *a. 2.*
animam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

animam quæ recepta eſt : * ſed tuam manum
† *Exod.* effugere impoſſibile eſt. * † Negantes enim te
9. e. 23. noſſe impii, per fortitudinem brachii tui fla-
gellati ſunt: novis aquis, & grandinibus, &
pluviis perſecutionem paſſi, & per ignem con-
ſumpti. * Quod enim mirabile erat, in aqua,
quæ omnia extinguit, plus ignis valebat : vin-
dex eſt enim orbis juſtorum. * Quodam enim
tempore manſuetabatur ignis, ne combureren-
tur quæ ad impios miſſa erant animalia : ſed
ut ipſi videntes ſcirent, quoniam Dei judicio
patiuntur perſecutionem. * Et quodam tem-
pore in aqua ſupra virtutem ignis exardeſcebat
undique, ut iniquæ terræ nationem extermi-
† *Exod.* naret. * † Pro quibus angelorum eſca nutrivi-
16. ſti populum tuum, & paratum panem de cæ-
c. 14. lo præſtitiſti illis ſine labore, omne delecta-
Num. mentum in ſe habentem, & omnis ſaporis
11. b. 7. ſuavitatem. * Subſtantia enim tua dulcedinem
Pſal. tuam, quam in filios habes, oſtendebat: & de-
77. ſerviens uniuſcujuſque voluntati, ad quod
c. 25. quiſque volebat, convertebatur. * ‡ Nix au-
Joan. tem & glacies ſuſtinebant vim ignis, & non
6. d. 31. tabeſcebant: ut ſcirent quoniam fructus inimi-
‡ *Exod.* corum exterminabat ignis ardens in grandine
9. c. 13. & pluvia coruſcans. * Hic autem iterum ut
nutrirentur juſti, etiam ſuæ virtutis oblitus eſt.
* Creatura enim tibi Factori deſerviens, exar-
deſcit in tormentum adverſus injuſtos : & le-
nior fit ad benefaciendum pro his, qui in te
confidunt. * Propter hoc & tunc in omnia
transfigurata, omnium nutrici gratiæ tuæ de-
ſerviebat, ad voluntatem eorum, qui à te de-
ſiderabant: * ut ſcirent filii tui, quos dilexiſti
† *Deut.* Domine, † quoniam non nativitatis fructus
8. a. 3. paſcunt homines, ſed ſermo tuus hos, qui in
Matth. te crediderint, conſervat. * Quod enim ab igne
4. a. 4. non poterat exterminari, ſtatim ab exiguo ra-
dio

dio ſolis calefactum tabeſcebat: * ut notum
omnibus eſſet, quoniam oportet prævenire ſo-
lem ad benedictionem tuam, & ad ortum lu-
cis te adorare. * Ingrati enim ſpes tamquam
hibernalis glacies tabeſcet, & diſperiet tam-
quam aqua ſupervacua.

CAPUT XVII.

Ægyptii triduanas paſſi ſunt invincibiles tenebras, cum incredibili timore & horrore: reliqua orbis parte illuſtrata lumine.

MAgna ſunt enim judicia tua Domine, &
inenarrabilia verba tua: propter hoc indi-
ſciplinatæ animæ erraverunt. * † Dum enim † Exod.
perſuaſum habent iniqui poſſe dominari na- 10.
tioni ſanctæ: vinculis tenebrarum & longæ f. 23.
noctis compediti, incluſi ſub tectis, fugitivi
3 perpetuæ providentiæ jacuerunt. * Et dum pu-
tant ſe latere in obſcuris peccatis, tenebroſo
oblivionis velamento diſperſi ſunt paventes
horrende, & cum admiratione nimia pertur-
4 bati. * Neque enim quæ continebat illos ſpe-
lunca, ſine timore cuſtodiebat: quoniam ſo-
nitus deſcendens perturbabat illos, & perſo-
næ triſtes illis apparentes pavorem illis præſta-
5 bant. * Et ignis quidem nulla vis poterat illis
lumen præbere, nec ſiderum limpidæ flammæ
illuminare poterant illam noctem horrendam.
6 * † Apparebat autem illis ſubitaneus ignis, ti- † Exod.
B more plenus: & timore perculſi illius, quæ 7. d. 22.
non videbatur, faciei, æſtimabant deteriora & 8.
7 eſſe quæ videbantur: * & magicæ artis appoſi- b. 7.
ti erant deriſus, & ſapientiæ gloriæ correptio
8 cum contumelia. * Illi enim qui promittebant
timores & perturbationes expellere ſe ab ani-
ma languente, hi cum deriſu pleni timore lan-
9 guebant. * Nam etſi nihil illos ex monſtris
perturbabat: tranſitu animalium & ſerpen-
tium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

tium ſibilatione commoti, tremebundi peribant: & aërem, quem nulla ratione quis effugere poſſet, negantes ſe videre. * Cum ſit enim timida nequitia, dat teſtimonium condemnationis: ſemper enim præſumit ſæva, perturbata conſcientia.* Nihil enim eſt timor niſi proditio cogitationis auxiliorum. * Et dum ab intus minor eſt expectatio, majorem computat inſcientiam ejus cauſæ, de qua tormentum præſtat. * Illi autem qui impotentem vere noctem, & ab infimis, & ab altiſſimis inferis ſupervenientem, eumdem ſomnum dormientes, * aliquando monſtrorum exagitabantur timore, aliquando animæ deficiebant traductione: ſubitaneus enim illis & inſperatus timor ſupervenerat. * Deinde ſi quiſquam 1
ex illis decidiſſet, cuſtodiebatur in carcere ſine
ferro recluſus. * Si enim ruſticus quis erat, aut 1
paſtor, aut agri laborum operarius præoccupa- 1
tus eſſet, ineffugibilem ſuſtinebat neceſſitatem. * Vna enim catena tenebrarum omnes 1
erant colligati. Sive ſpiritus ſibilans, aut inter
ſpiſſos arborum ramos avium ſonus ſuavis, aut
vis aquæ decurrentis nimium, * aut ſonus va- 1
lidus præcipitatarum petrarum, aut ludentium animalium curſus inviſus, aut mugientium valida beſtiarum vox, aut reſonans de altiſſimis montibus Echo, deficientes faciebant illos
præ timore. * Omnis enim orbis terrarum 15
limpido illuminabatur lumine, & non impe-
ditis operibus continebatur.* Solis autem illis 20
ſuperpoſita erat gravis nox, imago tenebrarum, quæ superventura illis erat. Ipſi ergo ſibi erant graviores tenebris.

CAPUT XVIII.

Hebræi luce gaudent, & ducatum columnæ ignis accipiunt: occiduntur omnia Ægypti primogenita ab angelo: Hebræi in ſeditione Core iram Dei provocant, ſed in medio incendii liberantur, offerente Aaron incenſum, & pro multitudine deprecante.

SAnctis autem tuis maxima erat lux, & ho- *Exod.*
rum quidem vocem audiebant, ſed figuram 10.
non videbant. Et quia non & ipſi eadem paſſi *f.* 23.
erant, magnificabant te: * & qui ante læſi
erant, quia non lædebantur, gratias agebant:
& ut eſſet differentia, donum petebant.
3 * † Propter quod ignis ardentem columnam † *Exod.*
ducem habuerunt ignotæ viæ, & ſolem ſine 14.
4 læſura boni hoſpitii præſtitiſti. * Digni qui- *e.* 24.
dem illi carere luce, & pati carcerem tenebra- *Pſal.*
rum, qui incluſos cuſtodiebant filios tuos, 77.
per quos incipiebat incorruptum legis lumen *b.* 14.
5 ſæculo dari. * ‡ Cum cogitarent juſtorum oc- *&* 104.
cidere infantes: & uno expoſito filio, & libe- *d.* 39.
rato, in traductionem illorum, multitudinem ‡ *Exod.*
filiorum abſtuliſti, & † pariter illos perdidiſti 1. *c.* 16.
6 in aqua valida. * Illa enim nox ante cognita *&* 2.
eſt à patribus noſtris, ut vere ſcientes quibus *a.* 3.
juramentis crediderunt, animæquiores eſſent. † *Exod.*
7 *Suſcepta eſt autem à populo tuo ſanitas quidē 14.
8 juſtorū, injuſtorū autem exterminatio. *Sicut *f.* 27.
enim læſiſti adverſarios: ſic & nos provocans
9 magnificaſti. * Abſconſe enim ſacrificabant
juſti pueri bonorum, & juſtitiæ legem in con-
cordia diſpoſuerunt: ſimiliter & bona & ma-
la recepturos juſtos, patrum jam decantantes
10 laudes. * Reſonabat autem inconveniens ini-
micorum vox, & flebilis audiebatur planctus † *Exod.*
ploratorum infantium.* † Simili autem pœna 12. *d.*
11 ſervus cum domino afflictus eſt, & popularis 30.
homo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

homo regi ſimilia paſſus.* Similiter ergo om-
nes, uno nomine mortis, mortuos habebant
innumerabiles. Nec enim ad ſepeliendum vivi
ſufficiebant: quoniam uno momento, quæ
erat præclarior natio illorum, exterminata eſt.
*De omnibus enim non credentes propter
veneficia, tunc vero primum cum fuit exter-
minium primogenitorum, ſpoponderunt po-
pulum Dei eſſe. * Cum enim quietum ſilen-
tium contineret omnia, & nox in ſuo curſu
medium iter haberet, * omnipotens ſermo
tuus de cælo à regalibus ſedibus, durus debel-
lator in mediam exterminii terram proſilivit.
* gladius acutus inſimulatum imperium tuum
portans, & ſtans replevit omnia morte, & uſ-
que ad cælum attingebat ſtans in terra. * Tunc
continuo viſus ſomniorum malorum turba-
verunt illos, & timores ſupervenerunt inſpe-
rati.* Et alius alibi projectus ſemivivus, pro-
pter quam moriebatur, cauſam demonſtrabat
mortis. * Viſiones enim, quæ illos turbave-
runt, hæc præmonebant, ne inſcii, quare ma-
la patiebantur, perirent. * Tetigit autem tunc
& juſtos tentatio mortis, & commotio in ere-
mo facta eſt multitudinis: ſed non diu perman-
† *Num.* ſit ira tua. * † Properans enim homo ſine que-
16. rela deprecari pro populis, proferens ſervitutis
g. 46. ſuæ ſcutum, orationem & per incenſum depre-
cationem allegans, reſtitit iræ, & finem im-
poſuit neceſſitati, oſtendens quoniam tuus eſt
famulus. * Vicit autem turbas, non in virtute
corporis, nec armaturæ potentia, ſed verbo illũ
qui ſe vexabat, ſubjecit, juraméta parentum, &
teſtamentum commemorans. *Cum enim jam
acervatim cecidiſſent ſuper alterutrum mortui,
interſtitit, & amputavit impetum, & diviſit
† *Exod.* illam quæ ad vivos ducebat viam. * † In ve-
28. b. 6. ſte enim poderis, quam habebat, totus erat
orbis

orbis terrarum: & parentum magnalia in quattuor ordinibus lapidum erant ſculpta, & magnificentia tua in diademate capitis illius ſculpta erat. * His autem ceſſit qui exterminabat, & hæc extimuit. erat enim ſola tentatio iræ ſufficiens.

CAPVT XIX.

Hebræos perſequentes Ægyptii, mari abſorpti ſunt, muſcis & ranis antea vexati: Hebræis vero concupitas carnes accipientibus, impii inhoſpitales percutiuntur cæcitate: elementa Deo ſerviunt in afflictione malorum, & obſequio bonorum.

IMpiis autem uſque in noviſſimum ſine miſericordia ira supervenit. Præſciebat enim & futura illorum: * quoniam cum ipſi permiſiſſent ut ſe educerent, & cum magna ſolicitudine præmiſiſſent illos, conſequebantur illos pœnitentia acti. * † Adhuc enim inter manus habentes luctum, & deplorantes ad monumenta mortuorum, aliam ſibi aſſumpſerunt cogitationem inſcientiæ: & quos rogantes projecerant, hos tamquam fugitivos perſequebantur: * ducebat enim illos ad hunc finem digna neceſſitas: & horum, quæ acciderant, commemorationem amittebant, ut quæ deerant tormentis, repleret punitio: * & populus quidem tuus mirabiliter tranſiret, illi autem novam mortem invenirent. * Omnis enim creatura ad ſuum genus ab initio refigurabatur, deſerviens tuis præceptis, ut pueri tui cuſtodirentur illæſi. * Nam nubes caſtra eorum obumbrabat, & ex aqua, quæ ante erat, terra arida apparuit, & in mari rubro via ſine impedimento, & campus germinans de profundo nimio: * per quem omnis natio tranſivit, quæ tegebatur tua manu, videntes tua mirabilia & monſtra.

† *Exod.* 14. a. 3.

monſtra. * Tamquam enim equi depaverunt
eſcam, & tamquam agni exultaverunt, ma-
gnificantes te Domine, qui liberaſti illos.
* Memores enim erant adhuc eorum, quæ in
incolatu illorum facta fuerant, quemadmo-
dum pro natione animalium eduxit terra mu-
ſcas, & pro piſcibus eructavit fluvius multitu-
† *Exod.* dinem ranarum. * † Noviſſime autem vide-
16. derunt novam creaturam avium, cum adducti
c. 13. concupiſcentia poſtulaverunt eſcas epulatio-
Num. nis. * In allocutione enim deſiderii, aſcendit
11. illis de mari ortygometra: & vexationes pec-
g. 31. catoribus ſupervenerunt, non ſine illis, quæ
Supra. ante facta erant, argumentis per vim fulmi-
16. a. 2. num: juſte enim patiebantur ſecundum ſuas
nequitias. * Etenim deteſtabiliorem inhoſpi-
talitatem inſtituerunt: alii quidem ignotos
non recipiebant advenas, alii autem bonos
hoſpites in ſervitutem redigebant. * Et non
ſolum hæc, ſed & alius quidam reſpectus illo-
rum erat: quoniam inviti recipiebant extra-
neos.* Qui autem cum lætitia receperunt hos,
qui eiſdem uſi erant juſtitiis, ſæviſſimis affli-
xerunt doloribus. * Percuſſi ſunt autem cæci-
tate: ſicut illi in foribus juſti, cum ſubitaneis
cooperti eſſent tenebris, unuſquiſque tranſitum
oſtii ſui quærebat. * In ſe enim elementa dum
convertuntur, ſicut in organo qualitatis ſo-
nus immutatur, & omnia ſuum ſonum cuſto-
diunt: unde æſtimari ex ipſo viſu certe poteſt.
* Agreſtia enim in aquatica convertebantur:
& quæcumque erant natantia, in terram tranſ-
ibant. * Ignis in aqua valebat ſupra ſuam vir-
tutem, & aqua extinguentis naturæ obliviſce-
batur. * Flammæ econtrario corruptibilium
animalium non vexaverunt carnes coambu-
lantium, nec diſſolvebant illam, quæ facile
diſſolvebatur ſicut glacies, bonam eſcam. In
omnibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

omnibus enim magnificaſti populum tuum Domine, & honoraſti, & non deſpexiſti, in omni tempore, & in omni loco aſſiſtens eis.

IN

ECCLESIASTICVM

Jeſu filii Sirach

PROLOGVS.

MVltorum nobis, & magnorum, per legem & prophetas, alioſque qui ſecuti ſunt illos, ſapientia demonſtrata eſt: in quibus oportet laudare Iſrael doctrinæ & ſapientiæ cauſa: quia non ſolum ipſos loquentes neceſſe eſt eſſe peritos, ſed etiam extraneos poſſe & dicentes & ſcribentes doctiſſimos fieri. Avus meus Ieſus, poſtquam ſe amplius dedit ad diligentiam lectionis legis, & prophetarum, & aliorum librorum, qui nobis à parentibus noſtris traditi ſunt: voluit & ipſe ſcribere aliquid horum, quæ ad doctrinam & ſapientiam pertinent: ut deſiderantes diſcere, & illorum periti facti, magis magiſque attendant animo, & confirmentur ad legitimam vitam. Hortor itaque venire vos cum benevolentia, & attentiori ſtudio lectionem facere, & veniam habere in illis, in quibus videmur, ſequentes imaginem ſapientiæ, deficere in verborum compoſitione. Nam deficiunt verba Hebraica, quando fuerint tranſlata ad alteram linguam. Non autem ſolum hæc, ſed & ipſa lex, & prophetæ, cæteraque aliorum libro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

librorum, non parvam habent differentiam quando inter ſe dicuntur. Nam in octavo & trigeſimo anno temporibus Ptolemæi Euergetis regis, poſtquam perveni in Ægyptum & cum multum temporis ibi fuiſſem, inveni ibi libros relictos, non parvæ neque contemnendæ doctrinæ. Itaque bonum & neceſſarium putavi & ipſe aliquam addere diligentiam & laborem interpretandi librum iſtum: & multa vigilia attuli doctrinam in ſpatio temporis, ad illa quæ ad finem ducunt, librum iſtum dare, & illis qui volunt animum intendere, & diſcere quemadmodum oporteat inſtituere mores, qui ſecundum legem Domini propoſuerint vitam agere.

ECCLESIASTICVS.

CAPVT I.

Sapientia incomprehenſibilis & in creaturis relucens, ab æterno originem à ſolo Deo omnipotente trahit, quam dat diligentibus ac timentibus ipſum: nam timor Domini qui hic multipliciter commendatur, non ſolam ſapientiam, ſed & reliquas ſecum adfert virtutes: ſimplici autem corde ad Deum accedendum eſt.

† *3 Reg. 3. b. 9. & 4. c. 29.*

OMnis ſapientia à Domino Deo eſt, 1
& cum illo fuit ſemper, & eſt ante
ævum. * Arenam maris, & plu- 2
viæ guttas, & dies ſæculi quis dinumeravit? Altitudinem cæli, &
latitudinem terræ, & profundum abyſſi quis
dimenſus eſt? * Sapientiam Dei præcedentem 3
omnia quis inveſtigavit? * Prior omnium 4
creata eſt ſapientia, & intellectus prudentiæ

ab

ævo. * Fons ſapientiæ verbum Dei in ex-
lſis, & ingreſſus illius mandata æterna.* Ra-
x ſapientiæ cui revelata eſt, & aſtutias illius
ıis agnovit ? * Diſciplina ſapientiæ cui reve-
ta eſt, & manifeſtata ? & multiplicationem
greſſus illius quis intellexit? * Vnus eſt altiſ-
mus Creator omnipotens, & Rex potens, &
etuendus nimis, ſedens ſuper thronum illius,
dominans Deus. * Ipſe creavit illam in Spi-
tu ſancto, & vidit, & dinumeravit, & men-
s eſt. * Et effudit illam ſuper omnia opera
a, & ſuper omnem carnem ſecundum da-
m ſuum, & præbuit illam diligentibus ſe.
TimorDomini gloria, &gloriatio, & lætitia,
corona exultationis.*Timor Domini dele-
abit cor, & dabit lætitiam, & gaudium, &
ngitudinem dierum. * Timenti Dominum
ene erit in extremis, & in die defunctionis
æ benedicetur. * Dilectio Dei honorabilis
pientia. * Quibus autem apparuerit in viſu,
ligunt eam in viſione, & in agnitione ma-
alium ſuorum. * † Initium ſapientiæ, ti- † *Prov.*
ıor Domini, & cum fidelibus in vulva con- 1. *a.* 7.
reatus eſt, cum electis feminis graditur, & *Pſal.*
um juſtis & fidelibus agnoſcitur. * Timor 110.
omini, ſcientiæ religioſitas. * Religioſitas *d.* 10.
uſtodiet & juſtificabit cor, jucunditatem at-
ue gaudium dabit.* Timenti Dominum be-
e erit, & in diebus conſummationis illius be-
edicetur. * Plenitudo ſapientiæ eſt timere
eum, & plenitudo à fructibus illius. * Om-
em domum illius implebit à generationibus,
receptacula à theſauris illius. * Corona ſa-
ientiæ, timor Domini, replens pacem, &
alutis fructum : * & vidit, & dinumeravit
am : utraque autem ſunt dona Dei. * Scien-
iam, & intellectum prudentiæ, ſapientia com-
artietur : & gloriam tenentium ſe, exaltat.
* Radix

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Radix ſapientiæ eſt timere Dominum: &
rami illius longævi. * In theſauris ſapientiæ
intellectus, & ſcientiæ religioſitas: execratio
autem peccatoribus ſapientia.* Timor Domi-
ni expellit peccatum: * nam qui ſine timore
eſt, non poterit juſtificari: iracundia enim ani-
moſitatis illius, ſubverſio illius eſt. * Vſque
in tempus ſuſtinebit patiens, & poſtea redditio
jucunditatis. * Bonus ſenſus uſque in tempus
abſcondet verba illius, & labia multorum
enarrabunt ſenſum illius.* In theſauris ſapien-
tiæ ſignificatio diſciplinæ: * execratio autem
peccatori, cultura Dei. * Fili concupiſcens ſa-
pientiam, conſerva juſtitiam, & Deus præbe-
bit illam tibi. * Sapientia enim & diſciplina
timor Domini: & quod beneplacitum eſt illi,
* fides, & manſuetudo, & adimplebit theſau-
ros illius. * Ne ſis incredibilis timori Domi-
ni: & ne acceſſeris ad illum duplici corde.
* Ne fueris hypocrita in conſpectu hominum,
& non ſcandalizeris in labiis tuis. * Attende
in illis, ne forte cadas, & adducas animæ tuæ
inhonorationem, * & revelet Deus abſconſa
tua, & in medio ſynagogæ elidat te: * quo-
niam acceſſiſti maligne ad Dominum, & cor
tuum plenum eſt dolo & fallacia.

CAPVT II.

Deo ſerviturus ſtet in juſtitia, Dei timore & patientia; timentes vero Deum credant, fidantque in illum, & maximos hinc fructus accipient; væ autem incredulis & impatientibus: effectus quoque divini timoris explicantur.

Mat. 4. FIli accedens ad ſervitutem Dei, ſta in
a. 1. juſtitia, & timore, & præpara ani-
2 *Tim.* mam tuam ad tentationem. * Deprime cor
3. *c.* 11. tuum, & ſuſtine: inclina aurem tuam, & ſuſ-
cipe verba intellectus: & ne feſtines in tempo-

re ob-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

re obductionis. * Suſtine ſuſtentationes Dei:
conjungere Deo, & ſuſtine, ut creſcat in no-
viſſimo vita tua. * Omne, quod tibi applici-
tum fuerit, accipe: & in dolore ſuſtine, & in
humilitate tua patientiam habe: * † quoniam † *Sap.*
in igne probatur aurum & argentum, homi- 3. 4. 6.
nes vero receptibiles in camino humiliationis.
* Crede Deo, & recuperabit te: & dirige viam
tuam, & ſpera in illum. Serva timorem illius,
& in illo veteraſce. * Metuentes Dominum ſu-
ſtinete miſericordiam ejus: & non deflectatis
ab illo, ne cadatis. * Qui timetis Dominum,
credite illi: & non evacuabitur merces veſtra.
* Qui timetis Dominum, ſperate in illum: &
in oblectationem veniet vobis miſericordia.
* Qui timetis Dominum, diligite illum, & il-
luminabuntur corda veſtra. * Reſpicite filii
nationes hominum: & ſcitote quia nullus
ſperavit in Domino, & confuſus eſt. * † Quis † *Pſal.*
enim permanſit in mandatis ejus, & derelictus 30. 4. 1.
eſt? aut quis invocavit eum, & deſpexit illum?
* Quoniam pius & miſericors eſt Deus, & re-
mittet in die tribulationis peccata: & prote-
ctor eſt omnibus exquirentibus ſe in veritate.
* Væ duplici corde, & labiis ſceleſtis, & ma-
nibus malefacientibus, & peccatori † terram † 3 *Reg.*
ingredienti duabus viis. * Væ diſſolutis cor- 18.
de, qui non credunt Deo: & ideo non prote-
gentur ab eo. * Væ his, qui perdiderunt ſuſti-
nentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, &
diverterunt in vias pravas. * Et quid facient,
cum inſpicere cœperit Dominus? * Qui ti-
ment Dominum, non erunt incredibiles ver-
bo illius: & † qui diligunt illum, conſervabunt † *Ioan.*
viam illius. * Qui timent Dominum, inqui- 14.
rent quæ beneplacita ſunt ei: & qui diligunt c. 23.
eum, replebuntur lege ipſius. * Qui timent
Dominum, præparabunt corda ſua, & in con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ſpectu illius ſanctificabunt animas ſuas. * Qui
timent Dominum, cuſtodiunt mandata illius,
& patientiam habebunt uſque ad inſpectio-
nem illius, * dicentes: Si pœnitentiam non
egerimus, incidemus in manus Domini, &
non in manus hominum. * Secundum enim
magnitudinem ipſius, ſic & miſericordia illius
cum ipſo eſt.

CAPUT III.

Honor parentum multiplicem Dei meretur benedictionem, & inhonoratio maledictionem: modeſtia animi laudatur contra curioſitatem, & cor durum, nequam & ſuperbum vituperatur, laudato ſapiente & eleemoſynam tribuente.

FIlii ſapientiæ, eccleſia juſtorum: & natio
illorum, obedientia & dilectio. * Iudicium
patris audite filii, & ſic facite ut ſalvi ſitis.
* Deus enim honoravit patrem in filiis: & ju-
dicium matris exquirens, firmavit in filios.
* Qui diligit Deum, exorabit pro peccatis, &
continebit ſe ab illis, & in oratione dierum
† *Exod.* exaudietur. * Et ſicut qui theſaurizat, ita & qui
20. honorificat matrem ſuam. * Qui honorat pa-
c. 12. trem ſuum, jucundabitur in filiis, & in die
Deut. orationis ſuæ exaudietur. * Qui honorat pa-
5. *b.* 16. trem ſuum, vita vivet longiore: & qui obedit
Matth. patri, refrigerabit matrem. * Qui timet Do-
15. *a.* 4. minum, honorat parentes, & quaſi dominis
Marc. ſerviet his, qui ſe genuerunt. * † In opere &
7. *b.* 10. ſermone, & omni patientia honora patrem
Epheſ. tuum, * ut ſuperveniat tibi benedictio ab eo,
6. *a.* 2. & benedictio illius in noviſſimo maneat.
Gen. * Benedictio patris firmat domos filiorum:
27. maledictio autem matris eradicat fundamen-
d. 27. ta. * Ne glorieris in contumelia patris tui: non
& 49. enim eſt tibi gloria, ejus confuſio. * gloria
a. 2. enim hominis ex honore patris ſui, & dede-

cus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

cus filii pater ſine honore. * Fili, ſuſcipe ſene-
ctam patris tui, & non contriſtes eum in vita
illius: * & ſi defecerit ſenſu, veniam da, & ne
ſpernas eum in virtute tua: eleemoſyna enim
patris non erit in oblivione. * Nam pro pec-
cato matris reſtituetur tibi bonum, * & in ju-
ſtitia ædificabitur tibi, & in die tribulationis
commemorabitur tui: & ſicut in ſereno gla-
cies, ſolventur peccata tua. * Quam malæ fa-
mæ eſt, qui derelinquit patrem: & eſt maledi-
ctus à Deo, qui exaſperat matrem. * Fili in
manſuetudine opera tua perfice, & ſuper ho-
minum gloriam diligeris. * † Quanto ma- † *Phil.*
gnus es, humilia te in omnibus, & co- *2. a. 3.*
ram Deo invenies gratiam: * quoniam magna
potentia Dei ſolius, & ab humilibus honora-
tur. * † Altiora te ne quæſieris, & fortiora te † *Prov.*
ne ſcrutatus fueris: ſed quæ præcepit tibi *15.*
Deus, illa cogita ſemper, & in pluribus ope- *d. 28.*
ribus ejus ne fueris curioſus. * Non eſt enim
tibi neceſſarium, ea quæ abſcondita ſunt, vi-
dere oculis tuis. * In ſupervacuis rebus noli
ſcrutari multipliciter, & in pluribus operibus
ejus non eris curioſus. * Plurima enim ſuper
ſenſum hominum oſtenſa ſunt tibi. * Multos
quoque ſupplantavit ſuſpicio illorum, & in
vanitate detinuit ſenſus illorum. * Cor durum
habebit male in noviſſimo: & qui amat peri-
culum, in illo peribit. * Cor ingrediens duas
vias, non habebit ſucceſſus, & pravus corde
in illis ſcandalizabitur. * Cor nequam grava-
bitur in doloribus, & peccator adjiciet ad
peccandum. * Synagogæ ſuperborum non erit
ſanitas: frutex enim peccati radicabitur in il-
lis, & non intelligetur. * Cor ſapientis intel-
ligitur in ſapientia, & auris bona audiet cum
omni concupiſcentia ſapientiam. * Sapiens cor
& intelligibile abſtinebit ſe à peccatis, & in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

† *Dan.* operibus juſtitiæ ſucceſſus habebit. * † Ignem
4. c. 24. ardentem extinguit aqua, & eleemoſyna reſi-
ſtit peccatis: * & Deus proſpector eſt ejus qui
reddit gratiam: meminit ejus in poſterum, &
in tempore caſus ſui inveniet firmamentum.

CAPUT IV.

*Ad opera miſericordiæ & ſapientiam multi-
pliciter hortatur, hujus oſtendens utilitates:
confuſio bona & mala: non occultanda ſapientia:
nec veritati contradicendum: pro juſtitia certan-
dum: verbo tuo opus reſpondeat: ſis humanus erga
ſubditos & non avarus.*

Tob. 4. FIli eleemoſynam pauperis ne defraudes, &
b. 7. oculos tuos ne tranſvertas à paupere.* Ani-
mam eſurientem ne deſpexeris: & non exa-
ſperes pauperem in inopia ſua. * Cor inopis ne
afflixeris, & non protrahas datum anguſtian-
ti. * Rogationem contribulati ne abjicias: &
non avertas faciem tuam ab egeno. * Ab ino-
pe ne avertas oculos tuos propter iram: & non
relinquas quærentibus tibi retro maledicere:
* maledicentis enim tibi in amaritudine ani-
mæ, exaudietur deprecatio illius: exaudiet
autem eum, qui fecit illum. * Congregationi
pauperum affabilem te facito, & preſbytero
humilia animam tuam, & magnato humilia
caput tuum.* Declina pauperi ſine triſtitia au-
rem tuam, & redde debitum tuum, & reſpon-
de illi pacifica in manſuetudine.* Libera eum,
qui injuriam patitur de manu ſuperbi: & non
acide feras in anima tua. * In judicando eſto
pupillis miſericors ut pater, & pro viro matri
illorum:* & eris tu velut filius Altiſſimi obe-
diens, & miſerebitur tui magis quam mater.
* Sapientia filiis ſuis vitam inſpirat, & ſuſcipit
inquirentes ſe, & præibit in via juſtitiæ. * &
qui illam diligit, diligit vitam: & qui vigila-
verint

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

verint ad illam, complectentur placorem ejus.
* Qui tenuerint illam, vitam hereditabunt:
& quo introibit, benedicet Deus. * Qui ſer-
viunt ei, obſequentes erunt ſancto: & eos, qui
diligunt illam, diligit Deus. * Qui audit il-
lam, judicabit gentes: & qui intuetur illam,
permanebit confidens. * Si crediderit ei, he-
reditabit illam, & erunt in confirmatione
creaturæ illius. * quoniam in tentatione ambu-
lat cum eo, & in primis eligit eum. * Timorem
& metum, & probationem inducet ſuper il-
lum: & cruciabit illum in tribulatione doctri-
næ ſuæ, donec tentet eum in cogitationibus
ſuis, & credat animæ illius. * Et firmabit il-
lum, & iter adducet directum ad illum, &
lætificabit illum. * & denudabit abſconſa
ſua illi, & theſaurizabit ſuper illum ſcientiam
& intellectum juſtitiæ. * Si autem aberraverit,
derelinquet eum, & tradet eum in manus ini-
mici ſui. * Fili conſerva tempus, & devita à
malo. * Pro anima tua ne confundaris dicere
verum. * Eſt enim confuſio adducens pecca-
tum, & eſt confuſio adducens gloriam & gra-
tiam. * Ne accipias faciem adverſus faciem
tuam, nec adverſus animam tuam menda-
cium. * Ne reverearis proximum tuum in caſu
ſuo: * nec retineas verbum in tempore ſalutis.
Non abſcondas ſapientiam tuam in decore
ſuo: * In lingua enim ſapientia dignoſcitur: &
ſenſus & ſcientia, & doctrina in verbo ſenſati,
& firmamentum in operibus juſtitiæ. * Non
contradicas verbo veritatis ullo modo, &
de mendacio ineruditionis tuæ confundere.
* Non confundaris confiteri peccata tua, &
ne ſubjicias te omni homini pro peccato.
* Noli reſiſtere contra faciem potentis, nec
coneris contra ictum fluvii. * Pro juſtitia
agonizare pro anima tua, & uſque ad mortem

certa pro juſtitia, & Deus expugnabit pro t
inimicos tuos. * Noli citatus eſſe in lingu
tua; & inutilis, & remiſſus in operibus tuis
* Noli eſſe ſicut leo in domo tua, everten
domeſticos tuos, & opprimens ſubjectos tibi
* Non ſit porrecta manus tua ad accipiendum
& ad dandum collecta.

CAPUT V.

*Non permanendum in peccato ob confiden-
tiam divitiarum, juventutis, fortitudinis, au
miſericordiæ Domini: ne ſis vagus, ſed firmu
& manſuetus in via Domini, & cordatus i
verbis: ne ſis ſuſurro aut bilinguis.*

NOli attendere ad poſſeſſiones iniquas, &
ne dixeris: Eſt mihi ſufficiens vita: nihi
enim proderit in tempore vindictæ & obdu
ctionis. * Ne ſequaris in fortitudine tua con
cupiſcentiam cordis tui: * & ne dixeris: Quo-
modo potui? aut quis me ſubjiciet propter fa-
cta mea? Deus enim vindicans vindicabit
* Ne dixeris: Peccavi, & quid mihi accidi
triſte? Altiſſimus eſt enim patiens redditor
* De propitiato peccato noli eſſe ſine metu
neque adjicias peccatum ſuper peccatum. * E
ne dicas: Miſeratio Domini magna eſt, mul-
titudinis peccatorum meorum miſerebitur
† *Prov.* * † Miſericordia enim & ira ab illo cito pro-
10. *a.* 4. ximant, & in peccatores reſpicit ira illius
* Non tardes converti ad Dominum, & ne
differas de die in diem. * ſubito enim venie
ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te
† *Prov.* * † Noli anxius eſſe in divitiis injuſtis: non
11. enim proderunt tibi in die obductionis & vin-
d. 28. dictæ. * Non ventiles te in omnem ventum,
& non eas in omnem viam. ſic enim omnis
peccator probatur in duplici lingua. * Eſto
firmus in via Domini, & in veritate ſenſus tui

& ſcien-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

& ſcientia, & proſequatur te verbum pacis & iuſtitiæ. * Eſto manſuetus ad audiendum verbum, ut intelligas: & cum ſapientia proferas reſponſum verum. * Si eſt tibi intellectus, reſponde proximo: ſin autem, ſit manus tua ſuper os tuum, ne capiaris in verbo indiſciplinato, & confundaris. * Honor & gloria in ſermone ſenſati, lingua vero imprudentis ſubverſio eſt ipſius. * Non appelleris ſuſurro, & lingua tua ne capiaris, & confundaris. * Super furem enim eſt confuſio & pœnitentia, & denotatio peſſima ſuper bilinguem: ſuſurratori autem odium, & inimicitia, & contumelia. * Iuſtifica puſillum, & magnum ſimiliter.

CAPUT VI.

Proximi dilectionem repellunt, improperium, invidia, ac ferocitas: quam juvant dulcedo in verbis & pacifica converſatio: multiplices ſunt amici, ſed verus amicus non poteſt ſatis æſtimari: quantum diligenda & conſervanda ſit ſapientia: quærenda eſt prudentium ſocietas, & ſervanda Dei præcepta.

NOli fieri pro amico inimicus proximo: improperium enim & contumeliam malus hereditabit, & omnis peccator invidus & bi-
linguis. * † Non te extollas in cogitatione † *Rom.*
animæ tuæ velut taurus: ne forte elidatur vir- 12.
tus tua per ſtultitiam, & * folia tua comedat, & *d.* 16.
fructus tuos perdat, & relinquaris velut li- *Phil.* 2.
gnum aridum in eremo. * Anima enim ne- *a.* 3.
quam diſperdet qui ſe habet, & in gaudium inimicis dat illum, & deducet in ſortem impiorum. * Verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos: & lingua eucharis in bono homine abundat. * Multi pacifici ſint tibi, & conſiliarius ſit tibi unus de mille. * Si poſſides amicum, in tentatione poſſide eum, & ne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

facile credas ei. * Eſt enim amicus ſecundum
tempus ſuum, & non permanebit in die tribu-
lationis. * Et eſt amicus, qui convertitur ad
inimicitiam: & eſt amicus qui odium & rixam
& convitia denudabit. *Eſt autem amicus ſo-
cius menſæ, & non permanebit in die neceſſi-
tatis. * Amicus ſi permanſerit fixus, erit tibi
quaſi coæqualis, & in domeſticis tuis fiducia-
liter aget: * ſi humiliaverit ſe contra te, & a
facie tua abſconderit ſe, unanimem habebis
amicitiam bonam. * Ab inimicis tuis ſepara-
re, & ab amicis tuis attende. * Amicus fidelis
protectio fortis: qui autem invenit illum, in-
venit theſaurum. * Amico fideli nulla eſt
comparatio, & non eſt digna ponderatio auri
& argenti contra bonitatem fidei illius.*Ami-
cus fidelis, medicamentum vitæ & immorta-
litatis: & qui metuunt Dominum, invenient
illum. * Qui timet Deum, æque habebit ami-
citiam bonam: quoniam ſecundum illum erit
amicus illius. * Fili à juventute tua excipe do-
ctrinam, & uſq; ad canos invenies ſapientiam.
*Quaſi is qui arat, & ſeminat, accede ad eam,
& ſuſtine bonos fructus illius. * in opere enim
ipſius exiguum laborabis, & cito edes de gene-
rationibus illius.*Quam aſpera eſt nimium ſa-
pientia indoctis hominibus, & non permane-
bit in illa excors.* Quaſi lapidis virtus proba-
tio erit in illis, & non demorabuntur projice-
re illam.* Sapientia enim doctrinæ ſecundum
nomen eſt ejus, & non eſt multis manifeſta,
quibus autem cognita eſt, permanet uſque ad
conſpectum Dei. * Audi fili, & accipe conſi-
lium intellectus, & ne abjicias conſilium
meum. * Injice pedem tuum in compedes il-
lius, & in torques illius collum tuum: *ſubji-
ce humerum tuum, & porta illam, & ne ace-
dieris vinculis ejus. * In omni animo tuo ac-
cede

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

cede ad illam, & in omni virtute tua conſerva vias ejus. * Inveſtiga illam, & manifeſtabitur tibi, & continens factus ne derelinquas eam: * in noviſſimis enim invenies requiem in ea, & convertetur tibi in oblectationem. * Et erunt tibi compedes ejus in protectionem fortitudinis, & baſes virtutis, & torques illius in ſtolam gloriæ: * decor enim vitæ eſt in illa, & vincula illius alligatura ſalutaris. * Stolam gloriæ indues eam, & coronam gratulationis ſuperpones tibi. * Fili, ſi attenderis mihi, diſces: & ſi accommodaveris animum tuum, ſapiens eris. * Si inclinaveris aurem tuam, excipies doctrinam: & ſi dilexeris audire, ſapiens eris. * † In multitudine preſbyterorum prudentium ſta, & ſapientiæ illorum ex corde conjungere; ut omnem narrationem Dei poſſis audire, & proverbia laudis non effugiant à te. * Et ſi videris ſenſatum, evigila ad eum, & gradus oſtiorum illius exterat pes tuus. * † Cogitatum tuum habe in præceptis Dei, & in mandatis illius maxime aſſiduus eſto: & ipſe dabit tibi cor, & concupiſcentia ſapientiæ dabitur tibi.

† *Inf.* 8.*a*.9.

† *Pſal.* 1.*a*.2.

CAPUT VII.

Abſtinendum à malis: vetantur ambitio, præſumptio, puſillanimitas, mendacium, verboſitas coram presbyteris, & præſumptio in oblationibus: laus agriculturæ, bonæ mulieris & ſervi frugi: parentes filios erudiant, & filias elocent: filii honorent parentes: Deus ac ſacerdotes ipſius honorandi: ad opera miſericordiæ hortatur, & ad memoriam noviſſimorum.

NOli facere mala, & non te apprehendent. * Diſcede ab iniquo, & deficient mala abs te. * Fili, non ſemines mala in ſulcis injuſtitiæ, & non metes ea in ſeptuplum. * Noli quærere

rere à domino ducatum, neque à rege cathe-
† *Pſal.* dram honoris.*† Non te juſtifices ante Deum,
142. quoniam agnitor cordis ipſe eſt: & penes re-
Eccl. gem noli velle videri ſapiens. * Noli quærere
7. c. 17. fieri judex, niſi valeas virtute irrumpere ini-
Iob 9. quitates: ne forte extimeſcas faciem potentis,
a. 1. & ponas ſcandalum in æquitate tua. * Non
c. 20. pecces in multitudinem civitatis, nec te im-
Luc. 18. mittas in populum, * ‡ neque alliges duplicia
b. 11. peccata: nec enim in uno eris immunis.* No-
‡ *Inf.* li eſſe puſillanimis in animo tuo: * exorare, &
12. a. 3. facere eleemoſynam ne deſpicias. * Ne dicas:
In multitudine munerum meorum reſpiciet
Deus, & offerente me Deo altiſſimo munera
mea ſuſcipiet. * Non irrideas hominem in
† 1 *Reg.* amaritudine animæ: † eſt enim qui humiliat &
2. b. 7. exaltat, circumſpector Deus.* Noli arare men-
dacium adverſus fratrem tuum: neque in ami-
cum ſimiliter facias.* Noli velle mentiri omne
mendacium: aſſiduitas enim illius non eſt bo-
na. * Noli verboſus eſſe in multitudine preſ-
byterorum, & non iteres verbum in oratione
tua. * Non oderis laborioſa opera, & ruſtica-
tionem creatam ab Altiſſimo. * Non te repu-
tes in multitudine indiſciplinatorum. * Me-
mento iræ, quoniam non tardabit. * Humilia
valde ſpiritum tuum: quoniam vindicta carnis
impii, ignis & vermis. * Noli prævaricari in
amicum pecuniam differentem, neque fratrem
chariſſimum auro ſpreveris. * Noli diſcedere à
muliere ſenſata & bona, quam ſortitus es in
timore Domini: gratia enim verecundiæ il-
† *Levit.* lius ſuper aurum.* † Non lædas ſervum in ve-
19. ritate operantem, neque mercenarium dantem
c. 13. animam ſuam. * Servus ſenſatus ſit tibi dile-
ctus quaſi anima tua, non defraudes illum li-
bertate, neque inopem derelinquas illum.
* Pecora tibi ſunt? attende illis: & ſi ſunt uti-
lia,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

lia, perſeverent apud te. * Filii tibi ſunt? eru-
di illos, & curva illos à pueritia illorum. * Fi-
liæ tibi ſunt ? ſerva corpus illarum , & non
oſtendas hilarem faciem tuam ad illas. * Tra-
de filiam , & grande opus feceris, & homini
28 ſenſato da illam.* Mulier ſi eſt tibi ſecundum
animam tuam , non projicias illam: & odibi-
29 li non credas te. In toto corde tuo * † honora † *Tob.*
patrem tuum , & gemitus matris tuæ ne obli- 4. *a.* 3.
30 viſcaris : * memento quoniam niſi per illos
natus non fuiſſes:& retribue illis, quomodo &
31 illi tibi. * In tota anima tua time Dominum,
32 & ſacerdotes illius ſanctifica. * In omni vir-
tute tua dilige eum qui te fecit : & miniſtros
33 ejus ne derelinquas. * † Honora Deum ex to- † *Deut.*
ta anima tua , & honorifica ſacerdotes , & 12.
34 propurga te cum brachiis. * Da illis partem, *c.* 18.
† ſicut mandatum eſt tibi , primitiarum & † *Levit.*
purgationis: & de negligentia tua purga te cum 2. *a.* 1.
35 paucis. * Datum brachiorum tuorum & ſacri- *Num.*
ficium ſanctificationis offeres Domino , & 18.
36 initia ſanctorum: * & pauperi porrige manum *b.* 15.
tuam , ut perficiatur propitiatio & benedictio
37 tua. * Gratia dati in conſpectu omnis viven-
38 tis, & mortuo non prohibeas gratiam. * Non † *Rom.*
deſis plorantibus in conſolatione , & cum lu- 12.
39 gentibus ambula. * † Non te pigeat viſitare *c.* 15.
infirmum : ex his enim in dilectione firmabe- *Matth.*
40 ris. * In omnibus operibus tuis memorare no- 25.
viſſima tua, & in æternum non peccabis. *d.* 36.

Ca-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPVT VIII.

Non contendendum cum potente , locuplete, linguato, indocto : non deſpiciendus pœnitens, nec ſenex: de mortuo inimico ne gaudeas: audiendi ſeniores, arguendi peccatores & contumelioſi: fœnerari: ſpondere: contra judicem: cum iracundo: cum fatuis: cum extraneo.

† *Matt.* NOn litiges cum homine potente , ne forte
incidas in manus illius. * † Non conten-
15. das cum viro locuplete,ne forte contra te con-
e. 25. ſtituat litem tibi. * ‡ multos enim perdidit
‡ *Inf.* aurum & argentum , & uſque ad cor regum
31. *a.* 9. extendit & convertit. * Non litiges cum ho-
mine linguato , & non ſtrues in ignem illius
ligna. * Non communices homini indocto,
ne male de progenie tua loquatur.* Ne deſpi-
† *Gal.* cias hominem avertentem ſe à peccato , † ne-
6. *a.* 1. que improperes ei. memento quoniam omnes
2 *Cor.* in correptione ſumus. * ‡ Ne ſpernas homi-
2. *b.* 6. nem in ſua ſenectute : etenim ex nobis ſene-
‡ *Lev.* ſcunt. * Noli de mortuo inimico tuo gaudere:
19. ſciens quoniam omnes morimur , & in gau-
g. 36. dium nolumus venire. * † Ne deſpicias
† *Sup.* narrationem preſbyterorum ſapientium , &
6. *d.* 34. in proverbiis eorum converſare. * ab ipſis
enim diſces ſapientiam , & doctrinam intellectus , & ſervire magnatis ſine querela. * Non te prætereat narratio ſeniorum: ipſi enim didicerunt à patribus ſuis: * quoniam ab ipſis diſces intellectum , & in tempore neceſſitatis dare reſponſum. * Non incendas carbones peccatorum arguens eos, & ne incendaris flamma ignis peccatorum illorum. * Ne contra faciem ſtes contumelioſi, ne
† *Inf.* ſedeat quaſi inſidiator ori tuo. * † Noli fœne-
29. *a.* 4. rari homini fortiori te: quod ſi fœneraveris, quaſi perditum habe. * Non ſpondeas ſuper virtu-

virtutem tuam : quod ſi ſpoponderis, quaſi re-
7 ſtituens cogita. *Non judices contra judicem:
quoniam ſecundum quod juſtum eſt, judicat.
8 * † Cum audace non eas in via, ne forte gra- † Gen.
vet mala ſua in te: ipſe enim ſecundum volun- 4. b. 8.
tatem ſuam vadit, & ſimul cum ſtultitia il-
9 lius peries. *† Cum iracundo non facias rixam, † Prov.
& cum audace non eas in deſertum: quoniam 22.
quaſi nihil eſt ante illum ſanguis, & ubi non d. 24.
0 eſt adjutorium, elidet te. * Cum fatuis con-
ſilium non habeas : non enim poterunt dilige-
1 re niſi quæ eis placent. * Coram extraneo ne
facias conſilium : neſcis enim quid pariet.
2 * Non omni homini cor tuum manifeſtes: ne
forte inferat tibi gratiam falſam, & convitie-
tur tibi.

CAPUT IX.

Quam ſit prudenter cum mulieribus agendum, & quam ſit ſocietas & affectus earum viris periculoſa : amicus antiquus ſervandus : peccatoris gloria non zelanda : abſis ab homine poteſtatem occidendi habente: cum ſapientibus tractandum, & Deus præ oculis habendus.

1 A NOn zeles mulierem ſinus tui, ne oſtendat
ſuper te malitiam doctrinę nequam. *Non
2 des mulieri poteſtaté animæ tuæ, ne ingredia- † Gen.
3 tur in virtutem tuam, & confundaris. *Ne re- 6. a. 2.
ſpicias mulierem multivolam: ne forte incidas ‡ Prov.
4 in laqueos illius. * Cum ſaltatrice ne aſſiduus 5. a. 2.
ſis : nec audias illam, ne forte pereas in effica- † Matt.
5 cia illius. * † Virginem ne conſpicias, ne forte 5. c. 28.
6 ſcandalizeris in decore illius. * ‡ Ne des for- Gen.
nicariis animam tuam in ullo, ne perdas te, & 34. a. 2.
7 hereditatem tuam.* Noli circumſpicere in vi- 2 Reg.
cis civitatis, nec oberraveris in plateis illius. 11. a. 4.
8 * † Averte faciem tuam à muliere compta, & & 13.
9 ne circumſpicias ſpeciem alienam. * propter a. 1.
ſpeciem

ſpeciem mulieris multi perierunt: & ex hoc concupiſcentia quaſi ignis exardeſcit. * Omnis mulier, quæ eſt fornicaria, quaſi ſtercus in via conculcabitur. * Speciem mulieris alienæ multi admirati, reprobi facti ſunt, colloquium enim illius quaſi ignis exardeſcit. * Cum aliena muliere ne ſedeas omnino, nec accumbas cum ea ſuper cubitum: *& non alterceris cum illa in vino, ne forte declinet cor tuum in illam, & ſanguine tuo labaris in perditionem. * Ne derelinquas amicum antiquum: novus enim non erit ſimilis illi. *Vinum novũ, amicus novus: veteraſcet, & cum ſuavitate bibes

† *Iudi.* illud. * † Non zeles gloriam & opes peccato-

9. a. 4. ris: non enim ſcis quæ futura ſit illius ſubver-

2 *Reg.* ſio. * Non placeat tibi injuria injuſtorum,

15. ſciens quoniam uſque ad inferos non placebit

a. 10. impius.* Longe abeſto ab homine poteſtatem habente occidendi, & non ſuſpicaberis timorem mortis. * & ſi acceſſeris ad illum, noli aliquid committere, ne forte auferat vitam tuam. * Communionem mortis ſcito: quoniam in medio laqueorum ingredieris, & ſuper dolentium arma ambulabis. * Secundum virtutem tuam cave te à proximo tuo, & cum ſapientibus & prudentibus tracta. * Viri juſti ſint tibi convivæ, & in timore Dei ſit tibi gloriatio, * & in ſenſu ſit tibi cogitatus Dei, & omnis enarratio tua in præceptis Altiſſimi. * In manu artificum opera laudabuntur, & princeps populi in ſapientia ſermonis ſui, in ſenſu vero ſeniorum verbum. * Terribilis eſt in civitate ſua homo linguoſus: & temerarius in verbo ſuo odibilis erit.

CA-

CAPVT X.

Sapiens judex, utilis: inſipiens, pernicioſus: rectorem ſubditi imitantur: omnia in manu Dei: injuriæ obliviſcendum: deteſtatio ſuperbiæ, injuſtitiæ, contumeliæ, avaritiæ: homo brevis vitæ poſt mortem vermis: diſceſſus a Deo cauſa eſt ſuperbiæ: gentes ob ſuperbiam à Deo perditæ: laus timoris Dei: non deſpiciendus pauper juſtus, nec dives peccator honorandus: anima in manſuetudine ſervanda.

1 IVdex ſapiens judicabit populum ſuum, &
2 principatus ſenſati ſtabilis erit. * † Secun- † *Prov.*
A dum judicem populi, ſic & miniſtri ejus: 29.
& qualis rector eſt civitatis, tales & inhabi- *b.* 12.
3 tantes in ea. * † Rex inſipiens perdet populum † 3 *Reg.*
ſuum: & civitates inhabitabuntur per ſenſum 12.
4 potentium. * In manu Dei poteſtas terræ: & *b.* 13.
utilem rectorem ſuſcitabit in tempus ſuper il-
5 lam. * In manu Dei proſperitas hominis, &
ſuper faciem ſcribæ imponet honorem ſuum.
6 * Omnis injuriæ proximi ne memineris, † & † *Lev.*
7 nihil agas in operibus injuriæ. * Odibilis co- 19.
ram Deo eſt & hominibus ſuperbia: & execra- *c.* 17.
8 bilis omnis iniquitas gentium. * † Regnum à † *Dan.*
gente in gentem transfertur propter injuſtitias, 4. *c.* 14.
& injurias, & contumelias, & diverſos dolos.
9 * Avaro autem nihil eſt ſceleſtius. Quid ſu-
10 perbit terra & cinis?* Nihil eſt iniquius quam
B amare pecuniam. hic enim & animam ſuam
venalem habet: quoniam in vita ſua projecit
11 intima ſua. * Omnis potentatus brevis vita.
12 Languor prolixior gravat medicum.* Brevem
languorem præcidit medicus: ſic & rex hodie
13 eſt & cras morietur. * Cum enim morietur
homo, hereditabit ſerpentes, & beſtias, &
14 vermes. * Initium ſuperbiæ hominis, apoſta-
15 tare à Deo: * quoniam ab eo, qui fecit illum,
receſſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

receſſit cor ejus. quoniam initium omnis pec-
cati eſt ſuperbia: qui tenuerit illam, adimple-
bitur maledictis, & ſubvertet eum in finem.
* Propterea exhonoravit Dominus conventus
malorum, & deſtruxit eos uſque in finem.
* Sedes ducum ſuperborum deſtruxit Deus, &
ſedere fecit mites pro eis. * Radices gentium
ſuperbarum areſecit Deus, & plantavit humi-
les ex ipſis gentibus. * Terras gentium evertit
Dominus, & perdidit eas uſque ad fundamen-
tum. * areſecit ex ipſis, & diſperdidit eos, &
ceſſare fecit memoriam eorum à terra. * Me-
moriam ſuperborum perdidit Deus, & reli-
quit memoriam humilium ſenſu. * Non eſt
creata hominibus ſuperbia, neque iracundia
nationi mulierum. * Semen hominum hono-
rabitur hoc, quod timet Deum: ſemen autē hoc
exhonorabitur, quod præterit mandata Domi-
ni. * In medio fratrū rector illorum in honore:
& qui timent Dominum, erunt in oculis illius.
* Gloria divitum, honoratorum, & paupe-
rum, timor Dei eſt: * noli deſpicere hominem
juſtum pauperem, & noli magnificare virum
peccatorem divitem. * Magnus, & judex, &
potens eſt in honore: & non eſt major illo,
† Prov. qui timet Deum. * † Servo ſenſato liberi ſer-
17.a.2. vient: ‡ & vir prudens & diſciplinatus non
‡ 2 Reg. murmurabit correptus, & inſcius non hono-
12. rabitur. * Noli extollere te in faciendo opere
c. 13. tuo, & noli cunctari in tempore anguſtiæ.
† Prov. * † Melior eſt qui operatur, & abundat in om-
12.b.9. nibus, quam qui gloriatur, & eget pane. * Fi-
li in manſuetudine ſerva animam tuam, & da
illi honorem ſecundum meritum ſuum. * Pec-
cantem in animam ſuam quis juſtificabit? &
quis honorificabit exhonorantem animam
ſuam? * Pauper gloriatur per diſciplinam &
timorem ſuum: & eſt homo qui honorifica-
tur

tur propter ſubſtantiam ſuam. * Qui autem
gloriatur in paupertate, quanto magis in ſub-
ſtantia? & qui gloriatur in ſubſtantia, pauper-
tatem vereatur.

CAPUT XI.

Sapientia humiliati: ex ſpecie nemo judicandus: de veſtitu & honore non gloriandum: de re interrogandum ante judicium: non cumulanda temporalia, nec in illis fidendum aut gloriandum: bona & mala à Deo: & bonorum & malorum memor ſis: in domum non quivis inducendus, & ab inſidiis doloſi cavendum.

1 SApientia humiliati exaltabit caput illius, *Gen.*
A & in medio magnatorum conſedere illum 41. *a.* 4.
2 faciet. * Non laudes virum in ſpecie ſua, ne- *Dan.*
3 que ſpernas hominem in viſu ſuo. * Brevis in 6. *a.* 3.
volatilibus eſt apis, & initium dulcoris habet *Ioan.*
4 fructus illius. * † In veſtitu ne glorieris um- 7. *c.* 18.
quam, nec in die honoris tui extollaris: quo- † *Actor.*
niam mirabilia opera Altiſſimi ſolius, & glo- 12.
rioſa, & abſconſa, & inviſa opera illius. *d.* 21.
5 * Multi tyranni ſederunt in throno, & inſu- 22.
6 ſpicabilis portavit diadema. * † Multi poten- † 1 *Reg.*
tes oppreſſi ſunt valide, & glorioſi traditi ſunt 15.
7 in manus alterorum. * Priuſquam interroges, *f.* 28.
ne vituperes quemquam: & cum interrogave- *Eſth.* 6.
8 ris, corripe juſte. * ‡ Priuſquam audias, ne *b.* 7.
reſpondeas verbum: & in medio ſermonum ‡ *Prov.*
9 ne adjicias loqui. * De ea re, quæ te non mo- 18.
B leſtat, ne certeris: & in judicio peccantium ne *c.* 13.
10 conſiſtas. * Fili ne in multis ſint actus tui: &
† ſi dives fueris, non eris immunis à delicto. † 1 *Tim.*
ſi enim ſecutus fueris, non apprehendes: & non 6. *b.* 9.
11 effugies, ſi præcucurreris. * † Eſt homo labo- † *Prov.*
rans, & feſtinans, & dolens impius, & tanto 10.
12 magis non abundabit. * Eſt homo marcidus *c.* 23.
egens recuperatione, plus deficiens virtute, & *Iob* 42.
13 abundans paupertate: * & oculus Dei reſpexit *c.* 10.
illum

illum in bono, & erexit eum ab humilitate
ipſius, & exaltavit caput ejus: & mirati ſunt
† Job in illo multi, & honoraverunt Deum.* †Bona
1.c.21. & mala, vita & mors, paupertas & honeſtas
à Deo ſunt.* Sapientia & diſciplina, & ſcien-
tia legis apud Deum. Dilectio, & viæ bono-
rum apud ipſum.* Error & tenebræ peccato-
ribus concreata ſunt, qui autem exultant in
malis, conſeneſcunt in malo. * Datio Dei
permanet juſtis, & profectus illius ſucceſſus
habebit in æternum. * Eſt qui locupletatur
parce agendo, & hæc eſt pars mercedis illius.
† Luc. * in eo quod dicit: † Inveni requiem mihi, & 18
12. nunc manducabo de bonis meis ſolus: * & 19
c. 19. neſcit quod tempus præteriet, & mors appro- 20
pinquet, & relinquat omnia aliis, & morie-
tur. * Sta in teſtamento tuo, & in illo collo- 21
quere, & in opere mandatorum tuorum ve-
teraſce.*Ne manſeris in operibus peccatorum. 22
Confide autem in Deo, & mane in loco tuo.
* Facile eſt enim in oculis Dei ſubito honeſta- 23
re pauperem. * Benedictio Dei in mercedem 24
juſti feſtinat, & in hora veloci proceſſus illius
fructificat. * Ne dicas: Quid eſt mihi opus, & 25
quæ erunt mihi ex hoc bona? * Ne dicas: 26
Sufficiens mihi ſum: & quid ex hoc peſſima-
† Inf. bor?* † In die bonorum ne immemor ſis ma- 27
18. lorum: & in die malorum ne immemor ſis
d. 25. bonorum: * quoniam facile eſt coram Deo 28
in die obitus retribuere unicuique ſecundum
vias ſuas. * Malitia horæ oblivionem facit 29
luxuriæ magnæ, & in fine hominis denudatio D
operum illius. * Ante mortem ne laudes ho- 30
minem quemquam, quoniam in filiis ſuis
agnoſcitur vir. * Non omnem hominem in- 31
ducas in domum tuam: multæ enim ſunt inſi-
diæ doloſi. * Sicut enim eructant præcordia 32
fœtentium, & ſicut perdix inducitur in ca-
veam,

veam, & ut caprea in laqueum: ſic & cor ſuper-
borum, & ſicut proſpector videns caſum pro-
ximi ſui. * Bona enim in mala convertens in-
ſidiatur, & in electis imponet maculam. * A
ſcintilla una augetur ignis, & ab uno doloſo
augetur ſanguis: homo vero peccator ſanguini
inſidiatur. * Attende tibi à peſtifero, fabricat
enim mala: ne forte inducat ſuper te ſubſan-
nationem in perpetuum. * Admitte ad te alie-
nigenam, & ſubvertet te in turbine, & aliena-
bit te à tuis propriis.

CAPUT XII.

Benefaciendum juſto: impii vero & peccatores non ſuſcipiendi: difficile eſt amicos ab inimicis dignoſcere, nec inimicis umquam fidendum, quantumvis amicitiam ſimulent.

1 SI benefeceris, ſcito cui feceris, & erit gra-
2 tia in bonis tuis multa. * Bene fac juſto, &
A invenies retributionem magnam: & ſi non ab
3 ipſo, certe à Domino. * Non eſt enim ei bene
qui aſſiduus eſt in malis, & eleemoſynas non
danti: quoniam & Altiſſimus odio habet pec-
4 catores, & miſertus eſt pœnitentibus. * † Da † *Gal.*
miſericordi, & ne ſuſcipias peccatorem: & *6. b.* 10.
impiis & peccatoribus reddet vindictam, cu-
5 ſtodiens eos in diem vindictæ. * Da bono, &
6 non receperis peccatorem. * Bene fac humili,
& non dederis impio: prohibe panes illi dari,
7 ne in ipſis potentior te ſit: * nam dupli-
B cia mala invenies in omnibus bonis, quæ-
cumque feceris illi: quoniam & Altiſſimus
odio habet peccatores, & impiis reddet vin-
8 dictam. * Non agnoſcetur in bonis amicus,
9 & non abſcondetur in malis inimicus. * In bo-
nis viri, inimici illius in triſtitia: & in malitia
10 illius, amicus agnitus eſt. * Non credas ini-
mico tuo in æternum: ſicut enim æramen-
tum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

tum, æruginat nequitia illius: * & ſi humilia-
tus vadat curvus, adjice animum tuum, & cu-
ſtodi te ab illo. * Non ſtatuas illum penes te,
nec ſedeat ad dexteram tuam, ne forte conver-
ſus in locum tuum, inquirat cathedram tuam:
& in noviſſimo agnoſcas verba mea, & in
ſermonibus meis ſtimuleris. * Quis miſerebi-
tur incantatori à ſerpente percuſſo, & omni-
bus, qui appropiant beſtiis? & ſic qui comi-
tatur cum viro iniquo, & obvolutus eſt in
peccatis ejus. * Vna hora tecum permanebit:
† *Ier.* ſi autem declinaveris, non ſupportabit. * † In
41.b.6. labiis ſuis indulcat inimicus: & in corde ſuo
inſidiatur ut ſubvertat te in foveam. *In oculis
ſuis lacrymatur inimicus: & ſi invenerit tem-
pus, non ſatiabitur ſanguine: * & ſi incurre-
rint tibi mala, invenies eum illic priorem.
* In oculis ſuis lacrymatur inimicus, & quaſi
adjuvans ſuffodiet plantas tuas. * Caput ſuum
movebit, & plaudet manu, & multa ſuſurrans
commutabit vultum ſuum.

CAPVT XIII.

Perículoſa ſunt conſortia cum ſuperbo, divi-te, & potentiore: dilige Deum ac proximum: non convenit diviti cum paupere, & hoc deſpecto ille honoratur.

† *Deut.* QVi tetigerit picem, inquinabitur ab ea: † & 1
7.a.2. qui communicaverit ſuperbo, induet ſu- A
perbiam. * Pondus ſuper ſe tollet, qui hone- 2
ſtiori ſe communicat. Et ditiori te ne ſocius
fueris. *Quid communicabit cacabus ad ollá? 3
quando enim ſe colliſerint, confringetur. *Di- 4
ves injuſte egit, & fremet: pauper autem læ-
ſus tacebit. * Si largitus fueris, aſſumet te: & 5
ſi non habueris, derelinquet te. * Si habes, 6
convivet tecum, & evacuabit te, & ipſe non
dolebit ſuper te. * Si neceſſarius illi fueris, 7
ſup-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ſupplantabit te, & ſubridens ſpem dabit, nar-
rans tibi bona, & dicet: Quid opus eſt tibi?
* Et confundet te in cibis ſuis, donec te exina-
niat bis, & ter: & in noviſſimo deridebit te:
& poſtea videns derelinquet te, & caput ſuum
movebit ad te. * Humiliare Deo, & expecta
manus ejus. * Attende ne ſeductus in ſtultitiam
humilieris. * Noli eſſe humilis in ſapientia
3 tua, ne humiliatus in ſtultitiam ſeducaris.
* Advocatus à potentiore diſcede: ex hoc
enim magis te advocabit. * Ne improbus ſis,
ne impingaris: & ne longe ſis ab eo, ne eas in
oblivionem. * Ne retineas ex æquo loqui cum
illo: nec credas multis verbis illius, ex multa
enim loquela tentabit te, & ſubridens interro-
gabit te de abſconditis tuis. * Immitis animus
illius conſervabit verba tua: & non parcet de
5 malitia, & de vinculis. * Cave tibi, & atten-
de diligenter auditui tuo: quoniam cum ſub-
7 verſione tua ambulas. * Audiens vero illa quaſi
8 in ſomnis vide, & vigilabis. * Omni vita tua
dilige Deum, & invoca illum in ſalute tua.
9 * Omne animal diligit ſimile ſibi: ſic & om-
nis homo proximum ſibi. * Omnis caro ad ſi-
milem ſibi conjungetur, & omnis homo ſimi-
1 li ſui ſociabitur. * † Si communicabit lupus † 2 Cor.
2 agno aliquando, ſic peccator juſto. * Quæ 6. c. 14.
communicatio ſancto homini ad canem? aut
3 quæ pars diviti ad pauperem? * Venatio leonis,
onager in eremo: ſic & paſcua divitum ſunt
4 pauperes. * Et ſicut abominatio eſt ſuperbo
5 humilitas: ſic & execratio divitis pauper. * Di-
ves commotus confirmatur ab amicis ſuis: hu-
milis autem cum ceciderit, expelletur & à no-
6 tis. * Diviti decepto multi recuperatores: lo-
cutus eſt ſuperba, & juſtificaverunt illum.
7 * humilis deceptus eſt, inſuper & arguitur: lo-
8 cutus eſt ſenſate, & non eſt datus ei locus. * Di-

ves

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ves locutus eſt, & omnes tacuerunt, & verbum
illius uſque ad nubes perducent. * Pauper lo-
cutus eſt, & dicunt: Quis eſt hic? & ſi offen-
derit, ſubvertent illum. * Bona eſt ſubſtantia,
cui non eſt peccatum in conſcientia: & ne-
quiſſima paupertas in ore impii. * Cor homi-
nis immutat faciem illius, ſive in bona, ſive in
mala. * Veſtigium cordis boni, & faciem bo-
nam difficile invenies, & cum labore.

CAPUT XIV.

Beatus qui non eſt verbo lapſus: avaro & livido pernicioſæ divitiæ, & de utriuſque miſeriis: de ſubſtantia benefaciendum ante mortem quæ non tardat: de hominis fragilitate: beatus ſapientiæ & juſtitiæ ſtudioſus.

Inf. 19. c. 16. BEatus vir, qui non eſt lapſus verbo ex ore
ſuo, & non eſt ſtimulatus in triſtitia delicti. A
* Felix, qui non habuit animi ſui triſtitiam, 2
& non excidit à ſpe ſua. * Viro cupido & te- 3
naci ſine ratione eſt ſubſtantia, & homini li-
vido ad quid aurum? * Qui acervat ex animo 4
ſuo injuſte, aliis congregat, & in bonis illius
alius luxuriabitur. * Qui ſibi nequam eſt, cui 5
alii bonus erit? & non jucundabitur in bonis
ſuis. * Qui ſibi invidet, nihil eſt illo nequius, 6
& hæc redditio eſt malitiæ illius: * & ſi bene 7
fecerit, ignoranter, & non volens facit: &
in noviſſimo manifeſtat malitiam ſuam.
* Nequam eſt oculus lividi: & avertens faciem 8
ſuam, & deſpiciens animam ſuam. * Inſa- B
tiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis: non 9
ſatiabitur donec conſumat arefaciens animam
ſuam. * Oculus malus ad mala: & non 10
ſatiabitur pane, ſed indigens & in triſti-
tia erit ſuper menſam ſuam. * Fili ſi ha- 11
bes, benefac tecum, & Deo dignas oblatio-
nes offer. * Memor eſto quoniam mors non 12
tardat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

tardat, & teſtamentum inferorum quia de-
monſtratum eſt tibi: teſtamentum enim hujus
mundi, morte morietur. * † Ante mortem † *Sup.*
benefac amico tuo, & ſecundum vires tuas ex- *4. a. 1.*
porrigens da pauperi. * Non defrauderis à die *Tob. 4.*
bono, & particula boni doni non te prætereat. *b. 7.*
* Nonne aliis relinques dolores & labores *Luc. 16.*
tuos in diviſione ſortis? * Da, & accipe, & ju- *b. 9.*
ſtifica animam tuam. * Ante obitum tuum
operare juſtitiam: quoniam non eſt apud in-
feros invenire cibum. * † Omnis caro ſicut † *Iſa.*
fœnum veteraſcet, & ſicut folium fructificans *40. b. 7.*
in arbore viridi. * Alia generantur, & alia *Iac. 1.*
deiiciuntur: ſic generatio carnis & ſanguinis, *b. 10.*
alia finitur, & alia naſcitur. * Omne opus cor- *1 Pet.*
ruptibile in fine deficiet: & qui illud operatur, *1. d. 24.*
ibit cum illo. * Et omne opus electum juſti-
ficabitur: & qui operatur illud, honorabitur
in illo. * † Beatus vir, qui in ſapientia mora- † *Pſal.*
bitur, & qui in juſtitia ſua meditabitur, & in *1. a. 2.*
ſenſu cogitabit circumſpectionem Dei. * Qui
excogitat vias illius in corde ſuo, & in ab-
ſconditis ſuis intelligens, vadens poſt illam
quaſi inveſtigator, & in viis illius conſiſtens:
* qui reſpicit per feneſtras illius, & in januis
audiens: * qui requieſcit juxta domum illius,
& in parietibus illius figens palum ſtatuet ca-
ſulam ſuam ad manus illius, & requieſcent in
caſula illius bona per ævum: * ſtatuet filios
ſuos ſub tegmine illius, & ſub ramis ejus mo-
rabitur. * protegetur ſub tegmine illius à fer-
vore, & in gloria ejus requieſcet.

CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPUT XV.

Beatus qui in timore Dei aptat ſe ad ſapientiam, quam ſtulti & mendaces non aſſequentur peccata Deo non ſunt aſſcribenda, ſed homin qui ab illo conditus eſt libero arbitrio, propoſiti præceptis quæ ſervare poterat: Dei oculis omnia nuda ſunt.

QVi timet Deum, faciet bona: & qu continens eſt juſtitiæ, apprehendet illam, * & obviabit illi quaſi mater honorificata, & quaſi mulier à virginitate ſuſcipiet illum. * Cibabit illum pane vitæ & intellectus. † & aqua ſapientiæ ſalutaris potabit illum: & firmabitur in illo, & non flectetur: * & continebit illum, & non confundetur: & exaltabit illum apud proximos ſuos, * & in medio Eccleſiæ aperiet os ejus, & adimplebit illum ſpiritu ſapientiæ & intellectus, & ſtola gloriæ veſtiet illum. * Iucunditatem & exultationem theſaurizabit ſuper illum, & nomine æterno hereditabit illum. * Homines ſtulti non apprehendent illam, & homines ſenſati obviabunt illi, homines ſtulti non videbunt eam: longe enim abeſt à ſuperbia & dolo. * viri mendaces non erunt illius memores: & viri veraces invenientur in illa, & ſucceſſum habebunt uſque ad inſpectionem Dei. * Non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris: * quoniam à Deo profecta eſt ſapientia. ſapientiæ enim Dei aſtabit laus, & in ore fideli abundabit, * & Dominator dabit eam illi. * Non dixeris: Per Deum abeſt: quæ enim odit ne feceris. * Non dicas: Ille me implanavit: non enim neceſſarii ſunt ei homines impii. * Omne execramentum erroris odit Dominus, & non erit amabile timentibus eum. * Deus ab initio conſtituit hominem, & reliquit illum in

† *Ioan. 4. b. 10.*

manu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

manu conſilii ſui. * Adjecit mandata & præ-
cepta ſua: * † ſi volueris mandata ſervare, † *Matt.*
conſervabunt te, & in perpetuum fidem pla- 19.
citam facere. * Appoſuit tibi aquam & ignem: *c.* 17.
ad quod volueris, porrige manũ tuam. * † Ante
hominem vita & mors, bonum & malum: † *Ier.*
quod placuerit ei, dabitur illi: * quoniam multa 21. *b.* 7.
ſapientia Dei, & fortis in potentia, videns
omnes ſine intermiſſione. * † Oculi Domini † *Pſal.*
ad timentes eum, & ipſe agnoſcit omnem ope- 33.
ram hominis. * Nemini mandavit impie age- *c.* 10.
re, & nemini dedit ſpatium peccandi: * non *Heb.* 4.
enim concupiſcit multitudinem filiorum infi- *c.* 10.
delium & inutilium.

CAPVT XVI.

Non exultandum in filiis impiis: de ira Dei in malos & miſericordia in bonos: magna ſunt operum miſericordiæ merita: Dei cognitioni ac judicio nemo ſe poteſt ſubtrahere, cujus opera ſunt ab homine inſcrutabilia.

NE jucunderis in filiis impiis, ſi multipli-
centur: nec oblecteris ſuper ipſos, ſi non
eſt timor Dei in illis. * Non credas vitæ illo-
rum, & ne reſpexeris in labores eorum. * Me-
lior eſt enim unus timens Deum, quam mille
filii impii. * Et utile eſt mori ſine filiis, quam
relinquere filios impios. * Ab uno ſenſato in-
habitabitur patria, tribus impiorum deſeretur.
* Multa talia vidit oculus meus, & fortiora
horum audivit auris mea. * † In ſynagoga pec- † *Inf.*
cantium exardebit ignis, & in gente incredi- 21.
bili exardeſcet ira. * † Non exoraverunt pro *b.* 10.
peccatis ſuis antiqui gigantes, qui deſtructi † *Gen.*
ſunt confidentes ſuæ virtuti: * & non pepercit 6. *a.* 4.
peregrinationi Lot, & execratus eſt eos præ
ſuperbia verbi illorum. * Non miſertus eſt il-
lis, gentem totam perdens, & extollentem ſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

† *Num.* in peccatis ſuis.* † Et ſicut ſexcenta millia pe-
14. ditum, qui congregati ſunt in duritia cordis
c. 20. ſui: & ſi unus fuiſſet cervicatus, mirum, ſi
& 26. fuiſſet immunis.* miſericordia enim & ira eſt
f. 51. cum illo. Potens exoratio, & effundens iram:
*ſecundum miſericordiam ſuam, ſic correptio
illius hominem ſecundum opera ſua judicat.
* Non effugiet in rapina peccator, & non re-
tardabit ſufferentia miſericordiam facientis.
† *Rom.* * Omnis miſericordia faciet locum † unicui-
2. a. 6. que, ſecundum meritum operum ſuorum, &
ſecundum intellectum peregrinationis ipſius.
* Non dicas: A Deo abſcondar, & ex ſummo
quis mei memorabitur? * In populo magno
non agnoſcar: quæ eſt enim anima mea in tam
immenſa creatura? *Ecce cælum, & cæli cælo-
rum, abyſſus, & univerſa terra, & quæ in eis
ſunt, in conſpectu illius commovebuntur,
* montes ſimul, & colles, & fundamenta ter-
ræ: cum conſpexerit illa Deus, tremore con-
cutientur. * Et in omnibus his inſenſatum eſt
cor: & omne cor intelligitur ab illo: * & vias
illius quis intelligit, & procellam, quam nec
oculus videbit hominis? * Nam plurima illius
opera ſunt in abſconſis: ſed opera juſtitiæ ejus
quis enuntiabit? aut quis ſuſtinebit? Longe
enim eſt teſtamentum à quibuſdam, & inter-
rogatio omnium in conſummatione eſt.* Qui
minoratur corde, cogitat inania: & vir im-
prudens & errans, cogitat ſtulta. * Audi me
fili, & diſce diſciplinã ſenſus, & in verbis meis
attende in corde tuo, * & dicam in æquitate
diſciplinam, & ſcrutabor enarrare ſapientiam:
& in verbis meis attende in corde tuo, & di-
co in æquitate ſpiritus virtutes, quas poſuit
Deus in opera ſua ab initio, & in veritate e-
nuntio ſcientiam ejus. * In judicio Dei opera
ejus ab initio, & ab inſtitutione ipſorum di-
ſtinxit

ſtinxit partes illorum, & initia eorum in gentibus ſuis. * Ornavit in æternum opera illorum, nec eſurierunt, nec laboraverunt, & non deſtiterunt ab operibus ſuis. * Vnuſquiſque proximum ſibi non anguſtiabit uſque in æternum. * Non ſis incredibilis verbo illius. * Poſt hæc Deus in terram reſpexit, & implevit illam bonis ſuis. * Anima omnis vitalis denuntiavit ante faciem ipſius, & in ipſam iterum reverſio illorum.

CAPVT XVII.

Creatio primorum parentum, donaque ipſis collata ac præcepta propoſita, diſtinctio generis humani in varias nationes, quibus rectores præpoſuit, illoſque & ipſorum opera univerſa perpetuo intuetur: virtus eleemoſynæ: exhortatur peccatores ad pœnitentiam, dum ſani ſunt, propoſita Dei miſericordia.

DEus creavit de terra hominem, & ſecundum imaginem ſuam fecit illum. * Et iterum convertit illum in ipſam, & ſecundum ſe veſtivit illum virtute. * Numerum dierum & tempus dedit illi, & dedit illi poteſtatem eorum quæ ſunt ſuper terram. * Poſuit timorem illius ſuper omnem carnem, & dominatus eſt beſtiarum & volatilium. * † Creavit ex ipſo adjutorium ſimile ſibi: conſilium, & linguam, & oculos, & aures, & cor dedit illis excogitandi: & diſciplina intellectus replevit illos. * Creavit illis ſcientiam ſpiritus, ſenſu implevit cor illorum: & mala & bona oſtendit illis. * Poſuit oculum ſuum ſuper corda illorum, oſtendere illis magnalia operum ſuorum. * ut nomen ſanctificationis collaudent; & gloriari in mirabilibus illius, ut magnalia enarrent operum ejus. * Addidit illis diſciplinam, & legem vitæ hereditavit illos.

Gen. 1. d. 27.

† Gen. 2. b. 7. & 5. a. 1.

*Teſtamentum æternum conſtituit cum illis,
& juſtitiam & judicia ſua oſtendit illis. * Et
magnalia honoris ejus vidit oculus illorum, &
honorem vocis audierunt aures illorum, &
dixit illis: Attendite ab omni iniquo. * Et
mandavit illis unicuique de proximo ſuo.
* Viæ illorum coram ipſo ſunt ſemper, non
† *Rom.* ſunt abſconſæ ab oculis ipſius. * † In unam-
13. *a.* 2. quamque gentem præpoſuit rectorem: * & pars
Dei, Iſrael facta eſt manifeſta. * Et omnia
opera illorum velut ſol in conſpectu Dei: &
oculi ejus ſine intermiſſione inſpicientes in
viis eorũ. * Non ſunt abſconſa teſtamenta per
iniquitatem illorum, & omnes iniquitates eo-
† *Inf.* rum in conſpectu Dei. * † Eleemoſyna viri
29. quaſi ſignaculum cum ipſo, & gratiam homi-
b. 16. nis quaſi pupillam conſervabit: * ‡ & po-
‡ *Matt.* ſtea reſurget, & retribuet illis retribu-
25. tionem, unicuique in caput ipſorum, &
c. 35. convertet in interiores partes terræ. * Pœni-
tentibus autem dedit viam juſtitiæ, & confir-
mavit deficientes ſuſtinere, & deſtinavit il-
lis ſortem veritatis. * Convertere ad Domi-
num, & relinque peccata tua: * precare ante
faciem Domini, & minue offendicula. * Re-
vertere ad Dominum, & avertere ab injuſtitia
tua, & nimis odito execrationem: * & co-
gnôſce juſtitias & judicia Dei, & ſta in ſorte
propoſitionis, & orationis altiſſimi Dei. * In
† *Pſal.* partes vade ſæculi ſancti, † cum vivis & dan-
6. *a.* 6. tibus confeſſionem Deo. * Non demoreris in
Iſa. 38. errore impiorum, ante mortem confitere. A
d. 19. mortuo quaſi nihil, perit confeſſio. * Con-
fiteberis vivens, vivus & ſanus confiteberis, &
laudabis Deum, & gloriaberis in miſerationi-
bus illius. * Quam magna miſericordia Do-
mini, & propitiatio illius, convertentibus ad
ſe! * Nec enim omnia poſſunt eſſe in homini-
bus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

bus, quoniam non eſt immortalis filius hominis, & in vanitate malitiæ placuerunt.* Quid lucidius ſole? & hic deficiet. Aut quid nequius quam quod excogitavit caro & ſanguis? & hoc arguetur. * Virtutem altitudinis cæli ipſe conſpicit: & omnes homines terra & cinis.

CAPVT XVIII.

Dei magnalia homini inſcrutabilia: hominis miſeria, & Dei erga illum miſeratio: proximo miſerendum: quomodo infirmus ſe habere debeat: quomodo ſit orandum: conſiderandum Dei judicium, & à propriis concupiſcentiis diſcedendum.

QVi vivit in æternum, creavit omnia ſimul. *Gen. 1.*
Deus ſolus juſtificabitur, & manet invi- *a. 1.*
ctus rex in æternum. * Quis ſufficit enarrare opera illius? * Quis enim inveſtigabit magnalia ejus? * Virtutem autem magnitudinis ejus quis enuntiabit? aut quis adjiciet enarrare miſericordiam ejus? * Non eſt minuere, neque adjicere, nec eſt invenire magnalia Dei.* Cum conſummaverit homo, tunc incipiet: & cum quieverit, aporiabitur. * Quid eſt homo, & quæ eſt gratia illius? & quid eſt bonum, aut
quid nequam illius? * † Numerus dierum ho- *† Pſal.*
minum ut multum centum anni: quaſi gutta *89.*
aquæ maris deputati ſunt: & ſicut calculus *c. 10.*
arenæ, ſic exigui anni in die ævi. * Propter hoc patiens eſt Deus in illis, & effundit ſuper eos miſericordiam ſuam. * Vidit præſumptionem cordis eorum quoniam mala eſt, & cognovit ſubverſionem illorum quoniam nequam eſt. * Ideo adimplevit propitiationem ſuam in illis, & oſtendit eis viam æquitatis. * Miſeratio hominis circa proximum ſuum: miſericordia autem Dei ſuper omnem carnem. * Qui miſericordiam habet, docet, & erudit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

quaſi paſtor gregem ſuum. * Miſeretur exci-
pientis doctrinam miſerationis, & qui feſtinat
in judiciis ejus. * Fili in bonis non des quere-
lam, & in omni dato non des triſtitiam verbi
mali. * Nonne ardorem refrigerabit ros? ſic &
verbum melius, quam datum. * Nonne ecce
verbum ſuper datum bonum? ſed utraque cum
homine juſtificato. * Stultus acriter imprope-
rabit: & datus indiſciplinati tabeſcere facit
oculos. * Ante judicium para juſtitiam tibi,
& antequam loquaris diſce.* Ante languorem
† 1 *Cor.* adhibe medicinam, † & ante judicium inter-
11. roga teipſum, & in conſpectu Dei invenies
d. 28. propitiationem. * Ante languorem humilia
te, & in tempore infirmitatis oſtende conver-
† *Luc.* ſationem tuam.* † Non impediaris orare ſem-
18. *a.* 1. per, & ne verearis uſque ad mortem juſtifica-
1 *Theſſ.* ri: quoniam merces Dei manet in æternum.
5. *d.* 17. * Ante orationem præpara animam tuam: &
† *Sup.* noli eſſe quaſi homo qui tentat Deum: * † Me-
7. *b.* 18. mento iræ in die conſummationis, & tempus
† *Sup.* retributionis in converſatione faciei. * † Me-
11. mento paupertatis in tempore abundantiæ, &
c. 27. neceſſitatum paupertatis in die divitiarum.
* A mane uſque ad veſperam immutabitur
tempus, & hæc omnia citata in oculis Dei.
* Homo ſapiens in omnibus metuet, & in
diebus delictorum attendet ab inertia. * Om-
nis aſtutus agnoſcit ſapientiam, & invenien-
ti eam dabit confeſſionem. * Senſati in verbis
& ipſi ſapienter egerunt: & intellexerunt veri-
tatem & juſtitiam, & impluerunt proverbia
† *Rom.* & judicia. * † Poſt concupiſcentias tuas non
6. *b.* 13. eas, & à voluntate tua avertere. * Si præſtes
& 13. animæ tuæ concupiſcentias ejus, faciet te in
d. 14. gaudium inimicis tuis. * Ne oblecteris in tur-
bis nec in modicis: aſſidua enim eſt commiſſio
illorum. * Ne fueris mediocris in contentione
ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ex fœnore, & eſt tibi nihil in ſacculo: eris
enim invidus vitæ tuæ.

CAPVT XIX.

De vino, luxuria, loquacitate, cito credente, gaudente ſuper iniquitate, odiente correptionem, exultante in malitia, diſcretione in verbis ſervanda, correptione, ficta humilitate, & laude tacentis.

1 OPerarius ebrioſus non locupletabitur: &
A qui ſpernit modica, paulatim decidet.
2 * † Vinum & mulieres apoſtatare faciunt ſa- † Gen.
3 pientes, & arguent ſenſatos: * & qui ſe 19.
jungit fornicariis, erit nequam: putredo g. 33.
& vermes hereditabunt illum, & extolletur 3 Reg.
in exemplum majus, & tolletur de numero 11.a.1.
4 anima ejus. * † Qui credit cito, levis corde † Ioſ.
eſt, & minorabitur: & qui delinquit in ani- 22.
5 mam ſuam, inſuper habebitur. * Qui gaudet c. 11.
iniquitate, denotabitur: & qui odit correptio-
nem, minuetur vita: & qui odit loquacitatem,
6 extinguit malitiam. * Qui peccat in animam
B ſuam, pœnitebit: & qui jucundatur in mali-
7 tia, denotabitur. * Ne iteres verbum nequam
8 & durum, & non minoraberis. * Amico &
inimico noli narrare ſenſum tuum: & ſi eſt
9 tibi delictum, noli denudare. * audiet enim
te, & cuſtodiet te, & quaſi defendens pecca-
10 tum odiet te, & ſic aderit tibi ſemper. * Au-
diſti verbum adverſus proximum tuum? com-
moriatur in te, fidens quoniam non te dirum- † Lev.
11 pet. * A facie verbi parturit fatuus, tamquam 19.
12 gemitus partus infantis. * Sagitta infixa femo- d. 17.
13 ri carnis, ſic verbum in corde ſtulti. * † Cor- Matth.
ripe amicum, ne forte non intellexerit, 18.
& dicat: Non feci: aut ſi fecerit, ne ite- b. 15.
14 rum addat facere. * Corripe proximum, ne Luc. 17.
forte non dixerit: & ſi dixerit, ne forte iteret. a. 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

* Corripe amicum: ſæpe enim fit commiſſio. 15
* Et non omni verbo credas. eſt qui labitur 16
† *Iac.* 3. lingua, ſed non ex animo. * † Quis eſt enim 17
a. 3. qui non deliquerit in lingua ſua? Corripe pro-
ximum antequam commineris.* Et da locum 18
timori Altiſſimi: quia omnis ſapientia timor
Dei, & in illa timere Deum, & in omni ſa-
pientia diſpoſitio legis. * Et non eſt ſapientia 19
nequitiæ diſciplina: & non eſt cogitatus pec-
catorum prudentia. * Eſt nequitia, & in ipſa 20
execratio: & eſt inſipiens qui minuitur ſapien-
tia. * Melior eſt homo, qui minuitur ſapien- 21
tia, & deficiens ſenſu in timore, quam qui
abundat ſenſu, & tranſgreditur legem Altiſſi- 22
mi. * Eſt ſolertia certa, & ipſa iniqua. * Et eſt 23
qui emittit verbum certum enarrans verita- D
tem. Eſt qui nequiter humiliat ſe, & interiora
ejus plena ſunt dolo: * & eſt qui ſe nimium 24
ſubmittit à multa humilitate: & eſt qui incli-
nat faciem ſuam, & fingit ſe non videre quod
ignoratum eſt: * & ſi ab imbecillitate vitium 25
vetetur peccare, ſi invenerit tempus malefa-
ciendi, malefaciet. * Ex viſu cognoſcitur vir, 26
& ab occurſu faciei cognoſcitur ſenſatus.
* Amictus corporis, & riſus dentium, & in- 27
greſſus hominis enuntiant de illo. * Eſt cor- 28
reptio mendax in ira contumelioſi: & eſt judi-
cium, quod non probatur eſſe bonum: & eſt
tacens, & ipſe eſt prudens.

CAPUT XX.

De correptione, & correpti pœnitentia: de tacente, & loquace: de dono ſapientis, & fatui: de falſa promiſſione & mendacio: de ſapiente qui placet magnatis: de donis non accipiendis, & ſapientia abſcondita.

QVam bonum eſt arguere, quam iraſci, & 1
confitentem in oratione non prohibere! A

*Concupiſcentia ſpadonis devirginabit juven-
culam: *ſic qui facit per vim judicium ini-
quum. *Quam bonum eſt correptum mani-
feſtare pœnitentiam! ſic enim effugies volun-
tarium peccatum. *Eſt tacens, qui invenitur
ſapiens: & eſt odibilis, qui procax eſt ad lo-
5 quendum. *Eſt tacens non habens ſenſum lo-
quelæ: & eſt tacens ſciens tempus aptum.
7 *Homo ſapiens tacebit uſque ad tempus: la-
ſcivus autem & imprudens non ſervabunt
8 tempus.*Qui multis utitur verbis, lædet ani-
mam ſuam: & qui poteſtatem ſibi ſumit inju-
9 ſte, odietur. *Eſt proceſſio in malis viro in-
diſciplinato, & eſt inventio in detrimentum.
10 *Eſt datum, quod non eſt utile: & eſt datum,
11 cujus retributio duplex. *Eſt propter gloriam
minoratio: & eſt qui ab humilitate levabit ca-
12 put. *Eſt qui multa redimat modico pretio,
13 & reſtituens ea in ſeptuplum.*Sapiens in ver-
bis ſeipſum amabilem facit: gratiæ autem fa-
14 tuorum effundentur. *Datus inſipientis non
erit utilis tibi: oculi enim illius ſeptemplices
15 ſunt. *exigua dabit, & multa improperabit:
16 & apertio oris illius inflammatio eſt. *Hodie
fœneratur quis, & cras expetit: odibilis eſt ho-
17 mo hujuſmodi. *Fatuo non erit amicus, &
18 non erit gratia bonis illius. *qui enim edunt
panem illius, falſæ linguæ ſunt. Quoties, &
19 quanti irridebunt eum? *Neque enim quod
habendum erat, directo ſenſu diſtribuit: ſimi-
20 liter & quod non erat habendum. *Lapſus
falſæ linguæ, quaſi qui in pavimento cadens:
21 ſic caſus malorum feſtinanter veniet. *Homo
acharis quaſi fabula vana, in ore indiſciplina-
22 torum aſſidua erit. *Ex ore fatui reprobabitur
parabola: non enim dicit illam in tempore
23 ſuo. *Eſt qui vetatur peccare præ inopia, &
24 in requie ſua ſtimulabitur. *Eſt qui perdet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

animam ſuam præ confuſione, & ab impru-
denti perſona perdet eam: perſonæ autem acce-
ptione perdet ſe. * Eſt qui præ confuſione pro-
mittit amico, & lucratus eſt eum inimicum
gratis. * Opprobrium nequam in homine men-
dacium, & in ore indiſciplinatorum aſſidue
erit. * Potior fur quam aſſiduitas viri menda-
cis, perditionem autem ambo hereditabunt.
* Mores hominum mendacium ſine honore:
& confuſio illorum cum ipſis ſine intermiſſio-
ne. * Sapiens in verbis producet ſeipſum,
& homo prudens placebit magnatis. * Qui
operatur terram ſuam, inaltabit acervum fru-
gum: & qui operatur juſtitiam, ipſe exalta-
bitur: qui vero placet magnatis, effugiet ini-
† *Exod.* quitatem. * † Xenia & dona excæcant oculos 3
23. *a.* 8. judicum, & quaſi mutus, in ore avertit corre-
Deut. ptiones eorum. * Sapientia abſconſa & the- 3
16. *d.* ſaurus inviſus, quæ utilitas in utriſque? * Me- 3
19. lior eſt qui celat inſipientiam ſuam, quam ho-
Inf. 41. mo qui abſcondit ſapientiam ſuam.
c. 18.

CAPUT XXI.

Docet fugiendum peccatum: primum in genere, deinde in ſpecie productis variis peccatis.

FIli peccaſti? non adjicias iterum: ſed & de 1
priſtinis deprecare, ut tibi dimittantur. A
* Quaſi à facie colubri fuge peccata: & ſi ac- 2
ceſſeris ad illa, ſuſcipient te. * Dentes leonis, 3
dentes ejus, interficientes animas hominum.
* Quaſi rhomphæa bis acuta omnis iniquitas, 4
plagæ illius non eſt ſanitas. * Objurgatio & 5
injuriæ annullabunt ſubſtantiam: & domus
quæ nimis locuples eſt, annullabitur ſuperbia:
ſic ſubſtantia ſuperbi eradicabitur. * Depreca- 6
tio pauperis ex ore uſque ad aures ejus perve-
niet, & judicium feſtinato adveniet illi. * Qui 7
odit correptionem, veſtigium eſt peccatoris:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

& qui timet Deum, convertetur ad cor ſuum.
* Notus à longe potens lingua audaci: & ſen-
ſatus ſcit labi ſe ab ipſo. * Qui ædificat do-
mum ſuam impendiis alienis, quaſi qui colli-
git lapides ſuos in hyeme. * † Stuppa collecta † Sup.
ſynagoga peccantium, & conſummatio illo- 16.a.7.
rum flamma ignis. * Via peccantium compla-
nata lapidibus, & in fine illorum inferi, & te-
12 nebræ, & pœnæ. * Qui cuſtodit juſtitiam,
13 continebit ſenſum ejus. * Conſummatio ti-
14 moris Dei, ſapientia & ſenſus. * Non erudie-
15 tur, qui non eſt ſapiens in bono. * Eſt autem
ſapientia, quæ abundat in malo: & non eſt
16 ſenſus ubi eſt amaritudo. * Scientia ſapientis
tamquam inundatio abundabit, & conſilium
17 illius ſicut fons vitæ permanet. * Cor fatui
quaſi vas confractum, & omnem ſapientiam
18 non tenebit. * Verbum ſapiens quodcumque
C audierit ſcius, laudabit, & ad ſe adjiciet: au-
divit luxurioſus, & diſplicebit illi, & proji-
19 ciet illud poſt dorſum ſuum. * Narratio fatui
quaſi ſarcina in via: nam in labiis ſenſati in-
20 venietur gratia. * Os prudentis quæritur in ec-
cleſia, & verba illius cogitabunt in cordibus
21 ſuis. * Tamquam domus exterminata, ſic fa-
tuo ſapientia: & ſcientia inſenſati inenarrabi-
22 lia verba. * Compedes in pedibus, ſtulto do-
ctrina, & quaſi vincula manuum ſuper manum
23 dextram. * Fatuus in riſu exaltat vocem ſuam:
24 vir autē ſapiens vix tacite ridebit. * Ornamen-
D tum aureum prudenti doctrina, & quaſi bra-
25 chiale in brachio dextro. * Pes fatui facilis in
domum proximi: & homo peritus confunde-
26 tur à perſona potentis. * Stultus à feneſtra re-
ſpiciet in domum: vir autem eruditus foris ſta-
27 bit. * Stultitia hominis auſcultare per oſtium:
28 & prudens gravabitur contumelia. * Labia
imprudentium ſtulta narrabunt: verba autem
pru-

prudentium, ſtatera ponderabuntur. * In ore
fatuorum cor illorum: & in corde ſapientium
os illorum. * Dum maledicit impius diabo-
lum, maledicit ipſe animam ſuam. * Suſurro
coinquinabit animam ſuam, & in omnibus
odietur: & qui cum eo manſerit, odioſus erit:
tacitus & ſenſatus honorabitur.

CAPVT XXII.

De lapidatione pigri, filio indiſciplinato, filiaque fatua, muſica in luctu, docente fatuum, mortuo plorando: cum ſtulto non loquendum: de corde ſtulti ac timidi: de ſervanda fide cum amico, & oris cuſtodia.

IN lapide luteo lapidatus eſt piger, & om- 1
nes loquentur ſuper aſpernationem illius.
* De ſtercore boum lapidatus eſt piger: & 2
omnis qui tetigerit eum, excutiet manus.
* Confuſio patris eſt de filio indiſciplinato: fi- 3
lia autem in deminoratione fiet. * Filia pru- 4
dens hereditas viro ſuo. nam quæ confundit,
in contumeliam fit genitoris. * Patrem & vi- 5
rum confundit audax, & ab impiis non mino-
rabitur: ab utriſque autem inhonorabitur.
* Muſica in luctu importuna narratio: flagella 6
& doctrina in omni tempore ſapientia. * Qui 7
docet fatuum, quaſi qui conglutinat teſtam.
* Qui narrat verbum non audienti, quaſi qui 8
excitat dormientem de gravi ſomno. * Cum 9
dormiente loquitur qui enarrat ſtulto ſapien-
tiam: & in fine narrationis dicit: Quis eſt hic?
† Inf. * † Supra mortuum plora, defecit enim lux 10
38. b. ejus: & ſupra fatuum plora, deficit enim ſen-
16. ſus. * Modicum plora ſupra mortuum, quo- 11
niam requievit. * Nequiſſimi enim nequiſſi- 12
† Gen. ma vita ſuper mortem fatui. * † Luctus mor- 13
50. b. tui ſeptem dies: fatui autem & impii, omnes B
10. dies vitæ illorum. * Cum ſtulto ne multum 14

loqua-

5 loquaris, & cum inſenſato ne abieris. * Serva
te ab illo, ut non moleſtiam habeas, & non
6 coinquinaberis peccato illius. * Deflecte ab
illo, & invenies requiem, & non acediaberis
7 in ſtultitia illius. * Super plumbum quid gra-
vabitur? & quod illi aliud nomen quam fa-
8 tuus? * † Arenam, & ſalum, & maſſam ferri † *Prov.*
facilius eſt ferre, quam hominem impru- 37.a.3.
9 dentem, & fatuum, & impium. * Lo-
ramentum ligneum colligatum in fundamen-
to ædificii non diſſolvetur: ſic & cor confir-
10 matum in cogitatione conſilii. * Cogitatus
ſenſati in omni tempore, metu non deprava-
11 bitur. * Sicut pali in excelſis, & cæmenta ſine
C impenſa poſita contra faciem venti non per-
12 manebunt: * ſic & cor timidum in cogitatio-
ne ſtulti contra impetum timoris non reſiſtet.
13 *Sicut cor trepidum in cogitatione fatui, omni
tempore non metuet, ſic & qui in præceptis
14 Dei permanet ſemper. * Pungens oculum de-
ducit lacrymas: & qui pungit cor, profert ſen-
15 ſum. * Mittens lapidem in volatilia, dejiciet
illa: ſic & qui convitiatur amico, diſſolvit
16 amicitiam. * Ad amicum etſi produxeris gla-
dium, non deſperes: eſt enim regreſſus. Ad
17 amicum * ſi aperueris os triſte, non timeas:
eſt enim concordatio; excepto convitio, &
improperio, & ſuperbia, & myſterii revelatio-
ne, & plaga doloſa: in his omnibus effugiet
18 amicus. *Fidem poſſide cum amico in pauper-
D tate illius, ut & in bonis illius læteris. * In
19 tempore tribulationis illius permane illi fide-
20 lis, ut & in hereditate illius coheres ſis. *Ante
ignem camini vapor, & fumus ignis inaltatur:
ſic & ante ſanguinem maledicta, & contu-
21 meliæ, & minæ. * Amicum ſalutare non con-
fundar, à facie illius non me abſcondam: & ſi
mala mihi evenerint per illum, ſuſtinebo.
* Omnis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

† *Pſal.* 140. *a.* 3. * Omnis qui audiet, cavebit ſe ab eo. * † Quis 3
dabit ori meo cuſtodiam, & ſuper labia mea 3
ſignaculum certum, ut non cadam ab ipſis, &
lingua mea perdat me?

CAPUT XXIII.

Oratio adverſus ſuperbiam, gulam & luxuriam: conſuetudo jurandi vitanda, & indiſciplinatus ſermo adferens improperium: duo genera in peccato abundantiæ, & tertium adducens iram: confutatio hominis ad peccandum ſe hortantis: de peccatis in adulterio concurrentibus, & laude timoris Domini.

DOmine pater, & dominator vitæ meæ, ne 1
derelinquas me in conſilio eorum: nec ſi- A
nas me cadere in illis. * Quis ſuperponet in 2
cogitatu meo flagella, & in corde meo doctrinam ſapientiæ, ut ignorationibus eorum non parcant mihi, & non appareant delicta eorum,
* & ne adincreſcant ignorantiæ meæ, & mul- 3
tiplicentur delicta mea, & peccata mea abundent, & incidam in conſpectu adverſariorum meorum, & gaudeat ſuper me inimicus meus?
* Domine pater, & Deus vitæ meæ, ne dere- 4
linquas me in cogitatu illorum. * Extollentiam 5
oculorum meorum ne dederis mihi, & omne deſiderium averte à me. * Aufer à me ventris 6
concupiſcentias, & concubitus concupiſcentiæ ne apprehendant me, & animæ irreverenti & infrunitæ ne tradas me. * Doctrinam oris audi- 7
te filii: & qui cuſtodierit illam, non periet labiis, nec ſcandalizabitur in operibus nequiſſimis. * In vanitate ſua apprehenditur pecca- 8
tor, & ſuperbus & maledicus ſcandalizabitur
† *Exod.* 20. *b.* 7. *Matth.* 5. *d.* 33. in illis. * † Iurationi non aſſueſcat os tuum, 9
multi enim caſus in illa. * Nominatio vero 1
Dei non ſit aſſidua in ore tuo, & nominibus B
Sanctorum non admiſcearis: quoniam non
eris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

11 eris immunis ab eis.* Sicut enim ſervus inter-
rogatus aſſidue, à livore non minuitur: ſic
omnis jurans, & nominans, in toto à peccato
12 non purgabitur. * Vir multum jurans imple-
bitur iniquitate, & non diſcedet à domo il-
13 lius plaga. * Et ſi fruſtraverit, delictum illius
ſuper ipſum erit: & ſi diſſimulaverit, delin-
14 quit dupliciter: * & ſi in vacuum juraverit,
non juſtificabitur: replebitur enim retributio-
15 ne domus illius. * Eſt & alia loquela contra-
ria morti, non inveniatur in hereditate Iacob.
16 * Etenim à miſericordibus omnia hæc aufe-
17 rentur, & in delictis non volutabuntur. * In-
diſciplinatæ loquelæ non aſſueſcat os tuum: eſt
18 enim in illa verbum peccati. * Memento pa-
tris & matris tuæ, in medio enim magnato-
19 rum conſiſtis: * ne forte obliviſcatur te Deus
in conſpectu illorum, & aſſiduitate tua infa-
tuatus, improperium patiaris, & maluiſſes non
20 naſci, & diem nativitatis tuæ maledicas. * † † 2 Reg.
C Homo aſſuetus in verbis improperii, in omni- 16. b. 7.
21 bus diebus ſuis non erudietur. * Duo genera
abundant in peccatis, & tertium adducit iram,
22 & perditionem. * Anima calida quaſi ignis
ardens, non extinguetur donec aliquid glutiat:
23 * & homo nequam in ore carnis ſuæ, non de-
24 ſinet donec incendat ignem. * Homini forni-
cario omnis panis dulcis, non fatigabitur
25 tranſgrediens uſque ad finem. * † Omnis ho- † Iſa.
mo qui tranſgreditur lectum ſuum, contem- 29.
nens in animam ſuam, & dicens: Quis me vi- c. 15.
26 det? * tenebræ circumdant me, & parietes
cooperiunt me, & nemo circumſpicit me:
quem vereor? delictorum meorum non me-
27 morabitur Altiſſimus.* Et non intelligit quo-
niam omnia videt oculus illius, quoniam ex-
pellit à ſe timorem Dei hujuſmodi hominis
28 timor, & oculi hominum timentes illum: * &
non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

non cognovit quoniam oculi Domini multo
plus lucidiores ſunt ſuper ſolem, circumſpi-
cientes omnes vias hominum, & profundum
abyſſi, & hominum corda intuentes in abſcon-
ditas partes. * Domino enim Deo antequam 2
crearentur, omnia ſunt agnita: ſic & poſt per- 1
fectum reſpicit omnia. * Hic in plateis civita- 3
tis vindicabitur, & quaſi pullus equinus fuga-
bitur: & ubi non ſperavit, apprehendetur.
* Et erit dedecus omnibus, eò quod non in- 3
† Levit. tellexerit timorem Domini. * † Sic & mulier 3
20. omnis relinquens virum ſuum, & ſtatuens he-
b. 10. reditatem ex alieno matrimonio: * primo 3
Deut. enim in lege Altiſſimi incredibilis fuit: ſecun-
22. do in virum ſuum deliquit: tertio in adulterio
c. 22. fornicata eſt, & ex alio viro filios ſtatuit ſibi.
* Hæc in eccleſiam adducetur, & in filios ejus 3
reſpicietur. * Non tradent filii ejus radices, 3
& rami ejus non dabunt fructum. * derelin- 3
quet in maledictum memoriam ejus, & de-
decus illius non delebitur. * Et agnoſcent qui 3
derelicti ſunt, quoniam nihil melius eſt quam
timor Dei: & nihil dulcius, quam reſpicere in
mandatis Domini. * Gloria magna eſt ſequi 3
Dominum: longitudo enim dierum aſſume-
tur ab eo.

CAPUT XXIV.

Sapientia multiplices ſuas laudes & originem deſcribit, & mire ad ſui amplexum invitat, omnia ſuæ doctrinæ ſplendore illuſtrans.

SApientia laudabit animam ſuam, & in Deo 1
honorabitur, & in medio populi ſui gloria- A
bitur, * & in eccleſiis altiſſimi aperiet os 2
ſuum, & in conſpectu virtutis illius gloriabi-
tur, * & in medio populi ſui exaltabitur, & 3
in plenitudine ſancta admirabitur, * & in 4
multitudine electorum habebit laudem, &
inter

inter benedictos benedicetur, dicens: * Ego ex
ore Altiſſimi prodivi, primogenita ante omnẽ
creaturam: * Ego feci in cælis ut oriretur lu-
men indeficiens, & ſicut nebula texi omnem
terram: * Ego in altiſſimis habitavi, & thro-
nus meus in columna nubis. * Gyrum cæli cir-
cuivi ſola, & profundum abyſſi penetravi, in
fluctibus maris ambulavi, * & in omni terra
ſteti: & in omni populo, * & in omni gente
primatum habui: * & omnium excellentium
& humilium corda virtute calcavi: & in his
omnibus requiem quæſivi, & in hereditate
Domini morabor. * Tunc præcepit, & dixit
mihi Creator omnium: & qui creavit me, re-
quievit in tabernaculo meo, * & dixit mihi:
In Iacob inhabita, & in Iſrael hereditare, & in
electis meis mitte radices. * † Ab initio, & † *Prov.*
ante ſæcula creata ſum, & uſque ad futurum 8. c. 12.
ſæculum non deſinam, & in habitatione ſan-
cta coram ipſo miniſtravi. * Et ſic in Sion fir-
mata ſum, & in civitate ſanctificata ſimiliter
requievi, & in Ieruſalem poteſtas mea. * Et
radicavi in populo honorificato, & in parte Dei
mei hereditas illius, & in plenitudine ſancto-
rum detentio mea. * Quaſi cedrus exaltata
ſum in Libano, & quaſi cypreſſus in monte
Sion: * quaſi palma exaltata ſum in Cades, &
quaſi plantatio roſæ in Iericho: * Quaſi oliva
ſpecioſa in campis, & quaſi platanus exalta-
ta ſum juxta aquam in plateis. * Sicut cinna-
momum & balſamum aromatizans odorem
dedi: quaſi myrrha electa dedi ſuavitatem
odoris: * & quaſi ſtorax, & galbanus, & ungu-
la, & gutta, & quaſi Libanus non inciſus vapo-
ravi habitationem meam, & quaſi balſamum
non miſtum odor meus. * Ego quaſi terebin-
thus extendi ramos meos, & rami mei hono-
ris & gratiæ. * Ego quaſi vitis fructificavi ſua-
vitatem

vitatem odoris : & flores mei fructus honoris
& honeſtatis. * Ego mater pulchræ dilectio-
nis, & timoris , & agnitionis, & ſanctæ ſpei.
* In me gratia omnis viæ & veritatis , in me
omnis ſpes vitæ & virtutis. * Tranſite ad me
omnes qui concupiſcitis me, & à generationi-
bus meis implemini: * Spiritus enim meus ſu-
per mel dulcis , & hereditas mea ſuper mel &
favum: * Memoria mea in generationes ſæcu-
lorum. * Qui edunt me , adhuc eſurient : &
qui bibunt me, adhuc ſitient.* Qui audit me,
non confundetur: & qui operantur in me, non
peccabunt. * Qui elucidant me , vitam æter-
nam habebunt. * Hæc omnia liber vitæ , &
teſtamentum Altiſſimi , & agnitio veritatis.
* Legem mandavit Moyſes in præceptis juſti-
tiarum, & hereditatem domui Iacob, & Iſrael
promiſſiones. * Poſuit David puero ſuo exci-
tare regem ex ipſo fortiſſimum , & in throno
† *Gen.* honoris ſedentem in ſempiternum. * † Qui
21. b. implet quaſi Phiſon ſapientiam, & ſicut Tigris
11. in diebus novorum.* Qui adimplet quaſi Eu-
† *Ioſ.* phrates ſenſum : † qui multiplicat quaſi Iorda-
3. d. 15. nis in tempore meſſis.* Qui mittit diſciplinam
ſicut lucem , & aſſiſtens quaſi Gehon in die
vindemiæ. * Qui perficit primus ſcire ipſam,
& infirmior non inveſtigabit eam. * A mari
enim abundavit cogitatio ejus , & conſilium
illius ab abyſſo magna. * Ego ſapientia effudi
flumina.* Ego quaſi trames aquæ immenſæ de
fluvio, ego quaſi fluvii Dioryx , & ſicut aquæ
ductus exivi de paradiſo. * dixi : Rigabo hor-
tum meum plantationum , & inebriabo prati
mei fructum. * Et ecce factus eſt mihi trames
abundans, & fluvius meus appropinquavit ad
mare : * quoniam doctrinam quaſi anteluca-
num illumino omnibus, & enarrabo illam uſ-
que ad longinquum. * Penetrabo omnes infe-
riores

riores partes terræ, & inſpiciam omnes dor-
mientes, & illuminabo omnes ſperantes in Do-
mino. * Adhuc doctrinam quaſi prophetiam
effundam, & relinquam illam quærentibus ſa-
pientiam, & non deſinam in progenies illo-
rum uſque in ævum ſanctum. * † Videte quo- † Inf.
niam non ſoli mihi laboravi, ſed omnibus ex- 33. c.
quirentibus veritatem. 18.

CAPUT XXV.

Tria quæ Domino placent, & tria quæ odit: novem inſuſpicabilia: laus timoris Dei: mulieris nequam mira deteſtatio: à muliere initium peccati & mortis: mulieris dominium non ferendum.

IN tribus placitum eſt ſpiritui meo, quæ ſunt
1 probata coram Deo & hominibus: *Concor-
2 dia fratrum, & amor proximorum, & vir &
3 mulier bene ſibi conſentientes. * Tres ſpecies
odivit anima mea, & aggravor valde animæ
4 illorum: * Pauperem ſuperbum: divitem men-
5 dacem: ſenem fatuum & inſenſatum. * Quæ
in juventute tua non congregaſti, quomodo
6 in ſenectute tua invenies? * Quam ſpecioſum
canitiei judicium, & presbyteris cognoſcere
7 conſilium! * Quam ſpecioſa veteranis ſapien-
tia, & glorioſis intellectus & conſilium!
8 * Corona ſenum multa peritia, & gloria illo-
9 rum timor Dei. * Novem inſuſpicabilia
B cordis magnificavi, & decimum dicam in lin-
10 gua hominibus: * Homo, qui jucundatur in
filiis, vivens & videns ſubverſionem inimico- † Inf.
11 rum ſuorum. * † Beatus qui habitat cum mu- 26. a. 1.
liere ſenſata, ‡ & qui lingua ſua non eſt Sup. 14.
12 lapſus, & qui non ſervivit indignis ſe. * Bea- a. 1. 19.
tus, qui invenit amicum verum, & qui enar- c. 16.
13 rat juſtitiam auri audienti. * Quam magnus, ‡ Iac.
qui invenit ſapientiam & ſcientiam! ſed non 3. a. 2.

eſt

eſt ſuper timentem Dominum. * timor Dei
ſuper omnia ſe ſuperpoſuit: * beatus homo,
cui donatum eſt habere timorem Dei: qui te-
net illum, cui aſſimilabitur?* Timor Dei ini-
tium dilectionis ejus: fidei autem initium ag-
glutinandum eſt ei. * Omnis plaga, triſtitia
cordis eſt: & omnis malitia, nequitia mulie-
ris. * Et omnem plagam, & non plagam vide-
bit cordis: * & omnem nequitiam, & non ne-
quitiam mulieris: * & omnem obductum, &
non obductum odientium:* & omnem vindi-
ctam, & non vindictam inimicorum. * Non
eſt caput nequius ſuper caput colubri:* & non
† Prov. eſt ira ſuper iram mulieris. † Commorari leo-
21.c. ni & draconi placebit, quam habitare cum
19. muliere nequam. * Nequitia mulieris immu- 2
tat faciem ejus: & obcæcat vultum ſuum tam-
quam urſus: & quaſi ſaccum oſtendit. In me-
dio proximorum ejus * ingemuit vir ejus, & 2
audiens ſuſpiravit modicum. * Brevis omnis 2
malitia ſuper malitiam mulieris, ſors peccato-
rum cadat ſuper illam.* ſicut adſcenſus areno- 2
ſus in pedibus veterani, ſic mulier linguata ho- I
† Inf. mini quieto. * † Ne reſpicias in mulieris ſpe- 2
42.b.6. ciem, & non concupiſcas mulierem in ſpecie.
* Mulieris ira, & irreverentia, & confuſio 2
magna. * Mulier ſi primatum habeat, contra- 3
ria eſt viro ſuo. * Cor humile, & facies triſtis, 3
& plaga cordis, mulier nequam. * Manus de- 3
biles, & genua diſſoluta, mulier quæ non bea-
† Gen. tificat virũ ſuum. *† A muliere initium factum 3
3.b.6. eſt peccati, & per illam omnes morimur. *Non 3
des aquæ tuæ exitum, nec modicum; nec mu-
lieri nequam veniam prodeundi. *Si non am- 3
bulaverit ad manum tuam, confundet te in
conſpectu inimicorum. * A carnibus tuis ab- 36
ſcinde illam, ne ſemper te abutatur.

CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPVT XXVI.

Proponit viciſſim laudes bonæ mulieris, & vituperia malæ ac zelotypæ: filia cuſtodienda: tria timenda: duo contriſtantia, & duo pericoloſa.

MVlieris bonæ beatus vir: numerus enim
annorum illius duplex. * Mulier fortis
oblectat virum ſuum, & annos vitæ illius in
pace implebit. * Pars bona, mulier bona, in
parte timentium Deum dabitur viro pro factis
bonis: * divitis autem & pauperis cor bonum,
in omni tempore vultus illorum hilaris. * A
tribus timuit cor meum, & in quarto facies
mea metuit: * Delaturam civitatis, & colle-
ctionem populi, * calumniam mendacem, ſu-
per mortem omnia gravia: * dolor cordis &
luctus, mulier zelotypa. * In muliere zeloty-
pa flagellum linguæ, omnibus communicans.
* Sicut boum jugum, quod movetur, ita &
mulier nequam: qui tenet illam, quaſi qui ap-
prehendit ſcorpionem. * Mulier ebrioſa, ira
magna: & contumelia, & turpitudo illius non
tegetur. * Fornicatio mulieris in extollentia
oculorum, & in palpebris illius agnoſcetur.
* † In filia non avertente ſe, firma cuſtodiam: † Inf.
14 ne inventa occaſione utatur ſe. * Ab omni ir- 42. b.
reverentia oculorum ejus cave, & ne mireris 11.
15 ſi te neglexerit. * ſicut viator ſitiens, ad fon-
tem os aperiet, & ab omni aqua proxima bi-
bet, & contra omnem palum ſedebit, & con-
tra omnem ſagittam aperiet pharetram donec
16 deficiat. * Gratia mulieris ſedulæ delectabit
virum ſuum, & oſſa illius impinguabit. * Di-
17 ſciplina illius, datum Dei eſt. * Mulier ſenſata
18 & tacita, non eſt immutatio eruditæ animæ.
19 * Gratia ſuper gratiam, mulier ſancta & pudo-
20 rata. * Omnis autem ponderatio non eſt di-
21 gna continentis animæ. * Sicut ſol oriens
mundo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

mundo in altiſſimis Dei, ſic mulieris bonæ ſpecies in ornamentum domus ejus. *Lucerna ſplendens ſuper candelabrum ſanctum, & ſpecies faciei ſuper ætatem ſtabilem. * Columnæ aureæ ſuper baſes argenteas, & pedes firmi ſuper plantas ſtabilis mulieris. * Fundamenta æterna ſuper petram ſolidam, & mandata Dei in corde mulieris ſanctæ. * In duobus contriſtatum eſt cor meum, & in tertio iracundia mihi advenit: * Vir bellator deficiens per inopiam: & vir ſenſatus contemptus: * & qui tranſgreditur à juſtitia ad peccatum, Deus paravit eum ad rhomphæam. * Duæ ſpecies difficiles & periculoſæ mihi apparuerunt, difficile exuitur negotians à negligentia: & non juſtificabitur caupo à peccatis labiorum.

CAPUT XXVII.

Ob inopiam & amorem divitiarum multi delinquunt: timor Domini conſtanter ſervandus: tentatio probat eum qui tentatur: ſequenda juſtitia: inconſtantia ſtulti: modeſtia in verbis ſervanda: ſecreta amici non revelanda: de annuente oculo & inſidioſo.

PRopter inopiam multi deliquerunt: & qui 1
quærit locupletari, avertit oculum ſuum. A
* Sicut in medio compaginis lapidum palus fi- 2
gitur, ſic & inter medium venditionis & em-
ptionis anguſtiabitur peccatum. * Conteretur 3
cum delinquente delictum. * Si non in timore 4
Domini tenueris te inſtanter, cito ſubvertetur
domus tua. * Sicut in percuſſura cribri rema- 5
nebit pulvis, ſic aporia hominis in cogitatu il-
lius. * Vaſa figuli probat fornax, & homines 6
juſtos tentatio tribulationis. * Sicut ruſticatio 7
de ligno oſtendit fructum illius, ſic verbum ex
cogitatu cordis hominis. * Ante ſermonem 8
non laudes virum: hæc enim tentatio eſt ho-
minum.

minum. * Si ſequaris juſtitiam , apprehendes
illam: & indues quaſi podêrem honoris, & in-
habitabis cum ea , & proteget te in ſempiter-
num, & in die agnitionis invenies firmamen-
tum. * Volatilia ad ſibi ſimilia conveniunt:
& veritas ad eos, qui operantur illam, reverte-
tur. * Leo venationi inſidiatur ſemper; ſic pec-
cata operantibus iniquitates. * Homo ſanctus
in ſapientia manet ſicut ſol: nam ſtultus ſicut
luna mutatur. * In medio inſenſatorum ſerva
verbum tempori: in medio autem cogitan-
4 tium aſſiduus eſto. * Narratio peccantium
odioſa , & riſus illorum in deliciis peccati.
5 *Loquela multum jurans, horripilationem
capiti ſtatuet : & irreverentia ipſius obturatio
6 aurium. * Effuſio ſanguinis in rixa ſuperbo-
rum : & maledictio illorum auditus gravis.
7 * Qui denudat arcana amici , fidem perdit, &
C non inveniet amicum ad animum ſuum.* Di-
8 lige proximum , & conjungere fide cum illo.
9 * Quod ſi denudaveris abſconſa illius, non
0 perſequêris poſt eum. * Sicut enim homo, qui
perdit amicum ſuum , ſic & qui perdit amici-
1 tiam proximi ſui. * Et ſicut qui dimittit avem
de manu ſua, ſic dereliquiſti proximum tuum,
2 & non eum capies.* non illum ſequaris, quo-
niam longe ab eſt : effugit enim quaſi caprea
de laqueo: quoniam vulnerata eſt anima ejus.
3 * ultra eum non poteris colligare. Et maledi-
4 cti eſt concordatio : * denudare autem amici
5 myſteria, deſperatio eſt animæ infelicis.* An-
nuens oculo fabricat iniqua , & nemo eum
26 abjiciet : * in conſpectu oculorum tuorum
condulcabit os ſuum , & ſuper ſermones tuos
D admirabitur : noviſſime autem pervertet os
27 ſuum, & in verbis tuis dabit ſcandalum.* Mul-
ta odivi, & non coæquavi ei, & Dominus odiet
28 illum. * Qui in altum mittit lapidem , ſuper
caput

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

caput ejus cadet: & plaga doloſa, doloſi dividet vulnera. * Et qui foveam fodit, incidet in eam: & qui ſtatuit lapidem proximo, offendet in eo: & qui laqueum alii ponit, peribit in illo. * Facienti nequiſſimum conſilium, ſuper ipſum devolvetur, & non agnoſcet unde adveniat illi. * Illuſio, & improperium ſuperborum, & vindicta ſicut leo inſidiabitur illi. * Laqueo peribunt qui oblectantur caſu juſtorum: dolor autem conſumet illos antequam moriantur. * Ira & furor, utraque execrabilia ſunt, & vir peccator continens erit illorum.

CAPUT XXVIII.

Non quærenda vindicta, ſed offenſa remittenda: ab ira ac lite ceſſandum; mala linguæ & pericula ipſius, & de tertia lingua: aures ſepiendæ adverſus linguam nequam, orique frænum imponendum.

QVi vindicari vult, à Domino inveniet vin-
Deut. dictam, & peccata illius ſervans ſervabit.
32. e. * Relinque proximo tuo nocenti te: & tunc
35. deprecanti tibi peccata ſolventur. * Homo
Matth. homini reſervat iram, & à Deo quærit mede-
6. d. 14. lam? * in hominem ſimilem ſibi non habet
Marc. miſericordiam, & de peccatis ſuis deprecatur?
11. c. * Ipſe cum caro ſit, reſervat iram, & propitia-
25. tionem petit à Deo? quis exorabit pro delictis
Rom. illius? * Memento noviſſimorum, & deſine
12. d. inimicari: * tabitudo enim & mors immi-
19. nent in mandatis ejus. * Memorare timorem
Dei, & non iraſcaris proximo. * Memorare
teſtamentum Altiſſimi, & deſpice ignorantiam
proximi. * Abſtine te à lite, & minues peccata: * homo enim iracundus incendit litem, & vir peccator turbabit amicos, & in medio pacem habentium immittet inimicitiam. * Secundum enim ligna ſilvæ, ſic ignis exardeſcit: & ſecundum virtutem hominis,

ſic

ſic iracundia illius erit, & ſecundum ſubſtan-
3 tiam ſuam exaltabit iram ſuam. * Certamen
feſtinatum incendit ignem: & lis feſtinans ef-
fundit ſanguinem: & lingua teſtificans addu-
4 cit mortem.* Si ſufflaveris in ſcintillam, quaſi
ignis exardebit: & ſi expueris ſuper illam,
extinguetur: utraque ex ore proficiſcuntur.
5 *Suſurro & bilinguis maledictus: multos enim
6 turbabit pacem habentes.* Lingua tertia mul-
tos commovit, & diſperſit illos de gente in
7 gentem.*civitates muratas divitum deſtruxit,
C & domus magnatorum effodit. *Virtutes po-
8 pulorum concîdit, & gentes fortes diſſolvit.
9 * Lingua tertia mulieres viratas ejecit, & pri-
0 vavit illas laboribus ſuis. * qui reſpicit illam,
non habebit requiem, nec habebit amicum, in
1 quo requieſcat. * Flagelli plaga livorem facit:
2 plaga autem linguæ comminuet oſſa. * Multi
ceciderunt in ore gladii, ſed non ſic quaſi qui
3 interierunt per linguam ſuam. *Beatus qui te-
ctus eſt à lingua nequam, qui in iracundiam
illius non tranſivit, & qui non attraxit jugum
4 illius, & in vinculis ejus non eſt ligatus: * ju-
gum enim illius, jugum ferreum eſt: & vincu-
5 lum illius, vinculum æreum eſt.* Mors illius,
mors nequiſſima: & utilis potius infernus
6 quam illa. * Perſeverantia illius non perma-
D nebit, ſed obtinebit vias injuſtorum: & in
7 flamma ſua non comburet juſtos. * Qui relin-
quunt Deum, incident in illam, & exardebit
in illis, & non extinguetur, & immittetur in
8 illos quaſi leo, & quaſi pardus lædet illos.*Sepi
aures tuas ſpinis, linguam nequam noli audi-
9 re, & ori tuo facito oſtia & ſeras. * Aurum
tuum & argentum tuum confla, & verbis
tuis facito ſtateram, & frænos ori tuo re-
0 ctos: * & attende ne forte labaris in lin-
gua, & cadas in conſpectu inimicorum in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ſidiantium tibi, & ſit caſus tuus inſanabilis in mortem.

CAPUT XXIX.

Per mutuum ſubveniendum proximo, fideſque mutuanti ſervanda: & quamquam multi fidem fallant, non tamen ob id ceſſandum ab eleemoſyna, cujus laudes deſcribit: fidejuſſori gratia habenda eſt; fideſque ſervanda: in quibus conſiſtat initium vitæ hominis diſſerit, & de vagis & ingratis hoſpitibus.

QVi facit miſericordiam, fœneratur proxi- 1
mo ſuo: & qui prævalet manu, mandata A
ſervat. * Fœnerare proximo tuo in tempore 2
neceſſitatis illius, & iterum redde proximo in
tempore ſuo. * Confirma verbum, & fideli- 3
ter age cum illo: & in omni tempore invenies
quod tibi neceſſarium eſt. * Multi quaſi in- 4
ventionem æſtimaverunt fœnus, & præſtite-
runt moleſtiam his qui ſe adjuverunt. * Donec 5
accipiant, oſculantur manus dantis, & in pro-
miſſionibus humiliant vocem ſuam: * & in 6
tempore redditionis poſtulabit tempus, & lo-
quetur verba tædii & murmurationum, &
tempus cauſabitur: * ſi autem potuerit redde- 7
re, adverſabitur, ſolidi vix reddet dimidium,
& computabit illud quaſi inventionem: * ſin 8
autem, fraudabit illum pecunia ſua, & poſſi- B
debit illum inimicum gratis: * & convitia & 9
maledicta reddet illi, & pro honore & bene-
ficio reddet illi contumeliam. * Multi non 10
cauſa nequitiæ non fœnerati ſunt, ſed fraudari
gratis timuerunt. * Verumtamen ſuper humi- 11
lem animo fortior eſto, & pro eleemoſyna
non trahas illum. * Propter mandatum aſſu- 12
me pauperem: & propter inopiam ejus ne di-
mittas eum vacuum. * Perde pecuniam propter 13
† Tob. fratrem & amicum tuum: & non abſcondas il-
4.b.10. lam ſub lapide in perditionem. * † Pone the- 14
ſaurum

ſaurum tuum in præceptis Altiſſimi, & pro-
5 derit tibi magis quam aurum. * † Conclude † *Sup.*
6 eleemoſynam in corde pauperis, & hæc pro 17. c.
7 te exorabit ab omni malo.* Super ſcutum po- 18.
8 tentis, & ſuper lanceam, adverſus inimicum
9 tuum pugnabit. * Vir bonus fidem facit pro
proximo ſuo: & qui perdiderit confuſionem,
0 derelinquet ſibi. * Gratiam fidejuſſoris ne
obliviſcaris: dedit enim pro te animam ſuam.
1 *Repromiſſorem fugit peccator & immundus.
C * Bona repromiſſoris ſibi aſcribit peccator: &
2 ingratus ſenſu derelinquet liberantem ſe.* Vir
3 repromittit de proximo ſuo: & cum perdide-
4 rit reverentiam, derelinquetur ab eo.* Repro-
miſſio nequiſſima multos perdidit dirigentes,
5 & commovit illos quaſi fluctus maris.* Viros
potentes gyrans migrare fecit, & vagati ſunt
6 in gentibus alienis. * Peccator tranſgrediens
mandatum Domini, incidet in promiſſionem
nequam: & qui conatur multa agere, incidet
7 in judicium.* Recupera proximum ſecundum
virtutem tuam, & attende tibi ne incidas.
8 *†Initium vitæ hominis, aqua & panis, & ve- † *Inf.*
D ſtimentum, & domus protegens turpitudinem. 39. c.
9 * Melior eſt victus pauperis ſub tegmine aſſe- 31.
rum, quam epulæ ſplendidæ in peregre ſine
0 domicilio. *Minimum pro magno placeat ti-
bi, & improperium peregrinationis non au-
1 dies. * Vita nequam hoſpitandi de domo in
domum: & ubi hoſpitabitur, non fiducialiter
2 aget, nec aperiet os.* Hoſpitabitur, & paſcet,
& potabit ingratos, & ad hæc amara audiet.
3 * Tranſi hoſpes, & orna menſam: & quæ in
4 manu habes, ciba ceteros. * Exi à facie hono-
ris amicorum meorum: neceſſitudine domus
5 meæ hoſpitio mihi factus eſt frater. * Gravia
hæc homini habenti ſenſum: Correptio do-
mus, & improperium fœneratoris.

CAPUT XXX.

Filii in diſciplina educandi, & quam ſit pernicioſum illis indulgere: corporis ſanitas præſtat divitiis: & quam ſit noxia & fugienda homini triſtitia, cordis vero jucunditas quam ſit utilis.

Prov. 13. d. 24. & 23. b. 13. QVi diligit filium ſuum, aſſiduat illi flagella, ut lætetur in noviſſimo ſuo, & non palpet proximorum oſtia. * Qui docet filium ſuum, laudabitur in illo, & in medio domeſticorum in illo gloriabitur. * † Qui docet filium ſuum, in zelum mittit inimicum, & in medio amicorum gloriabitur in illo. * Mortuus eſt pater ejus, & quaſi non eſt mortuus: ſimilem enim reliquit ſibi poſt ſe. * In vita ſua vidit, & lætatus eſt in illo: in obitu ſuo non eſt contriſtatus, nec confuſus eſt coram inimicis. * Reliquit enim defenſorem domus contra inimicos, & amicis reddentem gratiam. * Pro animabus filiorum colligabit vulnera ſua, & ſuper omnem vocem turbabuntur viſcera ejus. * Equus indomitus evadit durus, & filius remiſſus evadet præceps. * Lacta filium, & paventem te faciet: lude cum eo, & contriſtabit te. * Non corrideas illi, ne doleas, & in noviſſimo obſtupeſcent dentes tui. * Non des illi poteſtatem in juventute, & ne deſpicias cogitatus illius. * † Curva cervicem ejus in juventute, & tunde latera ejus dum infans eſt, ne forte induret, & non credat tibi: & erit tibi dolor animæ. * Doce filium tuum, & operare in illo, ne in turpitudinem illius offendas. * Melior eſt pauper ſanus, & fortis viribus, quam dives imbecillis & flagellatus malitia. * Salus animæ in ſanctitate juſtitiæ, melior eſt omni auro & argento; & corpus validum, quam cenſus immenſus. * Non eſt cenſus ſuper cenſum ſalutis corporis: & non eſt oblectamentum

† Deut. 6. a. 7.

† Sup. 7. c. 25.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

mentum ſuper cordis gaudium. * Melior eſt
mors quam vita amara ; & requies æterna
quam languor perſeverans. * Bona abſcondita
in ore clauſo, quaſi appoſitiones epularum cir-
cumpoſitæ ſepulchro. * † Quid proderit liba- † *Dan.*
tio idolo? nec enim manducabit, nec odora- 14.*a*.6.
bit: * ſic qui effugatur à Domino, portans mer-
cedes iniquitatis: * videns oculis, & ingemi-
ſcens, ſicut ſpado complectens virginem, &
ſuſpirans. * † Triſtitiam non des animæ tuæ, † *Prov.*
& non affligas temetipſum in conſilio tuo. * Iu- 12. *d.*
cunditas cordis hæc eſt vita hominis, & the- 25. &
ſaurus ſine defectione ſanctitatis: & exultatio 15. *b.*
viri eſt longævitas. * Miſerere animæ tuæ pla- 13. &
cens Deo, & contine: congrega cor tuum in 17. *d.*
ſanctitate ejus, & triſtitiam longe repelle à te. 22.
* † Multos enim occidit triſtitia, & non eſt † 2 *Cor.*
utilitas in illa. * Zelus & iracundia minuunt 7. *c.* 10.
dies, & ante tempus ſenectam adducet cogita-
tus. * Splendidum cor, & bonum in epulis eſt:
epulæ enim illius diligenter fiunt.

CAPUT XXXI.

Vigilia honeſtatis: cogitatus præſcientiæ: labor divitis & pauperis: diligens aurum: multi caſus in auro: laus divitis ſine macula: modeſtia in menſa ſervanda: laus ſobrietatis, & vituperatio gulæ: laus uſus modici vini, & vituperatio immodici.

VIgilia honeſtatis tabefaciet carnes, & cogitatus illius auferet ſomnum. * Cogitatus præſcientiæ avertit ſenſum, & infirmitas gravis ſobriam facit animam. * Laboravit dives in congregatione ſubſtantiæ, & in requie ſua replebitur bonis ſuis. * Laboravit pauper in diminutione victus, & in fine inops fit. * Qui aurum diligit, non juſtificabitur: & qui inſequitur conſumptionem, replebitur ex ea.

† Sup. 8. a. 3. *† Multi dati ſunt in auri caſus, & facta eſt in ſpecie ipſius perditio illorum. * Lignum offenſionis eſt aurum ſacrificantium: væ illis qui ſectantur illud, & omnis imprudens deperiet in illo. * Beatus dives, qui inventus eſt ſine macula: & qui poſt aurum non abiit, nec ſperavit in pecunia & theſauris. * Quis eſt hic, & laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vita ſua. * Qui probatus eſt in illo, & perfectus eſt, erit illi gloria æterna: qui potuit tranſgredi, & non eſt tranſgreſſus; facere mala, & non fecit: *ideo ſtabilita ſunt bona illius in Domino, & eleemoſynas illius enarrabit omnis Eccleſia ſanctorum. * Supra menſam magnã ſediſti? non aperias ſuper illam faucem tuam prior. * Non dicas ſic: Multa ſunt, quæ ſuper illam ſunt: * memento quoniam malus eſt oculus nequam. * Nequius oculo quid creatum eſt? ideo ab omni facie ſua lacrymabitur. cum viderit, *ne extendas manum tuam prior, & invidia contaminatus erubeſcas. *Ne comprimaris in convivio. * Intellige quæ ſunt proximi tui ex teipſo: * utere quaſi homo frugi his, quæ tibi apponuntur: ne, cum manduces multum, odio habearis. * Ceſſa prior cauſa diſciplinæ: & noli nimius eſſe, ne forte offendas. * Et ſi in medio multorum ſediſti, prior illis ne extendas manum tuam, nec prior poſcas bibere. * Quam ſufficiens eſt homini erudito vinum exiguum, & in dormiendo non laborabis ab illo, & non ſenties dolorem. * Vigilia, cholera, & tortura viro infrunito: * ſomnus ſanitatis in homine parco, dormiet uſque mane, & anima illius cum ipſo delectabitur. *Et ſi coactus fueris in edendo multum, ſurge è medio, evome: & refrigerabit te, & non adduces corpori tuo infirmitatem. * Audi me fili, & ne ſpernas me: & in noviſſimo invenies

venies

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

7 venies verba mea. * In omnibus operibus tuis
eſto velox, & omnis infirmitas non occurret
8 tibi.* Splendidum in panibus benedicent labia
multorum, & teſtimonium veritatis illius fi-
9 dele. * Nequiſſimo in pane murmurabit civi-
tas, & teſtimonium nequitiæ illius verum eſt.
0 * Diligentes in vino noli provocare: † multos † *Iudith*
1 enim exterminavit vinum. * Ignis probat fer- 3.
D rum durum : ſic vinum corda ſuperborum ar-
2 guet in ebrietate potatum. * Æqua vita ho-
minibus, vinum in ſobrietate : ſi bibas
3 illud moderate, eris ſobrius. * Quæ vita
4 eſt ei, qui minuitur vino? * Quid defraudat
5 vitam? Mors.* † Vinum in jucunditatem crea- † *Pſal.*
tum eſt, & non in ebrietatem, ab initio. 103. *b.*
36 * Exultatio animæ & cordis, vinum modera- 15.
37 te potatum. * Sanitas eſt animæ & corpori *Prov.*
38 ſobrius potus.* Vinum multum potatum, ir- 31. *a.* 4.
ritationem, & iram, & ruinas multas facit.
39 *Amaritudo animæ vinum multum potatum.
40 * Ebrietatis animoſitas, imprudentis offenſio,
41 minorans virtutem, & faciens vulnera. * In
convivio vini non arguas proximum : & non
42 deſpicias eum in jucunditate illius : * verba
improperii non dicas illi: & non premas illum
in repetendo.

CAPVT XXXII.

Officium boni rectoris : major natu loquatur : tacendum, ubi non eſt qui audiat : jucunditas muſicæ in convivio: adoleſcenti tacendum : laus taciturnitatis: diſcutienda propria domus : laus timoris Domini : peccator vitat correptionem: abſque conſilio nihil agendum.

1 RECtorem te poſuerunt? noli extolli: eſto in
2 illis quaſi unus ex ipſis. * Curam illorum
A habe, & ſic confide, & omni cura tua explici-
3 ta recumbe: * ut læteris propter illos, & orna-

mentum gratiæ accipias coronam, & digna-
tionem conſequaris corrogationis. * Loquere 4
major natu: decet enim te * primum verbum 5
diligenti ſcientia, & non impedias muſicam.
* Vbi auditus non eſt, non effundas ſermo- 6
nem, & importune noli extolli in ſapientia
tua. * Gemmula carbunculi in ornamento au- 7
ri, & comparatio muſicorum in convivio vi-
ni. * Sicut in fabricatione auri ſignum eſt 8
ſmaragdi, ſic numerus muſicorum in jucundo B
& moderato vino. * Audi tacens, & pro reve- 9
rentia accedet tibi bona gratia. * Adoleſcens 10
loquere in tua cauſa vix. * Si bis interrogatus 11
fueris, habeat caput reſponſum tuum. * In 12
multis eſto quaſi inſcius, & audi tacens ſimul
& quærens. * In medio magnatorum non 13
præſumas: & ubi ſunt ſenes, non multum lo-
quaris. * Ante grandinem præibit coruſcatio: & 14
ante verecundiam præibit gratia, & pro reve-
rentia accedet tibi bona gratia. * Et hora ſur- 15
gendi non te trices: præcurre autem prior in C
domum tuam, & illic avocare, & illic 16
lude, * & age conceptiones tuas, & non
in delictis & verbo ſuperbo. * Et ſuper his 17
omnibus benedicito Dominum, qui fecit te,
& inebriantem te ab omnibus bonis ſuis.
* Qui timet Dominum, excipiet doctrinam 18
ejus: & qui vigilaverint ad illum, invenient
benedictionem. * Qui quærit legem, replebi- 19
tur ab ea: & qui inſidioſe agit, ſcandalizabitur
in ea. * Qui timent Dominum, invenient ju- 20
dicium juſtum, & juſtitias quaſi lumen accen-
dent. * Peccator homo vitabit correptionem, 21
& ſecundum voluntatem ſuam inveniet com- D
parationem. * Vir conſilii non diſperdet in- 22
telligentiam, alienus, & ſuperbus non perti-
meſcet timorem: * etiam poſtquam fecit cum 23
eo ſine conſilio, & ſuis inſectationibus argue-
tur.

24 tur. * Fili ſine conſilio nihil facias, & poſt fa-
25 ctum non pœnitebis. * In via ruinæ non eas,
& non offendes in lapides: nec credas te viæ
laborioſæ, ne ponas animæ tuæ ſcandalum:
26 * & à filiis tuis cave, & à domeſticis tuis at-
27 tende. * In omni opere tuo crede ex fide ani-
mæ tuæ: hoc eſt enim conſervatio mandato-
28 rum. * Qui credit Deo, attendit mandatis: &
qui confidit in illo, non minorabitur.

CAPVT XXXIII.

Laudantur timens Dominum & ſapiens: inconſtantia præcordiorum fatui: amicus ſubſannator: dies & tempora a Deo ſunt, qui & reliqua omnia creavit ac diſponit, in cujus manu eſt homo ut lutum in manu figuli: malum contra bonum: poſſeßio non in vita, ſed in morte diſtribuenda alius: & quomodo ſervi ſint tractandi.

1 TImenti Dominum non occurrent mala, ſed
A in tentatione Deus illum conſervabit, &
2 liberabit à malis. * Sapiens non odit mandata
& juſtitias, & non illidetur quaſi in procella
3 navis. * Homo ſenſatus credit legi Dei, & lex
4 illi fidelis. * Qui interrogationem manifeſtat,
parabit verbum, & ſic deprecatus exaudietur,
& conſervabit diſciplinam, & tunc reſponde-
5 bit. * † Præcordia fatui quaſi rota carri: & † *Sup.*
6 quaſi axis verſatilis cogitatus illius. * Equus 21. *b.*
emiſſarius, ſic & amicus ſubſannator, ſub om- 17.
7 ni ſupra ſedente hinnit. * Quare dies diem ſu-
perat, & iterum lux lucem, & annus annum
8 à ſole? * A Domini ſcientia ſeparati ſunt, facto
9 ſole, & præceptum cuſtodiente. * Et immu-
tavit tempora, & dies feſtos ipſorum, & in il-
B lis dies feſtos celebraverunt ad horam. * Ex
10 ipſis exaltavit & magnificavit Deus, & ex
ipſis poſuit in numerum dierum. Et omnes † *Gen.*
homines de ſolo, † & ex terra, unde creatus 2.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

eſt Adam. * In multitudine diſciplinæ Domi- 1
nus ſeparavit eos, & immutavit vias eorum.
* Ex ipſis benedixit, & exaltavit: & ex ipſis 1
ſanctificavit, & ad ſe applicavit: & ex ipſis
maledixit, & humiliavit, & convertit illos à
† *Rom.* ſeparatione ipſorum.* † Quaſi lutum figuli in 1
9. c. 11. manu ipſius, plaſmare illud & diſponere.
*Omnes viæ ejus ſecundũ diſpoſitionem ejus: 1
ſic homo in manu illius, qui ſe fecit, & red-
det illi ſecundum judicium ſuum. * Contra 1
malum bonum eſt, & contra mortem vita:
ſic & contra virum juſtum peccator. Et ſic in-
tuere in omnia opera Altiſſimi. Duo & duo,
& unum contra unum. * Et ego noviſſimus 16
evigilavi, & quaſi qui colligit acinos poſt vin-
demiatores.* In benedictione Dei & ipſe ſpe- 17
ravi: & quaſi qui vindemiat, replevi torcular. C
† *Sup.* * † Reſpicite quoniam non mihi ſoli labora- 18
24. *d.* vi, ſed omnibus exquirentibus diſciplinam.
47. * Audite me magnates, & omnes populi, & 19
rectores Eccleſiæ auribus percipite. * Filio & 20
mulieri, fratri & amico, non des poteſtatem
ſuper te in vita tua: & non dederis alii poſſeſ-
ſionem tuam: ne forte pœniteat te, & de-
preceris pro illis. * Dum adhuc ſuperes & a- 21
ſpiras, non immutabit te omnis caro.* Melius 22
eſt enim ut filii tui te rogent, quam te reſpice-
re in manus filiorum tuorum. * In omnibus 23
operibus tuis præcellens eſto. * Ne dederis 24
maculam in gloria tua. In die conſummatio-
nis dierum vitæ tuæ, & in tempore exitus tui
diſtribue hereditatem tuam. * Cibaria, & vir- 25
ga, & onus aſino: panis, & diſciplina, &
opus ſervo. * Operatur in diſciplina, & quæ- 26
rit requieſcere: laxa manus illi, & quærit liber- D
tatem. * Iugum & lorum curvant collum du- 27
rum, & ſervum inclinant operationes aſſiduæ.
* Servo malevolo tortura & compedes: mitte 28
illum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

29 illum in operationem, ne vacet: * multam
30 enim malitiam docuit otioſitas. * In opera
conſtitue eum: ſic enim condecet illum. Quod
ſi non obaudierit, curva illum compedibus, &
non amplifices ſuper omnem carnem: verum
31 ſine judicio nihil facias grave. * † Si eſt tibi † *Sup.*
ſervus fidelis, ſit tibi quaſi anima tua: quaſi *7.c.23.*
fratrem ſic eum tracta: quoniam in ſanguine
32 animæ comparaſti illum. * Si læſeris eum in-
33 juſte, in fugam convertetur; * & ſi extollens
diſceſſerit, quem quæras, & in qua via quæras
illum, neſcis.

CAPUT XXXIV.

Vanitas ſomniorum, divinationum, augurii, mendaciorum: laus expertorum: beatitudo timentium Deum: oblationes iniquorum: fraudans pauperem: unus ædificans, & alter deſtruens: faciens pœnitentiam, & non abſtinens à peccatis.

1 VAna ſpes, & mendacium viro inſenſato: &
A ſomnia extollunt imprudentes. * Quaſi qui
2 apprehendit umbram, & perſequitur ventum:
3 ſic & qui attendit ad viſa mendacia. * hoc ſe-
cundum hoc viſio ſomniorum: ante faciem
4 hominis ſimilitudo hominis. * Ab immundo
quid mundabitur? & à mendace quid verum
5 dicetur? * Divinatio erroris, & auguria men-
dacia, & ſomnia malefacientium, vanitas eſt.
6 * Et ſicut parturientis, cor tuum phantaſias pa-
titur, niſi ab Altiſſimo fuerit emiſſa viſitatio,
7 ne dederis in illis cor tuum: * multos enim
errare fecerunt ſomnia, & exciderunt ſperan-
8 tes in illis. * Sine mendacio conſummabitur
verbum legis, & ſapientia in ore fidelis com-
9 planabitur. * Qui non eſt tentatus, quid ſcit?
B Vir in multis expertus, cogitabit multa: &
10 qui multa didicit, enarrabit intellectum. * Qui
non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

non eſt expertus , pauca recognoſcit : qui
autem in multis factus eſt , multiplicat ma-
litiam. * Qui tentatus non eſt , qualia ſcit? 11
qui implanatus eſt, abundabit nequitia.*Mul- 12
ta vidi errando , & plurimas verborum con-
ſuetudines. * Aliquoties uſque ad mortem pe- 13
riclitatus ſum horum cauſa , & liberatus ſum
gratia Dei. * Spiritus timentium Deum quæ- 14
ritur, & in reſpectu illius benedicetur. * Spes 15
enim illorum in ſalvantem illos , & oculi Dei
in diligentes ſe. * Qui timet Dominum, nihil 16
trepidabit , & non pavebit : quoniam ipſe eſt C
ſpes ejus.* Timentis Dominum beata eſt ani- 17
ma ejus. * Ad quem reſpicit , & quis eſt forti- 18
† Pſal. tudo ejus ? * † Oculi Domini ſuper timentes 19
33. *d.* eum, protector potentiæ , firmamentum vir-
18. tutis , tegimen ardoris & umbraculum meri-
diani , * deprecatio offenſionis, & adjutorium 20
caſus, exaltans animam, & illuminans oculos,
dans ſanitatem, & vitam , & benedictionem.
† Prov. * † Immolantis ex iniquo oblatio eſt macula- 21
21. *d.* ta , & non ſunt beneplacitæ ſubſannationes
27. injuſtorum. * Dominus ſolus ſuſtinentibus ſe 22
† Prov. in via veritatis & juſtitiæ. * † Dona iniquo- 23
13. *b.* 8. rum non probat Altiſſimus , nec reſpicit in
oblationes iniquorum : nec in multitudine ſa-
crificiorum eorum propitiabitur peccatis.
* Qui offert ſacrificium ex ſubſtantia paupe- 24
rum , quaſi qui victimat filium in conſpectu D
patris ſui. * Panis egentium vita pauperum 25
eſt: qui defraudat illum , homo ſanguinis eſt.
* Qui aufert in ſudore panem , quaſi qui occi- 26
dit proximum ſuum. * Qui effundit ſangui- 27
† Deut. nem, † & qui fraudem facit mercenario , fra-
24. *c.* tres ſunt. * Vnus ædificans, & unus deſtruens: 28
14. quid prodeſt illis niſi labor? * Vnus orans , & 29
Sup. 7. unus maledicens: cujus vocem exaudiet Deus?
c. 22. * Qui baptizatur à mortuo , & iterum tangit 30
eum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

1 eum, quid proficit lavatio illius? * † ſic homo *† 2 Pet.*
qui jejunat in peccatis ſuis, & iterum eadem *2. d. 21.*
faciens, quid proficit humiliando ſe? oratio-
nem illius quis exaudiet?

CAPUT XXXV.

Verum & acceptum Deo ſacrificium: non ap-
pareas coram eo vacuus: primitiæ & oblationes † *Ier.*
hilari animo tribuendæ: ſacrificium injuſtum: *7. a. 3.*
pauperem læſum, pupillum & viduam lacry- ‡ *Exod.*
mantem exaudit Dominus: orationes juſtorum, *23. b.*
& potiſſimum ſe humiliantium audit Deus, li- *15. &*
berans ab affligentibus, & cuique reddens juxta *34. e.*
opera ſua. *22.*

1 QVi conſervat legem, multiplicat oblatio- *Deut.*
A nem. * † Sacrificium ſalutare eſt attende- *16. d.*
2 re mandatis, & diſcedere ab omni iniquitate. *16.*
3 * Et propitiationem litare ſacrificii ſuper inju- † *2 Cor.*
ſtitias, & deprecatio pro peccatis, recedere *9. b. 7.*
4 ab injuſtitia. * Retribuet gratiam, qui offert *Tob. 4.*
ſimilaginem: & qui facit miſericordiam, of- *b. 9.*
5 fert ſacrificium. * Beneplacitum eſt Domino ‡ *Levit.*
recedere ab iniquitate: & deprecatio pro pec- *22. c.*
6 catis recedere ab injuſtitia. * ‡ Non apparebis *28.*
7 ante conſpectum Domini vacuus.* Hæc enim *Deut.*
8 omnia propter mandatum Dei fiunt. * Obla- *15. d.*
tio juſti impinguat altare, & odor ſuavitatis *41.*
9 eſt in conſpectu Altiſſimi. * Sacrificium juſti † *Deut.*
B acceptum eſt, & memoriam ejus non oblivi- *10. d.*
0 ſcetur Dominus. * Bono animo gloriam red- *17.*
de Deo: & non minuas primitias manuum *2 Par.*
1 tuarum. * † In omni dato hilarem fac vultum *19. c. 7.*
tuum, & in exultatione ſanctifica decimas *Iob 34.*
2 tuas. * ‡ Da Altiſſimo ſecundum datum ejus, *b. 19.*
& in bono oculo adinventionem facito ma- *Sap. 6.*
13 nuum tuarum: * quoniam Dominus retribuens *b. 8.*
14 eſt, & ſepties tantum reddet tibi. * † Noli of- *Rom.*
ferre munera prava, non enim ſuſcipiet illa. *2. b. 11.*

* Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

*Et noli inſpicere ſacrificium injuſtum, quo- 1
niam Dominus judex eſt, & † non eſt apud
illum gloria perſonæ. * Non accipiet Domi- 1
nus perſonam in pauperem, & deprecationem C
læſi exaudiet. * Non deſpiciet preces pupilli; 1
nec viduam, ſi effundat loquelam gemitus.
* Nonne lacrymæ viduæ ad maxillam de- 1
ſcendunt, & exclamatio ejus ſuper deducentẽ
eas? * A maxilla enim aſcendunt uſque ad 1
cælum, & Dominus exauditor non delecta-
bitur in illis. * Qui adorat Deum in oblecta- 2
tione, ſuſcipietur, & deprecatio illius uſque
ad nubes propinquabit. * Oratio humiliantis 2
ſe, nubes penetrabit: & donec propinquet non
conſolabitur: & non diſcedet donec Altiſſi-
mus aſpiciat. * Et Dominus non elongabit, 2
ſed judicabit juſtos, & faciet judicium: & For- D
tiſſimus non habebit in illis patientiam, ut
contribulet dorſum ipſorum: * & gentibus 2
reddet vindictam, donec tollat plenitudinem
ſuperborum, & ſceptra iniquorum contribu-
let: * donec reddat hominibus ſecundum 2
actus ſuos, & ſecundum opera Adæ, & ſecun-
dum præſumtionem illius: * donec judicet ju- 2
dicium plebis ſuæ, & oblectabit juſtos miſe-
ricordia ſua. * Speciosa miſericordia Dei, in 2
tempore tribulationis, quaſi nubes pluviæ in
tempore ſiccitatis.

† *Gal. 2. b. 6. Col. 3. d. 25. Act. 10. e. 34. 1 Pet. 1. c. 17.*

CAPVT XXXVI.

Super Iſrael & civitatem Ieruſalem invocat Dei miſericordiam: ſuper gentes vero alienas Dei timorem ejuſque manum, ut ipſius potentia glorificetur, ipſeque ſolus Deus agnoſcatur: cor inſenſatum & cor pravum: ſpecies mulieris faciem viri exhilarat: bonæ mulieris poſſeſſio.

MIſerere noſtri Deus omnium, & reſpice 1
nos, & oſtende nobis lucem miſerationũ A
tuarum:

2 tuarum: * & immitte timorem tuum ſuper
gentes, quæ non exquiſierunt te, ut cognoſcant
quia non eſt Deus niſi tu, & enarrent magna-
3 lia tua. * Alleva manum tuam ſuper gentes
4 alienas, ut videant potentiam tuam. * Sicut
enim in conſpectu eorum ſanctificatus es in
nobis, ſic in conſpectu noſtro magnificaberis
5 in eis, * ut cognoſcant te, ſicut & nos cogno-
vimus quoniam non eſt Deus præter te Domi-
6 ne. * Innova ſigna, & immuta mirabilia. * Glo-
7 rifica manum, & brachium dextrum. * Exci-
8 ta furorem, & effunde iram. * Tolle adverſa-
9 rium, & affige inimicum. * Feſtina tempus,
10 & memento finis, ut enarrent mirabilia tua.
11 * In ira flammæ devoretur qui ſalvatur: & qui
B peſſimant plebem tuam, inveniant perditio-
12 nem. * Contere caput principum inimicorum,
13 dicentium: Non eſt alius præter nos. * Con-
grega omnes tribus Iacob: ut cognoſcant quia
non eſt Deus niſi tu, & enarrent magnalia tua:
14 & hereditabis eos, ſicut ab initio. * Miſerere
plebi tuæ, ſuper quam invocatum eſt nomen
tuum; & Iſrael, † quem coæquaſti primogeni- † *Exod.*
15 to tuo. * Miſerere civitati ſanctificationis tuæ 4. *f.* 22.
16 Ieruſalem, civitati requiei tuæ. * Reple Sion
inenarrabilibus verbis tuis, & gloria tua po-
17 pulum tuum. * Da teſtimonium his, qui ab
C initio creaturæ tuæ ſunt, & ſuſcita prædica-
tiones, quas locuti ſunt in nomine tuo pro-
18 phetæ priores. * Da mercedem ſuſtinentibus
te, ut prophetæ tui fideles inveniantur: & ex-
19 audi orationes ſervorum tuorum. * † ſecun- † *Num.*
dum benedictionem Aaron de populo tuo, & 6. *d.* 24.
dirige nos in viam juſtitiæ, & ſciant omnes
qui habitant terram, quia tu es Deus conſpe-
20 ctor ſæculorum. * Omnem eſcam manduca-
21 bit venter, & eſt cibus cibo melior. * Fauces
contingunt cibum feræ, & cor ſenſatum verba
men-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

mendacia. * Cor pravum dabit triſtitiam, & 22
homo peritus reſiſtet illi.*Omnem maſculum 23
excipiet mulier: & eſt filia melior filia.* Spe- 24
cies mulieris exhilarat faciem viri ſui, & ſuper D
omnem concupiſcentiam hominis ſuperducit
deſiderium. * Si eſt lingua curationis, eſt & 25
mitigationis & miſericordiæ: non eſt vir illius
ſecundum filios hominum. * Qui poſſidet 26
mulierem bonam, inchoat poſſeſſionem: ad-
jutorium ſecundum illum eſt, & columna ut
requies.* Vbi non eſt ſepes, diripietur poſſeſ- 27
ſio: & ubi non eſt mulier, ingemiſcit egens.
* Quis credit ei, qui non habet nidum, & de- 28
flectens ubicunque obſcuraverit, quaſi ſuccin-
ctus latro exiliens de civitate in civitatem?

CAPVT XXXVII.

*Deteſtatio ficti amici: veri amici ne oblivi-
ſcaris: diſcretio in captandis conſiliis, & cum
quibus conſulas, & quibus te & conſilium tuum
occultes: laus ſententiæ viri ſancti: verbum ne-
quam: quattuor ex corde oriuntur: laus viri pe-
riti & ſapientis: qui ſophiſtice loquitur, odibi-
lis eſt: tenta animam tuam; & ſi ſit nequam,
non des illi poteſtatem: pernicies crapulæ.*

OMnis amicus dicet: Et ego amicitiam co- 1
pulavi. ſed eſt amicus ſolo nomine ami- A
cus. Nonne triſtitia ineſt uſque ad mortem?
* Sodalis autem & amicus ad inimicitiam 2
convertentur.*O præſumptio nequiſſima, un- 3
de creata es cooperire aridam malitia, & do-
loſitate illius? * Sodalis amico conjucunda- 4
tur in oblectationibus, & in tempore tri-
bulationis adverſarius erit. * Sodalis amico 5
condolet cauſa ventris, & contra hoſtem ac-
cipiet ſcutum.* Non obliviſcaris amici tui in 6
animo tuo, & non immemor ſis illius in opi-
bus tuis. * Noli conſiliari cum eo qui tibi in- 7
ſidiatur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ſidiatur, & à zelantibus te abſconde conſi-
8 lium. * Omnis conſiliarius prodit conſilium,
9 ſed eſt conſiliarius in ſemetipſo. * A conſilia-
rio ſerva animam tuam. prius ſcito quæ ſit il-
lius neceſſitas: & ipſe enim animo ſuo cogita-
10 bit: * ne forte mittat ſudem in terram, & di-
11 cat tibi: * Bona eſt via tua; & ſtet è contrario
12 videre quid tibi eveniat. * Cum viro irreligio-
ſo tracta de ſanctitate, & cum injuſto de juſti-
tia, & cum muliere de ea quæ æmulatur: cum
timido de bello, cum negotiatore de trajectio-
ne, cum emptore de venditione, cum viro li-
13 vido de gratiis agendis, * cum impio de pieta-
te, cum inhoneſto de honeſtate, cum operario
14 agrario de omni opere, * cum operario annua-
li de conſummatione anni, cum ſero pigro de
multa operatione: non attendas his in omni
15 conſilio. * Sed cum viro ſancto aſſiduus eſto,
quemcumque cognoveris obſervantem timo-
16 rem Dei, * cujus anima eſt ſecundum animam
C tuam: & qui, cum titubaveris in tenebris, con-
17 dolebit tibi. * Cor boni conſilii ſtatue tecum:
18 non eſt enim tibi aliud pluris illo. * Anima
viri ſancti enuntiat aliquando vera, quam
ſeptem circumſpectores ſedentes in excelſo ad
19 ſpeculandum. * Et in his omnibus deprecare
Altiſſimum, ut dirigat in veritate viam tuam.
20 * Ante omnia verbum verax præcedat te, &
21 ante omnem actum conſilium ſtabile. * Ver-
bum nequam immutabit cor: ex quo partes
quattuor oriuntur, bonum & malum, vita &
mors: & dominatrix illorum eſt aſſidua lin-
gua. Eſt vir aſtutus multorum eruditor, &
22 animæ ſuæ inutilis eſt. * Vir peritus multos
23 erudivit, & animæ ſuæ ſuavis eſt. * Qui ſo-
phiſtice loquitur, odibilis eſt: in omni re de-
24 fraudabitur. * non eſt illi data à Domino gra-
25 tia: omni enim ſapientia defraudatus eſt. * Eſt
ſapiens,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ſapiens, animæ ſuæ ſapiens: & fructus ſenſus
illius laudabilis. * Vir ſapiens plebem ſuam
erudit, & fructus ſenſus illius fideles ſunt.
* Vir ſapiens implebitur benedictionibus, &
videntes illum laudabunt. * Vita viri in nu-
mero dierum: dies autem Iſraël innumerabiles
ſunt. * Sapiens in populo hereditabit hono-
rem, & nomen illius erit vivens in æternum.
* Fili in vita tua tenta animam tuam: & ſi
fuerit nequam, non des illi poteſtatem: * non
enim omnia omnibus expediunt, & non om-
ni animæ omne genus placet. * Noli avidus
eſſe in omni epulatione, & non te effundas ſu-
per omnem eſcam: * in multis enim eſcis erit
infirmitas, & aviditas appropinquabit uſque
ad choleram. * Propter crapulam multi obie-
runt: qui autem abſtinens eſt, adjiciet vitam.

CAPUT XXXVIII.

Honora medicum: à Deo data eſt homini medicina: quomodo ægrotus ſe habebit erga Deum & medicum: mortuus plorandus, temperandum autem à triſtitia, quæ mortuo non prodeſt & tibi obeſt: ſed memineris te etiam moriturum: quiſque artifex conſiderat ea in quibus operatur: & hi neceſſarii quidem ſunt in communitate, ſed in ea non præeminent dignitate vel ſapientia.

HOnora medicum propter neceſſitatem: 1
etenim illum creavit Altiſſimus. * A Deo
eſt enim omnis medela, & à rege accipiet do- 2
nationem. * Diſciplina medici exaltabit ca- 3
put illius, & in conſpectu magnatorum col-
laudabitur. * Altiſſimus creavit de terra me- 4
dicamenta, & vir prudens non abhorrebit illa.
* † Nonne à ligno indulcata eſt aqua amara? 5
* Ad agnitionem hominum virtus illorum, & 6
dedit hominibus ſcientiam Altiſſimus, hono-
rari

† *Exod.* 15. *d.* 25.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

7 rari in mirabilibus ſuis. * In his curans miti-
gabit dolorem, & unguentarius faciet pigmen-
ta ſuavitatis, & unctiones conficiet ſanitatis,
8 & non conſummabuntur opera ejus. * Pax
9 enim Dei ſuper faciem terræ.* † Fili in tua in- † *Iſa.*
firmitate ne deſpicias te ipſum, ſed ora Do- 38.*a.*3.
10 minum, & ipſe curabit te. * Averte à delicto,
& dirige manus, & ab omni delicto munda
11 cor tuum. * Da ſuavitatem & memoriam ſi-
milaginis, & impingua oblationem, & da lo-
12 cum medico: * etenim illum Dominus crea-
vit: & non diſcedat à te, quia opera ejus ſunt
13 neceſſaria. * Eſt enim tempus quando in ma-
14 nus illorum incurras: * ipſi vero Dominum
deprecabuntur, ut dirigat requiem eorum, &
ſanitatem, propter converſationem illorum.
15 * Qui delinquit in conſpectu ejus qui fecit
16 eum, incidet in manus medici. * Fili in mor-
tuum produc lacrymas, & quaſi dira paſſus in-
cipe plorare, & ſecundum judicium contege
corpus illius, & non deſpicias ſepulturam il-
17 lius. * Propter delaturam autem amarè fer lu-
ctum illius uno die, & conſolare propter tri-
18 ſtitiam, * & fac luctum ſecundum meritum
ejus uno die, vel duobus propter detractio-
19 nem. * † A triſtitia enim feſtinat mors, & † *Prov.*
cooperit virtutem, & triſtitia cordis flectit cer- 15. *b.*
20 vicem. * In abductione permanet triſtitia: & 13. &
21 ſubſtantia inopis ſecundum cor ejus. * Ne de- 17. *d.*
deris in triſtitia cor tuum, ſed repelle eam à 22.
22 te: & memento noviſſimorum, * noli obli-
viſci: neque enim eſt converſio, & huic nihil
23 proderis, & te ipſum peſſimabis. * Memor
eſto judicii mei: ſic enim erit & tuum: mihi
24 heri, & tibi hodie.* † In requie mortui requie- † 2 *Reg.*
C ſcere fac memoriam ejus, & conſolare illum 12. *e.*
25 in exitu ſpiritus ſui. * Sapientia ſcribæ in tem- 21.
pore vacuitatis: & qui minoratur actu, ſa-
pien-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

pientiam percipiet: qua ſapientia replebitur,
* qui tenet aratrum, & qui gloriatur in jacu- 26
lo, ſtimulo boves agitat, & converſatur in
operibus eorum, & enarratio ejus in filiis tau-
rorum.* Cor ſuum dabit ad verſandos ſulcos, 27
& vigilia ejus in ſagina vaccarum. * Sic om- 28
nis faber & architectus, qui noctem tamquam
diem tranſigit, qui ſculpit ſignacula ſculptilia,
& aſſiduitas ejus variat picturam: cor ſuum
dabit in ſimilitudinem picturæ, & vigilia ſua
perficiet opus. * Sic faber ferrarius ſedens juxta 29
incudem, & conſiderans opus ferri: Vapor
ignis uret carnes ejus, & in calore fornacis
concertatur: *Vox mallei innovat aurem ejus, 30
& contra ſimilitudinem vaſis oculus ejus: D
* Cor ſuum dabit in conſummationem ope- 31
rum, & vigilia ſua ornabit in perfectionem.
* Sic figulus ſedens ad opus ſuum, convertens 32
pedibus ſuis rotam, qui in ſolicitudine poſitus
eſt ſemper propter opus ſuum, & in numero
eſt omnis operatio ejus. * In brachio ſuo for- 33
mabit lutum, & ante pedes ſuos curvabit vir-
tutem ſuam. * Cor ſuum dabit ut conſummet 34
linitionem, & vigilia ſua mundabit fornacem.
* Omnes hi in manibus ſuis ſperaverunt, & 35
unuſquiſque in arte ſua ſapiens eſt. * Sine his 36
omnibus non ædificatur civitas. * Et non in- 37
habitabunt, nec inambulabunt, & in eccleſiam
non tranſilient. * Super ſellam judicis non ſe- 38
debunt, & teſtamentum judicii non intelli-
gent, neque palam facient diſciplinam & judi-
cium, & in parabolis non invenientur: * ſed 39
creaturam ævi confirmabunt, & deprecatio il-
lorum in operatione artis, accommodantes
animam ſuam, & conquirentes in lege Altiſ-
ſimi.

CA-

CAPVT XXXIX.

Studium ſapientis, ipſiuſque præclara opera & nominis perpetuitas: Deus benedicendus in operibus ſuis, cui nihil occultum eſt: benedictio Dei in bonos, & ira in malos: bonis omnia in bonum cedunt, malis in malum, ad quos puniendos & cetera ſunt creata.

1 SApientiam omnium antiquorum exquiret
A ſapiens, & in prophetis vacabit.* Narratio-
2 nem virorum nominatorum conſervabit, &
3 in verſutias parabolarum ſimul introibit.*Oc-
culta proverbiorum exquiret, & in abſcondi-
4 tis parabolarum converſabitur. * In medio
magnatorum miniſtrabit, & in conſpectu
5 præſidis apparebit. * In terram alienigenarum
gentium pertranſiet: bona enim & mala in
6 hominibus tentabit. * Cor ſuum tradet ad vi-
gilandum diluculo ad Dominum, qui fecit
illum, & in conſpectu Altiſſimi deprecabi-
7 tur. * Aperiet os ſuum in oratione, & pro
8 delictis ſuis deprecabitur. * Si enim Dominus
magnus voluerit, ſpiritu intelligentiæ replebit
9 illum: * & ipſe tamquam imbres mittet elo-
quia ſapientiæ ſuæ, & in oratione confitebitur
10 Domino: * & ipſe diriget conſilium ejus, &
B diſciplinam, & in abſconditis ſuis conſiliabi-
11 tur. * Ipſe palam faciet diſciplinam doctrinæ
ſuæ, & in lege teſtamenti Domini gloriabi-
12 tur. * Collaudabunt multi ſapientiam ejus, &
13 uſque in ſæculum non delebitur. * Non rece-
det memoria ejus, & nomen ejus requiretur à
14 generatione in generationem. * Sapientiam
ejus enarrabunt gentes, & laudem ejus enun-
15 tiabit eccleſia. * Si permanſerit, nomen dere-
linquet plus quam mille: & ſi requieverit,
16 proderit illi. * Adhuc conſiliabor, ut enar-
17 rem: ut furore enim repletus ſum. * In voce
dicit:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

dicit: Obaudite me divini fructus, & quaſi
roſa plantata ſuper rivos aquarum fructificate.
* Quaſi Libanus odorem ſuavitatis habete. 1
* Florete flores, quaſi lilium, & date odorem, 1
& frondete in gratiam, & collaudate canti-
cum, & benedicite Dominum in operibus ſuis.
* Date nomini ejus magnificentiam, & confi- 2
temini illi in voce labiorum veſtrorum, & in
canticis labiorum, & citharis, & ſic dicetis in
† Geneſ. confeſſione: * † Opera Domini univerſa bona 2
1.*d*.31. valde. * ‡ In verbo ejus ſtetit aqua ſicut con- 2
‡ *Marc.* geries: & in ſermone oris illius ſicut exceptoria C
7.*d*.37. aquarum: * quoniam in præcepto ipſius pla- 2
Gen. cor fit, & non eſt minoratio in ſalute ipſius.
8.*a*.3. * Opera omnis carnis coram illo, & non eſt 2
quidquam abſconditum ab oculis ejus. * A ſæ- 2
culo uſque in ſæculum reſpicit, & nihil eſt
mirabile in conſpectu ejus. * Non eſt dicere: 2
Quid eſt hoc, aut quid eſt iſtud? omnia enim
in tempore ſuo quærentur. * Benedictio illius 2
† *Gen.* quaſi fluvius inundavit. * † quomodo catacly- 2
7.*d*.27. ſmus aridam inebriavit; ſic ira ipſius gentes,
quæ non exquiſierunt eum, hereditabit.
† *Exod.* * † Quomodo convertit aquas in ſiccitatem, 2
14.*e*. & ſiccata eſt terra: & viæ illius viis illorum
21. directæ ſunt: ſic peccatoribus offenſiones in
ira ejus. * Bona bonis creata ſunt ab initio, ſic 30
† *Sup.* nequiſſimis bona & mala. * † Initium neceſ- 31
29.*d*. ſariæ rei vitæ hominum, aqua, ignis, & fer-
28. rum, ſal, lac, & panis ſimilagineus, & mel,
& botrus uvæ, & oleum, & veſtimentum.
* Hæc omnia ſanctis in bona, ſic & impiis & 32
peccatoribus in mala convertentur. * Sunt D
ſpiritus, qui ad vindictam creati ſunt, & in fu- 33
rore ſuo confirmaverunt tormenta ſua: * in 34
tempore conſummationis effundent virtutem:
& furorem ejus, qui fecit illos, placabunt.
* Ignis, grando, fames, & mors, omnia hæc 35
ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ad vindictam creata ſunt ; * beſtiarum dentes,
& ſcorpii, & ſerpentes, & rhomphæa vindi-
cans in exterminium impios. * In mandatis
ejus epulabuntur, & ſuper terram in neceſſita-
tem præparabuntur, & in temporibus ſuis non
præterient verbum. * Proptera ab initio con-
firmatus ſum, & conſiliatus ſum, & cogitavi,
& ſcripta dimiſi. * † Omnia opera Domini † *Gen.*
bona, & omne opus hora ſua ſubminiſtrabit. 1.*d*.31.
* Non eſt dicere: Hoc illo nequius eſt: omnia
enim in tempore ſuo comprobabuntur. * Et
nunc in omni corde & ore collaudate, & be-
nedicite nomen Domini.

CAPUT XL.

Occupationi magnæ, jugo gravi, ac variis mi-ſeriis homo obnoxius, omnia caduca: iniqui cum ſuis divitiis cito delendi: laus vitæ ſibi ſuffi-cientis: varios binarios commendat, quibus tamen alia anteponit: laus timoris Domini: fac ne indigeas, nec in alienam menſam reſpicias, à quo vir diſciplinatus & eruditus ſe ſervat.

1 OCcupatio magna creata eſt omnibus homi-
A nibus, & jugum grave ſuper filios Adam,
à die exitus de ventre matris eorum, uſque in
2 diem ſepulturæ, in matrem omnium. * Cogi-
tationes eorum, & timores cordis, adinventio
3 expectationis, & dies finitionis: * à reſidente
ſuper ſedem glorioſam, uſque ad humiliatum
4 in terra & cinere: * ab eo qui utitur hyacin-
tho, & portat coronam, uſque ad eum qui
operitur lino crudo: furor, zelus, tumultus,
fluctuatio, & timor mortis, iracundia perſe-
5 verans, & contentio, * & in tempore refe-
ctionis in cubili ſomnus noctis immutat ſcien-
6 tiam ejus. * Modicum tamquam nihil in re-
quie, & ab eo in ſomnis, quaſi in die reſpe-
7 ctus. * Conturbatus eſt in viſu cordis ſui, tam-
quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

quam qui evaſerit in die belli. In tempore ſalu-
tis ſuæ exurrexit, & admirans ad nullum ti-
morem: * cum omni carne, ab homine uſ-
† *Sup.* que ad pecus, & ſuper peccatores ſeptuplum.
39. d. * † Ad hæc mors, ſanguis, contentio, &
34. rhomphæa, oppreſſiones, fames, & contritio,
& flagella: * ſuper iniquos creata ſunt hæc om-
† *Gen.* nia, † & propter illos factus eſt cataclyſmus.
7. b. 10. * Omnia, quæ de terra ſunt, in terram con-
† *Eccl.* vertentur, † & omnes aquæ in mare reverten-
1. b. 7. tur. * Omne munus, & iniquitas delebitur, & 1
fides in ſæculum ſtabit. * Subſtantiæ injuſto- 1
rum ſicut fluvius ſiccabuntur, & ſicut toni-
truum magnum in pluvia perſonabunt. * In 1
aperiendo manus ſuas lætabitur: ſic prævari-
catores in conſummatione tabeſcent. * Nepo- 1
tes impiorum non multiplicabunt ramos, & C
radices immundæ ſuper cacumen petræ ſonant.
* Super omnem aquam viriditas, & ad oram 1
fluminis ante omne fœnum evelletur. * Gra- 1
tia ſicut paradiſus in benedictionibus, & mi-
ſericordia in ſæculum permanet. * Vita ſibi 1
ſufficientis operarii condulcabitur, & in ea
invenies theſaurum. * Filii, & ædificatio civi- 1
tatis confirmabit nomen & ſuper hæc mulier
immaculata computabitur. * Vinum & muſi- 2
ca lætificant cor: & ſuper utraque dilectio
ſapientiæ. * Tibiæ & pſalterium ſuavem fa- 2
ciunt melodiam, & ſuper utraque lingua ſua-
vis. * Gratiam & ſpeciem deſiderabit oculus 22
tuus, & ſuper hæc virides ſationes. * Amicus 23
& ſodalis in tempore convenientes, & ſuper D
utroſque mulier cum viro. * Fratres in adjuto- 24
rium in tempore tribulationis, & ſuper eos
miſericordia liberabit. * Aurum & argentum 25
eſt conſtitutio pedum: & ſuper utrumque
conſilium beneplacitum. * Facultates & vir- 26
tutes exaltant cor, & ſuper hæc timor Domi-
ni.

7 ni. * Non eſt in timore Domini minoratio,
8 & non eſt in eo inquirere adjutorium. * Timor
Domini ſicut paradiſus benedictionis, &
ſuper omnem gloriam operuerunt illum.
9 * Fili in tempore vitæ tuæ ne indigeas: melius
10 eſt enim mori, quam indigere. * Vir reſpiciens
in menſam alienam, non eſt vita ejus in cogitatione
victus: alit enim animam ſuam cibis
11 alienis. * Vir autem diſciplinatus & eruditus
12 cuſtodiet ſe. * In ore imprudentis condulcabitur
inopia, & in ventre ejus ignis ardebit.

CAPVT XLI.

Memoria mortis cui eſt amara, & cui non: mortem non metuas, ſed præteritorum & futurorum memento, contentus divina diſpoſitione circa te: maledictio manens impios: cura boni nominis: ſapientia & theſaurus abſconditus inutiles: qualiter ſit de peccatis erubeſcendum: ne faciem avertas a proximo, nec reſpicias mulierem alterius, neque improperes poſt datum.

1 O Mors quam amara eſt memoria tua, ho-
A mini pacem habenti in ſubſtantiis ſuis;
2 * viro quieto, & cujus viæ directæ ſunt in om-
3 nibus, & adhuc valenti accipere cibum! * O
mors, bonum eſt judicium tuum homini in-
4 digenti, & qui minoratur viribus, * defecto
ætate, & cui de omnibus cura eſt, & incredibi-
5 li, qui perdit patientiam! * Noli metuere judi-
cium mortis. Memento quæ ante te fuerunt,
& quæ ſuperventura ſunt tibi: hoc judicium
6 à Domino omni carni. * & quid ſuperveniet
tibi in beneplacito Altiſſimi? ſive decem,
7 ſive centum, ſive mille anni. * Non eſt
8 enim in inferno accuſatio vitæ. * Filii abo-
B minationum ſunt filii peccatorum, & qui con-
9 verſantur ſecus domos impiorum. * Filiorum
peccatorum periet hereditas, & cum ſemine

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

illorum aſſiduitas opprobrii. * De patre impio
queruntur filii, quoniam propter illum ſunt in
opprobrio. * Væ vobis viri impii, qui dereli-
quiſtis legem Domini altiſſimi. *Et ſi nati fue-
ritis, in maledictione naſcemini: & ſi mortui
fueritis, in maledictione erit pars veſtra.
† *Sup.* * † Omnia, quæ de terra ſunt, in terram con-
40. *b.* vertentur; ſic impii à maledicto in perditio-
11. nem. * Luctus hominum in corpore ipſorum,
nomen autem impiorum delebitur. * Curam
habe de bono nomine: hoc enim magis per-
manebit tibi, quam mille theſauri pretioſi &
magni. * Bonæ vitæ numerus dierum: bonum
autem nomen permanebit in ævum. * Diſci-
† *Sup.* plinam in pace conſervate filii. † ſapientia
20. *d.* enim abſcondita, & theſaurus inviſus, quæ
32. utilitas in utriſque? * Melior eſt homo qui
abſcondit ſtultitiam ſuam, quam homo qui
abſcondit ſapientiam ſuam. * Verumtamen
reveremini in his, quæ procedunt de ore meo.
* Non eſt enim bonum omnem reverentiam
obſervare: & non omnia omnibus bene pla-
cent in fide. * Erubeſcite à patre & ma-
tre de fornicatione: & à præſidente & à po-
tente de mendacio: * à principe & à judice de
delicto: à ſynagoga & plebe de iniquitate:
* à ſocio & amico de injuſtitia: & de loco in
quo habitas, * de furto, de veritate Dei, &
teſtamento: de diſcubitu in panibus, & ab
obfuſcatione dati & accepti: * à ſalutantibus
de ſilentio: à reſpectu mulieris fornicariæ: &
ab averſione vultus cognati. * Ne avertas fa-
ciem à proximo tuo, & ab auferendo partem
† *Matt.* & non reſtituendo.* † Ne reſpicias mulierem
5. *c.* 28. alieni viri, & ne ſcruteris ancillam ejus, ne-
que ſteteris ad lectum ejus. * Ab amicis de
ſermonibus improperii: & cum dederis, ne
improperes.

CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPVT XLII.

Secretum non revelandum: à reſpectu perſonarum & aliis pleriſque vitiis hic enumeratis abſtinendum: datum & acceptum ſcribendum: de ſolicita cuſtodia filiæ, & ſuper luxurioſam firmanda cuſtodia: commorari mulieri periculoſum: melior eſt autem iniquitas viri quam mulier benefaciens: opera Domini, qui omnia videt etiam occulta cordium, ſunt perfecta & deſiderabilia.

NOn duplices ſermonem auditus de revelatione ſermonis abſconditi, & eris vere ſine confuſione, & invenies gratiam in conſpectu omnium hominum: ne pro his omnibus confundaris, † & ne accipias perſonam ut delin- *† Lev.*
quas. * De lege Altiſſimi, & teſtamento, & *19.*
de judicio juſtificare impium, * de verbo ſo- *15. c.*
ciorum & viatorum, & de datione hereditatis *Deut.*
amicorum, * de æqualitate ſtateræ & ponde- *1. c. 17.*
rum, de acquiſitione multorum & paucorum, *& 16.*
* de corruptione emptionis & negotiatorum, *d. 19.*
& de multa diſciplina filiorum, & ſervo peſ- *Prov.*
ſimo latus ſanguinare. * Super mulierem ne- *24. c.*
quam bonum eſt ſignum. * Vbi manus mul- *23.*
tæ ſunt, claude; & quodcumque trades, nume- *Iac. 2.*
ra, & appende: datum vero, & acceptum om- *a. 2.*
ne deſcribe. * De diſciplina inſenſati & fatui, & de ſenioribus, qui judicantur ab adoleſcentibus: & eris eruditus in omnibus, & probabilis in conſpectu omnium vivorum. * Filia patris abſcondita eſt vigilia, & ſolicitudo ejus aufert ſomnum, ne forte in adoleſcentia ſua adulta efficiatur, & cum viro commorata odibilis fiat: * ne quando polluatur in virginitate ſua, & in paternis ſuis gravida inveniatur: ne forte cum viro commorata tranſgrediatur, aut certe ſterilis efficiatur. * Super filiam luxurio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ſam confirma cuſtodiam : ne quando faciat te in opprobrium venire inimicis , à detractione in civitate, & objectione plebis, & confundat te in multitudine populi. * Omni homini noli intendere in ſpecie : & in medio mulierum noli commorari : * de veſtimentis enim procedit tinea, & à muliere iniquitas viri. * Melior eſt enim iniquitas viri , quam mulier benefaciens , & mulier confundens in opprobrium. * Memor ero igitur operum Domini, & quæ vidi, annuntiabo. In ſermonibus Domini opera ejus. * Sol illuminans per omnia reſpexit, & gloria Domini plenum eſt opus ejus. * Nonne Dominus fecit ſanctos enarrare omnia mirabilia ſua , quæ confirmavit Dominus omnipotens ſtabiliri in gloria ſua? * Abyſſum, & cor hominum inveſtigavit: & in aſtutia eorum excogitavit. * Cognovit enim Dominus omnem ſcientiam, & inſpexit in ſignum ævi, annuntians quæ præterierunt, & quæ ſuperventura ſunt, revelans veſtigia occultorum. * Non præterit illum omnis cogitatus , & non abſcondit ſe ab eo ullus ſermo. * Magnalia ſapientiæ ſuæ decoravit : qui eſt ante ſæculum & uſque in ſæculum , neque adjectum eſt, * neque minuitur, & non eget alicujus conſilio. * Quam deſiderabilia omnia opera ejus, & tamquam ſcintilla , quæ eſt conſiderare! * Omnia hæc vivunt, & manent in ſæculum, & in omni neceſſitate omnia obaudiunt ei. * Omnia duplicia, unum contra unum, & non fecit quidquam deeſſe. * Vniuſcujuſque confirmavit bona, Et quis ſatiabitur videns gloriam ejus?

CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPVT XLIII.

Eminentia Creatoris relucet in cælorum ornatu & pulchritudine, nempe in cælo, luna, ſtellis, iride, nive, grandine, nubibus, tonitru, gelu ab aquilone, pruina, & mari, in quo ſunt plurima genera belluarum: denique nemo ad Deum laudandum ſufficit.

ALtitudinis firmamentum pulchritudo ejus
eſt, ſpecies cæli in viſione gloriæ. * Sol in
aſpectu annuntians in exitu, vas admirabile
opus Excelſi. * In meridiano exurit terram, &
in conſpectu ardoris ejus quis poterit ſuſtinere?
Fornacem cuſtodiens in operibus ardoris: * tri-
4 pliciter ſol exurens montes, radios igneos exuf-
flans, & refulgens radiis ſuis obcæcat oculos.
5 * Magnus Dominus qui fecit illum, & in ſer-
6 monibus ejus feſtinavit iter. * Et luna in om-
nibus in tempore ſuo, oſtenſio temporis, &
7 ſignum ævi. * A luna ſignum diei feſti, lumi-
nare quod minuitur in conſummatione.
8 * Menſis ſecundum nomen ejus eſt, creſcens
9 mirabiliter in conſummatione. * Vas caſtro-
rum in excelſis, in firmamento cæli reſplen-
10 dens glorioſe. * Species cæli gloria ſtellarum,
mundum illuminans in excelſis Dominus. * In
11 verbis ſancti ſtabunt ad judicium, & non de-
12 ficient in vigiliis ſuis. * Vide arcum, & bene-
dic eum † qui fecit illum: valde ſpecioſus eſt † Gen.
13 in ſplendore ſuo. * Gyravit cælum in circuitu 9.b.13.
gloriæ ſuæ, manus Excelſi aperuerunt illum.
14 * Imperio ſuo acceleravit nivem, & accelerat
15 coruſcationes emittere judicii ſui. * Propterea
aperti ſunt theſauri, & evolaverunt nebulæ ſi-
16 cut aves. * In magnitudine ſua poſuit nubes,
17 & confracti ſunt lapides grandinis. * In con-
ſpectu ejus commovebuntur montes, & in
18 voluntate ejus aſpirabit Notus. * Vox tonitrui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ejus verberabit terram, tempeſtas aquilonis, &
congregatio ſpiritus: * & ſicut avis deponens
ad ſedendum, aſpergit nivem, & ſicut locuſta
demergens deſcenſus ejus. * Pulchritudinem
candoris ejus admirabitur oculus, & ſuper
imbrem ejus expaveſcet cor. * Gelu ſicut ſa-
lem effundet ſuper terram: & dum gelaverit,
fiet tamquam cacumina tribuli. * Frigidus
ventus aquilo flavit, & gelavit cryſtallus ab
aqua, ſuper omnem congregationem aquarum
requieſcet, & ſicut lorica induet ſe aquis. * Et
devorabit montes: & exuret deſertum, &
extinguet viride, ſicut igne. * Medicina om- 2
nium in feſtinatione nebulæ: & ros obvians
ab ardore venienti humilem efficiet eum. * In 2
ſermone ejus ſiluit ventus, & cogitatione ſua
placavit abyſſum, & plantavit in illa Dominus
inſulas. * Qui navigant mare, enarrent pericu- 2
la ejus: & audientes auribus noſtris admirabi-
mur. * Illic præclara opera, & mirabilia; va- 2
ria beſtiarum genera, & omnium pecorum,
& creatura belluarum. * Propter ipſum con- 2
firmatus eſt itineris finis, & in ſermone ejus
compoſita ſunt omnia. * Multa dicemus, & 2
deficiemus in verbis: conſummatio autem ſer-
monum, ipſe eſt in omnibus. * Gloriantes ad 3
quid valebimus? ipſe enim omnipotens ſuper
omnia opera ſua. * Terribilis Dominus & ma- 3
gnus vehementer, & mirabilis potentia ipſius.
* Glorificantes Dominum quantumcumque 3
potueritis, ſupervalebit enim adhuc, & admi-
rabilis magnificentia ejus. * Benedicentes Do- 3
minum, exaltate illum quantum poteſtis: ma-
jor enim eſt omni laude. * Exaltantes eum 3
replemini virtute, ne laboretis: non enim
comprehendetis. * † Quis videbit eum, & 3
enarrabit? & quis magnificabit eum ſicut eſt
ab initio? * Multa abſcondita ſunt majora his: 3

† Pſal. 105. a. 2.

pauca

pauca enim vidimus operum ejus. * Omnia
autem Dominus fecit, & pie agentibus dedit
ſapientiam.

CAPVT XLIV.

Laus priorum patrum ac ſeminis eorum: primum in genere, deinde nominatim laudantur Enoch, Noë, Abraham, cui factæ ſunt promiſſiones; Iſaac, & Iacob.

LAudemus viros glorioſos, & parentes no-
ſtros in generatione ſua.* Multam gloriam
fecit Dominus magnificentia ſua à ſæculo.
* Dominantes in poteſtatibus ſuis, homines
magni virtute, & prudentia ſua præditi, nun-
tiantes in prophetis dignitatem prophetarum,
* & imperantes in præſenti populo, & virtute
prudentiæ populis ſanctiſſima verba. * In pe-
ritia ſua requirentes modos muſicos, & nar-
rantes carmina ſcripturarum. *Homines divi-
tes in virtute, pulchritudinis ſtudium haben-
7 tes: pacificantes in domibus ſuis. * Omnes
iſti in generationibus gentis ſuæ gloriam ade-
pti ſunt, & in diebus ſuis habentur in laudibus.
8 * Qui de illis nati ſunt, reliquerunt nomen
9 narrandi laudes eorum: * & ſunt quorum non
B eſt memoria: perierunt quaſi qui non fuerint:
& nati ſunt, quaſi non nati, & filii ipſorum
10 cum ipſis. * Sed illi viri miſericordiæ ſunt,
11 quorum pietates non defuerunt: * cum ſe-
12 mine eorum permanent bona, * hereditas
ſancta nepotes eorum, & in teſtamentis ſtetit
13 ſemen eorum: * & filii eorum propter illos
uſque in æternum manent: ſemen eorum &
14 gloria eorum non derelinquetur. * Corpora
ipſorum in pace ſepulta ſunt, & nomen eorum † *Gen.*
15 vivit in generationem & generationem. * Sa- 5. c. 21.
pientiam ipſorum narrent populi, & laudem *Hebr.*
16 eorum nuntiet eccleſia. * † Henoch placuit 11. b. 5.

Deo, & tranſlatus eſt in paradiſum, ut det
gentibus pœnitentiam. * Noë inventus eſt 1
perfectus, juſtus, & in tempore iracundiæ fa-
ctus eſt reconciliatio. * Ideo dimiſſum eſt re- 1
† Gen. liquum terræ, cum factum eſt diluvium.
6. b. 9. * † Teſtamenta ſæculi poſita ſunt apud illum, 1
7. a. 1. ne deleri poſſit diluvio omnis caro. * ‡ Abra- 2
Hebr. ham magnus pater multitudinis gentium, &
11. b. 7. non eſt inventus ſimilis illi in gloria: qui con-
‡ Gen. ſervavit legem Excelſi, & fuit in teſtamento
9. b. 9. cum illo. * † In carne ejus ſtare fecit teſta- 2
† Gen. mentum, & ‡ in tentatione inventus eſt fide- D
12. a. 2. lis. * Ideo jurejurando dedit illi gloriam in 2
& 15. gente ſua, creſcere illum quaſi terræ cumu-
a. 5. lum, * & ut ſtellas exaltare ſemen ejus, & 2
Gen. hereditare illos à mari uſque ad mare, & à
17. c. flumine uſque ad terminos terræ. * Et in Iſaac 2
10. eodem modo fecit propter Abraham patrem
Gen. ejus. * Benedictionem omnium gentium de- 2
22. a. 1. dit illi Dominus, & teſtamentum confirma-
† Gal. vit ſuper caput Iacob. * Agnovit eum in bene- 2
3. b. 6. dictionibus ſuis, & dedit illi hereditatem, &
diviſit illi partem in tribubus duodecim. * Et 2
conſervavit illi homines miſericordiæ, inve-
nientes gratiam in oculis omnis carnis.

CAPUT XLV.

De laudibus Moyſi, Aaron, & Phinees: de congregatione Core interempta.

Exod. 11. a. 3. Dilectus Deo & hominibus Moyſes: cujus 1
memoria in benedictione eſt. * Similem A
illum fecit in gloria ſanctorum, & magnifica- 2
vit eum in timore inimicorum, & in verbis
† Exod. ſuis monſtra placavit. * † Glorificavit illum 3
6. 7. 8. in conſpectu regum, & juſſit illi coram populo
ſuo, & oſtendit illi gloriam ſuam. * In fide & 4
lenitate ipſius ſanctum fecit illum, & elegit
eum ex omni carne. * Audivit enim eum, & 5
vocem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

6 vocem ipſius, & induxit illum in nubem. *Et
dedit illi coram præcepta, & legem vitæ &
diſciplinæ, docere Iacob teſtamentum ſuum,
7 & judicia ſua Iſrael. * † Excelſum fecit Aa- † *Num.*
ron fratrem ejus, & ſimilem ſibi de tribu Le- 12. *a.* 3.
8 vi: * ſtatuit ei teſtamentum æternum, & de- 7.
dit illi ſacerdotium gentis: & beatificavit il-
9 lum in gloria, * & circumcinxit eum zona
gloriæ, & induit eum ſtolam gloriæ, & coro-
10 navit eum in vaſis virtutis. * † Circumpedes, † *Exod.*
B & femoralia, & humerale poſuit ei, & cinxit 28. *f.*
illum tintinnabulis aureis plurimis in gyro, 35.
11 * dare ſonitum in inceſſu ſuó, auditum facere
ſonitum in templo, in memoriam filiis gentis
12 ſuæ. * Stolam ſanctam auro, & hyacintho,
& purpura, opus textile, viri ſapientis, judi-
13 cio & veritate præditi: *torto cocco opus ar-
tificis, gemmis pretioſis figuratis in ligatura
auri, & opere lapidarii ſculptis, in memoriam
14 ſecundum numerum tribuum Iſrael. * Coro-
na aurea ſuper mitram ejus expreſſa ſigno ſan-
ctitatis, & gloria honoris: opus virtutis, &
15 deſideria oculorum ornata. * Sic pulchra ante
ipſum non fuerunt talia uſque ad originem.
16 * Non eſt indutus illa alienigena aliquis, ſed
C tantum filii ipſius ſoli, & nepotes ejus per om-
17 ne tempus. * Sacrificia ipſius conſumpta ſunt
18 igne quotidie. * † Complevit Moyſes manus † *Lev.*
19 ejus, & unxit illum oleo ſancto. * Factum eſt 8. *b.* 12.
illi in teſtamentum æternum, & ſemini ejus
ſicut dies cæli, fungi ſacerdotio, & habere lau-
dem, & glorificare populum ſuum in nomine
20 ejus. * Ipſum elegit ab omni vivente, offerre
ſacrificium Deo, incenſum, & bonum odo-
rem, in memoriam placare pro populo ſuo:
21 * & dedit illi in præceptis ſuis poteſtatem, in
teſtamentis judiciorum, docere Iacob teſti-
monia, & in lege ſua lucem dare Iſrael.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

† Num. 16. a. 1. * †Quia contra illum ſteterunt alieni, & pro- 22
pter invidiam circumdederunt illum homines
in deſerto, qui erant cum Dathan & Abiron,
& congregatio Core in iracundia.* Vidit Do- 23
minus Deus, & non placuit illi, & conſum-
pti ſunt in impetu iracundiæ.*Fecit illis mon- 24
ſtra, & conſumpſit illos in flamma ignis. *Et 25
addidit Aaron gloriam, & dedit illi heredita-
tem, & primitias frugum terræ diviſit illi.
* Panem ipſis in primis paravit in ſatietatem: 26
nam & ſacrificia Domini edent, quæ dedit D
illi & ſemini ejus. * Ceterum in terra gentes 27
non hereditabit, & pars non eſt illi in gente:
† Num. 25. b. 7. 1 Mac. 2. f. 54. ipſe eſt enim pars ejus, & hereditas. * † Phi- 28
nees filius Eleazari tertius in gloria eſt, imi-
tando eum in timore Domini:* & ſtare in re- 29
verentia gentis: in bonitate & alacritate ani-
mæ ſuæ placuit Deo pro Iſrael. *Ideo ſtatuit 30
illi teſtamentum pacis, principem ſanctorum
& gentis ſuæ, ut ſit illi & ſemini ejus ſacerdotii
dignitas in æternum. * Et teſtamentum Da- 31
vid regi filio Ieſſæ de tribu Iuda, hereditas ipſi
& ſemini ejus, ut daret ſapientiam in cor no-
ſtrum judicare gentem ſuam in juſtitia, ne
abolerentur bona ipſorum, & gloriam ipſo-
rum in gentem eorum æternam fecit.

CAPVT XLVI.

Laudes Ioſue, Caleb, & Samuelis.

FOrtis in bello Ieſus Nave, ſucceſſor Moyſi 1
in Prophetis, qui fuit magnus ſecundum no- A
men ſuum, * maximus in ſalutem electorum 2
Dei, expugnare inſurgentes hoſtes, ut conſe-
queretur hereditatem Iſrael. * Quam gloriam 3
adeptus eſt in tollendo manus ſuas, & jactan-
† Ioſ. 10. c. 14. do contra civitates rhomphæas? *Quis ante il- 4
lum ſic reſtitit? Nam hoſtes ipſe Dominus
perduxit. * † An non in iracundia ejus impe- 5
ditus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ditus eſt ſol, & una dies facta eſt quaſi duo?
6 * Invocavit Altiſſimum potentem in oppu-
gnando inimicos undique, & audivit illum
magnus & ſanctus Deus in ſaxis grandinis vir-
7 tutis valde fortis. * Impetum fecit contra gen-
tem hoſtilem, & in deſcenſu perdidit contra-
8 rios, * ut cognoſcant gentes potentiam ejus,
B quia contra Deum pugnare non eſt facile. Et
9 ſecutus eſt à tergo potentis: * † & in diebus † *Num.*
Moyſi miſericordiam fecit ipſe, & Caleb fi- 14. *a*. 6.
lius Iephone, ſtare contra hoſtem, & prohi-
bere gentem à peccatis, & perfringere mur-
10 mur malitiæ. * Et ipſi duo conſtituti, à peri-
culo liberati ſunt à numero ſexcentorum mil-
lium peditum, inducere illos in hereditatem,
11 in terram quæ manat lac & mel. * Et dedit
Dominus ipſi Caleb fortitudinem, & uſque in
ſenectutem permanſit illi virtus, ut aſcende-
ret in excelſum terræ locum, & ſemen ipſius
12 obtinuit hereditatem: * ut viderent omnes fi-
lii Iſrael, quia bonum eſt obſequi ſancto Deo.
13 * Et judices ſinguli ſuo nomine, quorum non
C eſt corruptum cor: qui non averſi ſunt à Do-
14 mino, * ut ſit memoria illorum in bene-
dictione, & oſſa eorum pullulent de loco
15 ſuo, * & nomen eorum permaneat in æ-
ternum, permanens ad filios illorum, ſan-
16 ctorum virorum gloria. * Dilectus à Do-
mino Deo ſuo Samuel propheta Domini, re-
novavit imperium, & unxit principes in gen-
17 te ſua. * In lege Domini congregationem ju-
dicavit, & vidit Deus Iacob, & in fide ſua
18 probatus eſt propheta. * Et cognitus eſt in
19 verbis ſuis fidelis, quia vidit Deum lucis: * &
D invocavit Dominum omnipotentem, in op-
pugnando hoſtes circumſtantes undique, in
20 oblatione agni inviolati. * Et intonuit de cæ-
lo Dominus, & in ſonitu magno auditam fe-
cit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

cit vocem ſuam, * & contrivit principes Ty- 21
riorum, & omnes duces Philiſthiim: * & an- 22
te tempus finis vitæ ſuæ & ſæculi, teſtimo-
nium præbuit in conſpectu Domini, & Chri-
ſti; pecunias & uſque ad calceamenta ab om-
ni carne non accepit, & non accuſavit illum
homo. * Et poſt hoc dormivit, & notum fecit 23
regi, & oſtendit illi finem vitæ ſuæ, & exal-
tavit vocem ſuam de terra in prophetia delere
impietatem gentis.

CAPUT XLVII.

Laudes Nathan, Davidis, & Salomonis.

2 *Reg.* Poſt hæc ſurrexit Nathan propheta in diebus 1
12. *a.* 1. David. * Et quaſi adeps ſeparatus à carne, 2
† 4 *Reg.* ſic David à filiis Iſrael. * † Cum leonibus lu- A
17. *d.* ſit quaſi cum agnis: & in urſis ſimiliter fecit 3
34. ſicut in agnis ovium, in juventute ſua.
† 1 *Reg.* * † Numquid non occidit gigantem, & abſtu- 4
17. *f.* lit opprobrium de gente? * In tollendo ma- 5
49. num, ſaxo fundæ dejecit exultationem Go-
liæ: * nam invocavit Dominum omnipoten- 6
tem, & dedit in dextera ejus tollere hominem
fortem in bello, & exaltare cornu gentis ſuæ.
† 1 *Reg.* * † Sic in decem millibus glorificavit eum, 7
18. *b.* 7. & laudavit eum in benedictionibus Domini,
in offerendo illi coronam gloriæ: * contrivit 8
enim inimicos undique, & extirpavit Phili-
ſthiim contrarios uſque in hodiernum diem:
contrivit cornu ipſorum uſque in æternum.
* In omni opere dedit confeſſionem Sancto, 9
& Excelſo in verbo gloriæ. * De omni corde 10
ſuo laudavit Dominum, & dilexit Deum, qui B
fecit illum: & dedit illi contra inimicos poten-
tiam: * & ſtare fecit cantores contra altare, & 11
in ſono eorum dulces modos. * Et dedit in ce- 12
lebrationibus decus, & ornavit tempora uſque
ad conſummationem vitæ, ut laudarent no-
men

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

men ſanctum Domini, & amplificarent ma-
13 ne Dei ſanctitatem. * † Dominus purgavit † 2 *Reg.*
peccata ipſius, & exaltavit in æternum cornu 12. *d.*
ejus: & dedit illi teſtamentum regni, & ſe- 13.
14 dem gloriæ in Iſrael. * Poſt ipſum ſurrexit fi-
lius ſenſatus, & propter illum dejecit omnem
15 potentiam inimicorum. * † Salomon impe- † 3 *Reg.*
ravit in diebus pacis, cui ſubjecit Deus omnes 3. *a.* 1.
hoſtes, ut conderet domum in nomine ſuo, &
pararet ſanctitatem in ſempiternum: quemad-
16 modum eruditus es in juventute tua, * † & † 3 *Reg.*
impletus es, quaſi flumen, ſapientia, & terram 4. *d.* 31.
17 retexit anima tua. * Et repleſti in compara-
C tionibus ænigmata: ad inſulas longe divulga-
tum eſt nomen tuum, & dilectus es in pace
18 tua. * In cantilenis, & proverbiis, & compa-
rationibus, & interpretationibus, miratæ ſunt
19 terræ, * & in nomine Domini Dei, cui eſt
20 cognomen, Deus Iſrael. * † Collegiſti quaſi † 3 *Reg.*
aurichalcum aurum, & ut plumbum comple- 10. *c.*
21 ſti argentum, * & inclinaſti femora tua mulie- 27.
ribus: poteſtatem habuiſti in corpore tuo,
22 * dediſti maculam in gloria tua, & profanaſti
ſemen tuum inducere iracundiam ad liberos
23 tuos, & incitari ſtultitiam tuam, * ut faceres
imperium bipartitum, † & ex Ephraim impe- † 3 *Reg.*
24 rare imperium durum. * Deus autem non de- 12. *c.*
D relinquet miſericordiam ſuam, & non cor- 16.
rumpet nec delebit opera ſua, neque perdet à
ſtirpe nepotes electi ſui: & ſemen ejus, qui di-
25 ligit Dominum, non corrumpet. * Dedit au-
tem reliquum Iacob, & David de ipſa ſtirpe.
26 * Et finem habuit Salomon cum patribus ſuis.
27 * Et dereliquit poſt ſe de ſemine ſuo, gentis
28 ſtultitiam, * † & imminutum à prudentia, † 3 *Reg.*
Roboam, qui avertit gentem conſilio ſuo: 12. *d.*
29 * & Ieroboam filium Nabat, qui peccare fecit 28.
Iſrael, & dedit viam peccandi Ephraim, &
plurima

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

plurima redundaverunt peccata ipſorum. *Val- 30
de averterunt illos à terra ſua. * Et quæſivit 31
omnes nequitias, uſque dum perveniret ad il-
los defenſio, & ab omnibus peccatis liberavit
eos.

CAPUT XLVIII.

Laudes Eliæ, Eliſei, Ezechiæ, & Iſaiæ, quorum oratione Deus liberavit Iſrael ab exercitu Sennacherib.

3 *Reg.* ET ſurrexit Elias propheta, quaſi ignis, & 1
17.*a*.1. verbum ipſius quaſi facula ardebat. * Qui A
induxit in illos famem, & irritantes illum in- 2
vidia ſua pauci facti ſunt. non enim poterant
† 3 *Reg.* ſuſtinere præcepta Domini. * † Verbo Domi- 3
18. ni continuit cælum, & dejecit de cælo ignem
4 *Reg.* ter. * ſic amplificatus eſt Elias in mirabilibus 4
1. ſuis. Et quis poteſt ſimiliter ſic gloriari tibi?
† 3 *Reg.* * † Qui ſuſtuliſti mortuum ab inferis de ſorte 5
17.*c*. mortis in verbo Domini Dei. * Qui dejeciſti 6
22. reges ad perniciem, & confregiſti facile po-
tentiam ipſorum, & glorioſos de lecto ſuo.
* Qui audis in Sina judicium, & in Horeb ju- 7
dicia defenſionis. * Qui ungis reges ad pœni- 8
tentiam, & prophetas facis ſucceſſores poſt te.
† 4 *Reg.* * † Qui receptus es in turbine ignis, in curru 9
2.*b*.11. equorum igneorum. * Qui ſcriptus es in judi- 10
Mal. 4. ciis temporum lenire iracundiam Domini, B
a. 6. conciliare cor patris ad filium, & reſtituere
tribus Iacob. * Beati ſunt, qui te viderunt, & 11
in amicitia tua decorati ſunt. * nam nos vita 12
vivimus tantum, poſt mortem autem non erit
† 4 *Reg.* tale nomen noſtrum. * † Elias quidem in tur- 13
2.*c*.12. bine tectus eſt, & in Eliſeo completus eſt ſpi-
ritus ejus: in diebus ſuis non pertimuit princi-
† 4 *Reg.* pem, & potentia nemo vicit illum. * nec ſu- 14
13.*d*. peravit illum verbum aliquod, † & mortuum
21. prophetavit corpus ejus. * In vita ſua fecit 15
monſtra,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

monſtra, & in morte mirabilia operatus eſt.
16 * In omnibus iſtis non pœnituit populus, &
C non receſſerunt à peccatis ſuis, uſq; dum ejecti
ſunt de terra ſua, & diſperſi ſunt in omnem
17 terram: * & relicta eſt gens perpauca, & prin-
18 ceps in domo David. * Quidam ipſorum fe-
cerunt quod placeret Deo: alii autem multa
19 commiſerunt peccata. * Ezechias munivit ci-
vitatem ſuam, & induxit in medium ipſius
aquam, & fodit ferro rupem, & ædificavit ad
20 aquam puteum. * † In diebus ipſius aſcendit † 4 *Reg.*
Sennacherib, & miſit Rabſacen, & ſuſtulit 18. *d*
manum ſuam contra illos, & extulit manum 13.
ſuam in Sion, & ſuperbus factus eſt potentia
21 ſua. * Tunc mota ſunt corda, & manus ipſo-
rum: & doluerunt quaſi parturientes mulieres. † 4 *Reg.*
22 * Et invocaverunt Dominum miſericordem, 19. *g.*
D & expandentes manus ſuas, extulerunt ad cæ- 35.
lum: & ſanctus Dominus Deus audivit cito *Tob.* 1.
23 vocem ipſorum. * Non eſt commemoratus *d.* 21.
peccatorum illorum, neque dedit illos inimi- *Iſa.* 37.
cis ſuis, ſed purgavit eos in manu Iſaiæ ſancti *g.* 36.
24 prophetæ. * † Dejecit caſtra Aſſyriorum, & 1 *Ma-*
25 contrivit illos angelus Domini. * nam fecit E- *chab.* 7.
zechias quod placuit Deo, & fortiter ivit in *f.* 41.
via David patris ſui, quam mandavit illi Iſaias 2. *Ma-*
propheta magnus, & fidelis in conſpectu Dei. *chab.* 8.
26 * ‡ In diebus ipſius retro rediit Sol, & addidit *c.* 19.
27 regi vitam. * Spiritu magno vidit ultima, & ‡ 4 *Reg.*
conſolatus eſt lugentes in Sion. Vſque in ſem- 22. *a.* 1.
28 piternum * oſtendit futura, & abſcondita an- *Iſa.* 38.
tequam evenirent. *a.* 2.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

CAPUT XLIX.

De Ioſia, & quod omnes reges Iuda, præter David, Ezechiam, & Ioſiam, fuerunt peccatores: de Ieremia, Ezechiele, & Zorobabel, Ieſu filio Ioſedec, Nehemia, Enoch, Ioſeph, Seth, & Sem.

4 Reg. MEmoria Ioſiæ in compoſitionem odoris 1
21.d.1. facta opus pigmentarii. * In omni ore 2
quaſi mel indulcabitur ejus memoria, & ut A
muſica in convivio vini.* Ipſe eſt directus di- 3
vinitus in pœnitentiam gentis,& tulit abomi-
nationes impietatis. * Et gubernavit ad Do- 4
minum cor ipſius, & in diebus peccatorũ cor-
roboravit pietatem. * Præter David, & Eze- 5
chiam, & Ioſiam, omnes peccatum commi-
ſerunt: * nam reliquerunt legem Altiſſimi re- 6
ges Iuda,& contempſerunt timorem Dei.*De- 7
derunt enim regnum ſuum aliis, & gloriam B
† 4 Reg. ſuam alienigenæ genti. * † Incenderunt ele- 8
25.b.9. ctam ſanctitatis civitatem, & deſertas fece-
runt vias ipſius in manu Ieremiæ. * Nam ma- 9
le tractaverunt illum,qui à ventre matris con-
ſecratus eſt propheta, evertere, & eruere, &
perdere, & iterum ædificare, & renovare.
† Ezech. *† Ezechiel qui vidit conſpectum gloriæ, 10
1.a.4. quam oſtendit illi in curru Cherubim. * Nam 11
commemoratus eſt inimicorum in imbre, be- C
nefacere illis qui oſtenderunt rectas vias. * Et 12
duodecim prophetarum oſſa pullulent de loco
ſuo: nam corroboraverunt Iacob, & redeme-
† 1 Eſd. runt ſe in fide virtutis.* † Quomodo amplifi- 13
3.a.2. cemus Zorobabel?nam & ipſe quaſi ſignum in
Agg. dextera manu;*ſic & Ieſum filium Ioſedec?qui 14
1.& 2. in diebus ſuis ædificaverunt domum, & exal-
taverunt templum ſanctum Domino, para-
† Zach. tum in gloriam ſempiternam. * † Et Nehe- 15
3.a.1. mias in memoriam multi temporis,qui erexit D
nobis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

nobis muros everſos, & ſtare fecit portas &
16 ſeras, qui erexit domos noſtras. * Nemo natus
eſt in terra qualis Henoch: nam & ipſe rece-
17 ptus eſt à terra.* † Neque ut Ioſeph; qui natus † Gen.
eſt homo, princeps fratrum, firmamentum 41. f.
gentis, rector fratrum, ſtabilimentum populi: 40. 42.
18 * & oſſa ipſius viſitata ſunt, & poſt mortem a. 3. 45.
19 prophetaverunt. * ‡ Seth & Sem apud homi- a. 5. 50.
nes gloriam adepti ſunt, & ſuper omnem ani- d. 20.
mam in origine Adam. ‡ Gen.

CAPUT L. 4.

Simonis pontificis filii Oniæ præconia narran- Geneſ.
tur celeberrima: duæ gentes odio habitæ, & ter- 5. d. 31.
tia ſtulta: de Ieſu filio Sirach hujus libri au-
ctore.

1 SImon Oniæ filius, ſacerdos magnus, qui in 1 Ma-
A vita ſua ſuffulſit domum, & in diebus ſuis chab.
2 corroboravit templum. * Templi etiam alti- 12. a. 6.
tudo ab ipſo fundata eſt, duplex ædificatio & 2 Ma-
3 excelſi parietes templi.* In diebus ipſius ema- chab. 3.
naverunt putei aquarum, & quaſi mare adim- & 4.
4 pleti ſunt ſupra modum.* Qui curavit gentem
5 ſuam, & liberavit eam à perditione. * Qui
prævaluit amplificare civitatem, qui adeptus
eſt gloriam in converſatione gentis: & ingreſ-
6 ſum domus & atrii amplificavit. * Quaſi ſtel-
la matutina in medio nebulæ, & quaſi luna
7 plena in diebus ſuis lucet. * Et quaſi ſol reful-
8 gens, ſic ille effulſit in templo Dei. * Quaſi
arcus refulgens inter nebulas gloriæ, & quaſi
flos roſarum in diebus vernis, & quaſi lilia
quæ ſunt in tranſitu aquæ, & quaſi thus redo-
9 lens in diebus æſtatis. * Quaſi ignis effulgens,
10 & thus ardens in igne. * Quaſi vas auri ſoli-
B dum, ornatum omni lapide pretioſo. * Quaſi
11 oliva pullulans, & cypreſſus in altitudinem ſe
extollens, in accipiendo ipſum ſtolam gloriæ,
& ve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

& veſtiri eum in conſummationem virtutis.
* In aſcenſu altaris ſancti, gloriam dedit ſan- 12
ctitatis amictum.* In accipiendo autem partes 13
de manu ſacerdotum, & ipſe ſtans juxta aram.
Et circa illum corona fratrum: quaſi plantatio
cedri in monte Libano, * ſic circa illum ſte- 14
terunt quaſi rami palmæ, & omnes filii Aa-
ron in gloria ſua. * Oblatio autem Domini 15
in manibus ipſorum, coram omni ſynagoga
Iſrael: & conſummatione fungens in ara, am-
plificare oblationem excelſi regis * porrexit 16
manum ſuam in libatione, & libavit de ſan-
guine uvæ. * Effudit in fundamento altaris 17
odorem divinum excelſo principi. * Tunc 18
exclamaverunt filii Aaron, in tubis producti- C
libus ſonuerunt, & auditam fecerunt vocem
magnam in memoriam coram Deo. * Tunc 19
omnis populus ſimul properaverunt, & ceci-
derunt in faciem ſuper terram, adorare Domi-
num Deum ſuum, & dare preces omnipotenti
Deo excelſo. * Et amplificaverunt pſallentes 20
in vocibus ſuis, & in magna domo auctus eſt
ſonus ſuavitatis plenus. * Et rogavit populus 21
Dominum excelſum in prece, uſquedum per-
fectus eſt honor Domini, & munus ſuum per-
fecerunt. * Tunc deſcendens, manus ſuas ex- 22
tulit in omnem congregationem filiorum Iſ-
rael dare gloriam Deo à labiis ſuis, & in no-
mine ipſius gloriari: * & iteravit orationem 23
ſuam, volens oſtendere virtutem Dei. * Et 24
nunc orate Deum omnium, qui magna fecit D
in omni terra, qui auxit dies noſtros à ventre
matris noſtræ, & fecit nobiſcum ſecundum
ſuam miſericordiam: * det nobis jucundita- 25
tem cordis, & fieri pacem in diebus noſtris in
Iſrael per dies ſempiternos; * credere Iſrael no- 26
biſcum eſſe Dei miſericordiam, ut liberet nos
in diebus ſuis. * Duas gentes odit anima mea: 27

tertia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

18 tertia autem non eſt gens, quam oderim: * qui
ſedent in monte Seir, & Philiſthiim, & ſtul-
19 tus populus qui habitat in Sichimis. * Doctri-
nam ſapientiæ & diſciplinæ ſcripſit in codice
iſto Ieſus filius Sirach Ieroſolymita, qui reno-
30 vavit ſapientiam de corde ſuo. * Beatus, qui
in iſtis verſatur bonis: qui ponit illa in corde
31 ſuo, ſapiens erit ſemper. * Si enim hæc fece-
rit, ad omnia valebit: quia lux Dei, veſtigium
ejus eſt.

CAPUT LI.

Dei laus, exaltatio, & gratiarum actio.

1 ORatio Ieſu filii Sirach: Confitebor tibi
A Domine rex, & collaudabo te Deum ſal-
2 vatorem meum. * Confitebor nomini tuo:
quoniam adjutor & protector factus es mihi,
3 * & liberaſti corpus meum à perditione, à la-
queo linguæ iniquæ, & à labiis operantium
mendacium, & in conſpectu aſtantium factus
4 es mihi adjutor. * Et liberaſti me ſecundum
multitudinem miſericordiæ nominis tui à ru-
5 gientibus, præparatis ad eſcam, * de manibus
quærentium animam meam, & de portis tri-
6 bulationum, quæ circumdederunt me: * à preſ-
ſura flammæ quæ circumdedit me, & in medio
7 ignis non ſum æſtuatus: * de altitudine ven-
tris inferi, & à lingua coinquinata, & à verbo
mendacii, à rege iniquo, & à lingua injuſta:
8 * laudabit uſque ad mortem anima mea Do-
9 minum, * & vita mea appropinquans erat in
10 inferno deorſum. * Circumdederunt me undi-
B que, & non erat qui adjuvaret. Reſpiciens
eram ad adjutorium hominum, & non erat.
11 * Memoratus ſum miſericordiæ tuæ Domine,
12 & operationis tuæ, quæ à ſæculo ſunt: * quo-
niam eruis ſuſtinentes te Domine, & liberas
13 eos de manibus gentium: * Exaltaſti ſuper
terram

terram habitationem meam, & pro morte de-
fluente deprecatus ſum. * Invocavi Dominum 14
patrem Domini mei, ut non derelinquat me
in die tribulationis meæ, & in tempore ſuper-
borum ſine adjutorio.*Laudabo nomen tuum 15
aſſidue, & collaudabo illud in confeſſione, &
exaudita eſt oratio mea. * Et liberaſti me de 16
perditione, & eripuiſti me de tempore ini-
quo. * Propterea confitebor, & laudem di- 17
cam tibi, & benedicam nomini Domini.
* Cum adhuc junior eſſem priuſquam oberra- 18
rem, quæſivi ſapientiam palam in oratione C
mea. * Ante templum poſtulabam pro illa, & 19
uſque in noviſſimis inquiram eam. Et efflo-
ruit tamquam præcox uva, * lætatum eſt cor 20
meum in ea. Ambulavit pes meus iter rectum,
à juventute mea inveſtigabam eam.* Inclina- 21
vi modice aurem meam, & excepi illam.
* Multam inveni in meipſo ſapientiam, & 22
multum profeci in ea. * Danti mihi ſapien- 23
tiam, dabo gloriam. * Conſiliatus ſum enim 24
ut facerem illam: zelatus ſum bonum, & non
confundar. * Colluctata eſt anima mea in illa, 25
& in faciendo eam confirmatus ſum. * Ma- 26
nus meas extendi in altum, & inſipientiam
ejus luxi. * Animam meam direxi ad illam, 27
& in agnitione inveni eam.* Poſſedi cum ipſa 28
cor ab initio: propter hoc non derelinquar.
* Venter meus conturbatus eſt quærendo il- 29
lam: propterea bonam poſſidebo poſſeſſio- D
nem. * Dedit mihi Dominus linguam merce- 30
dem meam: & in ipſa laudabo eum. * Appro- 31
piate ad me indocti, & congregate vos in do-
mum diſciplinæ. * quid adhuc retardatis? & 32
quid dicitis in his? animæ veſtræ ſitiunt vehe-
menter. * Aperui os meum, & locutus ſum: 33
Comparate vobis ſine argento, * & collum 34
veſtrum ſubjicite jugo, & ſuſcipiat anima ve-
ſtra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

ſtra diſciplinam: in proximo eſt enim inveni-
35 re eam. * Videte oculis veſtris, quia modicum
laboravi, & inveni mihi multam requiem.
36 * Aſſumite diſciplinam in multo numero ar-
genti, & copioſum aurum poſſidete in ea.
37 * Lætetur anima veſtra in miſericordia ejus, &
38 non confundemini in laude ipſius. * Operami-
ni opus veſtrum ante tempus, & dabit vobis
mercedem veſtram in tempore ſuo.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

109000

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 17